

eul_wid: omy-ac

Σωρανὸς ὁ Ἐφέσιος · Soranus of Ephesus

Four Books-Women

Γυναικείων Βιβλία Δ'

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἱατρική [Medicine](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

1.1 <ΣΩΡΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ Α> Εἰς πόσους καὶ τίνας λόγους τμητέον τὴν τῶν γυναικείων παράδοσιν .

1.1.1 Ἐπεὶ πρὸς τὸ τῶν ἀποδοθησομένων εὐαπόκριτον ἢ τῆς πραγματείας συμβάλλεται προδιαίρεσις, εὐχρηστον εἰς μέρη καὶ λόγους αὐτὴν διαιροῦντα προκαταγράψαι. τινὲς μὲν οὖν εἰς δύο μέρη τέμνουσιν αὐτήν, εἷς τε τὸ θεωρητικὸν καὶ τὸ πρακτικόν * * * τὸ δὲ πρακτικὸν τὸ μὲν ὑγιεινὸν λέγουσι, τὸ δὲ θεραπευτικόν.

1.1.2 καὶ οἱ μὲν εἰς τὸ περὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῶν παρὰ φύσιν, οἱ δὲ εἰς τὸ φυσιολογικὸν καὶ παθολογικὸν καὶ θεραπευτικόν. ἡμεῖς δὲ τὴν πραγματείαν εἰς δύο λόγους τέμνομεν, εἷς τε τὸν περὶ τῆς μαΐας καὶ τὸν περὶ τῶν ὑποπιπτόντων τῇ μαΐᾳ. τούτων δὲ κατὰ τὸ ὑποβεβηκὸς τὸν μὲν περὶ τῆς μαΐας εἷς τε τὸν περὶ τῆς γεννησομένης (ἐν ᾧ ζητοῦμεν, τίς ἐστὶν ἡ ἐπιτηδεῖως ἔχουσα πρὸς τὸ γενέσθαι μαῖα) καὶ εἰς τὸν περὶ τῆς ἤδη γεγενημένης (ἐν ᾧ ζητοῦμεν, τίς ἀρίστη μαῖα)· τὸν δὲ περὶ τῶν ὑποπιπτόντων τῇ μαΐᾳ πάλιν εἷς τε τὸν περὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν παρὰ φύσιν.

1.2.2 ἐξ ὧν τὸν μὲν περὶ τῶν κατὰ φύσιν εἷς τε τὸν φυσικόν (ἐν ᾧ σκεπτόμεθα περὶ σπέρματος καὶ ζωογονίας) καὶ εἰς τὸν ὑγιεινὸν ἅμα καὶ μαιωτικόν (ἐν ᾧ συνειληφύας καὶ ἀποτεκούσης ἐπιμέλειαν διδάσκομεν συναποδιδόντες καὶ τὸν περὶ παιδοτροφίας λόγον)· τὸν δὲ περὶ τῶν παρὰ φύσιν εἷς <τε> τὸν περὶ τῶν ὑπαγομένων τῇ διαίτῃ παθῶν (ἐν ᾧ καὶ περὶ ἐποχῆς ἐμμήνων καὶ στραγγῆς καθάρσεως καὶ πνιγὸς ὑστερικῆς καὶ τῶν ὁμοίων παθῶν ἐπιζητοῦμεν) καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν χειρουργίας καὶ φαρμακείαις (δι' οὗ σκεπτόμεθα περὶ δυστοκίας καὶ προπτώσεως ὑστέρας καὶ τῶν ἐμπερῶν).

1.2.3 τὸν μὲν οὖν φυσικὸν ἄχρηστον ὄντα πρὸς τὸ τέλος, φερέκοσμον δὲ πρὸς χρηστομάθειαν, κεχωρίκαμεν ἐντεῦθεν, μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἐχόμενοι τῶν ἀναγκαίων. πρὸ δὲ τῶν ἄλλων ἐροῦμεν πρῶτον τὸν περὶ τῆς μαΐας, εἴτα τὸν ὑγιεινόν, εἴτα τὸν περὶ τῶν παρὰ φύσιν· στιβαρώτερος γὰρ οὗτος καὶ μετὰ ποικιλίας δυσχερέστερος, διὸ καὶ τελευταῖος ὀφείλει παραδίδοσθαι. Τίς ἐστὶν ἐπιτήδειος πρὸς τὸ γενέσθαι μαῖα .

1.3.1 Εὐχρηστος μὲν ὁ λόγος πρὸς τὸ μὴ διὰ κενῆς πονεῖν καὶ τὰς ἀνεπιτηδεῖους διδάξαι προσδεχομένως. ἐπιτήδειος δὲ ἐστὶν ἡ γραμμάτων ἐντός, ἀγχίνους, μνήμων, φιλόπονος, κόσμιος καὶ κατὰ τὸ κοινὸν ἀπαρεμπόδιστος ταῖς αἰσθήσεσιν, ἀρτιμελής, εὖτονος, ὥς δ' ἔνιοι

1.3.2 γραμμάτων μὲν ἐντὸς [εἶναι], ἵνα καὶ διὰ θεωρίας τὴν τέχνην ἰσχύσῃ παραλαβεῖν· ἀγχίνους δὲ πρὸς τὸ ῥαδίως τοῖς λεγομένοις καὶ γινομένοις παρακολουθεῖν· μνήμων δέ, ἵνα καὶ τῶν παραδιδομένων ἀποκρατῇ μαθημάτων (μάθησις γὰρ ἐκ μνήμης γίνεται [καὶ] καταλήψεως)· φιλόπονος δὲ πρὸς τὸ ἐπιμένειν τοῖς συμβεβηκόσι (δεῖ γὰρ ἀνδρώδους τληπαθείας τῇ βουλομένη τοσοῦτον μάθημα παραλαβεῖν)· κόσμιος δὲ διὰ τὸ μέλλειν οἰκίας πιστεῦεσθαι καὶ μυστήρια βίου, καὶ ὅτι ταῖς φαύλαις τὸ ἦθος εἰς τὸ ἐπιβουλεύειν ἐφόδιόν ἐστι τὸ δοκεῖν ἱατρικὰς ἔχειν κατηχήσεις· ἀπαρεμπόδιστος δὲ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἐπεὶ τὰ μὲν ὁρᾶν δεῖ, τῶν δὲ ἐξ ἀνακρίσεως ἀκούειν, τὰ δὲ διὰ τῆς ἀφῆς καταλαμβάνειν· ἀρτιμελὴς δὲ πρὸς τὸ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις ὑπηρεσίας ἀπαρεμπόδιστος εἶναι· εὐτονος δέ, διὰ γὰρ τῆς ἐν τῷ περιοδεύειν κακοπαθείας δισσὴν τὴν πρᾶξιν παραλαμβάνει· μακροὺς δὲ καὶ λεπτοὺς ἔχουσα τοὺς δακτύλους καὶ ὑπεσταλκότας τοὺς ὄνυχας, εἰς τὸ τῆς ἐν βάθει φλεγμονῆς ἀσκυλτότερον ἅπτεσθαι.

1.3.5 τοῦτο μέντοι γε καὶ δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται τῆς ἐν τοῖς ἔργοις σπουδαιοτέρας τριβῆς καὶ συγγυμνασίας. Τίς ἀρίστη μαῖ α .

1.4.1 Τὰ συμπληροῦντα τὴν ἀρίστην μαῖαν εἶπεῖν ἀναγκαῖον, ἵνα αἱ μὲν ἄρισται γινώσκωσιν ἑαυτάς, αἱ δὲ ἀρτιμαθεῖς ὥς εἰς ἀρχετύπους ταύτας ἀποβλέπωσιν, ὁ βίος δὲ παρὰ τὰς χρείας εἰδῇ, τίνας δεῖ μετακαλεῖσθαι.

1.4.2 κατὰ τὸ κοινὸν μὲν οὖν τελείαν φαμέν τὴν μόνον τοῦ τέλους τῆς ἱατρικῆς ἐπιτυχὴν χάνουσαν, ἀρίστην δὲ τὴν προσηληφυῖάν τι καὶ πρὸς ταῖς προστασίαις ἐν τοῖς θεωρήμασιν πολὺπειρον. μερικώτερον δὲ λέγομεν ἀρίστην μαῖαν τὴν γεγυμνασμένην ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσιν τῆς θεραπείας (τὰ μὲν γὰρ διαιτῆσαι δεῖ, τὰ δὲ χειρουργῆσαι, τὰ δὲ φαρμάκοις διορθώσασθαι) καὶ τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα δοῦναι δυναμένην καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸ προσεχὲς ἰδεῖν καὶ τὸ συμφέρον ἐκ τούτου λαμβάνουσαν καὶ μήτ' ἀπὸ τῶν αἰτίων μήτ' ἀπὸ τῆς πλειστάκις τηρήσεως τῶν καθόλου συμ ¹〈βαινόν〉 των ἢ τινος τούτων· εἶτα κατὰ μέρος οὐ παρατυπουμένην ἐν ταῖς τῶν συμπτωμάτων μεταβολαῖς, παρηγοροῦσαν δὲ κατὰ τὴν πρὸς τὸ πάθος ἀκολουθίαν, ἀτάραχον, ἀκατάπληκτον ἐν τοῖς κινδύνοις, δεξιῶς τὸν περὶ τῶν βοηθημάτων λόγον ἀποδιδόναι δυναμένην, παραμυθίαν ταῖς καμνούσαις πορίζουσαν, συμπάσχουσαν καὶ οὐ πάντως προτετοκυῖαν, ὥς ἔνιοι λέγουσιν, ἵνα συνειδῇ τῶν ἀληγμάτων ταῖς τικτούσαις συμπαθῇ, ²〈οὐ〉 μᾶλλον γὰρ ³〈τοῦτο〉 τετοκυίας εὐτονον δὲ διὰ τὰς ὑπουργίας καὶ οὐ πάντως νέαν, ὥς φασὶν τινες, καὶ γὰρ νέα τις ἄτονος καὶ οὐ νέα τούναντίον εὐτονος· σῶφρονα δὲ καὶ νήφουσαν ἀεὶ διὰ τὸ ἄδηλον τῶν πρὸς τὰς κινδυνευούσας μετακλήσεων· ἥσυχον δὲ ἔχουσαν θυμὸν ὥς πολλῶν τῶν ἐν τῷ βίῳ μυστηρίων μετέχειν μέλλουσαν· ἀφιλάργυρον ὥς μὴ διὰ μισθὸν κακῶς δοῦναι φθόριον· ἀδεισιδαίμονα χάριν τοῦ μὴ δι' ὄνειρον ἢ διὰ κληδόνας ἢ σύννηθές τι μυστήριον καὶ βιωτικὴν θρησκείαν ὑπεριδεῖν τὸ συμφέρον.

1.4.5 ἐπιτηδεύτω δὲ καὶ τὴν τῶν χειρῶν τρυφερίαν, φυλαττομένη καὶ τὰς σκληρύνειν δυναμένης ἐριουργίας, διὰ χρισμάτων δὲ προσκατακτωμένη τὸ ἀπαλόν, εἰ μὴ πάρεστιν φυσικῶς, καὶ τοῦτο. τοιαύτην μὲν εἶναι δεῖ τὴν ἀρίστην μαῖαν. ἐπειδὴ δὲ μεταβαίνειν ἐπὶ τὸν γυναικεῖον ὑγιεινὸν λόγον μέλλομεν, δεήσῃ πρῶτον τὴν φύσιν τῶν γυναικείων διηγήσασθαι τόπων.

1.5.1 ἐξ ὧν τὰ μὲν αὐτόθεν καταλαμβάνεται, τὰ δὲ ἐξ ἀνατομῆς· ἥτις ⁴〈εἰ〉 καὶ ἄχρηστός ἐστιν, ὅμως ἐπεὶ παραλαμβάνεται [ἐκ] χρηστομαθείας ἔνεκα, διδάζομεν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἐπιγνωσθέντα. ῥαδίως τε γὰρ πιστευθησόμεθα λέγοντες ἄχρηστον τὴν ἀνατομήν, εἰ πρότερον

αὐτὴν εἰδότες εὐρεθείημεν, καὶ οὐ παρέξομεν ὑπόνοιαν τοῦ δι' ἄγνοιαν παραιτεῖσθαι τι τῶν ὑπειλημμένων εὐχρήστων. Τίς φύσις μήτρας καὶ γυναικείου αἰδοίου.

- 1.6.1 Ἡ μήτρα καὶ ὑστέρα λέγεται καὶ δελφύς· μήτρα μὲν οὖν, ὅτι μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν ἐξ αὐτῆς γεννωμένων ἐμβρύων, ἢ ὅτι τὰς ἐχούσας αὐτὴν μητέρας ποιεῖ, κατὰ δέ τινα, ὅτι μέτρον ἔχει χρόνου πρὸς κάθαρσιν καὶ ἀπότεξιν· ὑστέρα δὲ διὰ τὸ ὕστερον ἀποδιδόναι τὰ ἐαυτῆς ἐνεργήματα, ἢ διὰ τὸ ἐσχάτην κεῖσθαι πάντων τῶν σπλάγχνων, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀκρίβειαν ἀλλὰ κατὰ πλάτος· δελφύς δὲ διὰ τὸ ἀδελφῶν αὐτὴν εἶναι γεννητικὴν. κεῖται δὲ ἐν τῇ τῶν ἰσχύων εὐρυχωρίᾳ [ἐντὸς τοῦ περιτοναίου] μεταξὺ κύστεως καὶ ἀπευθυσμένου ἐντέρου, τοῦτῳ μὲν ἐπικειμένη, τῇ κύστει δὲ ὑποκειμένη ποτὲ μὲν ὅλη, ποτὲ δὲ ἀπὸ μέρους διὰ τὸ κατὰ μέγεθος ἐξαλλάσσεσθαι.
- 1.7.2 ταῖς μὲν γὰρ νηπίαῖς μικροτέρα τῆς κύστεως ἐστὶν (διὸ καὶ ὅλη ταύτην ὑπελήλυθεν), ταῖς δὲ ἐν ἀκμῇ παρθένοις ἴση τῇ κύστει κατὰ τὰ ὑπερκείμενα, ταῖς δὲ προηλικεστέραις καὶ ἤδη διακεκορευμέναις καὶ μᾶλλον <ταῖς> προκεκυηκυῖαις μείζων, ὥστε ταῖς πλείσταῖς ἐν λήξει τοῦ κόλου προσαναπαύεσθαι, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ κυοφορεῖν (ὥς καὶ τῇ ὁράσει καταλαμβάνειν ἔστιν) εἰς πολὺ διογκουμένου τοῦ περιτοναίου καὶ τοῦ ἐπιγαστρίου ἐκ τοῦ τηλικούτου εἶναι τὸ ἀποτικτόμενον μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ χιτῶνων καὶ ὑγρῶν.
- 1.7.3 μετὰ δὲ τὴν ἀπότεξιν συστέλλεται μὲν, ἀλλ' ὥστε μείζον ἔχειν τὸ μέγεθος τοῦ πρὸ τῆς ἀποτέξεως. τότε γοῦν ἐστὶ μείζων τῆς κύστεως, οὐ κατ' ἴσον δὲ ὑπελήλυθεν αὐτὴν· κατὰ μὲν γὰρ τὰ ἐμπρόσθια μέρη προπαλέστερός ἐστιν ὁ τῆς κύστεως τράχηλος (ὥς ἂν τὴν οὐρήθραν πέρας ἔχων καὶ ὅλῳ τῷ γυναικίῳ παρατεινόμενος κόλπῳ), προανακεχώρηκεν δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας· κατὰ δὲ τὰ ὀπισθεν ἄνωτέρῳ τοῦ τῆς κύστεως πυθμένος ὁ τῆς μήτρας ἐστὶν πυθμὴν κείμενος ὑπὸ τὸν ὀμφαλόν, ὥστε τῆς κύστεως τὴν μὲν εὐρυχωρίαν ἐπικεῖσθαι τῷ τραχήλῳ τῆς ὑστέρας, τὸν δὲ πυθμένα τῷ κύτει.
- 1.7.4 συνεχεται δὲ λεπτοῖς ὑμέσιν ἡ μήτρα πρὸς μὲν τὰ ὑπερκείμενα τῇ κύστει, πρὸς δὲ τὰ ὑποκείμενα τῷ ἀπευθυσμένῳ, πρὸς δὲ τὰ πλάγια καὶ τὰ ἐξὸπισθεν τοῖς ἐκπεφυκυῖσιν ἀπὸ τῶν ἰσχύων καὶ τοῦ ἱεροῦ ὀστέου.
- 1.8.2 τούτων γοῦν συνελκομένων μὲν διὰ φλεγμονὴν ἀνασπᾶται καὶ παρεγκλίνεται, παριεμένων δὲ καὶ χαλωμένων προπίπτει, ζῶον μὲν οὐκ οὔσα (καθὼς ἐνίοις ἔδοξε), τοῖς ἄλλοις δὲ παραπλησίως αἰσθησὶν ἀπτικὴν ἔχουσα καὶ διὰ τοῦτο συστελλομένη μὲν ὑπὸ τῶν ψυχόντων, χαλωμένη δὲ ὑπὸ τῶν ἀραιούντων. σχῆμα δὲ μήτρας· οὐχ ὥς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῶων ἐλικοειδής, ἱατρικῇ δὲ σικύᾳ παραπλήσιος· ἀπὸ γὰρ περιφεροῦς καὶ πλατέος ἀρξαμένη τοῦ κατὰ τὸν πυθμένα πέρατος πρὸς λόγον ἐπὶ στενὸν συνάγεται τὸ στόμιον.
- 1.9.2 κέκληται δ' αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον καὶ προάγον μέρος στόμιον, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο τράχηλος, τὸ δὲ ἐπόμενον αὐχὴν, ἡ συνδρομὴ δὲ τούτων καυλός, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν μετὰ τὴν στενότητα τοῦ τραχήλου πλατυνόμενα πρῶτα μέρη τῆς ὑστέρας ὠμοί, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πλευρά, τὸ δὲ ὕστατον πυθμὴν, τὸ δὲ ὑποκείμενον βάσις, τὸ δ' ὅλον χώρημα κύτος καὶ γάστρα καὶ κόλπος. τὸ δὲ στόμιον κατὰ μέσον κεῖται τοῦ γυναικείου αἰδοίου, περισφίγγεται γὰρ ὁ τράχηλος ὑπὸ * * τῶν πτερυγωμάτων.
- 1.10.1 τούτων δὲ ἀφῆστηκε τὸ στόμιον ταῖς μὲν μᾶλλον, ταῖς δὲ ἥττον παρὰ τὰς ἡλικίας (ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ ταῖς ἡδὴ τελείαις πέντε ἢ ἕξ δακτύλους), προχειρότερον δὲ γίνεται κατὰ τὰς ἀποτέξεις ἐπεκτεινόμενου τοῦ τραχήλου.
- 1.10.2 διάφορον δὲ ἔχει καὶ τὸ μέγεθος, πλὴν ἐπὶ γε τῶν πλείστων ἐν τῷ κατὰ φύσιν τηλικούτῳ ἐστὶν ἡλικὸν τὸ ἐκτὸς πέρας τῆς ἀκουστικῆς εὐρυχωρίας. δίσταται δὲ κατὰ τινὰς καιροὺς, καθάπερ ἐν τῇ ὀρέξει τῆς συνουσίας πρὸς παραδοχὴν τοῦ σπέρματος κὰν ταῖς καθάρσεσιν πρὸς

ἀπόκρισιν τοῦ αἵματος κὰν ταῖς συλλήψεσιν πρὸς λόγον τῆς τοῦ ἐμβρύου συναυξήσεως. ἐν δὲ τῇ ἀποτεξεί καὶ πλεῖστον προσανευρύνεται μέχρι τοῦ καὶ χεῖρας τελείων παραδέχεσθαι.

- 1.10.3 κατὰ μέντοι τὴν φύσιν τρυφερόν ἐστιν καὶ σαρκῶδες ἐπὶ τῶν ἀδιακορευτῶν, σομφόρητι πνεύμονος ἢ τρυφερίᾳ γλώττης ἑοικός, ἐπὶ δὲ τῶν ἀποκεκυηκυῶν τυλωδέστερον γίνεται, κεφαλῇ πολύποδος ἢ ἄκρῳ βρόγχου, καθὼς φησιν Ἡρόφιλος, ὅμοιον, τυλούμενον τῇ παρόδῳ τῶν ἀποκρινομένων καὶ ἀποτικτομένων. ἡ δὲ ὅλη μήτρα κατὰ τὸ πλειστοδυναμοῦν ἐστὶν νευρώδης.
- 1.11.1 συγκέκριται γὰρ οὐκ ἐκ νεύρων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν καὶ σαρκός· ἐξ ὧν τὰ νεύρα μὲν ἀπὸ νωτιαίας μήνιγγος λαμβάνει τὴν καταρχήν, αἱ δὲ ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἀπὸ τῆς παρακειμένης τῇ ῥάχει κοίλης φλεβὸς καὶ παχείας ἀρτηρίας. δύο μὲν γὰρ ἀποσχίζονται φλέβες ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβός, δύο δὲ ἀρτηρίαι ἀπὸ τῆς παχείας ἀρτηρίας.
- 1.11.2 ὧν ἀνὰ μία φλέψ· καὶ ἀρτηρία φέρονται πρὸς ἑκάτερον νεφρόν, ἔπειτα πρὶν εἰς αὐτοὺς ἐμφυῖναι δισχιδεῖς γενόμεναι ταῖς μὲν δυσὶν ἐκφύσεσιν εἰς ἑκάτερον νεφρόν ἐμφύονται, ταῖς δὲ δυσὶ τὴν ὑστέραν ἀναπλέκουσιν, ὥστε γίνεσθαι τεσσάρων εἰς αὐτὴν ἀγγείων ἔμφυσιν, δύο μὲν ἀρτηριῶν, δύο δὲ φλεβῶν. ἐκ τούτων δὲ καὶ εἰς ἑκάτερον τῶν διδύμων ἀνὰ μία 〈μὲν〉 φλέψ, ἀνὰ μία δὲ ἐμπέφυκεν ἀρτηρία. προσπαραπεφύκασιν δὲ ἔξωθεν οἱ δίδυμοι σύνεγγυς τοῦ αὐχένος παρ' ἑκάτερον πλευρὸν ἀνὰ εἷς.
- 1.12.1 καὶ εἰσὶν μὲν ψαφαροὶ καὶ ἀδενώδεις ἰδίῳ σκεπόμενοι ὑμένι, κατὰ σχῆμα δὲ οὐχ ὥς ἐπὶ τῶν ἀρρένων ὑπομήκεις ὑπάρχουσιν, ὑπόσιμοι δὲ καὶ στρογγύλοι καὶ ἐπ' ὀλίγον πλατυνόμενοι κατὰ βάσιν.
- 1.12.2 ὁ σπερματικὸς δὲ πόρος ἀπὸ τῆς ὑστέρας δι' ἑκατέρου φέρεται διδύμου καὶ τοῖς πλευροῖς παραταθεὶς μέχρι τῆς κύστεως εἰς τὸν ταύτης ἐμφύεται τράχηλον. ἔνθεν δὲ δοκεῖ τὸ τοῦ θήλεος σπέρμα πρὸς ζωογονίαν μὴ συλλαμβάνεσθαι τῷ εἰς τὸ ἐκτὸς ἐκχεῖσθαι, περὶ οὗ διελάβομεν ἐν τῷ Περὶ σπέρματος λόγῳ.
- 1.12.3 ἔνιοι δέ, καθὼς βούλεται καὶ Ἰχίος, καὶ ἀνὰ ἓνα κρεμαστήρᾳ φασὶν αὐτοῖς ἐμπεφυκέναι. καὶ ἡμεῖς δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς αὐτοψίας ἱστορήκαμεν ἐπὶ τινος ἐντεροκηλικῆς γυναικός, ἐφ' ἧς ἐν τῇ χειρουργίᾳ προέπιπτεν ὁ δίδυμος χαλασθέντων τῶν κατεχόντων αὐτὸν καὶ περιειληφόντων ἀγγείων, σὺν οἷς καὶ ὁ κρεμαστήρ ὑπεξέπεσεν. ἡ δὲ ὅλη μήτρα συνέστηκεν ἐκ δυοῖν χιτῶνων ἐναντίως ἑαυτοῖς ἐσχηματισμένων ἐμφερῶς ταῖς τῶν χαρτῶν ἰσίν.
- 1.13.1 ὁ μὲν οὖν ἔξωθεν νευρωδέστερός ἐστι καὶ λειότερος καὶ σκληρότερος καὶ λευκότερος, ὁ δὲ ἔσωθεν σαρκωδέστερος καὶ δασύτερος καὶ ἀπαλότερος καὶ ἐννερευθέστερος, δι' ὅλου μὲν καταπεπλεγμένος ἀγγείοις, πλείοσιν δὲ καὶ ἀξιολόγοις κατὰ τὸν πυθμένα καὶ τοῦ σπέρματος ἐκεῖ κολλωμένου καὶ τῆς καθάρσεως ἐκεῖθεν φερομένης.
- 1.13.2 οἱ μέντοι δύο χιτῶνες οὗτοι συνέχονται πρὸς ἀλλήλους ὑμέσι λαγαροῖς καὶ νεύροις, ὥστε πολλάκις ἐπεκτεινομένων αὐτῶν προπίπτειν τὴν ὑστέραν, τοῦ μὲν νευρώδους χιτῶνος κατὰ χώραν μένοντος, τοῦ δὲ ἔσωθεν κατ' ἐκτροπὴν προπίπτοντος. ἔτι κοινῶς ἐπὶ μὲν τῶν ἀτόκων ἡ μήτρα κατὰ τὸν πυθμένα στολίδας ἔχει δύο κατὰ τὸ πλεῖστον πιλοειδῶς ἐνδεδιπλωμένας, ἐπὶ δὲ τῶν τετοκυῶν ἐκτείνεται ὅλη καὶ περιφερὴς γίνεται.
- 1.14.2 Διοκλῆς δὲ καὶ κοτυληδόνας καὶ πλεκτάνας καὶ κεραίας λεγομένας εἶναί φησιν ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τῆς ὑστέρας, αἵτινες μαστοειδεῖς ἐκφύσεις ὑπάρχουσι πλατεῖαι μὲν κατὰ βάσιν, μείουροι δὲ κατὰ τὸ ἄκρον, ἐκατέρωθεν κείμεναι τῶν πλευρῶν, προνοητικῶς ὑπὸ τῆς φύσεως γεγεννημέναι χάριν τοῦ τὸ ἐμβρυον προμελετᾶν τὰς θηλάς τῶν μαστῶν ἐπισπᾶσθαι. καταψεύδονται δὲ τῆς ἀνατομῆς (οὐχ εὐρίσκονται γὰρ αἱ κοτυληδόνες), καὶ ἀφύσικός ἐστιν ὁ περὶ αὐτῶν εἰσαγόμενος λόγος, ὥς ἐν τοῖς Περὶ ζωογονίας ὑπομνήμασιν ἀποδέδεικται. τὴν

μέντοι γε μήτραν οὐχ ὑποληπτέον κυριότητα πρὸς τὸ ζῆν ἔχειν· οὐ γὰρ προπίπτει μόνον, ἐπὶ ἐνίων δὲ καὶ ἀποκόπτεται δίχα τοῦ θάνατον αὐταῖς ἐπενεγκεῖν, ὡς ἰστόρηκεν Θεμίσω ν· ἐν Γαλατίᾳ δὲ τὰς ὕς εὐτροφωτέρας γίνεσθαι φασὶ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῆς μήτρας.

1.15.2 πάσχουσα μέντοι πρὸς συμπάθειαν στόμαχον ἄγει καὶ μήνιγγας. ἔστι δέ τις αὐτῇ καὶ πρὸς τοὺς μαστοὺς φυσικὴ συμπάθεια· μεγεθυνομένης γοῦν αὐτῆς ἐν ταῖς ἀκμαῖς καὶ οἱ μαστοὶ συνδιογκοῦνται, καὶ αὐτὴ μὲν τὸ σπέρμα τελεσιουργεῖ, μαστοὶ δ' εἰς τροφήν τῶν κυθησομένων γάλα παρασκευάζουσι, καὶ φερομένων μὲν τῶν καταμηνίων σβέννυται τὸ γάλα, φερομένου δὲ τοῦ γάλακτος οὐκέτι φαίνεται κάθαρσις, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν παρηλικεστέρων συστελλομένης τῆς ὑστέρας καὶ οἱ μαστοὶ τρόπῳ τινὶ μαραίνονται καὶ πάσχοντος τοῦ ἐμβρύου στενοῦται τὸ μέγεθος αὐτῶν. ἐπὶ γοῦν τῶν κυοφορουσῶν θεασάμενοι ῥικνουμένους τοὺς μαστοὺς καὶ συναγομένους γεννησομένην προλέγομεν ἔκτρωσιν. καὶ τοιαύτη μὲν ἡ φύσις τῆς μήτρας.

1.16.1 τὸ δὲ γυναικεῖον αἰδοῖον καὶ κόλπος ὠνόμασται γυναικεῖο ς. ὤμην δὲ ἐστὶν νευρώδης καὶ ὑπὸ τι περιφερὴς ὥσπερ ἔντερον, εὐρυχωρέστερον μὲν κατὰ τὸ ἔνδον, στενότερον δὲ κατὰ τὸ ἐκτός, ἐν ᾧ καὶ τοὺς πλησιασμοὺς συμβέβηκεν γίνεσθαι.

1.16.2 τὸ μὲν οὖν ἔνδον αὐτοῦ μέρος περιπέφυκεν τῷ τραχήλῳ τῆς μήτρας ὡς ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἡ πόσθη τῇ βαλάνῳ, τὸ δὲ ἔξω τοῖς πτερυγώμασιν, τὸ δὲ κάτω τῇ ἔδρᾳ, τὰ δὲ πλάγια τοῖς σαρκώδεσιν τῶν ἰσχύων, τὸ δὲ ἄνω τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως· οὗτος γάρ, ὡς ἔφην, ὑπερπεσὼν τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας καὶ παραταθείς ἄνωθεν τῷ αἰδοίῳ κατ' ἄκρον εἰς τὸν οὐρητικὸν πόρον ἐμφύεται. φαίνεται τοίνυν, ὡς ὁ γυναικεῖος κόλπος ὑπόκειται μὲν τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως, ἐπικείται δὲ τῷ δακτυλίῳ καὶ τῷ σφιγκτήρι καὶ τῷ ἄκρῳ τοῦ ἀπευθυμένου.

1.16.3 κατὰ δὲ μῆκός ἐστιν, ὡς ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν, ἄνισος, οὐ μόνον παρὰ τὰς ἡλικίας ἢ παρὰ τὰς συνουσίας (ἐν αἷς ἐπεκτεινόμενος ὁ τράχηλος τῆς ὑστέρας, ὥσπερ καὶ τὸ τῶν ἀρρένων αἰδοῖον, ἐπιλαμβάνει τι τοῦ κόλπου), ἀλλὰ καὶ τῷ φύσει τινὰς μὲν προπετέστερον ἔχειν τὸν τράχηλον, τινὰς δὲ ἄγαν κολοβόν [ἢ κονδόν]· ταῖς δὲ πλείσταις τῶν τελείων ἔξ ἐστὶν δακτύλων.

1.16.4 συμπέπτωκε μέντοι γε καὶ στενότερός ἐστιν ἐπὶ παρθένων στολίσι κεκρημένος συνεχομέναις ὑπ' ἀγγείων ἀπὸ τῆς ὑστέρας τὴν ἀπόφυσιν εἰληφότων, ἅπερ καὶ κατὰ τὰς διακορήσεις ἀπλουμένων τῶν στολίδων ῥήγνυται καὶ ὀδύνην ἐπιφέρει καὶ ἀποκρίνεται τὸ συνήθως ἐπιφερόμενον αἷμα. τὸ γὰρ οἶεσθαι διαπεφυκέναι λεπτὸν ὕμένα διαφράσσοντα τὸν κόλπον, τοῦτον δὲ ῥήγνυσθαι κατὰ τὰς διακορήσεις καὶ ὀδύνην ἐπιφέρειν ἢ θάττον καθάρσεως γινομένης, ἐμμείναντα δὲ καὶ σωματοποιηθέντα τὸ ἄτρητον λεγόμενον πάθος ἀποτελεῖν, ψευδὸς ἐστὶ.

1.17.2 πρῶτον μὲν γὰρ διὰ τῆς ἀνατομῆς οὐχ εὐρίσκεται· δεύτερον δὲ ἐπὶ τῶν παρθένων ἐχρῆν ἀντικόπτειν τι τῇ μηλώσει (νυνὶ δὲ μέχρι βάθους ἅπεισιν ἢ μήλῃ)· τρίτον δὲ εἰ κατὰ τὰς διακορήσεις ῥηγνύμενος ὁ ὤμην ὀδύνης γίνεται παραίτιος, ἐχρῆν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τῶν παρθένων ἔμπροσθεν τῆς διακορήσεως ἐπιφανείσης καθάρσεως περιωδυνίαν παρακολουθεῖν, κατὰ δὲ τὴν διακόρησιν μηκέτι.

1.17.3 καὶ ἄλλως εἰ σωματοποιηθεὶς ὁ ὤμην τὸ ἄτρητον ποιεῖ πάθος, ἔδει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εὐρίσκεσθαι διηνεκῶς αὐτόν, ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν ἕκαστον ἐπὶ τοῦ ἰδίου πάντοτε τόπου θεωροῦμεν μένον· νυνὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἀτρήτων ὁ διαφράττων ὤμην αὐτὸν τὸν πόρον ποτὲ μὲν κατὰ τὰ πρόχειρα μέρη τῶν πτερυγμάτων εὐρίσκεται, ποτὲ δὲ κατὰ μέσον τοῦ αἰδοίου, ἄλλοτε δὲ κατὰ μέσον τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας. τοιοῦτος μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ὁ γυναικεῖος κόλπος.

1.18.1

τὰ δὲ ἔξωθεν αὐτοῦ καὶ φαινόμενα πτερυγώματα καλεῖται, τρόπῳ τινὶ χεῖλη τοῦ κόλπου καθεστῶτα· παχέα δέ ἐστιν καὶ σαρκώδη καὶ πρὸς μὲν τὰ κάτω πρὸς ἑκάτερον μηρὸν ἀποτελεῦτᾱ, καθάπερ ἀλλήλων ἀποσχισθέντα, πρὸς δὲ τὰ ὑπερθεν εἰς τὴν καλουμένην ἀπολήγει νύμφη ν. αὕτη δὲ τῶν δυοῖν πτερυγωμάτων ἐστὶν ἀρχή, τῇ φύσει δὲ σαρκιδίον ἐστὶν ὡσανεὶ μυῶδες· νύμφη δὲ εἴρηται διὰ τὸ ταῖς νυμφευομέναις ὁμοίως ὑποστέλλειν τὸ σαρκίον.

- 1.18.3 ὑπὸ δὲ τὴν νύμφην πάλιν ἕτερον ὑποστέλλει σαρκίδιον ἐπανεσθηκός, ὃ πέρας ἐστὶ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως· καλεῖται δὲ οὐρήθρ α, ἡ δὲ ἔνδον στολιδώδης τραχύτης χεῖλο ς.
- 1.18.4 διαφέρει δὲ τῆς ἐπ' ἀνδρῶν ἢ ἐπὶ θηλειῶν κύστις· ἐκείνη μὲν γὰρ μείζων ἐστὶ καὶ σκολιὸν ἔχει τὸν τράχηλον, αὕτη δὲ μικροτέρα καὶ εὐθυτράχηλος. ὑποδεδειγμένης δὲ τῆς φύσεως τῶν γυναικείων μερῶν, ἐπεὶ τὰ τῆς μήτρας ἔργα καθάρσεις, συλλήψεις, κυοφορίαι καὶ μετὰ τελείωσιν ἀποτέξεις, τῇ φυσικῇ χρώμενοι τάξει πρῶτον ἐροῦμεν περὶ ἐμμήνων.
- 1.19 Περὶ ἐμμήνων καθάρσεως ς. Τὸ ἔμμηνον ὠνόμασται καὶ καταμήνιον ἀπὸ τοῦ κατὰ μῆνα γίνεσθαι, καὶ ἐπιμήνιο ν, ὅτι καὶ τροφή γίνεται τῶν ἐμβρύων, ὡς καὶ τῶν πλοῖζομένων τὰ εἰς τροφήν παρεσκευασμένα ἐπιμήνια καλοῦμεν.
- 1.19.1 λέγεται δὲ καὶ κάθαρσι ς, ἐπεὶ, καθὼς ἔνιοι λέγουσιν, ὡς περισσεῦον αἷμα τοῦ σώματος ἀποκρίνουσα κάθαρσιν παρέχει τῷ σώματι.
- 1.19.2 τὸ μέντοι καταμήνιον ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων γυναικῶν εἰλικρινές ἐστὶν αἷμα, ἐπ' ἐνίων δὲ ὑγρασία ὕφαιμος ἢ ἰχώρ τις, ὡς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῶων. οὐθὲν δὲ τούτων παρὰ φύσιν, ὡς ἄνευ δυσχερείας ἀποκρίνεται.
- 1.19.3 διὸ κατ' ἔννοιάν ἐστιν καταμήνιον αἷμα ἢ ἀνάλογον ὑγρὸν φυσικῶς κατὰ χρόνους εὐτάκτους ἀποκρινόμενον, μάλιστα διὰ μήτρας. τὰ μὲν οὖν ἄλλα φανερά, τῷ δὲ 'διὰ μήτρας' τὸ 'μάλιστα' πρόσκειται διὰ τὸ καὶ ἀπὸ τοῦ γυναικείου κόλπου γίνεσθαι ποτε κάθαρσιν. τὸ δὲ ἔμμηνον ἐπιφαίνεται πρῶτον περὶ τὸ τεσσαρεσκαίδέκατον ἔτος κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅτε καὶ τὸ ἥβαν καὶ τὸ διογκοῦσθαι τοὺς μαστούς.
- 1.20.1 τὸ δὲ πλῆθος τῆς ἀπο κρίσεως ἀρξάμενον ἀπὸ ὀλίγου πρόεισιν ἐπὶ πλεῖον καὶ χρόνον <τινὰ> μεῖναν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πάλιν ἐλαττοῦται καὶ οὕτως ἀποπαύεται τελείως, οὔτε τάχιον ἐτῶν τεσσαράκοντα κατὰ τὸ πλεῖστον οὔτε βράδιον ἐτῶν πεντήκοντα. καὶ νῦν δὲ πρόσκειται τὸ 'κατὰ τὸ πλεῖστον' [γινόμενον], ἐνίαις γὰρ καὶ μέχρι τῶν ἐξήκοντα παραμένει ἡ κάθαρσις.
- 1.20.2 ἡ μέντοι συναύξεις καὶ ἡ μείωσις οὐχ οὕτως γίνεται πρὸς ἀκρίβειαν, ὡς ὑπενόησεν Διοκλῆς ς, λέγων <ἐπὶ> μένον αὐτὸ μέχρι ἐτῶν ἐξήκοντα γίνεσθαι <πρῶτον ὀλίγον, ἔπειτα> τέλειον, εἴτα μεῖναν ἐπὶ τινὰ χρόνον πρὸς <τῷ αὐτῷ μετὰ> τοῦτο πάλιν παύεσθαι πρὸς λόγον ἐλαττοῦ <μενον>. τοῦτο γὰρ οὐ διηνεκῶς, ἄλλαις δὲ ἄλλως κατὰ τὸ ἀόριστον πλεονάζει τε καὶ μειοῦται. τὸ πλεῖστον δὲ καταμήνιον δυοῖν ἐστὶ κοτυλῶν. καὶ τοῦτο δὲ πάλιν <τοῦ> ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραστοχασάμενοι λέγομεν. καθαίρονται δὲ τινὲς μὲν ἐπὶ μίαν ἡμέραν, τινὲς δὲ ἐπὶ δύο, τινὲς δὲ μέχρι καὶ τῆς ἐβδόμης καὶ περαιτέρω, <αἱ> πλεῖσται δὲ μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων.
- 1.21.1 καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ μῆνα, καὶ οὐ πρὸς ἀκρίβειαν ἐπὶ πασῶν, ἀλλὰ κατὰ πλάτος· ἔστιν γὰρ ὅτε καὶ προπαραλαμβάνει τινὰς ἡμέρας ἢ ἐφυστερεῖ.
- 1.21.2 τοῦτο δὲ ἐκάστη κατὰ τὴν ἰδίαν ἀπαντᾷ προθεσίαν, καὶ οὐ <λαμβάνει> κατὰ τὰς αὐτὰς <περίόδους>, ὥσπερ ὁ Διοκλῆς <φησιν>, πάσας, καὶ πάλιν Ἐμπεδοκλῆς ς, ἐλαττουμένου τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης. αἱ μὲν γὰρ πρὸ εἰκάδος, αἱ δὲ ἐν εἰκάδι καθαίρονται, καὶ πάλιν αἱ μὲν αὐξανομένου τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης, αἱ δὲ μειουμένου καθαίρονται, ἄλλαι δὲ ἐν τοσαύταις τισὶν ἡμέραις ὡς ἔθος εἶχεν αὐταῖς.

1.21.3

τὴν δὲ σύμμετρον ἐκάστη κάθαρσιν ἐκ τῆς συναριθμήσεως τῶν ἡμερῶν ἔκριναν τινες, μὴ περαιτέρω γὰρ τῆς τρίτης ἡμέρας ἢ τετάρτης τὴν κατὰ φύσιν ἀπόκρισιν προέρχεσθαι. μεμπτέον δὲ τούτους· καὶ γὰρ μέχρι πλειόνων ἡμερῶν ἔναι καθαίρονται κατὰ φύσιν τοῦ ἴσου πλήθους εἰς πλείονας ἡμέρας ἐπιμερισθέντος, καὶ πρὸς μίαν ἡμέραν δύναται πλεῖον ἀποκριθῆναι τοῦ κατὰ φύσιν.

- 1.21.4 συμμέτρως οὖν κεκαθάρθαι λεκτέον τὰς μετὰ τὴν ἀπόκρισιν εὐσταθεῖς, εὐπνοὺς, ἀταράχους τὴν τε δύναμιν ἀκαθαίρετους, τὰς δὲ μὴ τοιαύτας ἀσύμμετρως. τὸ γὰρ ἴσον καὶ ὀλιγωτέρας καὶ πλείοσιν κενώσεσιν αἵματος κατὰ γὰρ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ἄλλας περιστάσεις καὶ τὸ ποτὲ μὲν παχυντικὰς προσενέγκασθαι τροφάς, ποτὲ δὲ δριμείας καὶ λεπυντικὰς φαίνεται. τὸ δὲ πλῆθος τῆς καθάρσεως αὐτῶν ἄνισόν ἐστι φύσει καὶ παρὰ τὴν ἡλικίαν καὶ παρὰ τὴν ὥραν καὶ παρὰ τὴν σύγκρισιν καὶ παρὰ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὴν ἀγωγὴν καὶ παρ' ἄλλας τινὰς ἐμφερεῖς ἐξαλλαγάς.
- 1.22.2 φύσει μὲν, ἐπειδήπερ αὐτὸ τοῦτο φυσικῶς τισὶ μὲν πλεῖον ἐκκρίνεται τὸ αἷμα, τισὶ δὲ ἔλαττον.
- 1.22.3 παρὰ δὲ τὴν ἡλικίαν· ὀλιγώτερον γὰρ ταῖς μελλούσαις μηκέτι καθαίρεσθαι καὶ ταῖς πρῶτον ἀρχομέναις. ταύταις γοῦν πολλάκις μόνον τὸ παρακείμενον τῇ μήτρᾳ χωρίον περινοτίζεται· ὀλίγαις γὰρ παντελῶς καὶ ταύταις ὑπεράκμοις πρὸ τῆς διακορήσεως ἀθροῦν ἐπιφαίνεται, μόνον δέ, ὡς ἔφην, ἐπιμολύνει τοὺς τόπους.
- 1.22.4 παρὰ δὲ τὴν ὥραν· ἔαρος μὲν γὰρ πλεῖον, θέρους δὲ ἔλαττον ὡς ἂν πολλῆς διαφορήσεως δι' ὅλου γινομένης τοῦ σώματος, φθινοπώρου δὲ πλεῖον μὲν παρὰ τὸ θέρος, ἔλαττον δὲ παρὰ τὸ ἔαρ, χειμῶνος δὲ πάλιν ἔλαττον τοῦ φθινοπώρου.
- 1.22.5 παρὰ δὲ τὰς συγκρίσεις· καταπιμέλοις μὲν γὰρ καὶ παχείαις ὀλιγώτερον, ὡς ἂν τῆς ὕλης διὰ τὴν εὐτροφίαν τοῦ συγκρίματος ἀναλίσκομένης, ταῖς ἰσχυρότεραις δὲ καὶ ἀσάρκοις πλεῖον· ὁ γὰρ οὐκ ἐδαπάνησεν εἰς εὐτροφίαν ἢ φύσις, τοῦτο ἐπλεόνασεν εἰς ἔκκρισιν.
- 1.22.6 παρὰ δὲ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὴν ἀγωγὴν· ταῖς μὲν <γὰρ> ἀργῶ βίῳ χρωμέναις πλεῖον, ταῖς δὲ γυμναστικῶ καθ' ὀνδήποτε τρόπον ἔλαττον. καὶ διὰ τοῦτο φωνασκοῖς καὶ ταῖς ἀποδημίαν τινὰ στελλομέναις, καὶ μάλιστα ταῖς ἐκ μεσογείων τόπων εἰς πελαγίους τόπους, ὑποστέλλεται τὸ πλῆθος. ποτὲ δὲ καὶ τὸ μηδ' ὅλως καθαίρεσθαι κατὰ φύσιν, οὐ μόνον παρὰ τὴν ἡλικίαν παιδικὴν οὖσαν ἢ πρεσβυτικὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ φωνασκίαις ἀγωνιστικαῖς χρῆσθαι περιελκομένης καὶ ἀπαναλίσκομένης τῆς ὕλης ἢ τοῖς ὅλοις σώμασιν ἀνδρώδεις ὑπάρχειν, ἢ διὰ τὸ ἀπὸ μακρᾶς εἶναι νόσου δαπανωμένης τῆς ὕλης εἰς τὸ ἐλλεῖπον, ἢ διὰ σύλληψιν ἀναλίσκομένου τοῦ αἵματος εἰς τὴν τοῦ ἐμβρύου διατροφὴν.
- 1.23.2 ἐνίαις δὲ καὶ μετὰ σύλληψιν ἐπιφαίνεται κάθαρσις ἥτοι ἀπὸ τοῦ γυναικείου κόλπου ἢ ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας καὶ τῶν πλευρῶν· ἢ γὰρ πρόσφυσις τοῦ σπέρματος οὐ καθ' ὅλης γίνεται τῆς μήτρας, κατὰ μόνου δὲ τοῦ πυθμένος αὐτῆς. ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ καθ' ὃ μὴ προσπέφυκεν τὸ σπέρμα γίνεται διαπήδησις αἵματος, καὶ διὰ τοῦτό τινες ἐπισυλλαμβάνουσιν.
- 1.23.3 κοινῶς <δὲ> ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶν τὸ μὴ γίνεσθαι ποτε τὴν κάθαρσιν, σημειωτέον ἐκ τοῦ μηθὲν ὀχληρὸν παρακολουθεῖν. τίνα σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι καθάρσεως.
- 1.24.1 μέλλουσιν δὲ γίνεσθαι κάθαρσιν σημειωτέον ἐκ τοῦ κατὰ τὴν προθεσίαν τοῦ συνήθους καιροῦ δυσκινήσιαν παρακολουθεῖν καὶ βάρος ὀσφύος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ πόνον καὶ νωθρότητα χάσμην τε συνεχῇ καὶ κώλων ἔκτασιν, ποτὲ δὲ καὶ μήλων ἔρευθος ἥτοι μένον ἢ διαφορούμενον καὶ ἐκ διαστήματος πάλιν ἐπανθοῦν, ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ ἐκ τοῦ ναυτιώδη τὸν στόμαχον εἶναι καὶ ἀνόρεκτον.
- 1.24.2 τὴν δὲ πρῶτον γεννησομένην κάθαρσιν καὶ ἐκ τούτων μὲν, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ὥς ἐν πλάτει περὶ τὸ τεσσαρεσκαίδεκατον ἔτος ἐκφύσεως τῶν μαστῶν καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸ ἥτρον βάρους κνησιμοῦ

καὶ ἡβήσεως. * * συμβαίνει δὲ τὰς τῇ συνουσίᾳ προσβιαζομένας τοῦτο πάσχειν. τῆς δὲ ἐπιμελείας χάριν πρὸ μὲν τοῦ ἐκκρίνεσθαι τὸ ἔμμηνον πειρᾶσθαι δεῖ συνεργεῖν ἀπὸ τῆς τρισκαίδεκαετοῦς ἡλικίας, ὅπως δι' ἑαυτοῦ καὶ πρὸ διακορήσεως ἐνεχθῇ.

1.25.1 πρὸς γὰρ τὴν συνουσίαν τῆς ὕλης ἐπὶ τὰ μέρη φερομένης ὡς ἐπὶ ἀρρένων οὕτως καὶ ἐπὶ θηλειῶν, φόβος μὴ πως τῇ ἀποκρίσει καθυπηρετουμένου τοῦ ζώου διάτασις γένηται καὶ φλεγμονή.

1.25.2 διὸ πρῶτος μὲν ὁ περίπατος ἔστω καὶ ὁμαλός, ἐπιμήκης δὲ ἡ αἰώρα καὶ ἀνειμένα τὰ γυμνάσια καὶ μετὰ πολλοῦ λίπους ἀναβεβλημένη ἡ τρίψις καὶ καθ' ἡμέραν τὸ λουτρὸν καὶ πᾶσα ψυχῆς διάχυσις.

1.25.3 συνεχανίεται γὰρ αὐτῇ τὸ σῶμα καὶ ἀπαραποδίστους φέρει τὰς ἀποκρίσεις, χωρὶς εἰ μὴ κακῶς τις ἡγμένη λίαν ἐστὶν εὐθρυπτος. τότε γὰρ ἐπιτονοῦν δεῖ τὸ σῶμα, ὡς μὴ συνεκλύεσθαι τοῖς ὅλοις καὶ τὴν ὑστέραν καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἀτονεῖν. πρῶτον ἡργμένης τῆς καθάρσεως μεθ' ὧν ἐξεθέμεθα δυσαρεστημάτων ἡρεμία τὰ πολλὰ χρήσιμος.

1.26.1 καθάπερ γὰρ οἱ ἀπὸ κραιπάλης γέμοντες συντόνοις κινήσεσιν ἐλέγχονται μέχρι τοῦ νόσω περιπεσεῖν καὶ οἱ πλήρεις τὴν κεφαλὴν βιαιότερον ἀναφωνήσαντες εἰς ἄλγημα περιτρέπονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ὑστέρα πεπληρωμένη τῆς ἐπὶ τὴν κάθαρσιν φερομένης ὕλης ὑπὸ τῶν κινήσεων εἰς κοπῶδη συναίσθησιν καταπυκνοῦται. διὸ καὶ ταῖς εὐχύλοις καὶ συμμετροῖς τροφαῖς χρῆσθαι προσήκεν, ἔτι δὲ τοῖς δι' ἐλαίου θερμοῦ πεσσοῖς.

1.26.2 ἐπὶ δὲ τῶν ἤδη πολλάκις κεκαθαρμένων ὡς ἔθος ἐκάστη ποιεῖν ἐπιτρεπτέον. αἱ μὲν γὰρ συνήθως ἡρεμοῦσιν, αἱ δὲ ἐπὶ μετρίας προΐασιν κινήσεις. ἀσφαλέστερον δὲ τὸ ἡρεμεῖν καὶ ἀλουτεῖν καὶ μάλιστα τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν.

1.26.3 ἐπὶ δὲ τῶν ἤδη μηκέτι καθαίρεσθαι μελλουσῶν διὰ τὸν παραβεβηκότα χρόνον φροντιστέον, ὅπως μὴ ἀθρόα τῶν ἐμμήνων ἡ ἀποκοπὴ γένηται. πᾶν γὰρ τὸ αἰφνίδιον ἐν μεταβολῇ, κἂν ἐπὶ τὸ βέλτιον [ἦ] μεταφέρηται, διὰ ξενοπάθειαν λυπεῖ τὸν ὄγκον· οὐκ ἐπιγινώσκεται γὰρ τὸ μὴ προμελετηθέν, ἀλλ' ὡς ἄηθες δυσαρέστημά τι σύνεστιν. ὅσα <δὲ> παραλαμβάνομεν ἐπὶ τῆς πρώτης γενησομένης καθάρσεως, ταῦτα νῦν συντακτέον ἐπὶ τῆς ἤδη καταπαυομένης διὰ τὸν χρόνον· ἃ γὰρ τὴν μὴ ὑπάρχουσαν ἔκκρισιν ἱκανὰ προσκαλεῖν, ταῦτα καὶ τὴν ἔτι ἀκμὴν παροῦσαν ἱκανώτερα μέχρι τινὸς φυλάξαι.

1.26.5 προσπαραλαμβάνεσθωσαν δὲ καὶ πεσσοὶ οἱ μαλάσσειν δυνάμενοι καὶ οἱ τῆς <αὐτῆς> δυνάμεως ἐγχυματισμοὶ <σὺν> πᾶσι τοῖς τὰ σκληρυνόμενα σώματα τρυφερὰ ποιεῖν δυναμένοις. εἰ δὲ πλείων ἡ κάθαρσις τῆς δυνάμεως εἴη ἢ τισιν ἔμπαλιν ἐπέχοιτο παρὰ φύσιν, τότε χρεῖα θεραπευτικῆς ἐπιμελείας, ἣν ἐν τῷ περὶ τῶν παρὰ φύσιν λόγῳ συντάξομεν. Εἰ ἐπὶ συμφέροντι γέγονεν ἡ τῶν ἐμμήνων κάθαρσις.

1.27.1 Ἐπεὶ τοῖς μὲν συμφερόντως γιγνομένοις δεῖ συνεργεῖν, τοῖς δὲ ἀσυμφόρως ἀποσυνεργεῖν, ἀναγκαίως τὸν περὶ τοῦ προκειμένου ποιούμεθα λόγον. σημαίνει δὲ <δεῖ> ἐκ τῆς προτάσεως δύο, τὸ μὲν εἰ πρὸς ὑγείαν, τὸ δὲ εἰ πρὸς παιδογονίαν <ἐπὶ> συμφέροντι γέγονεν ἡ κάθαρσις, καὶ περὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐστὶν ἡ σκέψις.

1.27.2 ἔνιοι μὲν οὖν τῶν ἔμπροσθεν, ὡς καὶ Ἡρόφιλος ἐν τῷ Πρὸς τὰς κοινὰς δόξας ἐμνημόνευσεν, ἐπὶ συμφέροντι λέγουσιν γεγονέναι τὴν κάθαρσιν καὶ πρὸς ὑγείαν καὶ πρὸς παιδοποιίαν, Θεμίσων δὲ καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἡμετέρων πρὸς μόνην παιδογονίαν, τινὲς δὲ τῶν ἐπισημοτέρων οὔτε πρὸς ὑγείαν οὔτε πρὸς παιδοποιίαν. Ἡρόφιλος δὲ καὶ Μνασέας κατὰ διαφόρους ἐπιβολὰς τισὶ μὲν τῶν γυναικῶν πρὸς ὑγείαν ὠφέλιμον λέγουσιν εἶναι τὴν κάθαρσιν, τισὶ δὲ βλαβερὰν.

1.27.3

οἱ πρῶτοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι προνοητικὴ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ φύσις· ὁρῶσα τοίνυν τοὺς ἄρρενας γυμνασίους τὸ περιττὸν ἀποκενοῦντας, τὰς δὲ θηλείας διὰ τὸ οἰκουρὸν καὶ καθέδριον διάγειν βίον πλήθος ὑποσυλλεγούσας, προνοοῦσα τοῦ μηδὲ ταύτας κινδύνῳ περιπεσεῖν, διὰ τῆς καθάρσεως ἐπενόησεν τὸ περιττὸν ἀποχετεύειν. ἔνθεν στραγγοτέρας γινομένης καθάρσεως παρακολουθεῖ βάρος κεφαλῆς καὶ ἀμβλυωπία καὶ πόνος ἄρθρων καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς βάσεων ὁσφύος τε καὶ ἡτρου συναίσθησις, ἀπορία, ῥιπτασμός, ἀνατροπὴ στομάχου, ποτὲ δὲ φρίκη καὶ πυρετός, ὧν ἕκαστον λύεται τῆς καθάρσεως πάλιν ἐπιφανείσης. πρὸς τούτους δὲ λεκτέον, ὅτι τὸ προνοητικὴν εἶναι τὴν φύσιν διαπεφώνηται καὶ βαρυτέραν ἔχει τοῦ νῦν ζητουμένου τὴν ἐπίκρισιν, εἴτε δύναται προνοοῦσα τῶν ἀνθρώπων μετρῆσαι τὰς ὁρέξεις, ὅπως μὴ πλείονα λάβωσι τὴν τροφήν, ἢ κωλύσαι γενέσθαι τι περισσόν.

- 1.28.1 ἥς γὰρ ἴδιον κηδεμονικῶς ἀποκρίναι τὸ πλεονάσαν, τῆς αὐτῆς καὶ τὸ κωλύσαι τὸν πλεονασμὸν γενέσθαι τῆς ὕλης.
- 1.28.2 εἰ δὲ καὶ προνοητικῶς ἐγέννησε τὴν κάθαρσιν, οὐ πρὸς ὑγείας τήρησιν ἀλλὰ πρὸς παιδοποιίαν ἐπενόησεν αὐτήν. ἔνθεν οὔτε ταῖς μήπω συλλαμβάνειν δυναμέναις, οἷον ταῖς νηπίαῖς, παρέσχε τὴν κάθαρσιν οὔτε ταῖς μηκέτι, καθάπερ ταῖς παρήλιξιν, ἀλλὰ τῇ περιγραφῇ τῆς χρείας συναπέσβεσε τὸ ἔργον.
- 1.28.3 ἐπεχομένης δὲ τῆς καθάρσεως ὀχλεῖ <ται> τὸ σῶμα διὰ τὴν στέγνωσιν, ὑφ' ἧς κεκώλυται φέρεσθαι τὸ ἔμμηνον. διὸ καὶ ἡ φορὰ τῆς καθάρσεως ἀλυσιτελὴς ἔδοξεν, οὐκ ἀνασκευάζουσα τὴν στέγνωσιν ἢ τι τῶν συμπτωμάτων αὐτῆς, λυομένης δὲ τῆς στεγνώσεως ἐπιφανινομένη καθάπερ καὶ ἡ τῶν σκυβάλων καὶ ἡ τῶν ἰδρώτων ἀπόκρισις. ἐπὶ πολὺ δὲ διαφέρει νόσος ὑγείας· οὐκέτι τοίνυν τὸ ωφέλιμον εἰς τὸ ἀνασκευάσαι πάθος τοῦτο καὶ εἰς τὸ τηρῆσαι τὴν ὑγείαν εὐχρηστον.
- 1.28.4 ἡ γοῦν φλεβοτομία λύουσα τὴν στέγνωσιν οὐ τηρεῖ τὴν ὑγείαν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς παιδοποιίαν ὠφελεῖν οἱ τὴν κάθαρσιν ὑπολαμβάνοντές φασιν, ὅτι τῆς ὑστέρας ἐλκουμένης ἡ κάθαρσις γίνεται, πᾶσα δὲ ἔλκωσις παρὰ φύσιν, οὐδὲν δὲ τῶν παρὰ φύσιν ἀποδοτικόν ἐστὶν τοῦ κατὰ φύσιν ἐνεργήματος [αἵματος], ὥστε οὐδὲ πρὸς σύλληψιν ἐστὶν εὐχρηστος.
- 1.28.5 ἀμέλει τινὲς μὲν ἐξ ὅλου <μῆ> κεκαθαρμέναι συλλαμβάνουσιν, αἱ δὲ πρὸ τῆς καθάρσεως συλλαμβάνουσαι μετὰ τὴν σύλληψιν ἐκαθάρθησαν.
- 1.28.6 καὶ τούτους δὲ ἐπιμεμπτέον. οὐ γὰρ ἐλκουμένης τῆς μήτρας ἡ κάθαρσις γίνεται, κατὰ διαπήδησιν δὲ καὶ περιίδρωσιν, ὃν τρόπον καὶ τὰ οὔλα παρατριβόμενα χωρὶς ἐλκώσεως προΐησιν αἷμα, καὶ ὥς ἐπὶ τῶν ἄνευ τραύματος καταγμάτων αἱμοβαφεῖς ἐν ταῖς ἐπιλύσεσιν τοὺς τελαμῶνας εὐρίσκομεν. τὸ δὲ τινὰς ἐξ ὅλου μὴ καθαιρομένης συλλαμβάνειν ψευδός ἐστίν. καὶ γὰρ εἰ μὴ δι' αἵματος, διὰ τινος γοῦν ἄλλης ὑγρασίας καθαίρονται, καθάπερ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων τινά. μετὰ δὲ τὴν σύλληψιν ἐπικαθαίρονταί τινες ἀπ' ἄλλων μερῶν, ὥς ἔμπροσθεν ἐδείξαμεν, καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων, οἷς τὸ σπέρμα προσπέφυκεν. Ἡρόφιλος δὲ ποτὲ μὲν καὶ τισιν τῶν γυναικῶν βλαβεράν φησιν εἶναι τὴν κάθαρσιν, καὶ γὰρ ἀνεμποδίστως τινὰς ὑγιαίνειν μὴ καθαιρομένης καὶ πολλάκις τούναντίον καθαιρομένης ὠχροτέρας γίνεσθαι καὶ ἰσχυοτέρας καὶ παθῶν λαμβάνειν ἀφορμάς, ποτὲ δὲ καὶ ἐπὶ τινων ὠφέλιμον, ὥστε πρότερον ἀχρoοῦσας καὶ ἀτροφoύσας ὕστερον καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν εὐχροῖσθαι τε καὶ εὐτροφῆσαι.
- 1.29.2 Μναςέας δὲ τὰς μὲν σφοδρὸν ἔχειν τὸ κατὰ φύσιν, τὰς δὲ ἀμυδρόν, καὶ τῶν ἀμυδρὸν τὰς μὲν στεγνότερον, τὰς δὲ ῥωδέστερον. ταῖς μὲν οὖν στεγνότερον ἐχούσαις τὸ κατὰ φύσιν ὑγιεινὴν φησιν εἶναι τὴν κάθαρσιν, ταῖς δὲ ῥωδέστερον οὐχ ὑγιεινὴν· ὃν τρόπον καὶ τὴν φλεβοτομίαν τοῖς μὲν στεγνοπαθοῦσιν ἀρμόζειν διαχαλῶσαν, τοῖς δὲ ρευματιζομένοις βλαβεράν εἶναι διὰ τὸ συναύξειν τὴν εὐδιαφορησίαν.

- 1.29.3 λεληθότως δὲ οὗτος εἰσάγει τὰ κατὰ Διονύσιον, στεγνόν τι καὶ ῥοῶδες ὀνομάζων κατὰ φύσιν, ὅπερ οὐχ ὑγιὲς ἐστίν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ κοινοτήτων ἐπελογίσθη. τό γε μὴν στεγνότερον κατὰ φύσιν καὶ τῆς μικροτάτης παθητικῆς στεγνώσεως ἀμυδρότερόν ἐστιν. ὡς οὖν οὐ μόνον τοῖς ῥευματιζομένοις ἐπιβλαβὴς ἡ φλεβοτομία καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀμυδρῶς στεγνοπαθοῦσιν τῷ πλείονα τῆς ὠφελείας τὴν βλάβην ἐπιτελεῖν, καλουμένης τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν συναναληψίαν, οὕτως καὶ ἡ κάθαρσις ἐπιβλαβὴς γένοιτο ἂν οὐ μόνον ταῖς ῥοωδέστερον τὸ κατὰ φύσιν ἐχούσαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς στεγνότερον.
- 1.29.4 κοινῇ δὲ πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς Ἡρόφιλον λεκτέον, ὅτι βλάπτει μὲν ἡ κάθαρσις πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ἀπάσας, ἥδη δὲ τῶν μὲν εὐπαθεστέρων καθάπτεται μᾶλλον, διαλανθάνει δὲ τὸ βλαβερὸν αὐτῆς ἐφ' ὧν δυσπαθῇ τὰ σώματα κέκτηνται.
- 1.29.5 τὰς οὖν πλείονας τῶν μὴ καθαιρομένων εὐτονωτέρας θεωροῦμεν, ὥσπερ τὰς ἀνδρώδεις τε καὶ στείρας. καὶ τὰς παρήλικας δὲ τὸ μηκέτι καθαίρεσθαι πρὸς τὸ ὑγιαίνειν οὐδὲν ἀδικεῖ, πάντη δὲ τοῦναντίον τὰς πολλὰς θηλυτέρας καθίστησιν ἡ τοῦ αἵματος ἀπάντησις.
- 1.29.6 ἔδει δὲ καὶ τὰς μήπω καθαιρομένας τῶν παρθένων ἥττον ὑγιαίνειν· εἰ δὲ τῆς ὑγείας μετέχουσιν ἀνελλιπῶς, μὴ δήποτε μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ἡ κάθαρσις οὐ συμβάλλεται, πρὸς μόνον δὲ τὸ παιδοποιεῖν· χωρὶς γὰρ τῆς καθάρσεως σύλληψις οὐ γίνεται. Εἰ ὑγιεινὴ ἐστὶν ἡ διηνεκὴς παρθενία.
- 1.30.1 Τὴν διηνεκὴ παρθενίαν οἱ μὲν ὑγιεινὴν ἔλεξαν, οἱ δὲ οὐχ ὑγιεινὴν. οἱ πρῶτοι δὲ φασιν, ὅτι κάμνει τὰ σώματα διὰ τὰς ἐπιθυμίας. ἀμέλει τῶν ἐρώντων ὥχρον καὶ ἄτονον καὶ ἰσχνὸν τὸ σῶμα βλέπομεν, ἡ παρθενία δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀφροδισίων παρῆκεν τὰς ἐπιθυμίας. ἔπειτα πᾶσα σπέρματος ἔκκρισις ἐπιβλαβὴς ὡς ἐπὶ τῶν ἀρρένων οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν. ἡ παρθενία τοίνυν ὑγιεινὴ, κωλύουσα τῇ τῶν σπερμάτων ἐκκρίσει χρῆσθαι.
- 1.30.2 μαρτυρεῖ δὲ τῷ εἰρημένῳ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα· τῶν μὲν γὰρ ἵππων αἱ μὴ ὀχευθεῖσαι δρομικώτεραι μᾶλλον εἰσιν, τῶν δὲ συῶν αἱ τὰς μήτρας ἐκτμηθεῖσαι μείζους καὶ εὐτροφώτεραί τε καὶ ἰσχυρότεραι καὶ τοῖς ἄρρεσιν ἐμφορῶς ἐσφιγμένα.
- 1.30.3 πρόδηλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· ἐπεὶ γὰρ τῶν ἀρρένων οἱ μένοντες ἄφθοροι ῥωμαλεώτεροί τε τῶν ἄλλων εἰσὶ καὶ μείζονες καὶ ὑγιεινότερον διαβιοῦσιν, ἀκόλουθόν ἐστιν καὶ ταῖς θηλείαις ὑγιεινὴν ἐν τῷ καθόλου συνομοταγεῖν τὴν παρθενίαν. αἱ γὰρ συλλήψεις καὶ ἀποτεῖξαι δαπανῶσι τὰ σώματα τῶν θηλειῶν καὶ ἀθρόως ἀπομαραίνουσιν, ἡ παρθενία δὲ τῶν ἐντεῦθεν ἀδικημάτων τὰς θηλείας ὑφαιροῦσα δεόντως ἂν ὑγιεινὴ λέγοιτο. οἱ δὲ τῆς ἐναντίας ὑπολήψεώς φασιν, ὅτι τὸ ἐπιθυμεῖν τῶν ἀφροδισίων οὐ μόνον γυναικῶν ἐστὶν ἀλλὰ καὶ παρθένων.
- 1.31.1 ἔνιοι γοῦν παρθένοι βαρυτέρους γυναικῶν ἔρωτας ὑπέμειναν· μία γὰρ τῆς ὀρέξεως ἄνεσις ἡ τῆς μίξεως χρῆσις, οὐκ ἀπαλλαγὴ. οὐκ ἀναιρεῖ τοίνυν τὴν ἐπιθυμίαν τὸ παρθενοτροφεῖσθαι.
- 1.31.2 τὴν δὲ τοῦ σπέρματος ἀπόκρισιν ἔνιοι μὲν φασιν μῆτε ἐπὶ τῶν ἀρρένων μῆτε ἐπὶ τῶν θηλειῶν κατὰ γένος εἶναι βλαβεράν, κατὰ δὲ τὴν ἀμετρίαν· βλάπτεσθαι <μὲν γὰρ> τὰ σώματα πρὸς τὴν συνεχῇ τοῦ σπέρματος ἀπόκρισιν, ὠφελεῖσθαι δὲ πρὸς τὴν ἐκ διαστήματος, ὥστε καὶ δυσκινησίας ἀπολύεσθαι καὶ δυσφορίας. πολλοὶ γοῦν μετὰ συνουσίαν εὐκίνητοί τε καὶ κατέστησαν καὶ γενναϊότερον ἠνέχθησαν.
- 1.31.3 ἔνιοι δὲ φασιν βλαβεράν μὲν εἶναι τὴν τοῦ σπέρματος πρόεσιν ὡς ἀτονίας οὔσαν ἀποτελεσματικὴν, ἥδη δὲ ποτε καὶ κατὰ τοῦτο λυποῦσαν, ἐπ' ὀλίγον δὲ καὶ προσκαίρως εἰς ἄλλο τι πλεῖον ὠφελεῖν, τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὴν ἀπαραπόδιστον τῶν ἐμμήνων ἀπόκρισιν. ὥσπερ γὰρ τὸν ἰδρῶτα προσκαλεῖν μὲν ἡ τῶν ὅλων σωμάτων κίνησις εἴωθεν, ἐπέχειν δὲ καὶ παρακρατεῖν ἡ ἀκίνησίς, καὶ ὡς τὸ σίελον ἡ προφορὰ τῆς φωνητικῆς ἐνεργείας πρὸς ἔκκρισιν ἄγει μᾶλλον,

ταῖς δὲ διόδοις τοῦ πνεύματος πέφυκεν συνεπακολουθεῖν, οὕτως καὶ ἡ περὶ τὰ γυναικεῖα μόρια συγκίνησις ἐν τοῖς ἀφροδισίοις συναναχαλᾷ τὸν ὄγκον ὅλον· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν ὑστέραν ἀνίησιν, ὥστε καὶ τὴν κάθαρσιν ἀπαραπόδιστον φυλαχθῆναι. πολλὰ γοῦν διὰ μακρὰν χρεῖαν στραγγῶς καὶ μετὰ πόνου καθαιρόμεναι γαμηθεῖσαι πάλιν ἐκαθάρθησαν ἀπαραποδίστως.

1.31.4 αἱ δὲ ἐκτμηθεῖσαι τὰς μήτρας ὕες ἔρρωμενέστεραι γίνονται διὰ τὸ μηδ' ὅλως ἔχειν τὸ τὴν ἔμμηνον ἔκκρισιν [τὸ] ὑπομένον σπλάγχνον. ὥς οὖν οὐδὲ ποδαγρὸς ἂν τις γένοιτο πόδας οὐκ ἔχων οὐδὲ στραβὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένος, τῷ μὴ ἔχειν τὸ μέλος ὃ νοσήσει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ ταῖς μὴ ἐχούσαις τὴν μήτραν δύναται παρακολουθησθαι τὰ κατὰ τὴν ὑστέραν γινόμενα δυσχερῆ. ταῖς δὲ παρθένοις πάρεστιν ἡ μήτρα· κίνδυνος οὖν δι' ὅλου τῆς συμπλοκῆς ἀπεχομένων αὐτῶν παραπολέσθαι τὴν τῆς ὑστέρας ἐνέργειαν.

1.31.5 πρὸς δὲ τὸ τὰς μὴ συνουσιαζούσας ἀπαλλάσσεσθαι τῆς ἐκ τοῦ τίκτειν κακώσεώς φασιν, ὅτι πρὸς ἕτερα πολλῶ χείρονα διὰ τὸ μὴ συνουσιάζειν βλάπτονται παραποδιζομένης τῆς ἐμμήνου καθάρσεως· ἀμέλει καὶ καταπίμελοι γίνονται καὶ τοῖς συγκρίμασιν περιπληθεῖς ὑποσωρευομένου κατ' ὀλίγον τοῦ διὰ τῆς καθάρσεως ὀφείλοντος ἐξαναλοῦσθαι. βλαβερὰ τοίνυν ἡ δι' ὅλου παρθενία. καὶ τοιαῦτα μὲν λέγουσιν ἐκατέρωθεν.

1.32.1 ἡμεῖς δὲ τὴν διηνεκὴ παρθενίαν ὑγιεινὴν εἶναί φαμεν, ὅτι βλαβερὰ κατὰ γένος ἡ συνουσία, καθάπερ ἐν τῷ Ὑγιεινῷ διὰ πλειόνων ἀποδεδεικται. βλέπομεν δὲ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων ἐν τοῖς θηλυκοῖς ὄντα ἔρρωμενέστερα τὰ κωλύμενα τῇ συνουσίᾳ χρῆσθαι, καὶ τῶν γυναικῶν δυσάλωτοτέρας πρὸς νόσους τὰς διὰ νόμον καὶ τὴν εἰς θεοὺς θρησκείαν ἀποτεταγμένας ταῖς μίξεσιν καὶ τὰς ἐννόμῳ [ἐν] παρθενίᾳ διαφυλαχθείσας.

1.32.2 τὸ δὲ στραγγῶς καθαίρεσθαι καὶ εἰς πιμελώδη καὶ ἄμετρον ὄγκον παρεκχεῖσθαι διὰ τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἀκινήσιαν γίνεται τοῦ σώματος. ἐπεὶ γὰρ πολλὰ τῶν οὕτως παρθενοτροφουμένων <ἐν τη> ρήσει καὶ φυλακῇ μένουσαι τῶν ὀφειλομένων γυμνασίων οὐ μεταλαμβάνουσιν οὐδὲ αἰωρῶν οὐδὲ τῆς ἐντεῦθεν εὐαρεστήσεως, διὰ τοῦτο τοῖς εἰρημένοις ὀχληροῖς ἀλίσκονται.

1.32.3 διόπερ ὑγιεινὴ μὲν ἡ διηνεκὴς ἐστὶν παρθενία καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρρένων καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν, τῷ κοινῷ δὲ τῆς φύσεως λόγῳ, καθ' ὃν <χάριν> τοῦ μένειν ἐκάτερα <τηρεῖ> τὰ γένη τὴν τῶν ζώων διαδοχὴν, ἡ μίξις ἀκόλουθος ἂν εἴη. καὶ περὶ τούτων ἐξῆς διαλαβεῖν ἀναγκαῖον. Μέχρι τίνος τὸ θῆλυ παρθενοτροφητέον.

1.33.1 Ἐπεὶ τὸ μὲν ἄρρεν μόνον προετικὸν σπέρματος ὑπάρχον οὐδένα κίνδυνον ἔχει ἐκ τῆς πρώτης μίξεως, τὸ δὲ θῆλυ καὶ δεκτικὸν ἐστὶν σπερμάτων καὶ συλληπτικὸν εἰς ὑπόστασιν τοῦ ζώου καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο κινδυνεῦσαν εὐρίσκεται θάττον ἢ προσήκεν ἐπὶ τὰς διακορήσεις ἀγόμενον ἢ βράδιον, εὐλόγως περὶ τοῦ προκειμένου σκέμματος ἐπιζητοῦμεν. ἔνιοι μὲν οὖν μέχρι τοσούτου διατελεῖν ἐν παρθενίᾳ τὸ θῆλυ καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον μέχρις οὗ μήπω πρὸς τὴν μίξιν ἔσχηκεν ὁρμὴν· αὐτὴ γὰρ ἡ φύσις, ὥς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἣν δεῖ προθεσμίαν ἐπὶ τὴν μίξιν ἐλθεῖν, οἷστρους τινὰς ἐφύτευσεν καὶ ὁρμὰς ἐκίνησεν, ὁρμῶντος ἤδη τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἀπόλαυσιν ἐλθεῖν.

1.33.3 λέληθεν δὲ τούτους, ὅτι τὰ μὲν ἄλογα ζῶα μόνῃ φύσει καὶ ἀλόγῳ τύχῃ διοικούμενα παρ' ἑαυτῶν οὐδὲν εἰς ἐπιθυμίαν συνεισφέρει. διὸ καὶ τῶν πλείστων ἐμπρόθεσμος <καθέστηκεν> ὁ χρόνος τῆς ἐπὶ τὴν μίξιν ὁρμῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀπρόθεσμος, πολλαχοῦ καὶ τοῦ λόγου διὰ καινὰς τινὰς ἡδονὰς ἢ δόξας σαλεύοντος τὰς ὁρμὰς.

1.33.4 ἐπεὶ τοίνυν αἱ μὴ σωφρονικῶς ἀγόμεναι παρθένοι διὰ τὸ ἀπαιδαγωγητὸν προωροτέρας ἔλκουσι τὰς ἐπιθυμίας, διὰ τοῦτο ταῖς ὁρμαῖς οὐ καταπιστευτέον. μέχρι δὲ τοσούτου διατηρεῖν ἐν παρθενίᾳ συμφέρει, μέχρις οὗ δι' ἑαυτῆς γένηται κάθαρσις· ἔσται γὰρ τεκμήριον τοῦ

δύνασθαι τὴν ὑστέραν ἤδη τὰς ἰδίας ἀποτελεῖν ἐνεργείας, ὧν <ἐστίν> μία καὶ ἡ σύλληψις, ὡς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν.

- 1.33.5 κίνδυνος <γὰρ> τὸ καταβληθὲν σπέρμα συλληφθῆναι μικρομεγέθους ἔτι τῆς μήτρας ὑπαρχούσης καὶ διὰ τοῦτο θλιβησομένου μετὰ τὴν ὄγκωσιν τοῦ ἐμβρύου καὶ οὕτως ἦτοι φθαρησομένου παντελῶς ἢ τοὺς χαρακτῆρας ἀπολέσαντος ἢ πάντως ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀποτεξέως κίνδυνον παρεξομένου τῇ κυοφορῇ τῷ διὰ στενῶν ἔτι καὶ ἀτελειώτων ἀκμὴν τῶν περὶ τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας μερῶν διέρχεσθαι. συμβαίνει δὲ οὕτως καὶ ἀτροφεῖν ἔνια τῷ μήπω τὴν ὑστέραν μεγάλους ἀγγείαις καταπεπλέχθαι, λεπτοῖς δὲ καὶ οὐχ ἱκανοῖς τοσοῦτον αἷμα παρακομίζειν, ὅσον ἱκανόν ἐστίν τὸ κατὰ γαστρὸς διαθρέψαι. τὸ μέντοι τὴν κάθαρσιν ἐπιφαίνεσθαι πρῶτον κατὰ τὸ πλεῖστον περὶ τὸ τεσσαρεσκαίδέκατον ἔτος ἀπαντᾷ· τοῦτο τοίνυν ὄντως ἐστὶ φυσικὸν καὶ τὸν τῆς διακορήσεως ἐμφαῖνον χρόνον.
- 1.33.6 οὐκ ἀσφαλὴς δὲ πάλιν οὐδ' ἡ μετὰ πολυετῆ χρόνον διακορήσις μένει γὰρ συμπεπτωκῶς ὁ τράχηλος τῆς ὑστέρας, ὃν τρόπον καὶ τὰ τῶν ἀρρένων μόρια παρὰ τὸ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀφροδισίοις.
- 1.33.7 οὕτως οὖν ἐν εὐρυχώρῳ μὲν τῷ κύτει τῆς ὑστέρας τὸ σπέρμα διαπλασθὲν καὶ τελειωθὲν εἰς ζῶον, διὰ στενοῦ δὲ τοῦ τραχήλου κατὰ τὴν ἀπότηξιν οὐκ εὐμαρῶς διελθεῖν δυνάμενον μεγάλας ὀχλήσεις καὶ κινδύνους ἐπιφέρει. διόπερ ὁ προειρημένος χρόνος, ἐν ᾧ τελειούμενον τὸ χωρίον τῆς γενέσεως δύναται τὴν σύλληψιν ὑπομένειν, ἐπιτήδειός ἐστιν εἰς διακορήσιν. Πῶς σημειωτέον τὰς δυναμένας συλλαμβάνειν.
- 1.34.1 Ἐπεὶ τέκνων ἕνεκα καὶ διαδοχῆς, ἀλλ' οὐχὶ ψιλῆς ἡδυπαθείας αἱ πολλαὶ γάμοις συγκαταζεύγνυνται, παντελῶς <δ'> ἐστὶν ἄτοπον περὶ μὲν τῆς προγονικῆς αὐτῶν εὐγενείας ἐξετάζειν καὶ τῆς τῶν χρημάτων περιουσίας, περὶ δὲ τοῦ πότερον δύνανται συλλαμβάνειν ἢ μή, καὶ εἰ πρὸς τὸ τίκτειν εὐφυῶς ἔχουσιν ἢ οὐ, ἀνεξέταστον ἀπολιπεῖν, δεόντως τὸν περὶ τοῦ προκειμένου ποιούμεθα λόγον.
- 1.34.2 εὐφυῶς δὴ πρὸς σύλληψιν διακεῖσθαι σημειωτέον τὰς ἀπὸ πεντεκαίδεκαετοῦς ἡλικίας ἕως τεσσαρακονταετοῦς κατὰ τὸ πλεῖστον· μήθ' οἷον ἀνδρῶδεις καὶ πυκνάς καὶ καταπαγίους [ἢ καταπιμέλους εἶναι] μήτε ἄγαν ἐκλελυμένας καὶ καθύγρους, <ὥστε> καὶ τὴν ὑστέραν ἐμπερὶ τοῖς ὅλοις <σώμασιν> ὑπάρχουσιν ἢ διὰ πολλὴν σκληρίαν <ἀρχὴν> μὴ δέχεσθαι ῥαδίως τὴν πρόσφυσιν τοῦ σπέρματος ἢ δι' ὑπερτεταμένην ἔκλυσιν καὶ ἀτονίαν <αὐτὸ πάλιν ἀφιέναι>· καὶ μήτε καθύγρον τὴν μήτραν ἐχούσας μήτ' αὐχμηρὰν μηδ' ἄγαν εὐπορον ἢ πάλιν ἐσφιγμένην, εὐτάκτως δὲ καθαιρομένας καὶ οὐ διὰ τινος ὑγρασίας ἢ ἰχώρων ἑτερογενῶν, αἵματος δέ, καὶ τούτου μήτε ἄγαν πολλοῦ μήτε πάλιν [ἄγαν] παντελῶς ὀλίγου· καὶ τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας ἐχούσας προκοπώτερον μᾶλλον καὶ κατ' εὐθὺ κείμενον (καὶ γὰρ φύσει παρεγκεκλικὸς καὶ πορρωτέρω τοῦ γυναικείου κόλπου κείμενον πρὸς ἐπισπασμὸν καὶ παραδοχὴν τοῦ σπέρματος ἀφυέστερον)· καὶ τὰς εὐμαρῶς πεττούσας τὴν τροφήν καὶ μὴ καθυγραινομένας διηνεκῶς τὴν κοιλίαν, εὐσταθεῖς δὲ τὴν διάνοιαν καὶ ἰλαράς (καὶ γὰρ αἱ συνεχεῖς ἀπεψίαι * τοῖς συλλαμβανομένοις ἀνθίστανται, καὶ ρευματισμὸς τῆς κοιλίας ἐξίει τὸ κρατούμενον δυσέργητον, <τὸ δ'> ἐπίλυτόν τε καὶ θυμικὸν τῆς ψυχῆς <διὰ> τὴν ταραχὴν τοῦ πνεύματος ἀπωθεῖ τὸ συλλαμβανόμενον).
- 1.35.1 οἱ δὲ καὶ τὰς μήτε χαρὰς μήτε λύπας τοῖς ὄμμασιν <ἐμφαινούσας καὶ τὰς> δὲ τῷ χρώματι ταχέως τρεπομένας, καὶ μάλιστα ἐπὶ τὸ μελανώτερον, ἀνεπιτηδαιοτέρας ἔλεξαν· πολλὴν γὰρ εἶναι θερμασίαν ἐπὶ τούτων τῆς ὀρέξεως τρέπουσαν καὶ μελαίνουσαν, δι' ἣν καὶ τρὸς τινὲς τὸ σπέρμα φρυγόμενον ἐξαφανίζεσθαι.
- 1.35.2

βεβαιότερα δὲ <καὶ> πρώτη ση μείωσίς ἐστιν, <ὥς φησιν> Διοκλῆς, δύνασθαι συλλαμβάνειν τὰς κατ' ὅσφυν καὶ λαγόνας εὐσάρκους, πλατυτέρας, φακώδεις, πυρράς, ἄρρενωπούς, ἀγόνους τὰς ἐναντίας δὲ πάλιν· ἀτρόφους, ἰσχνὰς ἢ καταπιμέλους, πρεσβυτέρας λίαν ἢ νέας. μάλιστα δὲ προσέχει σημειώσῃ τῇ διὰ τῶν προσθέτων, οἷον ῥητίνης, πηγάνου, σκόρδου, καρδάμου, κοριάνδρου· εἰ μὲν γὰρ ἡ ποιότης προστεθέντων αὐτῶν μέχρι τοῦ στόματος ἀναφέροιτο, δύνασθαί φησιν συλλαμβάνειν αὐτάς, εἰ δὲ μή, τούναντίον. Εὐήνωρ δὲ καὶ Εὐρυφῶν ἐπὶ δίφρου μαιωτικοῦ καθίσαντες τοῖς αὐτοῖς ὑπεθυμίασαν.

1.35.4 ἅπερ ψευδῇ· καὶ γὰρ οὐκ εὐσάρκος κατ' ὅσφυν οὔσα συνέλαβε, τὰ προστεθέντα δὲ καὶ εἰλητικά καὶ [ἦ] διὰ τῶν λόγῳ θεωρητῶν ἀναδοθήσεται πόρων, <εἰ> καὶ μὴ δυνηθήσεται τις συλλαμβάνειν.

1.35.5 ὁ γοῦν Ἀσκληπιάδης φησὶν ἐπιτιθεμένης τῆς διὰ πηάνου κηρωτῆς ἐλκωμένῳ τὰ σκέλη ἀντίληψιν τῷ κάμνοντι [ἦ] γενέσθαι τῆς ποιότητος κατὰ διάδοσιν.

1.35.6 ἐν τῷ καθόλου δὲ ζητητέον τὰς κατὰ φύσιν ἐχούσας τῷ τε ὅλῳ σώματι καὶ τῇ ὑτέρᾳ. καθάπερ γὰρ οὐδὲ λυπρὸν χωρίον τελειοῖ σπέρματα καὶ φυτά, τῇ δὲ παρ' ἑαυτοῦ κακία καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν φυτῶν τε καὶ σπερμάτων ἀπόλλυσιν, οὕτω καὶ τὰ σώματα τὰ τῶν θηλειῶν παρὰ φύσιν διακείμενα οὐ κρατεῖ τῶν μεθειμένων εἰς αὐτὰ σπερμάτων, ἀλλὰ τῇ παρ' ἑαυτῶν κακία συννοσεῖν ἢ καὶ ἀπόλλυσθαι ταῦτα ἀναγκάζει. Τίς ἄριστος καιρὸς συνουσίας πρὸς σύλληψιν.

1.36.1 Καθάπερ ἐπὶ τῶν ἔξωθεν σπερμάτων οὐ πᾶς καιρὸς ἐπιτήδειος πρὸς τὸ κατὰ τῆς γῆς αὐτὰ βληθέντα καρποὺς ἐνεγκεῖν, οὕτως οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων [ὁ] πᾶς καιρὸς ἐπιτήδειος πρὸς σύλληψιν ἐστὶ τῶν ἐν ταῖς μίξεσιν μεθειμένων σπερμάτων. ἴν' οὖν διὰ τῆς εὐκαιρίας τῆς χρήσεως τῶν ἀφροδισίων τὸ ζητούμενον ἔργον ἐπιτευχθῇ, χρησίμον τὸν καιρὸν εἰπεῖν.

1.36.2 ἄριστος συνουσίας καιρὸς πρὸς σύλληψιν ὁ παυομένης τε <καὶ> παρακμαζούσης τῆς καθάρσεως, <καὶ> ὁρμῆς καὶ ὀρέξεως πρὸς συμπλοκὴν ὑπαρχούσης, καὶ τοῦ σώματος μήτ' ἐνδεοῦς ὄντος μήτ' ἄγαν πλήρους καὶ βαρέος ἐκ μέθης καὶ ἀπεψίας, καὶ ὁ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν τοῦ σώματος ἐμβρωματίου λημφθέντος ὀλίγου καὶ κατὰ πᾶν εὐαρέστου τοῦ καταστήματος ὑπάρχοντος.

1.36.3 παυομένης τῆς καθάρσεως καὶ παρακμαζούσης· ὁ μὲν γὰρ πρὸ τῆς καθάρσεως ἀνεπιτήδειος, βαρουμένης ἤδη τῆς ὑτέρας καὶ δυσαρέστως ἐχούσης διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῆς ὕλης καὶ μὴ δυναμένης δύο κινήσεις ἐναντίας ἀλλήλαις ἐνεγκεῖν, τὴν μὲν εἰς τὸ ἐκκρίναι τὴν ὕλην, τὴν δὲ εἰς τὸ παραδέξασθαι.

1.36.4 καθάπερ γὰρ ὁ βαρούμενος ὑπὸ τινος ὕλης στόμαχος εἰς μὲν τὸ ἀπορρῖψαι τὸ θλίβον ἐπιτηδεῖως ἔχει παρυπτίωμενος <διὰ τὴν> ναυτίαν, πρὸς δὲ τὸ <παρα> δέξασθαι τροφὴν ἀπέστραπται, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιβολὴν καὶ ἡ μήτρα πλήρης <ἐπὶ> τοῦ καιροῦ τῆς καθάρσεως ὑπάρχουσα πρὸς μὲν τὴν ἀποκένωσιν τοῦ συνερρηκότος εἰς αὐτὴν αἵματος εὐφυῶς ἔχει, πρὸς δὲ τὴν ἀνάληψιν τοῦ σπέρματος καὶ διακράτησιν ἀνεπιτηδεῖως.

1.36.5 ὁ δ' ἀρχομένης τῆς καθάρσεως καιρὸς ἄθετος διὰ τὴν ἀπάντων ἐπίτασιν, ὡς εἰρήκαμεν, ὁ δὲ αὐξανομένης καὶ ἀκμαζούσης διὰ τὸ καθυγραίνειν τὸ σπέρμα καὶ τῷ πλήθει τοῦ ἀποκρινομένου αἵματος συνεκβλύζειν.

1.36.6 ὥς γὰρ οὐδὲ τὸ τραῦμα παρακολλᾶται παρεπομένης αἱμορραγίας, ἀλλὰ κἂν παραχρῆμα συγκολληθῇ, ταύτης ἐπιφερομένης δίσταται πάλιν, οὕτως οὐδὲ τὸ σπέρμα δύναται κολληθῆναί τε καὶ συμφυῆναι πρὸς τὸν πυθμένα τῆς ὑτέρας ὑπὸ τῆς ἐκεῖθεν ἀποκρινομένης αἱματικῆς οὐσίας ἀνωθούμενον.

1.36.7

- μόνος οὖν καιρὸς ἐπιτήδειος ὁ κατὰ τὴν ἀπόλειψιν τῆς καθάρσεως κεκούφισται μὲν γὰρ ἡ μήτρα καὶ σύμμετρος παρέπεται θερμασία καὶ ὑγρασία. πάλιν γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὸ σπέρμα κολληθῆναι μὴ προτετραχυμένης <καὶ οἶον> ἐξεσμένης κατὰ τὸν πυθμένα τῆς ὑστέρας.
- 1.36.8 ὥς οὖν ἐπὶ τῶν νοσοῦντων ἐν ἀνέσει λαμβανόμενον τὸ σιτίον πρὸ παροξυσμοῦ <κατέχεται> , κατὰ δὲ τὸν παροξυσμὸν αὐτὸν εἰς ἔμετον ἀνακόπτεται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ σπέρμα βεβαίως κατέχεται παρατεθέν, ὅτε παρακμάζουσιν αἱ καθάρσεις.
- 1.36.9 εἰ δέ τινες συνέλαβον κατὰ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ μάλιστα ὅτε καθαίρονται κατ' ὀλίγον, οὐ δεῖ τὴν ἐν ὀλίγαις ἐπιτυχίαν μεταδιώκειν, ἀλλὰ τὸν ἐκ τῶν τῆς τεχνικῆς θεωρίας λαμβανόμενον καιρὸν ὑποδεικνύναι. προσεθήκαμεν δὲ ὅτι καὶ ὁρμῆς καὶ ὀρέξεως πρὸς συνουσίαν ὑπαρχούσης.
- 1.37.1 ὥς γὰρ χωρὶς ὀρέξεως οὐκ ἐνδεχόμενον ὑπὸ τῶν ἀρρένων τὸ σπέρμα καταβληθῆναι, τὸν αὐτὸν τρόπον χωρὶς ὀρέξεως ὑπὸ τῶν θηλειῶν οὐκ ἐνδεχόμενον αὐτὸ συλληφθῆναι.
- 1.37.2 καὶ ὥς ἡ τροφή χωρὶς ὀρέξεως καταποθεῖσα καὶ μετὰ τινος ἀποστροφῆς οὐ καλῶς κατατάσσεται καὶ τῆς ἐπιβαλλούσης <ἀπο> τυγχάνει πέψεως, οὕτως οὐδὲ τὸ σπέρμα δύναται ἀναληφθῆναί τε καὶ κρατηθὲν κυοφορηθῆναι δίχα τοῦ παρεῖναι πρὸς συνουσίαν ὁρμὴν καὶ ὄρεξιν.
- 1.37.3 καὶ γὰρ εἴ τινες βιασθεῖσαι συνέλαβον, ἔστι καὶ ἐπὶ τούτων εἰπεῖν, ὅτι τὸ μὲν τῆς ὀρέξεως πάντως πάθος καὶ ταύταις παρῆν, ἐπεσκοτεῖτο δὲ ὑπὸ ψυχικῆς κρίσεως· ὃν τρόπον καὶ ταῖς πενθούσαις ἡ μὲν πρὸς τὴν τροφήν ὄρεξις πολλάκις ὑπεστίν, ἐπισκοτεῖται δὲ ὑπὸ τῆς διὰ τὴν συμφορὰν λύπης ὕστερον γοῦν ἀναγκάζονται παρῳσάμεναι τὴν κρίσιν τραφῆναι διὰ τὸν υπερβάλλοντα λιμόν. καιρὸς οὖν ἐπιτήδειος ὁ κατὰ τὴν ὄρεξιν, πλὴν τοῦ σώματος μήτε βαρουμένου μήτε ἐνδεοῦς ὄντος· οὐ γὰρ ἰκανὸν τὸ πρὸς συνουσίαν ὁρμητικῶς ἔχειν, ἐὰν μὴ καὶ τὸ κατάστημα τοῦ σώματος ἐπιτηδείως ἔχῃ.
- 1.38.2 καθάπερ γὰρ καὶ τροφῆς ὀρεγόμεθα πολλάκις ἐν ἀπεψίᾳ καὶ διαφθορᾷ τῶν παρακειμένων, ὁπότε, εἰ λάβοιμέν τι τῷ τῆς ὀρέξεως ἐπακολουθοῦντες κινήματι, καὶ τοῦτο προσδιαφθείρομεν, οὕτως οὐδὲ [ἐν] τῷ τῆς συνουσίας ὀρέγεσθαι [καιρῷ] τὸ εὐκαιρον σύνεστιν, εἰ μὴ καὶ τᾶλλα συνεποπτεύομεν· ταῖς μὲν γὰρ καταφερεστέραις ἐν παντὶ καιρῷ τὸ πρὸς συνουσίαν ὁρμητικὸν συμπίρρεστιν.
- 1.38.3 ἔστω δὲ μήτε ἐνδεὲς τὸ σῶμα καὶ ἄτονον, τῷ γὰρ ὅλῳ καὶ τὰ μέρη συνατονεῖν εὐλογον. οὕτως δὲ καὶ τὴν ὑστέραν ἄτονωτέραν οὔσαν εἰκὸς καὶ περὶ τὴν ἐνέργειαν τοιαύτην ἔσσεσθαι, τὸ δὲ συλλαβεῖν ὑστέρας ἔργον. μήτ' ἐνδεοῦς οὖν τοῦ σώματος ὄντος ἡ συνουσία παραλαμβανέσθω μήτε δὲ πάλιν βαρέος, [καὶ] ὁποῖον ἐν ἀπεψίαις ἐστὶ καὶ μέθαις.
- 1.38.4 πρῶτον μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν διακείμενον τὸ σῶμα τῶν ἰδίων ἐνεργημάτων ἀποδοτικὸν γίνεται, κατὰ φύσιν δὲ οὐ διάκειται, καθ' ὃν καιρὸν ἐν μέθῃ καὶ ἀπεψίᾳ καθέστηκεν· ὥς οὖν οὐδὲ ἄλλο τι φυσικὸν ἔργον ἐν τοιούτῳ καταστήματι διοικεῖσθαι δύναται, οὕτως οὐδὲ ἡ σύλληψις.
- 1.38.5 δευτέρον δέ, ὅτι κολληθὲν δεῖ τὸ σπέρμα διατρέφεσθαι, λαμβάνει δὲ τροφήν ἀπὸ τῆς ἐπιφερομένης ὕλης αἱματικῆς τε καὶ πνευματικῆς· ἐν δὲ ταῖς μέθαις καὶ ταῖς ἀπεψίαις πᾶς ἀτμὸς ἔφθαρται καὶ συντεθόλωται καὶ τὸ πνεῦμα· κίνδυνος οὖν ὑπὸ φαύλων τῶν ἐπιχορηγουμένων καὶ τὸ σπέρμα ἐπὶ τὸ φαυλότερον μεταβαλεῖν.
- 1.38.6 εἶτα καὶ <ἡ> διὰ τὴν μέθην πολυυλία κωλυτικὴ <τῆς> πρὸς τὴν ὑστέραν γίνεται κολλήσεως τοῦ σπέρματος· ὥς γὰρ τὰ ἐπὶ τῶν μεθυόντων τραύματα δυσσύμφυτα ποιεῖ διὰ τὴν πολλὴν ἀναφορὰν ὁ οἶνος, οὕτως εὐλογον καὶ τὴν τοῦ σπέρματος κόλλησιν ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐπιταράττεσθαι. τί δεῖ λέγειν, ὅτι καὶ τὸ ποῖον τῆς ψυχῆς κατάστημα φέρει τινὰς περὶ τοὺς τύπους τῶν συλλαμβανομένων μεταβολάς; οὕτως ἐν τῷ συνουσιάζειν πιθήκους ἰδοῦσαί

τινες πιθηκομόρφους ἐκύησαν· ὁ δὲ τῶν Κυπρίων τύραννος κακόμορφος ὢν εἰς ἀγάλματα περικαλλῇ κατὰ τοὺς πλησιασμοὺς τὴν γυναῖκα βλέπειν ἀναγκάζων [ὁ] πατὴρ εὐμόρφων ἐγένετο παῖδων· οἱ δ' ἵπποτρόφοι κατὰ τὰς ὀχείας ἔμπροσθεν τῶν θηλειῶν εὐγενεῖς ἰστᾶσιν ἵππους.

- 1.39.2 ἴνα οὖν μήτε ἄμορφον ἀποτελεσθῇ τὸ γεννώμενον ἀλλοκότους φαντασίας ἐν τῷ μεθύειν τῆς ψυχῆς ὑπομενούσης, νηφέτωσαν αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς πλησιασμοῖς, εἴθ' ὅτι καὶ πρὸς τὰς μητέρας ὁμοιότης τις οὐ κατὰ σῶμα μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ψυχὴν ἀναφέρεται τῶν γεννωμένων. καλὸν οὖν εὐσταθοῦσθαι τῇ ψυχῇ καὶ μὴ παρακόπῃ διὰ μέθην ὁμοιον ἀποτελεσθῆναι τὸ γεννώμενον.
- 1.39.3 παντελῶς γε μὴν ἄτοπόν ἐστι τὸν μὲν γεωργὸν φυλάττεσθαι τὸ μὴ κατὰ διύγρων καὶ λιμναζομένων χωρίων ἀφεῖναι τὰ σπέρματα, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ὑπολαμβάνειν, ὅτι καλῶς περιγενήσεται τῆς ζωογονίας ἢ φύσις διύγροις καὶ κατακεκλυσμένοις τοῖς σώμασιν <ὑπὸ> πολυυλίας ἐναποτιθεμένων τῶν σπερμάτων. σὺν δὲ τούτοις ἄριστος καιρὸς εἴρηται καὶ ὁ μετὰ τὴν ἀποθεραπείαν ἐμβρωματίου ληφθέντος ὀλίγου, τοῦ μὲν ἐμβρώματος παρέξοντος ἐπανάστασιν ὀρμητικὴν πρὸς τὸν πλησιασμὸν γενέσθαι μὴ περισπωμένης τῆς ἐπὶ συνουσίαν ὀρμῆς τῇ πρὸς τὸ σιτίον ὀρέξει, τῆς δὲ ἀποθεραπείας τὸ ἐτοιμότερον τοῦ καταβληθέντος κρατῆσαι σπέρματος.
- 1.40.2 ὥσπερ γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἀνάδοσιν τῆς τροφῆς συνεργεῖν ἢ ἀποθεραπεία πέφυκεν, οὕτως καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν καὶ κατοχὴν τοῦ σπέρματος, ἀποπεφορτισμένων μὲν τῶν χθιζῶν ὥς ἂν εἴποι τις περιττωμάτων, διακεκαθαρμένου δὲ τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰς φυσικὰς οἰκονομίας εὐσταθῶς ἔχοντος.
- 1.40.3 ὥς οὖν καὶ ὁ γεωργὸς τὴν γῆν προεκκαθάρας καὶ τὴν ἀλλοτρίαν ὑπεξελόμενος ὕλην τότε σπεῖρει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς παραινουμεν προαποθεραπευθέντος τοῦ σώματος τὴν εἰς γέννησιν ἀνθρώπου σπορὰν μετέρχεσθαι.
- 1.40.4 τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι μαχόμενον τῷ λέγειν ἐν τῷ Ὑγιεινῷ συνουσίας ἄριστον καιρὸν εἶναι τὸν πρὸ τῆς ἀποθεραπείας. ἐκεῖ μὲν γὰρ κοινῶς περὶ πάσης τῆς ἄλλης εἴρηται συνουσίας, καὶ ἐπ' ἀνδρῶν, ἐνταῦθα δὲ ἐξαιρέτως ἐπὶ τῆς κατ' ἐπιτήδευσιν τεκνοποιίας. ὅσον μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ τὸ ἀποθεραπεύεσθαι μετὰ τὴν ἐκ τῶν ἀφροδισίων ταραχὴν ὑγιεινόν, ὅσον δὲ ἐπὶ τὸ διακρατηθῆναι τὸ σπέρμα ἡρεμεῖν κατάλληλον. τινὲς δὲ τῶν παλαιῶν καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν καιροὺς ὥρισαν· ἐπιτήδειον γὰρ εἶναι τὸν καιρὸν πληρουμένης τῆς σελήνης.
- 1.41.1 συμπαθεῖν γὰρ τὰ ἐπίγεια τοῖς μεταρ σίοις, καὶ ὥς τὰ πλεῖστα τῶν θαλασσίων εὐτροφεῖν μὲν πληρουμένης τῆς σελήνης, ἀτροφεῖν δὲ μειουμένης καὶ τῶν κατοικιδίων μυῶν τοὺς λοβοὺς τοῦ ἥπατος αὔξεσθαι μὲν πληρουμένης τῆς σελήνης, ἐλαττοῦσθαι δὲ μειουμένης, οὕτως καὶ τὰς σπερματικὰς δυνάμεις ἐν ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις αὔξεσθαι μὲν πληρουμένης τῆς σελήνης, ἐλαττοῦσθαι δὲ μειουμένης.
- 1.41.2 ἔτι δὲ κράτιστον καιρὸν εἶναι πρὸς τὸ γενέσθαι σύλληψιν τὸν ἑαρινόν. ἐν μὲν γὰρ τῷ χειμῶνι πεπυκνωμένων τῶν σωμάτων δυσσύλληπτα γίνεσθαι τὰ σπέρματα, κἂν συλληφθῇ δέ, μένειν ἄτροφα παραπλησίως τοῖς ἀφεθεῖσι κατὰ γῆς (καὶ γὰρ ταῦτα κωλύεσθαι χειμῶνος ἀναφῆναι τῶν τε ζώων ὅσα χειμῶνος ἀποτίκτεται, ταῦτα δύστροφα γίνεσθαι)· τὸ θέρος δὲ πάντα ποιεῖν ἄτονα τῇ πολλῇ διαφορῇ, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ σπέρματα καὶ τὰ συλληπτικὰ μέρη τούτων, ὃν τρόπον καὶ ὅλα τὰ σώματα.
- 1.41.3 ταῦτα δὲ καὶ δίχα λόγου δυσωπεῖν ἱκανὴ καθέστηκεν ἢ ἀπὸ τῶν φαινομένων μαρτύρησις· ἐν παντὶ γὰρ χρόνῳ καὶ γινομένης καὶ τελεσφορουμένης τὰς συλλήψεις θεωροῦμεν. εἰ δὲ τινες

κακοθερεῖς οὔσαι φύσεις χειρόν ἔχουσιν θέρους ἢ πάλιν κακοχείμεροι χειμῶνος, οὐκ εἰς τὰς ὥρας ἀποβλέψομεν, εἰς δὲ τὸ ποιὸν κατάστημα τοῦ σώματος.

- 1.41.4 κοινῶς γὰρ τοῦτον ὑποτιθέμεθα τὸν καιρόν, ἐν ᾧ καὶ ἀνενδεές καὶ ἀβαρές καὶ πανταχόθεν εὐάρεστόν ἐστι τὸ σῶμα. πρὸς δὲ τὰς μεταβολὰς τῆς σελήνης εἴ τις ἐγένετο καὶ τῶν ἡμετέρων μετακόμῃσι σωμάτων, πάντως ἂν καὶ ταύτην τετηρήκειμεν, ὃν τρόπον ἐπὶ τῶν μυῶν καὶ τῶν ὀστέων· εἰ δὲ μηδὲν τι τοιοῦτον ἐπὶ τῶν ἡμετέρων γινόμενον τετήρηται σωμάτων, ἔσται μὲν πιθανός, ψευδὴς δὲ πᾶς ὁ τοιοῦτος λόγος. Εἰ ὑγιεινὴ ἐστὶν ἡ σύλληψις.
- 1.42.1 Ἦνιοι τὴν σύλληψιν ὑγιεινὴν εἶναι νομίζουσιν, ὅτι πᾶν φυσικὸν ἔργον ὠφέλιμόν ἐστιν, φυσικὸν δὲ ἐνέργημα καὶ ἡ σύλληψις· δεύτερον, ὅτι στραγγῶς τινὲς καθαιρόμεναι καὶ ὑστερικὰς ὑπομένουσαι θλίψεις συλλήψεσι χρησάμεναι τῶν ὀχληρῶν ἀπηλλάγησαν.
- 1.42.2 πρὸς ταῦτα δὲ λεκτέον, ὅτι καὶ ἡ κάθαρσις φυσικὸν ἔργον, ἀλλ' οὐχ ὑγιεινόν, ὥς ὑπεμνήσαμεν. οὐ πάντως γε μὴν εἴ τι ὠφέλιμόν ἐστιν, τοῦτο καὶ ὑγιεινόν. ἀμέλει καὶ τὸ καθαίρεσθαι καὶ συλλαμβάνειν ὠφέλιμον μὲν ἐστὶν εἰς γένεσιν ἀνθρώπων, οὐ μὴν ὑγιεινὸν ταῖς κυοφορούσαις.
- 1.42.3 συλλαβοῦσαι μὲν γὰρ οὐκ ἀπαλλάσσονται τῶν προϋπαρχόντων περὶ τὴν ὑστέραν ὀχληρῶν, ἀπαλλασσόμεναι δὲ τούτων τότε συλλαμβάνουσιν. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τῆς συλλήψεως ἀπαλλάσσονται, βοήθημα γίνεται νόσων ἡ σύλληψις, οὐ τηρητικὸν τοῦ ὑγιαίνειν, ὥσπερ οὐδ' ἡ φλεβοτομία διὰ τοῦτο ὑγιεινὸν γίνεται παράλημμα, διότι λύει νόσους.
- 1.42.4 κατὰ δὲ τὸ προηγούμενον λεκτέον, ὥς πολλὰ μὲν δυσχερὴ παρέπεται ταῖς κυοφορούσαις βαρουμέναις καὶ τὴν κίσσαν ὑπομενούσαις. ἤδη <δὲ> γνωστέον, ὅτι καὶ τὴν ἐνὶ τῷ ζῳῳ αὐτάρκη τροφήν μερισθῆναι δεῖ πρὸς δύο ζώων θρέψιν τε καὶ αὔξησιν, ὥστε μηκέτι μένειν αὐτάρκη τῇ κυοφοροῦσῃ· ὅτι γὰρ τῷ κυοφορουμένῳ προσμερίζεται, τοῦτο κατ' ἀνάγκην ἀφαιρεῖται τῆς κυοφορούσης. οὐ γὰρ ἐνδέχεται πλείονα λαμβάνειν αὐτὴν ὥς καὶ ἀπαναλώσεως γινομένης πλείονος, οὐδὲ γὰρ οἴσει τὴν οἰκονομίαν τῆς πλείονος τὸ τῆς πέψεως ἔργον. εἰ τοίνυν λαμβάνει μὲν ὅσην δύναται πέσσειν, τῆς δὲ πεσσομένης τὸ προστιθέμενον τῷ κυοφορουμένῳ τῆς κυοφορούσης ἀφαιρεῖται, τὸ δ' ἐλαττωτικὸν οὐχ ὑγιεινόν, οὐδὲ ἡ σύλληψις ὑγιεινή.
- 1.42.5 ὅτι δὲ τὴν ἀτροφίαν καὶ τὴν ἀτονίαν καὶ τὸ προωρότερον γῆρας αἱ κυήσεις ἀποτελοῦσι, πρόδηλον μὲν κακὰ τῶν ἐναργῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν γῆν ὁμοιότητος, ἣτις ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαναλοῦται πρὸς τὰς ἐπαλλήλους καρπογονίας, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς καρποὺς κατ' ἔτος ἀναφέρειν. Τίνα σημεῖα συλλήψεως.
- 1.43.1 Ἡ σύλληψις ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ συγκράτησις εἶναι τοῦ σπέρματος, καλεῖται δὲ κύησις παρὰ τὸ κεύθῃσις εἶναι, τοῦτ' ἔστιν ἀπόκρυψις· τὸ γὰρ κεύθειν ἐστὶ τὸ κρύπτειν, καὶ τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ δὲ συνειλημμένον κρύπτεται. κατ' ἔννοιαν δὲ σύλληψις ἐστὶν κράτησις ἐπίμονος σπέρματος ἢ ἐμβρύου ἢ ἐμβρύων ἢ ἐν ὑστέρᾳ διὰ φυσικὴν αἰτίαν.
- 1.43.2 'κράτησις' μὲν, κατοχὴ γὰρ ἐστὶν ἡ σύλληψις· 'ἐπίμονος' δὲ διὰ τὸ σχετικῶς ἐνιάκις κρατεῖσθαι τὸ σπέρμα καὶ παραυτίκα πάλιν ἀποπτύεσθαι, τὸ δὲ τοιοῦτον μὴ εἶναι σύλληψιν.
- 1.43.3 'σπέρματος' δὲ 'ἢ' ἐμβρύου, ὅτι κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους, ὅτε ἀκμὴν ἀδιατύπτως ἐστὶν ὁ γόνος, ἡ σύλληψις σπέρματος ὑπάρχει, μετὰ δὲ τοὺς πρώτους χρόνους, τετυπωμένου τοῦ κατὰ γαστρός καὶ μηκέτι ὄντος τοῦ σπέρματος, οὐ παύεται μὲν οὔσα σύλληψις, ἔστιν δὲ οὐ σπέρματος, ἀλλ' ἐμβρύου· μεταβέβληται γὰρ ἤδη τὸ σπέρμα καὶ φύσις ἐστί, κατὰ προκοπὴν δὲ καὶ ψυχὴ, καὶ οὐκέτι σπέρμα.
- 1.43.4 διὸ καὶ τῆς συλλήψεως διαφορὰν τινες <εἰς> ἄγοντες τὴν μὲν ἀτελῆ λέγουσιν ὥς τὴν πρώτην, τὴν δὲ τελείαν ὥς τὴν δευτέραν. ἔνεκα δὲ τοῦ τὰ δύο τῆς συλλήψεως εἶδη περιλαβεῖν

‘σπέρματος’ ἔφαμεν ‘ἢ ἐμβρύου’, διὰ δὲ τὸ καὶ δίδυμά ποτε ἢ τρίδυμα συλλαμβάνεσθαι προσεθήκαμεν ‘ <ἢ> ἐμβρύων’.

- 1.43.5 ἔν μήτρᾳ, παρ’ ὅσον οὐκ ἐν ὀποιωδήποτε μέρει κράτησις ἐπίμονος τοῦ σπέρματος ἢ σύλληψις ἐστίν, ἀλλ’ ἢ ἐν ὑστέρᾳ καθ’ ὃν γὰρ καιρὸν ἐν τοῖς σπερματικοῖς περιέχεται πόροις, κρατεῖται μὲν ἐπιμόνως, ἀλλ’ οὐκ ἔστιν τοῦτο σύλληψις.
- 1.43.6 ἐπὶ τέλει δὲ πρόσκειται ‘διὰ φυσικὴν αἰτίαν’, ἐπεὶ πολλάκις κρατεῖται τὸ σπέρμα καὶ ἐπιμόνως καὶ ἐν ὑστέρᾳ καὶ διὰ ψύξιν μεμυκὸτος τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας, καὶ τὸ ἔμβρυον δὲ ἐν ταῖς δυστοκίαις. ἀλλ’ αἱ τοιαῦται κρατήσεις οὐκ εἰσὶ συλλήψεις, οὐ γὰρ ὑπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, ὑπὸ δὲ τῆς παρὰ φύσιν ἀποτελοῦνται. διαφέρει δὲ ἀνάληψις συλλήψεως.
- 1.43.7 ἀνάληψις μὲν γὰρ ἐστίν ἢ φορὰ τοῦ σπέρματος ἐπὶ τὸν πυθμένα τῆς ὑστέρας, σύλληψις δὲ ἢ μετὰ τὴν φορὰν κράτησις τε καὶ συγκόλλησις καὶ ἀνάληψις μὲν μόνου ἐστὶ σπέρματος, σύλληψις δὲ καὶ ἐμβρύου. τούτων οὕτως προδιακεκαθαρμένων ἰστέον ὡς τινὲς μὲν ἀκατάληπτον ἔφασαν συναντᾶν <αὐτήν> .
- 1.44.1 καθ’ ἡμᾶς οὖν ἐκ τῶν πλειόνων ὑφ’ ἐν καὶ μετὰ διορισμοῦ ποιήσασθαι δεῖ τὴν σημείωσιν τῆς συλλήψεως, οἷον ἐκ τοῦ κατὰ τὸ πέρας τοῦ πλησιασμοῦ φρικώδους συναισθήσεως ἀντίληψιν γεγενῆσθαι τῇ γυναικὶ καὶ τὸ στόμιον μεμυκέναι τῆς ὑστέρας [τὸ] μετ’ εὐαφείας καὶ τρυφείας (ἐν γὰρ ταῖς ψύξεσιν καὶ ταῖς φλεγμοναῖς συμπίπτει μὲν, ἀλλὰ μετ’ ἀπηνείας καὶ σκληρίας), μὴ ἐπικαθυγραίνεσθαι δὲ τῷ σπέρματι τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον ἢ ἐπ’ ὀλίγον, ἀνιεμένου παντὸς <ἢ> τοῦ πλείονος ὕγρου· μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ τοῦ τὴν ἐπίμνηνον κάθαρσιν ἐπέχεσθαι ἢ ἐπ’ ὀλίγον φαίνεσθαι, βαρυτέραν δὲ γίνεσθαι τὴν ὀσφὺν καὶ λεληθότως ἐπαίρεσθαι τοὺς μαστοὺς μετὰ τινος ἐπιπόνου συναισθήσεως, ὑπανατρέπεσθαι δὲ τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ στήθους ἄγγεῖα κυρτὰ καὶ πελῖα φαίνεσθαι καὶ τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν ὑπόχλωρα, ποτὲ δὲ καὶ σπίλους μελανίζοντας ἐπιπολῆς ταῖς ὄψεσιν ἐπιτρέχειν καὶ τὴν λεγομένην ἔφηλιν γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε κίσσαν ἐπιφαίνεσθαι καὶ πρὸς λόγον τῆς τοῦ χρόνου προκοπῆς διογκοῦσθαι τὸ ἐπιγάστριον, εἴτα καὶ κινήσεως τοῦ κατὰ γαστρὸς ἀντιλαμβάνεσθαι τὴν κυοφοροῦσαν.
- 1.45 Τίνα κατὰ τοὺς ἀρχαίους σημεῖα τοῦ ἄρρεν εἶναι τὸ κυοφορούμενον ἢ θῆλ υ . Ἰπποκράτης τοῦ μὲν ἄρρεν κύειν φησὶν εἶναι <σημεῖα> τό τ’ εὐχρυστέραν ὑπάρχειν τὴν κύουσαν καὶ εὐκίνητοτέραν καὶ <τὸ> τὸν δεξιὸν μαζὸν μείζονα ἔχειν καὶ εὐογκότερον καὶ πληρέστερον καὶ μάλιστα τὴν θηλὴν ἐπαίρεσθαι, τοῦ δὲ θήλυ τὸ μετ’ ὠχριάσεως ὀγκωδέστερον εἶναι τὸν εὐώνυμον μαζὸν καὶ μάλιστα τὴν θηλήν, ἀπὸ ψευδοῦς ὑπολήψεως ἐπὶ ταύτην ἐλθὼν τὴν ἀπόφασιν.
- 1.45.1 ὦρετο γὰρ ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν τῆς ὑστέρας συλληφθέντος τοῦ σπέρματος ἄρρεν ἀποτελεῖσθαι, ἐν δὲ τοῖς εὐωνύμοις θῆλυ. τοῦτο δὲ ὡς οὐκ ἀληθές, ἐν τοῖς φυσικοῖς Περὶ ζωογονίας παρίσταμεν ὑπομνήμασιν. οἱ δὲ εἰ μὲν ἄρρεν εἴη τὸ κατὰ γαστρὸς, ὀξυτέρας καὶ σφοδροτέρας παρέπεσθαι τὰς κινήσεις φασὶν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῆς κυούσης, εἰ δὲ θῆλυ, καὶ βραδυτέρας καὶ νωθροτέρας μετὰ τοῦ καὶ τὴν κύουσαν δυσκίνητοτέραν εἶναι καὶ ἄσωδεστέραν τῇ δυνάμει.
- 1.45.2 τὴν μὲν γὰρ εὐχραιοιαν ἐπὶ τῶν ἀρρενοτόκων γίνεσθαι διὰ τὴν ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ κατὰ γαστρὸς γυμνασίαν, τὴν δὲ δύσχροιαν ἐπὶ τῶν θηλυτόκων διὰ τὴν περὶ τὸ κυούμενον ἀργίαν.
- 1.45.3 ταῦτα δὲ τοῦ πιθανοῦ μᾶλλον ἢ τοῦ ἀληθοῦς ἔχεται, παρ’ ὅσον ἐπὶ τῆς ἐναργείας ὁρῶμεν ποτὲ ταῦτα, <το> τὲ καὶ τὰ ἐναντία [τε] παρηκολουθηκότα. τίς ἢ τῶν συνειληφειῶν ἐπιμέλει α .
- 1.46.1 Ἡ τῶν συνειληφειῶν ἐπιμέλεια τρίχρονός ἐστιν. ἢ μὲν γὰρ ἐστὶ τῶν πρώτων χρόνων εἰς τήρησιν τοῦ καταβληθέντος σπέρματος, ἢ δὲ τῶν δευτέρων πρὸς παρηγορίαν τῶν

- ἐπιγινομένων συμπτωμάτων, καθάπερ ἡ τῆς ἐπιγινομένης κίσεως, ἡ δὲ τῶν τελευταίων καὶ πλησίον ἤδη τῆς ἀποκύσεως εἰς τὴν τοῦ ἐμβρύου τελείωσιν καὶ εἰς εὐχερῇ τῆς ἀποτέξεως ὑπομονήν. ἐξ ὧν περὶ τῆς πρώτης κατὰ τὸ παρὸν ποιησόμεθα τὴν ἐπίσκεψιν. δεῖ τοίνυν τῆς συλλήψεως γενομένης φυλάττεσθαι πᾶσαν ὑπερβολὴν καὶ κίνησιν σωματικὴν τε καὶ ψυχικὴν.
- 1.46.2 ἐξίεται γὰρ τὸ σπέρμα καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ λύπην καὶ χαρὰν αἰφνίδιον καὶ καθόλου διανοίας ἰσχυρὰν ταραχὴν καὶ γυναικείαν σφοδρὰν καὶ βιαίους κατοχὰς πνεύματος, βῆχας, πταρμούς, πληγὰς, πτώματα, καὶ μᾶλλον τὰ ἐπὶ τῶν ἰσχύων, βάρους ἄρσεις, πηδήματα, σκληρὰς καθέδρας, φαρμακείας, δριμέων καὶ πταρμικῶν προσφορὰν, ἔνδειαν, ἀπεψίαν, μέθην, ἔμετον, κοιλιολυσίαν, ῥύσιν αἵματος διὰ ῥινῶν καὶ αἱμορροΐδος ἢ ἄλλου τόπου καὶ χαλασμὸν διὰ τινος τῶν θερμαίνειν δυναμένων καὶ διὰ πυρετὸν δὲ σφοδρὸν καὶ ῥίγος καὶ σπασμὸν καὶ τὸ κοινότερον πᾶν τὸ βιάειν κίνησιν ἐπάγον, δι' ὧν ἔκτρωσις ἀποτελεῖται.
- 1.46.3 τούτων οὖν τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας ὑπάρχοντα πεφυλάχθαι προσῆκεν, καὶ δι' ἡρεμίας κλινήρη τὴν συνειληφυῖαν τηρεῖν πρὸς μίαν ἢ δευτέραν ἡμέραν, ἀπεριέργως χρωμένην ἀλείμματι χάριν τοῦ καὶ ὄρεξιν ἀνακύψαι καὶ τὴν δοθεῖσαν τροφὴν ἐξοικειωθῆναι, παραιτεῖσθαι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἐπιγαστρίου τρίψιν, ἵνα μὴ διὰ τῆς τοπικῆς συγκινήσεως ἀποσπασθῇ τὸ κολλώμενον σπέρμα, συναλείφειν δὲ αὐτὴν ἐλαίῳ νεοτριβεῖ καὶ ὁμφακίζοντι καὶ τροφὴν σιτώδη διδόναι καὶ ὀλιγωτέραν.
- 1.46.4 τὸ λουτρὸν δὲ παραπέμπειν, εἰ δυνατόν, ἕως ἑπτὰ ἡμερῶν· ὑποπίπτον γὰρ τῇ τοῦ ὅλου σώματος ἀραιώσει καὶ τὴν τρυφερίαν τοῦ σπέρματος συνεκλύσει, χωρὶς εἰ μὴ νομίζοι τις, ὅτι τὰ μὲν μήπω βεβαίως κεκολλημένα τραύματα προσδιίστησιν τὸ βαλανεῖον καὶ τὰ πυκνότερα τῶν ἀθλητῶν ἀνίησιν σώματα, τὸ σπέρμα δὲ οὐκ ἂν ἐκτῆξειεν τρυφεράν ἔτι καὶ νεοπαγὴ τὴν σύστασιν ἔχον.
- 1.46.5 ἔνθεν οὐκ ἀλλότριον καὶ τὸν οἶνον ἀποδοκιμάσαι μέχρι καὶ τῶν ἴσων ἡμερῶν εἰς τὸ μὴ βιαίας καὶ πληκτικὰς γίνεσθαι τὰς ἀναδόσεις. ὥς γὰρ τὰ κατεαγένητα τῶν ὀστέων μὴ κινούμενα πηγνύται τοῖς μορίοις, οὕτως καὶ τὸ σπέρμα πρὸς τὴν ὑστέραν ἔμφυτον ἀσφαλῆ καὶ ἰσχυρὰν ἀπολαμβάνει μὴ συντινασσόμενον ὑπὸ τῶν κινεῖν δυναμένων. οὐ μὴν ἕως πλείονος τούτοις πάλιν ἐνδιατριπτέον, ἵνα μὴ τοῦ σώματος ἐξασθενοῦντος διὰ τὴν ὑφαίρεσιν τοῦ οἶνου καὶ τῆς τροφῆς καὶ ἡ μήτρα συνατονήσῃ, κατ' ὀλίγον δὲ μεταθετέον.
- 1.46.6 ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῇ διὰ δίφρου ἢ μακρᾶς καθέδρας χρηστέον αἰώρᾳ (τὴν γὰρ διὰ τῶν ὑποζυγίων ὥς κατασείουσαν ἰσχυρῶς ἀποδοκιμαστέον), εἴτα περιπάτῳ σχολαίῳ τε καὶ κούφῳ καὶ ὀλίγῳ πρὸς λόγον ἐκάστης ἡμέρας αὐξανομένων καὶ τροφαῖς ταῖς ἐκ τῆς μέσης ὕλης, οἷον ἰχθύων τοῖς μὴ λιπαροῖς καὶ κρεῶν τοῖς μὴ καταπιμέλοις καὶ λαχάνοις τοῖς μὴ δριμέσιν.
- 1.46.7 φεύγειν δὲ πᾶν τὸ δριμύ, καθάπερ σκόρδα, κρόμμυα, πράσα, τάριχα, καὶ τὰ δίφυγα τῶν βρωμάτων· ταῦτα μὲν γὰρ φθείρεται ῥαδίως, τὰ δριμέα δὲ πνευματοῖ καὶ ἄλλως ἐστὶν τμητικά καὶ λεπυντικά, παρ' ὃ καὶ ἐπὶ τῶν χρονίως νοσοῦντων εἰς τὴν οἶον ἐκτύλωσιν δοκιμάζομεν.
- 1.46.8 παντελῶς δὲ ἐστὶν ἀνεπιλόγιστον μὴ συνιδεῖν, ὅτι τὰ ξαίνοντα καὶ ἰσχυαίνοντα καὶ ῥινῶντα τὴν ὅλην σύγκρισιν καὶ τὰ πεπυκνωμένα διεκτυλοῦντα, ταῦτα πάντα διὰ τῆς ἀναδόσεως προσμερισθέντα τοῖς τῆς ὑστέρας τόποις πολὺ μᾶλλον <ἂν> διατῆξειεν τὸ σπέρμα μυζῶδες ὃν ὅσον καὶ οὕπῳ διακεκρατυμμένον τῇ πῆξει.
- 1.46.9 φυλάττεσθαι δὲ καὶ συνουσίαν· καὶ γὰρ αὕτη κίνησιν ἐμποιεῖ κοινότερον μὲν τοῖς ὅλοις σώμασιν, μάλιστα δὲ τοῖς περὶ τὴν ὑστέραν τόποις ἡρεμίας δεομένοις. ὥς γὰρ ὁ στόμαχος ἡρεμῶν μὲν ἐγκατέχει τὴν τροφὴν, τινασσόμενος δὲ πολλάκις ἀπορρίπτει τὸ ληφθὲν δι' ἐμέτων, οὕτως καὶ ἡ μήτρα μὴ τινασσομένη μὲν κρατεῖ τὸ σπέρμα, σαλευομένη δὲ ἀφίησιν.

- 1.46.10 βαλανείω δὲ χρῆσθαι θερμότερῳ καὶ τῶν ἀέρων ἔνεκα καὶ τῶν ὑδάτων, χωρὶς ἐγχρονισμοῦ καὶ πολλῆς ἐξιδρώσεως, εἰς τὸ μὴ θρυπτόμενον ἐξατονίζεσθαι τὸ σῶμα· χρῆσθαι δὲ καὶ ψυχρῷ συμμέτρως, ὡς μὴ φρικώδη γενέσθαι συναίσθησιν. μετὰ δὲ τὴν ἀποθεραπείαν δεῖ νηστεύειν, ἕως ἂν ἡρεμήσῃ τὸ σῶμα καὶ ἡ ταραχὴ τοῦ πνεύματος καὶ ὁ σάλος τῶν ὑγρῶν ἀπογαλνηθῇ. προπίνειν δὲ μέχρι πλείονος ὕδωρ ὕστερον, ἀλλ' εἰ σύνηθες, καὶ οἰνάριον ὀλίγον. μηδεὶς δὲ ὑπολαμβάνετω, διότι, κἂν παραβαινούσης τινὸς ἔνια τῶν εἰρημένων ἢ πάντα μὴ γίνηται τοῦ συλληφθέντος ἔκτρωσις, οὐχὶ πάντως ἡδίκηται τὸ συλληφθέν.
- 1.47.1 βέβλαπται γὰρ ὥστε καὶ ἀτονώτερον γίνεσθαι καὶ ἀναυξητότερον καὶ δυστροφώτερον καὶ τὸ κοινὸν εὐαδίκητον εὐάλωτόν τε τοῖς βλάπτουσιν καὶ κακόμορφον καὶ κατὰ ψυχὴν ἀγενές.
- 1.47.2 χωρὶς εἰ μὴ τῶν μὲν οἰκοδομουμένων ὅστις ἂν πεπηγὸς ἐποικοδομῇται τοῖς θεμελίοις οἶκος, δυσπερίτρεπτος μένει πλείοσιν χρόνοις, ὅσα δὲ σαθοῖς καὶ ἀπήκτοις, ῥαδίως καὶ πρὸς ὀλίγην ἀφορμὴν ἀπορρίπτεται, τῶν δὲ ζώων ἡ γέννησις οὐκ ἂν εἴη διάφορος παρὰ τὸ τοῖς πρώτοις ὥσανεὶ στοιχείοις καὶ θεμελίοις διαφόροις ἐξερεισθῆναι.
- 1.47.3 τοῦ σπέρματος δὲ ἀποπτυσθέντος καταληφθήσεται μὲν τὸ γεγονὸς ἐκ τοῦ κάθυγρον τὸν γυναικεῖον κόλπον ὑπάρχειν, διορθώσεως δὲ τεύζεται πρὸς τὸ μὴ καὶ δεύτερον τὴν αὐτὴν τῆς συλλήψεως ἀποτυχίαν γενέσθαι. καὶ διὰ τοῦτο περιαιρεῖν μὲν, εἴ τις σωματικὴ κίνησις, παραμυθεῖσθαι δὲ τὴν ψυχὴν, εἰ βιωτικά φροντίδες συνετάραξαν αὐτήν, τονοῦν δὲ τὰ μέρη μετὰ τῶν ὅλων, εἰ περὶ τὴν ὑστέραν ἢ ἀτονία.
- 1.47.4 καὶ τοιαύτη μὲν ἡ περὶ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς συνειληφείας ἐπιμέλεια· ἐπεὶ δὲ προκοπτοῦσης τῆς κυοφορίας ἡ καλουμένη γίνεται κίσσα α, καὶ περὶ ταύτης λέγομεν ἀκολουθῶς. Περὶ κίσσης ς.
- 1.48.1 [Τὸ περὶ τὸν δεύτερον μῆνα συμβαῖνον ταῖς κυούσαις πάθος κίσσα ὠνόμασται.] λέγουσιν δὲ ταύτην οἱ μὲν ἐκ μεταφορᾶς ὄρνιθος τινος κίσσης οὕτω λεγομένης, ὡς γὰρ τὴν πτηνὴν κίσσαν ποικίλῃν εἶναι πτιλώσεως ἔνεκα καὶ φωνῆς, οὕτως καὶ τὸ προκείμενον σύμπτωμα ποικίλων ὀρέξεων ἀποτελεσματικὸν ὑπάρχειν, τινὲς δὲ ἀπὸ τοῦ κισσοῦ, καὶ γὰρ οὗτος ποικίλος ἐν περιπλοκαῖς.
- 1.48.2 ἐπιγίνεται δὲ ταῖς πλείσταις τῶν κυοφορουσῶν περὶ <τὴν> τεσσαρακοστὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμέραν, ἔτι δὲ μέχρι τεσσάρων μηνῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔπεται. ἐνίαις δὲ καὶ τάχιον καὶ βράδιον ἔρχεται, καὶ παραμένει ἄλιν τισὶ μὲν ὀλιγωτέρως, τισὶ δὲ μέχρι πλείονος, σπανίως δὲ τισὶ μέχρι τῆς ἀποτέξεως, τισὶ δ' οὐδ' ὅλως ἐπηκολούθησεν.
- 1.48.3 παρέπεται δὲ ταῖς ἐν τῷ <συμ> πτώματι τυγχανούσαις ἀνατροπὴ στομάχου, ἥτοι πλάδος, ναυτία τε καὶ ἀνορεξία, ποτὲ μὲν πρὸς πάντα, ποτὲ δὲ πρὸς τινά, καὶ τῶν ἀσυνήθων ὄρεξις οἶον γῆς, ἀνθράκων, ἐλίκων ἀμπέλου καὶ ὀπώρας ἁώρου τε καὶ ὀξώδους, σιέλου ῥοῦς καὶ δυσαρεστήσεις, ὀζυρεγμία, βραδυπεψία καὶ ταχεῖα διαφθορὰ σιτίων· ἐνίαις δὲ καὶ ἔμετος ἐκ διαστημάτων κατὰ πᾶσαν προσφοράν, ἢ καὶ βάρος καὶ σκοτώματα καὶ ἀλγήματα κεφαλῆς ἀπορία τε καὶ ὠμῶν χυμῶν πλῆθος καὶ ὠχρότης καὶ ἀτροφία καὶ κοιλίας σκληρία, τισὶ δὲ καὶ διάτασις στομάχου, θώρακος ἄλγημα, ταῖς αὐταῖς ἐνίοτε καὶ πυρέτεια λεπτὰ καὶ μαστῶν ἐπιδιογκώσεις (τὸ δὲ ἔπαρμα τῶν ἀγγείων τισὶ μὲν πρασίζον [τι], τισὶ δὲ πελιδνόν), ἐνίαις δὲ καὶ ἀνάχυσις ἰκτεριώδης.
- 1.49.1 τῆς πρώτης οὖν συναισθήσεως γενομένης πρὸς μίαν ἡμέραν συστολὴν παραλαμβάνειν, ἔνεκα τοῦ μὴ κινούμενον τὸν στόμαχον πρὸς τὸ κατὰ φύσιν διὰ τῆς ἡρεμίας ἀτάραχον φυλαχθῆναι, μηδὲν εὐλαβούμενον, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι δυσὶν ζώοις ὁσηνδῆποτε δεῖ παραθεῖναι τροφήν.
- 1.49.2 ἡ γὰρ οὐκ ἐπιτηδείως τῷ σώματι διδομένη τροφή φθείρεται καὶ οὐ μόνον οὐ τρέφει, ἀλλὰ προσκακοῖ καθάπερ τὰ τέλεια τῶν σωμάτων οὕτως καὶ τὰ νεοπαγῇ σπέρματα. διόπερ ἀνατάσει

χρηστέον. καὶ γὰρ οἱ πλείοντες συστολῇ χρησάμενοι πρὸ μιᾶς ἡμέρας τὴν ναυτίαν οὐχ ὑπομένουσιν ἢ οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον.

- 1.49.3 τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ σὺν ἀλείμματι μὲν ἀποθεραπευτέον, τροφὴν δὲ δοτέον ὀλίγην εὐκατέργαστον, οἶον ῥὸν ἀπαλὸν ἢ πόλτον καὶ τι τῶν μὴ καταπιμέλων πτηνῶν καὶ ποτὸν ὕδωρ, οὐ πολὺ, ψυχρὸν δὲ εἰ σύνηθες, χάριν τοῦ παραστέλλεσθαι τὸν πλάδον τοῦ στομάχου. ταῖς δὲ ἐξῆς ἡμέραις πρὸ τοῦ ἀλείμματος προκαταψᾶν αὐτῶν τὸ σῶμα δι' ὀθονίων τρυφερῶν ἄχρι συμμέτρου φοινιγμοῦ.
- 1.49.4 μετὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας λουτρῷ χρῆσθαι ζεστοτέρῳ καὶ οἴναρίῳ συμμέτρῳ καὶ κινήσει ταῖς δι' αἰώρας, φορεῖω τὸ πρῶτον καὶ καθέδρᾳ κᾶπειτα ζευκτῷ, καὶ περιπάτοις ἀναφωνήσεσιν τε καὶ ἀναγνώσεσιν μετὰ πλάσματος καὶ γυμνασίοις τοῖς δι' ὀρχήσεως κωρύκου τε καὶ σφαίρας καὶ τρίψεως τονωτικῶν δὲ τοῦ στομάχου τι μέρος ἐπὶ τοῦ ἄρτου ξηροφαγεῖν. οὕτως γὰρ εὐμαρῶς ἀποκουφίζεται τὰ σώματα τῶν τῆς κίσσης ὀχληρῶν, ὑφαιρουμένου τοῦ καθ' ἡμέραν λουτροῦ καὶ παρὰ μίαν δὲ καὶ παρὰ δύο παραλαμβανομένου. πολλῆς δὲ οὔσης ἀνατροπῆς καὶ πλαδήσεως τοῦ στομάχου πυκνωτικαῖς χρηστέον ἐμβροχαῖς κατὰ τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν δι' ἐλαίου ὠμοτριβοῦς καὶ ὁμφακίζοντος ἐρίων προσπεριειληθέντων.
- 1.50.1 καὶ ῥόδιον δὲ καὶ μήλινον καὶ μύρσινον καὶ μαστίχινον καὶ νάρδινον ἐπισυστροφεῖ τὸν στόμαχον ὑπιωμένον, ἢ διὰ τινος τούτων κηρωτάριον ἐπαλείφειν.
- 1.50.2 εἰ δὲ εὐτονωτέρας χρεῖα στύψεως γένοιτο διὰ τοὺς ἐμέτους, ἐπιθέμασι χρηστέον, ἐξ ὧν εἰσι φοίνικες ξηροὶ προβρεχθέντες ἢ ἐψηθέντες ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ ἢ ὀξυκράτῳ, καὶ μῆλα καὶ κυδώνια παραπλησίως ἐφθά, κατ' ἰδίαν ἢ μετὰ τῆς πρὸς τοὺς φοίνικας συμπλοκῆς ἢ μετὰ τινος τῶν εἰρημένων κηρωταρίων, εἰ δ' ἐπιτείνειν θελήσῃμεν τὴν δύναμιν, καὶ στυπτηρίας ὑγρᾶς ἢ ξηρᾶς ἀλόης τε καὶ μαστίχης καὶ ῥόδων τε καὶ κρόκου καὶ οἰνάνθης καὶ σιδίων, ὁμφακίου καὶ κηκίδων ὑποκιστίδος τε ἢ ἀκακίας ἢ πάλης ἀλφίτων.
- 1.50.3 παραμένοντος δὲ τοῦ ἐμέτου καὶ τῆς τῶν σιτίων ἀποβολῆς ἀρμόσει τὰ μὲν ἄκρα διαδεσμεύειν (τῇ γὰρ τούτων πυκνώσει συνδιατίθεται καὶ ὁ στόμαχος) <ἢ> καὶ εἰς ζεστὸν ὕδωρ αὐτὰ καταβάπτειν (καὶ γὰρ τοῦτο τῇ ἐπιτάσει πυκνωτικόν), κατὰ δὲ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας πλατύστομον σικύαν μεθ' ὑποβολῆς πλείονος φλογὸς κολλᾶν, εἰ δὲ μή, καὶ δευτέραν κατὰ μεταφρένου, καὶ γὰρ παραπλησίως ἐπέχουσιν αὐτὰι τὸν περὶ τῷ στομάχῳ ῥευματισμόν.
- 1.50.4 πόνου δὲ συμπεπλεγμένου τῷ ῥεύματι στυπτικὸν μὲν τῇ δυνάμει καταπλασματίον ἐπιρριπτέσθω, θερμὸν δὲ τῇ καθίζει, καθάπερ ἡ ὠμήλυσις διὰ ὀξυκράτου καὶ μάλιστα ταύτης ἢ διὰ κριθίνων ἀλεύρων ἢ πυρίνων ἀσήστων. μάλιστα δὲ προνοητέον τοῦ διατάσσειν τροφὰς εὐστομάχους, εὐδιοικήτους τε καὶ δυσφθάρτους, οἶον ῥὸν ἀπαλὸν καὶ χόνδρον δι' ὕδατος ψυχροῦ ἢ ὀξυκράτου ἢ μετὰ πυρήνων ῥόας, ἢ ἀλφίτων πόλτον ψαφαρώτατον, καὶ μάλιστα τὸν διὰ τῆς ὀρύζης καὶ τῶν πτηνῶν τὰ μὴ καταπίμελα, ψαφαρωτέραν δὲ ἔχοντα τὴν σάρκα (καθάπερ ἄτταγῆνα, φάσσαν, πέρδικα, νήσας ἀγρίας, κίχλας, κοσσύφους, περιστερὰς, ὄρνεις κατοικητηρίους), καὶ τούτων μάλιστα τὰ στήθη καὶ τῶν ἀγριμαίων κρέας λάγειον ἢ δορκάδειον, τῶν δὲ ἄλλων τὰ ἐρίφεια καὶ τῶν τρυφερῶν χοιρείων ῥύγχη, πόδας, ὦτα, κοιλίας, μήτρας τῶν δὲ ἀπὸ θαλάττης ὁμοίως τὰ στερεόσαρκα (τούτων δὲ εἰσι τρίγλαι, κάραβοι, καρίδες, κήρυκες, σφόνδυλοι, πελωρίδες, πορφύραι)· λαχάνων δὲ σέριν ὠμήν τε καὶ ἐφθὴν, σίσαρρον, ἀνδράχνην, ἀρνόγλωσσον, ἀσπάραγον ἄγριον· τῶν δὲ ἀπὸ ταμείου ἐλαίας κολυμβάδας, μῆλα, κυδώνια, καὶ τούτων μάλιστα τὸ ὀπτόν.
- 1.51.3 τὸ μὲν γὰρ ὠμὸν δυσκατέργαστον, τὸ δὲ ἐψημένον ὕδατι τὴν πολλὴν στύψιν ἀποβάλλει, τὸ δὲ περιθλασθὲν καὶ ἀποπτηθὲν μετὰ τοῦ τηρεῖν τὴν ποιότητα προσλαμβάνει τὸ εὐκατέργαστον. εἰ

δὲ ἐφθὸν αὐτό τις βούλοιο λαβεῖν, ἐπιδιακείμενον αὐτὸ καλάμοις ἐψητέον ἢ κρεμαστέον διὰ τινος, ὥστε μὴ τοῦ ὕδατος ἅπτεσθαι, διὰ δὲ τῆς ἀτμῶν φορᾶς λαβεῖν τὴν ἔψησιν.

- 1.51.4 δοτέον δὲ καὶ ἄπιον ἢ μέσπιλον ἢ σοῦρβον ἢ σταφυλὴν τὴν ἀπὸ κύθρας ἢ κρεμαστήν (πνευματοῖ γὰρ ἢ πρόσφατος) καὶ ἀμύγδαλα. προνοητέον δέ, ὅπως μὴδὲν ἢ τῶν προσφερομένων κεκαρυκευμένον· τὸ γὰρ ποικίλον καὶ περιέργον τῆς ἀρτύσεως βραδυπεψίας καὶ διαφθορὰς σιτίων ποιεῖ. πρὸ δὲ τοῦ λαβεῖν τὴν τροφήν εἴ τι συρρυνὲν ὑγρὸν ἐπὶ τὸν στόμαχον ἐπιπολάσειεν, οὐ κωλυτέον αὐτὸ δίχα συγκινήσεως διὰ τῶν ἐμέτων ἐκβαλεῖν· μὴ προεξαντληθὲν γὰρ αἷτιον αὐτὸ γίνεται τοῦ τὴν ἐπιφερομένην φθεῖρεσθαι τροφήν.
- 1.52.2 ἔνιοι δὲ τῶν ἑτεροδόξων καὶ προηγουμένως παρήνεσαν χλιερὸν ὕδωρ προπίνειν, εἴτα καθιέναι τοὺς δακτύλους καὶ ἔμετον ἐπιτηδεύειν. οἱ δ' αὐτοὶ φασιν δριμέος μὲν καὶ πυρώδους πλεονάσαντος ὑγροῦ καὶ διὰ τοῦτο τὸν στόμαχον ἀναδάκνοντος καὶ πυροῦντος ἀνδράχνης ἀπόβρεγμα ἢ ἀπόζεμα διδόναι πίνειν ἢ καὶ αὐτὴν ἐσθίειν πέπονά τε καὶ σικύων σπέρμα μεθ' ὕδατος καὶ γλυκὺν Κρητικὸν ἢ ἀβρότονον ἢ ἀψίνθιον ἢ Συριακῆς νάρδου ἀπόβρεγμα ἢ Κρητικῆς τραγοριγάνου· παχέος δὲ καὶ γλίσχρου, ῥαφανίδας μετ' ὀξυμέλιτος καὶ ταρίχου καὶ τὸ διὰ νάπου καὶ ὕσσωπον δι' ὕδρομέλιτος ἀποζεσθέν.
- 1.52.3 ἅπερ παντελῶς ἀμέθοδ'· δεῖ γὰρ οὐκ εἰς τὰς τῶν χυμῶν ἀποβλέπειν διαφοράς, εἰς δὲ τὴν ποιὰν τοῦ σώματος· εἴτα δύσπεπτοι μὲν αἱ ῥεφανίδες, πνευματικὸς δ' ὁ γλυκύς, τὸ <δ'> ἀψίνθιον πρὸς ἔκτρωσιν ἐστὶν ἐπιτήδειον, ὥστε φυλακτέον τὰς τούτων δόσεις. ταῖς δὲ πρὸς τὰ βλαβερά τῶν κυουσῶν ἐπιθυμίαις τὸ μὲν πρῶτον ἐνστατέον διὰ λόγων, ὡς τῆς ἀπ' αὐτῶν βλάβης [καὶ] τῶν τὰς ἐπιθυμίας πληρούντων παραλόγως ἢ καὶ τὸν στόμαχον κακούσης, οὕτως δὲ καὶ τὸ κατὰ γαστρός, διὰ τὸ μῆτε καθαρὰν μὴθ' ἁρμοδίαν ἐπισπᾶσθαι τροφήν, ἀλλὰ τοιαύτην ὁποῖαν ἐπιπέμψαι δύναται τὸ σῶμα κακῶς διακείμενον· καὶ γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπορρέον ὕδωρ καθαρὰς μὲν οὔσης διαυγὲς ἐστὶν, βορβορώδους δὲ θολερὸν.
- 1.53.2 εἰ δ' ἀνιαρῶς ἔχοιεν, κατὰ μὲν τὰς πρώτας ἡμέρας οὐδὲν προσενεκτέον, ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας, μὴ τυγχάνουσαι <γὰρ> ὧν θέλουσιν τῇ δυσθυμίᾳ τῆς ψυχῆς ἀπισχνοῦσιν καὶ τὸ σῶμα.
- 1.53.3 πρὸς δὲ τὸ κουφότερον ἀδικηθῆναι πρῶτον μὲν ὑποδεικτέον, ὅπως μὴ πρὸ τῆς ἀποθεραπείας τοῦ σώματος λάβωσιν καὶ τὸ ἐπιθυμητόν, ὅπου καὶ τὸ κατὰ γένος ὠφέλιμόν ποτε λαμβανόμενον ἀδικεῖ, καὶ μὴ κατ' ἰδίαν, μετὰ δὲ τῆς συμφερούσης τροφῆς, <ἴνα> τῇ παρὰ ταύτης εὐχυλίᾳ κατακρατηθῇ ἡγουν κατακερασθῇ· κατ' ὀλίγον <δέ>, τὸ γὰρ περισσότερον μᾶλλον ἀδικεῖ, καὶ μεταξὺ τῆς ἄλλης τροφῆς, ἀλλὰ μῆτε πρότερον, γυμνοῦ γὰρ ἄψεται τοῦ στομάχου, μὴθ' ὕστερον, ἐπιπολάσαν γὰρ καὶ τὴν ἄλλην προσδιαφθείρει τροφήν. καὶ τοιαύτη μὲν ἢ τῆς κίσεως ἐπιμέλεια, τὴν δὲ τῶν ἐξῆς χρόνων ἀκολούθως προσυπαρκτέον. τίς ἢ ἀπὸ τῆς κίσεως μέχρις ἀποτέξεως ἐπιμέλει α.
- 1.54.1 τίνα μὲν τρόπον κατὰ τὸν τῆς κίσεως χρόνον ἄγειν δεῖ τὴν κυοφοροῦσαν, ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν, λοιπὸν δὲ ἤδη τούτου περιγραφέντος τοῦ συμπτώματος ἀκολούθως καὶ τὴν μετὰ κίσσαν ἐπιμέλειαν ὑπογράψαι.
- 1.54.2 δεῖ τοίνυν πρὸς λόγον γε τῆς δυνάμεως αἰώραις τε χρῆσθαι ποικίλαις καὶ περιπάτῳ καὶ ἀναφωνήσει καὶ ἀναγνώσει καὶ ἀλείμματι καὶ ἀνατρίψει καὶ τροφαῖς ἀφθονωτέραις (πλὴν ὥστε περιγίνεσθαι τῶν προσφερομένων), οἶνω τε καὶ λουτροῖς τοῖς κατὰ συνήθειαν καὶ τῇ καθόλου διαχύσει τῆς ψυχῆς καὶ ὕπνοις ἱκανοῖς.
- 1.54.3 δυσπαθεστέρου δὲ γινομένου τοῦ σώματος ἢ κύουσα μὲν ἄμεινον ὑγιαίνει καὶ παρασκευάζεται τὰς ὠδῖνας εὐτονώτερον ἐνεγκεῖν, τὸ ἔμβρυον δὲ νοστιμωτέρας καὶ ὑγιοῦς καὶ αὐτάρκους

- μεταλαμβάνει τῆς τροφῆς. κατὰ δὲ τὸν ἑβδομον μῆνα τὰς μὲν σφοδροτέρας κινήσεις ὑφαιρετέον καὶ μάλιστα τὰς διὰ τῶν ὑποζυγίων, ταῖς δὲ ἄλλαις προσεκτικώτερον χρηστέον.
- 1.55.1 ἐπισφαλῆς γὰρ ὁ σπαραγμὸς ἐν ἀρχῇ μὲν μήπω προσεχομένου τοῦ σπέρματος εὐτόνως μὴδ' εἰς τὴν πῆξιν κεκρατυμένου καὶ διὰ τοῦτο ῥαδίως τοὺς ἀποσπασμοὺς λαμβάνοντος, ὕστερον δὲ <διὰ> τὸ βαρυαχθὲς εἶναι τελειούμενον τὸ κατὰ γαστρός, ὅτε δεῖ φυλάττεσθαι, μὴ διὰ τὸν πλείονα σάλον τοῦ χορίου ῥαγέντος ἀποκριθῇ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ συλλεγόμενον ὕγρον, ἐπὶ ξηρᾷ δὲ τῇ κυήσει κατασπώμενον τὸ ἔμβρυον τὸν κοινὸν πρὸς τὴν κυοφοροῦσαν κίνδυνον ὑπομένη.
- 1.55.2 κατὰ δὲ τὸν μέσον χρόνον ἀνύποπτος μὲν ἡ κίνησις, μικρομεγέθους ἔτι ὄντος τοῦ κατὰ γαστρός καὶ ἀσφαλῶς προσεχομένου καὶ μήπω χάλασμα πολὺ τοῦ χορίου μὴδὲ διάτασιν [τοῦ] εἰληφότος, συνέχοντος δὲ μᾶλλον τὸ ἔμβρυον.
- 1.55.3 ἐπιθεωρεῖν δὲ δίκαιον τὴν τῆς γαστρός διόγκωσιν καὶ μὴ τινα σημεῖα παρέπεται σύνεγγυς οὔσης τῆς ἀποτέξεως, ἅπερ ἀναγράψομεν ὕστερον. εἰ μὲν γὰρ προφαίνιτο τι τοιοῦτον, εὐτρεπίζειν δεῖ τὰ πρὸς τὴν ἀπότεξιν (δέδειχεν γὰρ ἡ ἐνάργεια δὴ καὶ τὰ ἐπτάμηνα γόνιμα τυγχάνειν)· εἰ δὲ μὴ, τοῖς προδεδιδαγμένοις χρῆσθαι.
- 1.55.4 φυλάττεσθαι δὲ κατὰ τὰς τρίψεις ὀγκουμένων πλεῖον τῶν μαστῶν θλίβειν τὰς ὑπεροχὰς αὐτῶν, εὐχερῶς γὰρ ἀγανακτοῦντες ἀπόστασιν ὑπομένουσιν· διὸ καὶ τὰς συνήθεις στηθοδεσμίας ἐπιχαλῶσιν εἰς παραδοχὴν τῆς ἐπιδιογκώσεως τῶν μερῶν. τοῦ δὲ ὀγδοῦ μηνὸς ἐνστάντος, ὃν κατ' εὐφημισμὸν λέγουσιν εἶναι 'κοῦφον', βαρὺν ὄντα καὶ δυσαρέστησιν καὶ τὴν ἄλλην κακοπάθειαν ἀποτελοῦντα, τὸ τῆς τροφῆς πλῆθος ἐπισυνέργειν, κινήσεις δὲ παραλαμβάνειν μόνας τὰς διὰ φορείου ἢ μακρᾶς καθέδρας, πλὴν εἰ μὴ μέχρι διεκλύσεως ὀρεχθεῖη τις τοῦ περιπατήσαι.
- 1.56.1 πλείονος δὲ οὔσης τῆς δυσφορίας καὶ ἀνατείνειν ἀρμόσει πρὸς μίαν ἡμέραν, ὥστε διὰ τῆς ἡρεμίας ἐκλυθῆναι τὸ δυσαρέστημα.
- 1.56.2 ταῖς γὰρ τῶν πολλῶν ψυχρολουσίαις οὐ προσεκτέον, ὅτι συστολὰς οὐ φέρουσιν αἱ κυοφοροῦσαι, καθ' ἃς ἀκαίρως τρεφόμεναι φέρουσιν καὶ τινα πλείονα κάκωσιν· φθειρομένης γὰρ τῆς τροφῆς οὐ μόνον οὐ τρέφονται διὰ τῶν ἐφθαρμένων, ἀλλὰ καὶ βαροῦνται. παραιτητέον δὲ μέχρι τινὸς καὶ τὸ βαλανεῖον. ἡ συνουσία δὲ πάντοτε ταῖς κυοφορούσαις ἐπιβλαβὴς διὰ τε τὸν σάλον καὶ διὰ τὸ τὴν ὑστέραν ἀναγκάζεσθαι τὴν ἐναντίαν τῷ τῆς συλλήψεως ἔργῳ κίνησιν ὑπομένειν· ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις μηνσὶν καὶ μᾶλλον, μὴ δι' αὐτὴν ῥαγέντος τοῦ χορίου τὸ πρὸς τὴν τῆς ἀποτέξεως χρεῖαν ἡτοιμασμένον ὕγρον ἔμπροσθεν τοῦ δέοντος ἀποκρίνεται.
- 1.56.4 τὸν δὲ ὄγκον τῆς γαστρός, εἴπερ ἀποκρεμασθεῖη κατὰ βάρος, διὰ τελαμῶνος ἀναλημπτέον· τούτου δὲ τὴν μεσότητα αὐτῷ κάτωθεν ὑποθετέον τῷ τῆς κοιλίας ὄγκῳ, τὰς δὲ ἀρχὰς τῶν πλευρῶν ἐκατέρωθεν ἀναχθείσας χιαστέον, εἴτα ἐπὶ μετάφρενον καὶ ὦμους ὑπερθετέον πρόσθεν τε κατὰ περιειλημένης φασκίας ἀφαρματιστέον.
- 1.56.5 περιαιλιπτέον δὲ καὶ κηρωτῇ τὸν ὄγκον δι' ὀμφακίνου ἐλαίου καὶ μυρσίνου· τονουμένου γὰρ τοῦ δέρματος ῥήξεις οὐχ ὑπομένει, τηρεῖται δὲ ἀρρυτίδωτον.
- 1.56.6 μετὰ δὲ τὸν ὀγδοον μῆνα τὸν μὲν τελαμῶνα λυτέον ὡς ἂν συνεγγιζούσης ἤδη τῆς ἀποτέξεως συνεργήσῃ δὲ τὸ βάρος εἰς ὀξυτέραν ἀποκύησιν. συνεχεστέροις δὲ χρηστέον τοῖς λουτροῖς εἰς παρασκευὴν τῆς τῶν μερῶν ἀνέσεως καὶ νήξεσιν ταῖς ἐν ὕδατι γλυκεῖ καὶ θερμῷ· τὰ γὰρ αὐτοφυῆ δριμυτέρας ἔχοντα τὰς ποιότητας οὐδὲν διαφέρει τῶν εἰς φθορὰν ὑποτιθεμένων φαρμάκων.
- 1.56.7 καὶ τοπικώτερον δὲ τὰ μέρη διαχαλαστέον πυρίαις, ἐγκαθίσμασιν τοῖς διὰ λινοσπέρμου ἢ τήλεως ἢ μαλάχης ἀφεψημάτων, ἐγχυματισμοῖς δὲ δι' ἐλαίου γλυκέως, ἔτι δὲ πεσσοῖς τοῖς διὰ

χηνείου στέατος καὶ μυελῶν. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μαῖα συνεχῶς τῷ δακτύλῳ περιλείφουσα τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας διαστελλέτω. Τίνα κυούσης τῆς γυναικὸς ἐντὸς τῆς μήτρας φύοντα ἰ .

1.57.1 Καθάπερ ἐπὶ τῶν ὥων μετὰ τὸ κέλυσος ἔνδοθεν ὕμην ὑπέγκειται τοῦ ὀσφράκου διαπεφυκῶς τοῦ περικειμένου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν κυοφορουσῶν ἐκ τοῦ σπέρματος ὕμην γενόμενος ἔνδοθεν ὑπέγκειται τῇ ὑστέρα συναφῆς αὐτῷ καὶ ἀστόμωτος ὑπάρχων, προσπεφυκῶς δὲ ἔνδοθεν τῷ πυθμένι τῆς μήτρας καὶ συγκεκριμένος ἐκ νεύρων καὶ φλεβῶν ἀρτηριῶν τε καὶ σαρκός, τύπος τις πορφυροῦς κατὰ χρόαν, τῷ σχήματι ἐμφερῆς κιβωρίου θύλακι, παχὺς μὲν καθ' ὃ προσπέφυκεν τῷ πυθμένι τῆς μήτρας, ὑμενώδης δὲ κατὰ τὰ ἄλλα καὶ λεπτὸς δι' ἣν αἰτίαν μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν.

1.57.2 οὗτος δὲ κέκληται χόριον καὶ ἀγγεῖον καὶ δεύτερον καὶ ὕστερον καὶ πρόρρηγμα ἁ 'χόριον' μὲν ἀπὸ τοῦ κεχωρηκέναι τὸ ἔμβρυον καὶ τὰ σὺν αὐτῷ, καθὼς δὲ ἄλλοι λέγουσιν ἀπὸ τοῦ ἐκ πολλῶν συνεστάναι καθάπερ ὁ χορός 'ἀγγεῖον' δὲ διὰ τὸ ἐμπεριστεῖν τὸ ἔμβρυον ἀγγεῖω παραπλησίως 'δευτερον' δὲ καὶ 'ὕστερον', ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου κομιδὴν ἐπακολουθεῖ 'πρόρρηγμα' δὲ διὰ τὸ προρρήγνυσθαι καὶ τὸ ἐμπεριεχόμενον ὕγρὸν ἀποκρίνειν εἰς ἀπαλωτέραν τοῦ κατὰ γαστρὸς ἀπότεξιν.

1.57.3 ἀπὸ μέντοι τῶν σαρκωδεστέρων [καὶ] τῶν κατὰ τὸν πυθμένα μερῶν ἄνωθεν ἀπομηκύνεται τι σῶμα λεπτόν, ἐμφύεται δὲ κατὰ [τὸ] μέσον τὸ τῶν ἐμβρύων ἐπιγαστρίον, ἔνθα τόπος ὀμφαλοῦ καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐμβρύων ἐμφυόμενον εἰς σῶμα καλοῦμεν ὀμφαλό ν. συγκέκριται δὲ <ἐκ τεσσάρων> τὸν ἀριθμὸν ἀγγείων, δύο φλεβῶδων καὶ δύο ἀρτηριῶδων, δι' ὧν εἰς θρέψιν ὕλη <καὶ> αἱματικὴ καὶ πνευματικὴ παρακομίζεται τοῖς ἐμβryoίς.

1.57.4 ἐμφύεσθαι δὲ ταῦτα Ἐμπεδοκλῆς μὲν εἰς τὸ ἥπαρ οἶεται, Φαῖδρος δὲ εἰς τὴν καρδίαν· οἱ δὲ πολλοὶ τὰς φλέβας μὲν εἰς τὸ ἥπαρ οἶονται, τὰς ἀρτηρίας δὲ εἰς τὴν καρδίαν· Ἡρόφιλος δὲ τὰς φλέβας μὲν εἰς τὴν κοίλην φλέβα, <τὰς> ἀρτηρίας δὲ εἰς τὴν παχεῖαν ἀρτηρίαν τὴν παρατείνουσιν τοῖς σπονδύλοις, πρὸ δὲ τῆς εἰς αὐτὴν ἐμφύσεως παρὰ τὴν κύστιν αὐτὰς πλαγιοφορεῖσθαι παρ' ἑκατέρας πλευράς· Εὐδημος δὲ ἀπλῶς κατὰ τὸν <τοῦ> ἐμβρύου φησὶν ὀμφαλὸν συνάγεσθαι τὰ ἀγγεῖα κἀντεῦθεν διαλύεσθαι πρὸς τὰ καλούμενα κέρατα κάτω τοῦ διαφράγματος.

1.57.5 τὸ δὲ πέμπτον ἀγγεῖον, ὅπερ οὐρητικὸν οὕτως ὀνομάζομεν, πρὸς τῶν ἀνατομικῶν οὐραχὸς καλεῖται, ὃς τῷ πυθμένι τῆς κύστεως ἐμπέφυκεν. λέγεται καὶ διὰ τούτου τὸ οὖρον τοῦ ἐμβρύου τὴν παρακομιδὴν λαμβάνειν εἰς τὸ χόριον, ἢ δὲ διὰ τῆς οὐρήθρας ἀπουρίας μετὰ τὴν ἀπότεξιν γίνεται. διὰ τοῦτο μέντοι καὶ λεπτότερος ὁ ὕμην ἐκ τῶν κάτωθεν μερῶν ἐστίν, διὰ τὸ καὶ <τῇ> δριμύτητι τοῦ περισσώματος καὶ τῷ πλήθει [καὶ τῇ δριμύτητι] τοῦ ἐμβρύου τείνεσθαι καὶ λεπτοποιεῖσθαι.

1.57.6 χρησιμεύει μέντοι τὸ περισσῶμα τοῦτο καὶ εἰς τὸ προανακουφίζειν τὸ ἔμβρυον καὶ εἰς τὸ κατὰ τὰς ἀποτέξεις ῥηγνυμένου τοῦ χορίου προεκχεῖσθαι καὶ τὰ μέρη προδιαβρέχειν εἰς ὄλισθον. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ χορίου καὶ τοῦ ὀμφαλοῦ.

1.58.1 διαφωνία δὲ γεγένηται περὶ τοῦ ἑτέρου χιτῶνος. οἱ πολλοὶ μὲν γάρ φασι καὶ αὐτῷ τῷ ἐμβρῶν προστυγχάνειν ἕτερον χιτῶνα καλούμενον ἀμνείον, ὃς ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων ζώων διὰ στερεότητα μὴ λεπτυνόμενος αἰσθητός ἐστίν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων λεπτυνόμενος ὑπὸ τῆς τῶν περικεχυμένων ὕγρῶν δριμύτητος οὐχ εὐρίσκεται καθ' ὅλον τὸ σῶμα, μόνον δὲ κατὰ τὰς εὐρυχωρίας οἷον ῥινῶν, στόματος, δακτυλίου. γεγονέναι δὲ αὐτὸν λέγουσιν ὑπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαίως εἰς τὸ μὴ διαφθεῖρεσθαι τὸ ἔμβρυον, τὸ περικεχυμένον τοῦ περισσώματος ὕγρὸν ἔλκον, δριμὺ καὶ φθαρτικὸν ὑπάρχον.

1.58.2

ἔνιοι δὲ τὸν ὑμένα τοῦτον μὴ εἶναί φασιν. μήτε γὰρ εὐρίσκεσθαι κατὰ τὰς ἀποτέξεις μήτε τὸ ὅλον εὐχρηστεῖν, τὸ γὰρ ὑγρὸν οὐκ εἶναι τοιοῦτον· εἰ δὲ καὶ τοιοῦτον ἦν, εὐεπίγνωστον ἐγένετο τῇ συνηθείᾳ. καὶ ἄλλως μὴδὲ δύνασθαι διὰ τοῦ στόματος ἔλκεσθαι τοῦτο τῷ τὴν ἀναπνοὴν γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ· πρὸς τε τὸ εἶκον ἢ ἐπίρρυσιν γίνεται, μηδενὸς οὖν εἰκοντος ἐν τοῖς ἐμβρύοις οὐκ ἂν ἡ παρείσδοδος γένοιτο τοῖς ὑγροῖς. εἰ δὲ καὶ φυσικῆς ἐδεῖτο σκέπης, αὐτάρκες ἦν μόνως τὰς εὐρυχωρίας ὑμένι διαπεφράχθαι καὶ μὴ ὅλῳ τῷ σώματι χιτῶνα περικεῖσθαι· καίτοι <τῷ> συμπεπτωκέναι καὶ τὸ στόμα τοῦ ἐμβρύου καὶ τὸν δακτύλιον μὴ σφωζομένης τῆς εὐρυχωρίας κωλύεται τὸ βιαζόμενον εἰσερεῖν.

- 1.58.3 τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τοῦ χορίου τὸ ὑγρὸν ἐστίν, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἐν τῷ πάχει τοῦ χορίου, ποιεῖ δὲ τόπον ἑαυτῷ καθ' ὑποφοράν, ὥστε διπλοῦν γίνεσθαι τὸ χόριον, ἐνιάκις δὲ καὶ τριπλοῦν· δι' ἣν αἰτίαν καὶ <τῶν> ὑπεζωκότων πολλάκις ῥαγέντων καὶ συμμετρῶν ὑγρῶν ἀποκριθέντων τῷ δακτύλῳ τῆς μαίης συνεχῆς ὑμὴν ἀκμὴν ὑποπίπτει, διαιρεθέντος δὲ τούτου πολλῶν ὑγρῶν ἀποκριθέντων ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἔμβρυον. ὅπερ οἱ πολλοὶ διακρούεσθαι πειρώμενοί φασιν κατ' ἐπισύστασιν ὑδατίδων τὰ προεπιφαινόμενα τῶν ὑγρῶν προαποκρίνεσθαι, ῥηγνυμένων μὲν τῶν ὑδατίδων, μένοντος δὲ τοῦ χορίου συνεχοῦς.
- 1.58.4 οἷς καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν, ἐπεὶ πολὺ πρότερον τὰ φαινόμενα τῇ συστάσει τοῦ ἀμνιοῦ ὑμένος μεμαρτύρηκεν. Τίνα σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι φθορᾶς.
- 1.59.1 Μελλούσης δὲ γίνεσθαι τῆς τοῦ ἐμβρύου φθορᾶς ταῖς φθειρούσαις παρακολουθεῖ κένωσις ὑδατώδης, εἴτα ἰχωρώδης ἢ ὕφαιμον ὑγρὸν καὶ οἶον ἀποπλύματα κρεῶν, ὅταν δὲ καιρὸς τῆς ἀπολύσεως ὑπάρχῃ, αἷμα καθαρὸν, ἐπὶ τέλει δὲ θρόμβος αἵματος ἢ <τι> σαρκὸς ἀδιατύπτων ἢ διατετυπωμένον παρὰ τὴν τοῦ χρόνου διαφοράν· ταῖς δὲ πλείσταις βάρους καὶ πόνος ὁσφύος καὶ ἰσχίων καὶ ἧτρου, βουβώνων, κεφαλῆς, ὀφθαλμῶν, ἄρθρων, στομάχου δῆξις, περίψυξις, περιόδῳ, λειποθυμία, ποτὲ δὲ καὶ φρικώδης πυρετός, ταῖς δὲ καὶ λυγμὸς ἢ σπασμὸς ἢ ἀφωνία.
- 1.59.2 ταῦτα δὲ μάστιχα παρέπεται ταῖς ἐκ φαρμακείας φθειρούσαις, ταῖς δὲ χωρὶς τινος ἐπιτηδεύσεως ἐκτιτρωσκούσαις προηγεῖται, καθὼς φησιν Ἱπποκράτης, παράλογος μαστῶν ἰσχνωσις, ὡς δὲ Διοκλῆς φησι, ψύξις μηρῶν <καὶ> βάρους ἐγκαθιζόμενον ὁσφύϊ περὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀποτέξεως. Εἰ φθορίοις καὶ ἀτοκίοις χρηστέον καὶ πῶς.
- 1.60.1 Ἀτόκιον δὲ φθορίου διαφέρει, τὸ μὲν γὰρ οὐκ ἔῃ γενέσθαι σύλληψιν, τὸ δὲ φθεῖρει τὸ συλληφθέν· εἴπωμεν οὖν ἄλλο 'φθόριον' καὶ ἄλλο 'ἀτόκιον'. τὸ δὲ 'ἐκβόλιον' οἱ μὲν συνωνυμεῖν τῷ φθορίῳ λέγουσιν, οἱ δὲ διαφέρειν τῷ μὴ ἐν φαρμάκοις νοεῖσθαι, κατασεισμοῖς δὲ καὶ πηδήμασιν, εἰ τύχοι· διὸ καὶ τὸν Ἱπποκράτην παραιτησάμενον τὰ φθόρια παραλαβεῖν ἐν τῷ Περὶ παιδίου φύσεως ἐκβολῆς χάριν τὸ πρὸς πυγὰς πηδᾶν.
- 1.60.2 γεγένηται δὲ στάσις. οἱ μὲν γὰρ ἐκβάλλουσιν τὰ φθόρια τὴν Ἱπποκράτους προσκαλούμενοι μαρτυρίαν λέγοντος· "οὐ δώσω δὲ οὐδενὶ φθόριον", καὶ ὅτι τῆς ἱατρικῆς ἐστὶν ἴδιον τὸ τηρεῖν καὶ σῶζειν τὰ γεννώμενα ὑπὸ τῆς φύσεως.
- 1.60.3 οἱ δὲ μετὰ διορισμοῦ συντάσσουσιν αὐτά, τοῦτ' ἐστὶν οὐχ ὅτε διὰ μοιχείαν τις βούλεται φθεῖραι τὸ συλληφθέν οὔτε δι' ἐπὶ τήδευσιν ὠραιότητος, ἀλλ' ὅτε διὰ <τὸ> κίνδυνον κωλύσαι γενησόμενον ἐν ταῖς ἀποτέξεσιν, μικρᾶς τῆς μήτρας ὑπαρχούσης καὶ μὴ δυναμένης χωρῆσαι τὴν τελείωσιν, ἢ κατὰ τοῦ στομίου κονδυλώματα καὶ ῥαγάδας ἐχούσης, ἢ τινος ἐμφεροῦς περιστάσεως ἐγκειμένης.
- 1.60.4 τὰ δὲ αὐτὰ λέγουσιν καὶ περὶ ἀτοκίων, οἷς καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν. ὅθεν ἐπεὶ τοῦ φθεῖραι τὸ κωλύσαι γενέσθαι σύλληψιν ἀσφαλέστερον, περὶ τούτου νῦν πρῶτον ὑποδείξομεν. εἰ γὰρ τοῦ [μὴ] φθεῖρειν τὸ συλληφθέν πολὺ μᾶλλον συμφέρει τὸ μὴ συλλαβεῖν, [ἀναγκαῖον] δεῖ τοίνυν

οὓς εἰρήκαμεν ἐπιτηδεῖους εἶναι καιροὺς πρὸς σύλληψιν φυλάττεσθαι [χρῆ] πρὸς συνουσιασμόν, [οἷον ἀρχομένων ἢ ληγόντων τῶν καταμηνίων,] καὶ ἐν τοῖς πλησιασμοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς συνουσίας, ὅταν ὁ ἀνὴρ ἀποκρίνῃ τὸ σπέρμα μέλλῃ, κατέχειν χρῆ τὸ πνεῦμα καὶ μικρὸν ὑφέλκειν ἑαυτήν, ὥς μὴ πορρωτέρω ἐν τῷ κύτει τῆς μήτρας τὸ σπέρμα ἀκοντισθῆναι, καὶ διαναστᾶσαν εὐθέως καὶ ὀκλᾶξ καθίσασαν παρμὸν κινεῖν καὶ περιμάξασθαι τὸν κόλπον ἐπιμελῶς ἢ καὶ ψυχρὸν πίνειν.

- 1.61.2 συνεργεῖ δὲ τῇ ἀσυλληψίᾳ καὶ τὸ διαχρίειν τὸ στόμα τῆς ὑτέρας ἐλαίῳ παλαιῷ ἢ μέλιτι ἢ κεδρίᾳ ἢ ὀποβαλσάμῳ κατ' ἰδίαν ἢ καὶ μετὰ ψιμυθίου ἢ κηρωτῇ ὑγρᾷ διὰ μυρσίνου καὶ ψιμυθίου ἢ στυπτηρίᾳ ὑγρᾷ πρὸ τοῦ πλησιάζειν ἢ χαλβάνῃ μετ' οἴνου, ἢ ἐρίου τρυφεροῦ μαλλὸν ἐντιθέναι εἰς τὸ στόμα τῆς μήτρας, ἢ πρὸ τῶν συνουσιῶν πεσσοῖς χρῆσθαι στέλλειν τε καὶ πυκνοῦν δυναμένους.
- 1.61.3 τὰ γὰρ τοιαῦτα, εἰ μὲν στυπτικά εἴη καὶ ἐμπλαστικά καὶ ψυκτικά, μύειν παρασκευάζει τὸ στόμα τῆς μήτρας πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς συνουσίας καὶ οὐκ ἔξ παρελθεῖν εἰς τὸν πυθμένα αὐτῆς τὸ σπέρμα· <τὰ δὲ θερμὰ> καὶ ἐρεθίζοντα οὐ μόνον τὸ τοῦ ἀνδρὸς σπέρμα ἐναπομεῖναι [καὶ] ἐν τῷ κύτει τῆς μήτρας οὐ συγχωροῦσιν [ἐλθεῖν], ἀλλὰ καὶ ἐτέραν ὑγρότητα ἐξ αὐτῆς ἔλκουσιν. μνημονεύσομεν δὲ ἐνίων καὶ κατ' εἶδος.
- 1.62.1 πίτυος φλοιόν, ῥοῦν βυρσοδεψικόν, ἐκάστου ἴσον, τρίβε μετὰ οἴνου καὶ προστίθει μετρίως πρὸ τῆς συνουσίας περιεληθέντος ἐρίου, καὶ μετὰ ὥρας δύο ἢ τρεῖς ἀφαιροῦσα συνουσιαζέτω. ἄλλο· γῆς Κιμωλίας, πάνακος ρίζης ἀνὰ ἴσον, κατ' ἰδίαν καὶ ὁμοῦ μεθ' ὕδατος τρίβε καὶ γλοιῶδες γενόμενον ὡσαύτως προστίθει.
- 1.62.2 ἢ σιδίων νεαρῶν τὸ ἐντὸς λεάνας μεθ' ὕδατος προστίθει. ἢ σιδίων μέρη δύο, κηκίδων μέρος ἓν λειώσας ἀνάπλασσε βαλάνια μικρὰ καὶ ὑποτίθει μετὰ τὴν λῆξιν τῶν καταμηνίων. ἢ στυπτηρίαν ὑγρὰν, ῥόας κελύφους τὸ ἐντὸς διέναι μεθ' ὕδατος, καὶ δι' ἐρίου προστίθει.
- 1.62.3 ἢ κηκίδος ὁμφακίνης, σιδίων τοῦ ἐντὸς, ζιγγιβέρεως ἀνὰ «β» ἀνάπλασσε μετ' οἴνου ὀρόβων μεγέθει καὶ ξήραινεν ἐν σκιᾷ καὶ πρὸ τῆς συνουσίας δίδου προστίθεσθαι ἐν πεσσοῖ. ἢ ἰσχάδων σάρκας λειώσας μετὰ νίτρου προστίθει. ἢ σίδια μετὰ κόμμεως ἴσου καὶ ῥοδίνου ἴσου προστίθει.
- 1.62.4 εἶτα μελίκρατον ἐπιρροφεῖν ὁμοίως, φυλάττεσθαι δὲ τὰ ἐπὶ πολὺ δριμέα διὰ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἐλκώσεις. ἅπασιν δὲ χρώμεθα μετὰ τὴν ἀπόληξιν τῶν καταμηνίων. ἐνίοις δὲ ἔτι δοκεῖ καὶ ἅπαξ τοῦ μηνὸς ὅπὸν Κυρηναϊκὸν πίνειν ὅσον ἐρεβίνθου πληθὸς ἐν δυσὶ κυάθοις ὕδατος ὡς καταμήνιον ἐπισπώμενον.
- 1.63.1 ἢ ὀποπάνακος καὶ ὀποῦ Κυρηναϊκοῦ καὶ πηγάνου σπέρματος ἀνὰ ὀβολοὺς δύο <λειώσαντα> καὶ περιπλάσαντα κηρῷ διδόναι καταπίνειν, εἶτα κραμάτιον ἐπιρροφεῖν ἢ ἐν κραματίῳ πίνειν. <ἢ> λευκοῖου σπέρματος καὶ μυρσίνης ἀνὰ τριώβολον, σμύρνης δραχμὴν, πεπέρεως λευκοῦ κόκκους δύο μετ' οἴνου ἐφ' ἡμέρας τρεῖς διδόναι πίνειν. ἢ εὐζώμου σπέρματος ὀβολὸν ἓνα, σπονδυλίου ἡμιώβολον πιεῖν μετὰ ὀξυμέλιτος.
- 1.63.2 ταῦτα δὲ οὐ μόνον κωλυτικά συλλήψεως ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ φθαρτικά τῆς ἥδη συνεστώσης. καθ' ἡμᾶς δὲ πλείων ἐστὶν ἢ ἀπὸ τούτων κάκωσις φθειρόντων μὲν καὶ ἀνατρεπόντων τὸν στόμαχον, πληρούντων δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ συμπάθειαν ἐπιφερόντων.
- 1.63.3 οἱ δὲ καὶ περιάπτοις ἐχρήσαντο πολλὰ τῷ τῆς ἀντιπαθείας λόγῳ ποιεῖν νομίζοντες, ἐν οἷς μήτρας ἡμιόνων καὶ τὸν ἐν τοῖς ὡσὶ ῥύπον αὐτῶν καὶ ἄλλα πλείονα τούτων, ἅπερ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων φαίνονται ψευδῆ. γενομένης δὲ τῆς συλλήψεως τὸ μὲν πρῶτον ἕως τριάκοντα ἡμερῶν τὰ ἐναντία ποιεῖν οἷς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν, εἰς δὲ τὸ διαλυθῆναι τὸ συλληφθὲν <σφοδρότερον κινεῖσθαι> περιπατοῦσαν εὐτόνως καὶ διὰ ζευκτῶν κατασειομένην, εὐτόνως καὶ πηδᾶν καὶ βαστάζειν τὰ ὑπὲρ δύναμιν βάρη, ἀφεψήμασι δὲ διουρητικοῖς χρῆσθαι τοῖς

δυναμένοις καὶ καταμήνια κινεῖν, καὶ τὴν γαστέρα λαπάττειν καὶ κλύζειν δριμυτέροις κλύσμασι, θερμῷ τε ἐλαίῳ καὶ γλυκεῖ ποτὲ μὲν ἐγχυματιζομένην, ποτὲ δὲ συναλειφομένην ὅλην καὶ τριβομένην εὐτόνως καὶ μάλιστα περὶ τὸ ἐφήβαιον καὶ τὸ ἐπιγαστριον καὶ τὴν ὄσφυν καὶ λουομένην καθ' ἡμέραν ἐν τῷ μὴ λίαν ζεστῷ ὕδατι γλυκεῖ καὶ τοῖς λουτροῖς ἐγχρονίζουσιν καὶ προπίνουσιν οἶνᾶριον καὶ δριμυφαγοῦσαν.

- 1.64.2 εἰ δὲ μή, καὶ τοπικῶς ἐγκαθίζουσιν εἰς ἀφέψημα λινოსπέρμου, τήλεως, μαλάχης, ἀλθαίας, ἀρτεμισίας καὶ καταπλασσομένην τοῖς αὐτοῖς, ἐγχυματιζομένην δὲ τῷ παλαιῷ ἐλαίῳ κατ' ἰδίαν ἢ καὶ μετὰ πηγάνου χυλοῦ, ποτὲ δὲ καὶ μέλιτος, ἢ ἱρίνῳ ἢ ἀψινθίῳ σὺν μέλιτι ἢ ὀποπάνᾳ ἢ ἄλλως χόνδρῳ μετὰ πηγάνου καὶ μέλιτος ἢ μύρῳ Συριακῷ.
- 1.64.3 κἂν ἐπιμένη, καταπλασσομένην μηκέτι τοῖς κοινοῖς καταπλάσμασιν, ἀλλὰ τοῖς διὰ θερμίνου ἀλεύρου μετὰ χολῆς ταυρείας καὶ ἀψινθίου, <καὶ τοῖς> ὁμοιογενέσιν τῶν ἐπιθεμάτων <χρωμένην> . τὴν δὲ μέλλουσιν φθεῖρειν χρή πρὸ δύο ἢ καὶ τριῶν ἡμερῶν λουτροῖς συνεχέσι χρῆσθαι καὶ ὀλιγοτροφία καὶ πεσσοῖς μαλακτικοῖς, καὶ οἶνου ἀπέχεσθαι, εἴτα φλεβοτομεῖν καὶ πλεῖον ἀφαιρεῖν.
- 1.65.2 τὸ γὰρ ὑπὸ Ἱπποκράτους εἰρημένον ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς εἰ καὶ μὴ ἐπὶ στεγνοπαθούσης, ἀλλὰ [καὶ] ἐπὶ ὑγιαινούσης ἀληθές “γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει.” ὥς γὰρ ἰδρῶς κινεῖται καὶ οὖρον ἢ σκύβαλον ὑπερχαλωμένων τῶν περιεχόντων τὴν οὐσίαν αὐτῶν, οὕτως καὶ τὸ συλληφθὲν ἐκπίπτει προδισταμένης τῆς μήτρας.
- 1.65.3 μετὰ δὲ τὴν φλεβοτομίαν καὶ ζευκτῷ κατασειστέον (ἐνεργέστερος γὰρ νῦν ὁ βρασμὸς ἐπὶ προητονηκόσιν τοῖς τόποις) καὶ πεσσοῖς δὲ μαλακτικοῖς χρηστέον. εἰ δὲ πρὸς τὴν φλεβοτομίαν ἀλλοτρίως ἔχοι τις καὶ ἄτονος εἴη, προανιέναι μὲν τοὺς τόπους ἐγκαθίσμασι καὶ λουτροῖς καὶ πεσσοῖς μαλακτικοῖς καὶ ὕδροποσίᾳ καὶ ὀλιγοσιτίᾳ καὶ κοιλιολυσίᾳ καὶ κλύσματι προστίθεσθαι μαλακτικόν, μετὰ ταῦτα πεσσὸν φθόριον.
- 1.65.5 αἰρεῖσθαι δὲ τούτων τοὺς μὴ ἄγαν δριμεῖς, ἵνα μὴ πλείονα συμπάθειαν καὶ θερμασίαν ἐπάγωσιν. ἐκ δὲ τῶν πραϋτέρων οἱ τοιοῦτοι καθεστᾶσιν οἶον· μυρσίνης, λευκοῖου σπέρματος, θέρμων πικρῶν ἐξ ἴσου μετὰ ὕδατος ἀναπλάττειν τροχούς ὥς κυάμου μέγεθος. ἢ φύλλων πηγάνου <γ>, μυρσίνης <β>, δάφνης ἴσας ὁμοίως διεῖναι μετ' οἶνου, καὶ πότιζε. ἄλλος πεσσὸς ἀκινδυνότερον ἐκβάλλων· λευκοῖου, καρδαμώμου, θείου, ἀψινθίου, σμύρνης, ἐκάστου ἴσον, δι' ὕδατος ἀνάπλασσε.
- 1.65.6 προλελούσθω δὲ ἢ μέλλουσα προστίθεσθαι ἢ ἐγκαθίσμασιν προανιέσθω, κἂν μέχρι πλείονος μηδὲν ποιῇ, πάλιν ἐγκαθίσμασι προανεθεῖσα δεύτερον προστιθέσθω.
- 1.65.7 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παρ' ἄλλοις εἴρηται, φυλάσσεσθαι δὲ δεῖ τὰ λίαν πληκτικὰ καὶ τὸ καταλύειν τὸ ἔμβρυον διὰ τινος ἐπάκμου, κίνδυνος γὰρ τρωθῆναί τι τῶν παρακειμένων.
- 1.65.8 μετὰ δὲ τὴν φθορὰν ὥς φλεγμονὴν θεραπευτέον. <ΣΩΠΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ Β> Τίνα σημεῖα προηγεῖται μελλούσης ἀποτέξεως γίνεσθαι τῆς κατὰ φύσιν .
- 2.1.1 Εἰς προπαρασκευὴν τῶν εἰς τὴν ἀπότηξιν ἐπιτηδείων εὐχρηστον μαθεῖν τὰ σημεῖα τῆς μελλούσης ἀποκύσεως. παρέπεται δὲ ταῖς μελλούσαις ἀποτίκτειν περὶ τὸν ἔβδομον ἢ τὸν ἔννατον ἢ τὸν δέκατον μῆνα βάρους ἥτρου καὶ ἐπιγαστρίου μετὰ πυρώσεως τοῦ γυναικείου αἰδοίου <καὶ> ἄλγημα βουβώνων καὶ ὄσφους καὶ ἰξύος πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς ὑστέρας· ἢ τε ὑστέρα προσχωρεῖ τῷ αἰδοίῳ, ὥστε ῥαδίως τὴν μαῖαν σημειουμένην ἄψασθαι αὐτῆς [καὶ διέστηκεν αὐτῆς τὸ στόμα μετὰ εὐαφίας <καὶ> καθυγρασμοῦ], τὸ δὲ στόμιον αὐτῆς μετὰ τρυφερίας ἀναπετάννυται καὶ διέστηκε μετὰ τοῦ ἐπινωτίζεσθαι. πρὸς λόγον δὲ τοῦ συνεγγισμοῦ τῆς ἀποτέξεως συμπύπτει μὲν τὰ ἰσχία καὶ τὸ ἐπιγαστριον, συνογκοῦται δὲ μετὰ βουβώνων <τὸ> ἐφήβαιον, καὶ συνεχῆς γίνεται πρὸς ἀπούρησιν προθυμία.

- 2.1.2 φέρεται δὲ ὑγρὸν γλίσχρον, εἴτα καὶ αἷμα ταῖς πλείσταις ῥηγνυμένων τῶν ἐν τῷ χορίῳ λεπτῶν ἀγγείων, τῷ δὲ καθιεμένῳ δακτύλῳ εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον περιφερῆς ὄγκος ὑποπίπτει [γὰρ] παρόμοιος ὣϜ. καὶ διὰ φλεγμονὴν ὁ πόνος παρηκολούθησεν, διακριθῆσεται δὲ τῷ μεμυκέναι τὸ στόμα τῆς ὑστέρας καὶ ἀνεξηράνθαι. τίνα δεῖ παρασκευάζειν πρὸς τὴν ἀποκύσιν .
- 2.2.1 Ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν γινομένης ἀποκύσεως προπαρασκευάζειν δεῖ ἔλαιον, ὕδωρ θερμόν, θερμάσματα, σπόγγους τρυφερούς, ἔριον, ἐπιδέσμους, ὑποκεφάλαιον, ὄσφραντὰ, δίφρον μαιωτικὸν ἢ καθέδραν, κλίνας δύο οἰκόν τε ἐπιτήδειον.
- 2.2.2 ἔλαιον μὲν εἰς τοὺς ἐγχυματισμοὺς καὶ τὰς ἐπιβροχάς· ὕδωρ δὲ θερμόν χάριν τοῦ ἀποπλυθῆναι τοὺς τόπους· θερμάσματα δὲ πρὸς τὴν παρηγορίαν τῶν ὠδίνων· σπόγγους δὲ πρὸς τοὺς ἀποσπογγισμούς· ἔρια δὲ πρὸς τὸ σκεπασθῆναι τοὺς τῆς γυναικὸς τόπους· ἐπιδέσμους <δὲ> πρὸς τὸ σπαργανωθῆναι τὸ ἀποτεχθέν· ὑποκεφάλαιον δέ, ἵνα ἐπ' αὐτῷ τεθῇ τὸ ἔμβρυον ὑπὸ τὴν κύουσαν, ἕως ἂν κομισθῇ καὶ τὸ χόριον· ὄσφραντὰ δὲ (καθάπερ γλήχωνα, γῆς βῶλον ἄλφιτόν τε καὶ μῆλον καὶ κυδώνιον κἂν ὁ καιρὸς ἐπιτρέπη κίτριον, πέπον καὶ σίκυον <καὶ> πᾶν τὸ ἐμφερὲς τούτοις) εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἀποκυούσης. δίφρον δὲ μαιωτικόν, ἵνα ἐπὶ τούτου σχηματισθῇ ἡ τίκτουσα.
- 2.3.1 δεῖ δὲ κατὰ τὴν μεσότητα τοῦ δίφρου καὶ καθ' ὃ μέρος ἐπικουφίζουσιν, μηνοειδῶς σύμμετρον εὐρυχωρίαν ἐκκεκόφθαι πρὸς τὸ μῆτε μείζονος αὐτῆς ὑπαρχούσης [μῆτε μικροτέρας] μέχρι τῶν ἰσχύων καταφέρεσθαι, μῆτε τοῦναντίον στενῆς [εἰς τὸ μῆ] πιέζεσθαι τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ὅπερ χαλεπώτερον, τὴν γὰρ πλατυτέραν ἔκτρησιν ἐνδέχεται προσεκπληροῦν ῥάκη παραβάλλουσιν. τοῦ δὲ ὅλου δίφρου τὸ σύμπαν πλάτος ἱκανὸν ἔστω πρὸς τὸ καὶ τὰς εὐσαρκότερας χωρεῖν γυναῖκας, σύμμετρον δὲ καὶ τὸ ὕψος, ταῖς γὰρ μικρομεγέθεσιν ὑποπόδιον ὑποτιθέμενον ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον.
- 2.3.2 τῶν δὲ ὑπὸ τῆς ἔδρας πλευρῶν τὰ μὲν ἐκ πλαγίων ὅλα σάνισιν ἐσκεπάσθω, τὸ δὲ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπισθεν ἀνεώχθω πρὸς τὴν λεχθησομένην ἐν ταῖς μαιώσεσιν χρεῖαν. ἐκ δὲ τῶν ἄνω πλευρῶν κατὰ μὲν τὰ πλάγια μέρη δύο πιοειδῇ τυχανέτω τῷ διαπήγματι πρὸς τὸ κατὰ τὰς ἐντάσεις ἐπ' αὐτὰ τὰς χεῖρας ἐνστηρίζειν, ἐξόπισθεν δὲ ἀνάκλιτον, ὥστε καὶ τὴν ὄσφυν καὶ τὰ ἰσχία τὸ ἀντιβαῖνον ταῖς ὑπαναχωρήσεσιν ἔχειν· εἰ γὰρ καὶ γυναικὸς ἐξόπισθεν ἐστώσης ἀνακλιθεῖεν, τῷ ἀνωμάλῳ σχηματισμῷ παραποδίζουσιν τὴν ἐπ' εὐθειᾶν τοῦ ἐμβρύου φοράν.
- 2.3.3 ἔνιοι δὲ κατὰ τὰ κάτω μέρη τοῦ δίφρου ἔκθετον ἄξονα προσβάλλουσιν ἐξ ἑκατέρου μέρους περιαγωγίδας ἔχοντα καὶ τύλον, ἵνα ἐν ταῖς ἐμβρυουλκίαις περιτιθέντες βρόχους ἢ σπάρτα κυκλοτερῶς τοῖς βραχίουσιν ἢ ἄλλοις μέρεσιν τοῦ ἐμβρύου καὶ τὰς ἀρχὰς ἀποδήσαντες πρὸς τὸν τύλον <διὰ> τῆς περιαγωγῆς τὴν ὀλκὴν ποιήσωνται, μὴ συνιέντες τὸ κοινόν, ὅτι τὴν ἐμβρυουλκίαν ἐπὶ κατακειμένης δεῖ γίνεσθαι τῆς δυστοκούσης.
- 2.3.4 δεῖ δὴ τοιοῦτον εἶναι δίφρον οἷον εἰρήκαμεν, ἢ καθέδραν ἔμπροσθεν ἢ καὶ ὀπισθεν ἐκτετμημένην. † ἐκ κοιλοῦ δὲ γενομένης ἢ γεγонеῖσα ἔτι ἐξόπισθεν προστίθεται τι ὥς συνήθως τοῖς δέρμασιν κατερραμμένης.
- 2.3.5 κλίνας δὲ δύο, τὴν μὲν τρυφερώς ἐστρωμένην πρὸς [τὸ] τὴν μετὰ τὸ τεκεῖν ἀνάπαυλαν, τὴν δὲ σκληρὰν πρὸς τὴν ἐν ταῖς ἀποτέξεσιν κατάκλινιν, ὥστε μὴ κατὰ τετρυμένης κλίνης <πρὸς τὸ εἶκον ἐνδιδόναι τὴν ὄσφυν> * * * * <κατακλιτέον δὲ αὐτήν> ἐν ὑπτίῳ τῷ σχήματι, συνηγμένων μὲν τῶν ποδῶν, διεστώτων δὲ τῶν μηρῶν, προὑποκειμένου δὲ τοῖς ἰσχύοις τινός, ὥστε κατωφερὲς γενέσθαι τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον.
- 2.4 <Τίνα δεῖ ποιεῖν ἐν τῇ ἀποκύσει ι .> * * τοὺς δὲ πόνους τὸ μὲν πρῶτον τῇ διὰ θερμῶν τῶν χειρῶν προσαφῇ πρᾶννεῖν, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα βρέχειν ῥάκη ἐλαίῳ γλυκεῖ καὶ θερμῷ καὶ ἄνωθεν

ἐπιρρίπτειν κατ' ἐπιγαστρίου τε καὶ πτερυγμάτων καὶ συνεχέστερον τῷ θερμῷ καταβρέχειν ἐλαίῳ, παρατιθέναι δὲ καὶ κύστεις ἐλαίου πεπληρωμένας θερμοῦ.

2.4.2 διισταμένου δὲ τοῦ στόματος τῆς ὑστέρας ἢ μαῖα θερμῷ ἐλαίῳ προλιπάνασα τὰς χεῖρας τὸν τῆς εὐωνύμου χειρὸς λιχανὸν δάκτυλον ἀπωνυχισμένον καθιείτω, πρῶως τῇ προσαγωγῇ προδιαστέλλουσα τὸ στόμιον, ὥστε τὸ πρόχειρον τοῦ χορίου μέρος ἐπιπροπίπτειν, τῇ δεξιᾷ δὲ χειρὶ τοὺς τόπους ἐλαιοχυτεῖτω φυλασσομένη τὸ ἐκ τῆς ἐψήσεως κεκνισμένον ἔλαιον.

2.4.3 τοῦ προχείρου δὲ τὸ μέγεθος <ῶου> λαμβάνοντος ὑπὸ τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας, εἰ μὲν ἀσθενὴς εἴη ἢ κυοφοροῦσα καὶ ἄτονος, τὴν μαίωσιν ἐπὶ κατακειμένης αὐτῆς ποιητέον, ὅτι ἀσχυλότερος οὗτος ὁ τρόπος καὶ ἀφοβώτερος, εἰ δ' εὐτόνος τυγχάνει, διαναστατέον αὐτὴν <καὶ> κατὰ τοῦ μαιωτικοῦ λεγομένου δίφρου καθιστέον * * * θερμῷ ἐλαίῳ καὶ καταχλιαστέον καὶ ἐγχυματιστέον πρὸς τὸ τῆς κυοφοροῦσης εὐψυκτον.

2.4.4 ἐπιτιθέσθω δὲ καὶ τοῖς ποσὶν αὐτῆς σκέπης ἔνεκεν * * * * * τρεῖς δὲ γυναῖκες ὑπηρετίδες ἔστωσαν προσηνῶς δυνάμεναι τὸ δειλὸν παραμυθεῖσθαι τῆς κυοφοροῦσης, κἂν μὴ πεπειραμένοι τῶν τοκετῶν τυγχάνωσιν, ὧν δύο μὲν ἐκατέρωθεν, μία δὲ ἐξόπισθεν διακρατοῦσα πρὸς τὸ μὴ διὰ <τοῦσ> πόρους τὴν κύουσαν παρεγκλίνειν.

2.5.2 μὴ παρόντος δὲ τοῦ μαιωτικοῦ δίφρου καὶ ἐπὶ μηροῖς γυναικὸς καθεζομένης ὁ αὐτὸς δύναται γενέσθαι σχηματισμός· δεῖ δὲ τὴν γυναῖκα τυγχάνειν εὐτονον, ἵνα καὶ τὸ βάρος ἐνέγκῃ τῆς ἐφεδραζομένης γυναικὸς καὶ παρὰ τὰς ὠδῖνας κατέχειν αὐτὴν δύνηται.

2.5.3 λοιπὸν δὲ ἢ μαῖα περιζωσαμένη κοσμίως ἄνωθεν καὶ κάτωθεν καθεζέσθω μὲν ἄντικρυς τῆς ἀποτικτούσης ταπεινότερα· δεῖ γὰρ ἐξ ὑπερκειμένων εἰς τὰ ὑποκείμενα τὴν ἐξολκὴν γίνεσθαι τοῦ ἐμβρύου. τὸ δὲ εἰς τὸ γόνυ καθίζειν αὐτὴν, ὡς ἐδοκίμασάν τινες, μετὰ τοῦ δυσεργοῦς καὶ ἄσχημον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐστῶσαν ἐν βόθρῳ χάριν τοῦ μὴ ἐξ ὑπερκειμένου τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν, ὡς ἠξίωσεν Ἡρώ ν, τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀπρεπές, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον ἐπὶ τῶν διστέγων οἴκων.

2.5.4 καθεζέσθω τοίνυν ἢ μαῖα, διεστῶτας τοὺς μηροὺς ἔχουσα καὶ μικρὸν τὸν εὐώνυμον προκλίνουσα πρὸς τὸ εὐεργές τῆς εὐωνύμου χειρὸς, ἔμπροσθεν, ὡς εἴρηται, τῆς ἀποτικτούσης. τοὺς μὲν γὰρ πλαγίους τοῦ δίφρου πόδας ἀποπεφράχθαι παραινοῦμεν, τὰ δὲ ἐξόπισθεν εἰς ἀναγκαίαν κατέχεται χρεῖαν ὑπὸ τῆς ὑπηρετούσης [εἰς]· πτύγματος γὰρ ὑποθέσει τὸν δακτύλιον αὐτῆς ἀποκρατεῖν δεῖ διὰ τὰς ἐν τῇ ἐντάσει γινομένας προπτώσεις καὶ ῥήξεις.

2.5.5 εἶτα καλὸν καὶ τὴν ὄψιν τῆς κυοφοροῦσης φαίνεσθαι τῇ μαίᾳ, ἥτις παραμυθεῖσθω τὸ δειλὸν αὐτῆς εὐαγγελιζομένη τὸ ἄφοβον καὶ τὴν εὐτοκίαν. εἶτα δὲ ἐγκόπτειν εἰς τὴν λαγόνα τὸ πνεῦμα παραινεῖν δεῖ δίχα κραυγῆς, μετὰ στεναγμοῦ δὲ μᾶλλον καὶ κατοχῆς πνεύματος, ἔνιαι γὰρ τῶν ἀπειρῶν τοῖς ἄνω μέρεσιν ἐντεινόμεναι καὶ μὴ ἀπωθούμεναι τὸ πνεῦμα πρὸς τὸ κάτω βρογχοκῆλας ἐποίησαν.

2.6.1 ἔνθεν εἰς τὴν ἀκώλυτον δίοδον τοῦ πνεύματος λύειν τε τὴν ζώνην προσῆκεν αὐτῶν καὶ τὸ στήθος πάσης ἐλευθεροῦν περιειλήσεως, οὐ κατὰ τὴν ἰδιωτικὴν πρόληψιν, καθ' ἣν τὰ γυναῖκια δεσμὸν οὐδένα βούλεται τυγχάνειν, διὰ τοῦτο δὲ <καὶ> τὰς τρίχας λύειν· διὰ δὲ τὴν προειρημένην αἰτίαν τάχα δὴ καὶ ἡ λύσις τῶν τριχῶν εὐτονίαν ἀποτελεῖ τῆς κεφαλῆς.

2.6.2 παραινέτεον οὖν αὐταῖς συνεντείνειν τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ἀποφεύγειν τὰς ὠδῖνας, ἀλλ' ὅτε πάρεισιν αὗται, τότε μάλιστα προσβιάζεσθαι. φυλαστέσθω δὲ ἢ μαῖα τὸ εἰς τοὺς γυναικείους κόλπους τῆς τικτούσης τὸ πρόσωπον ἐνατενίζειν, ὅπως μὴ αἰδοῦ μένης συσταλῇ τὸ σῶμα, δακτύλῳ δὲ κυκλοτερῶς διαστελλέτω τὸ τε στόμιον τῆς ὑστέρας <καὶ> τὰ πτερυγώματα * * * καὶ ἀνατρέχει τὸ στόμιον αὐτῆς, ποτὲ δὲ καὶ προκύπτει.

2.6.3

πειθηνίως οὖν δεῖ καθιέναι τοὺς δακτύλους ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαστολῆς καὶ τὸ ἔμβρυον ἐπισπᾶσθαι, προσενδιδούσαν μὲν, ὅτε εἰς αὐτὴν ἡ μήτρα συνέλκεται, προσηνῶς δὲ ἐπισπωμένην, <ὅ> τε διαστέλλεται· τὸ γὰρ ἐν τῷ καιρῷ τῆς συστολῆς τοῦτο ποιεῖν φλεγμονῆς ἢ αἱμορραγίας ἢ κατασπασμοῦ τῆς μήτρας ἀποτελεστικόν.

- 2.6.4 χερσὶ δὲ τὸν ὄγκον ἐκ πλαγίων ὑπηρέτιδες ἐστῶσαι πρὸς τοὺς κάτω τόπους πρῶως ἐρειδέτωσαν. λοιπὸν δὲ ἡ μαῖα δι' ἑαυτῆς ἀποδεχέσθω τὸ ἔμβρυον, προὑποβεβλημένου ῥάκους κατὰ τῶν χειρῶν ἢ, ὡς αἱ ἐν Αἰγύπτῳ ποιοῦσιν, λεπτῆς παπύρου ξεσμάτων πρὸς τὸ μήτε ἀπολισθάνειν αὐτὸ μήτε θλίβεσθαι, τρυφερώς δὲ ἐφεδράσθαι.
- 2.6.5 συναποκριθέντων μὲν οὖν καὶ τῶν δευτέρων τὰ ἐξῆς ποιητέον· εἰ δ' ὑπομένοι τὸ χόριον, κατακειμένης μὲν τῆς τικτούσης πλησίον θετέον τὸ βρέφος * * * * <Περὶ ἐγκατεχομένων δευτέρῳ ν.> <Τίς ἡ τῆς ἀποκεκυηκυίας ἐπιμέλεια.> * * * Περὶ σπαργήσεως μαστῶ ν.
- 2.7.1 Μέρος τι τῆς τῶν ἀποκεκυηκυῶν ἐπιμελείας καὶ τὸ περὶ τοῦ προκειμένου διαλαβεῖν. κατὰ γὰρ τὴν ἐπιφορὰν τοῦ γάλακτος διογκούμενοι συντόνως οἱ μαστοὶ βαροῦνται τὸ πρῶτον, ὅπερ λέγεται χόνδρωσι ς· εἴτα καὶ ἀλγοῦσιν καὶ διατεινόμενοι πυροῦνται, καὶ τὸ τοιοῦτον καλεῖται σπάργησι ς.
- 2.7.2 δεῖ τοίνυν ὡς πρὸς φλεγμονὴν ποιήσασθαι τὴν ἐπίστασιν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν χρῆσθαι τοῖς ἡρέμα στέλλουσιν (ἐξ ὧν σπόγγος ἐστὶν τρυφερὸς ὀξυκράτῳ νενοτισμένος μετὰ προστυπῶς ἐπιδέσεως ἢ φοίνικες λεῖοι μετὰ ἄρτου καὶ ὀξυκράτου λειοτριβηθέντες)· εἰ δ' ἀποσβέσαι τις τὸ γάλα βούλοιτο, καὶ στυπτηρίᾳ ἢ ψυλλίῳ καὶ κοριάνδρῳ ἢ ἀνδράχνῃ.
- 2.7.3 συναυξήσεως αὖ γενομένης καὶ διατάσεως ἢ θρομβώσεως, καταπλάσμασιν τοῖς ἀνετικοῖς (οἷον ἄρτῳ δι' ὕδρελαίου ἢ ὕδρομέλιτος καλῶς μεμαλαγμένῳ ἢ λινοσπέρμῳ καὶ πυρῷ ἢ τήλει μεθ' ὕδρομέλιτος) καταπλάσσεσθωσαν· εἰ δὲ μὴ φέροιεν τὸ βάρος οἱ μαστοὶ, καταβροχῇ διὰ γλυκέος ἐλαίου καὶ θερμοῦ προπερικειμένων πυριφόρων [καὶ] καταθλίβειν προπυριάσαντα διὰ τῶν σπόγγων ἀποθλιβομένων εἰς ὕδωρ θερμὸν ἢ εἰς ἀφέψημα τήλεως ἢ μαλάχης ἢ λινοσπέρμου.
- 2.7.4 διαπυήσεως <δὲ> γενομένης ἐκλαμβάνειν τὸ ὑγρόν, ὡς ἐν τοῖς Χειρουργουμένοις ὑπεδείξαμεν. παρακμαζούσης δὲ τῆς φλεγμονῆς κηρωτὴν ἐπιβάλλειν καθ' ἑαυτήν. εἰ δὲ μὴ μέλλοι δι' ἑαυτῆς ἢ ἀποκυήσασα τὸ βρέφος ἀνατρέφειν, καὶ λίθου πυρίτου ἱκανῶς λελειωμένου μέρος τι συμπλέκειν, εἴτα κατ' ὀλίγον πεπιεσμένη χρῆσθαι τῇ τῶν μαστῶν περιειλήσει· συμπιπτόντων γὰρ τῶν ἀγγείων κωλύεται τὸ ἐπιφερόμενον, καὶ οὕτως τὸ γάλα σβέννυται· εἰ δὲ μὴ, μᾶλλον ἐμπλεονάζειν ταῖς πυρίαις καὶ ταῖς προστυπέσιν ἐπιδέσειν.
- 2.8.2 παραιτεῖσθαι δὲ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ παραισθήσει τῶν μαστῶν ἐκμύζησιν, ὡς τοῦ ἀποθηλασμοῦ διὰ τῆς ἐκκρίσεως τοῦ <γάλακτος> παρακουφίζοντος τὴν διάτασιν· πᾶν γὰρ τούναντίον πρὸς τὴν τῆς ἐκμυζήσεως συναίσθησιν πλεῖον ἐπὶ τοὺς τόπους συντρέχει, καὶ πρὸς τὴν περίθλασιν ἀγανακτοῦσιν αἱ θηλαί. φυλακτέον δὲ καὶ τὴν δι' ἄλμης καὶ ὀξάλμης καὶ θαλάσσης πυρίαν, ὑπὸ γὰρ τῆς δριμύτητος ἡ φλεγμονὴ παροξύνεται.
- 2.8.3 τινὲς δὲ κυπέρῳ καταχρίουσιν μετ' οἴνου καὶ κρόκου τοὺς μαστούς, ἔνιαι δὲ κυπρίνῳ καὶ κισσήρῃ λελειοτριβημένη, τινὲς δὲ κυμίνῳ μεθ' ὕδατος ἢ ἐλαίου <ἢ> στυπτηρίᾳ ὕγρᾳ μετ' ὄξους καὶ ῥοδίνου, ὡς μέλιτος γενέσθαι πάχος· αἱ δὲ καταπλάττουσιν κυμίνῳ μετὰ σταφίδος τῶν γιγάρτων προεξηρημένων ἢ σησάμῳ μετὰ μέλιτος, αἱ δὲ τριβόλοις χλωροῖς ἡψημένοις ἐν ὄξει ἢ κισσῷ ἢ σύκοις ξηροῖς ἢ πιτύροις ὁμοίως ἡψημένοις, θρομβώσεως δὲ γενομένης σελίνῳ ἢ ἡδυόσμῳ ἢ κράμβῃ μετὰ ἄρτου.
- 2.8.4 τούτων δὲ τὰ μὲν δριμέα παραιτητέον δι' ὅλου, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ὑποστύφοντα κατ' ἀρχὰς παραλαμπτέον, τὰ δὲ παρηγορικῶς ἀνιέντα κατὰ τοὺς ἐξῆς χρόνους. καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τῆς

λεχοῦς ἐπιμέλεια, τίς δὲ ἢ τοῦ βρέφους, ἐξῆς ὑποδεικτέον. — — — Περὶ τῆς τοῦ βρέφους ἐπιμελείας .

- 2.9.1 Ὁ περὶ παιδοτροφίας λόγος ἐστὶν μὲν πλατὺς καὶ πολυμερής. ἐν αὐτῷ γὰρ ἐξετάζεται, τίνα τῶν γεννηθέντων πρὸς ἀνατροφήν ἐστὶν ἐπιτήδεια καὶ πῶς ὀμφαλοτομητέον καὶ σπαργανωτέον καὶ ἀποσμηκτέον τὸ ἀνατρεφόμενον καὶ τίνα τρόπον λουτέον καὶ πῶς κατακλιτέον καὶ ποταπὴν ἐκλεκτέον τιτθὴν ποῖον τε τὸ ἄριστον γάλα καὶ τί πρακτέον ἐκλιπόντος αὐτοῦ καὶ πότε καὶ πῶς ἀπογαλακτιστέον τὰ βρέφη περὶ τε ὀδοντοφυήσεως καὶ τῶν κατὰ χρόνους αὐτοῖς ἐπιγινομένων συμπτωμάτων. ἵνα δὲ μὴ δυσπερίγραφος ἡ πραγματεία γένηται, διὰ συντόμων ὕφ' ἐν παραδώσομεν. Πῶς γνωρίζεται τὸ πρὸς ἀνατροφήν ἐπιτήδειον .
- 2.10.1 Ἡ τοίνυν μαῖα τὸ βρέφος ἀποδεξαμένη πρῶτον εἰς τὴν γῆν ἀποτιθέσθω προεπιθεωρήσασα, πότερον ἄρρεν τὸ ἀποκεκυημένον ἐστὶν ἢ θήλυ, καί, καθὼς γυναιξὶν ἔθος, ἀποσημαινέτω· κατανοεῖτω δὲ καί, πότερον πρὸς ἀνατροφήν ἐστὶν ἐπιτήδειον ἢ οὐδαμῶς.
- 2.10.2 κριθήσεται δὲ τὸ πρὸς ἀνατροφήν εὐφυὲς ἐκ τοῦ τὴν ἀποκυήσασαν ὑγιεινῶς ἐν τοῖς τῆς κυοφορίας βεβιωκέναι χρόνοις· αἱ νοσηλεῖαι γὰρ καὶ μάλιστα τοῦ σώματος, συναδικοῦσαι τὸ κατὰ γαστρὸς τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς αὐτοῦ θεμέλια θραύουσιν.
- 2.10.3 δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ὀφείλοντα καιρὸν ἀποκεκυῆσθαι, μάλιστα μὲν τὸν ἔννατον μῆνα καί, εἰ τύχοι, βράδιον, ἤδη δὲ καὶ τὸν ἑβδομον.
- 2.10.4 εἴτα λοιπὸν ἐκ τοῦ τεθὲν ἐπὶ γῆς εὐθέως αὐτὸ κλαυθυρίσαι μετὰ τόνου τοῦ προσήκοντος· τὸ γὰρ ἕως πλείονος ἀκλαυστὶ διάγον ἢ καὶ παρέργως κλαυθυρίζον ἐνύποπτον ὥς διὰ τινα περίστασιν τοῦτο πάσχον.
- 2.10.5 ἔκ τε τοῦ πᾶσιν τοῖς μέρεσι καὶ μορίοις καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ἄρτιον ὑπάρχειν καὶ τοὺς πόρους ἔχειν ἀπαρεμποδίστους, οἷον ὠτων, ῥινῶν, φάρυγγος, οὐρήθρας, δακτυλίου, καὶ τὰς ἐκάστου <μορίου> φυσικὰς κινήσεις μὴ νωθρὰς [καί] μηδὲ ἐκλύτους καὶ τὰς τῶν ἄρθρων κάμψεις τε καὶ ἐκτάσεις μεγέθη τε καὶ σχήματα καὶ τὴν πᾶσαν ἐπιβάλλουσαν εὐαισθησίαν, ἣν γνωρίζομεν κακὰ τῆς ἐπιφανείας ἐπερείδοντες τοὺς δακτύλους· κατὰ φύσιν γὰρ ἐστὶν τὸ πρὸς ἕκαστον ἀλγεῖν τῶν νυσομένων ἢ θλιβόντων. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων τοῖς εἰρημένοις τὸ πρὸς ἀνατροφήν <άν> ἐπιτήδειον. Πῶς ὀμφαλοτομητέον .
- 2.11.1 Μικρὸν δὲ τοῦ βρέφους ἀπηρεμήσαντος μετὰ τὸν ἐκ τῆς ἀποκυήσεως βρασμὸν βαστάζειν αὐτὸ καὶ τὴν ὀμφαλοτομίαν παραλαμβάνειν. δεῖ δὲ τέσσαρας δακτύλους διαστήσασαν ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἀποκόπτειν τὴν ὀμφαλίδαν διὰ τινος ἐπάγκμου χάριν τοῦ μηδεμίαν γενέσθαι περίθλασιν.
- 2.11.2 πάσης δὲ ὕλης τμητικώτατός ἐστιν ὁ σιδήρου· αἱ πολλαὶ δὲ τῶν μαιουμένων ὑέλαι ἢ καλάμῳ ἢ ὀστράκῳ ἢ τῷ λεπίῳ τοῦ ἄρτου δοκιμάζουσιν τὴν ἀποκοπὴν ἢ λίνῳ βιαίως ἀποσφίγγασαι, τῷ δυσσοιώνιστον εἶναι τὴν ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ σιδήρου τομὴν. ὅπερ παντελῶς καταγέλαστόν ἐστιν· καὶ <γὰρ> τὸ κλαίειν αὐτὸ δυσσοιώνιστόν ἐστιν, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ γεννηθὲν ἄρχεται τοῦ ζῆν. ὅπως <δὲ> μήτε διαπριζομένου τοῦ σώματος μήτε περιθλωμένου συμπάθεια γένηται καὶ διαγανάκτησις, ἄμεινον ἀδεισιδαιμονέστερον σμιλῶ μᾶλλον τὸν ὀμφαλὸν κόπτειν.
- 2.11.3 εἴτα τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον ἐκθλίβειν, ὅπερ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰ μὴ πεπηγὸς αἷμα, κάππειτα τὸ ἄκρον τῆς διακοπῆς ἀποσφίγγειν ὥς ἐρίῳ ἐστραμμένῳ ἢ μίτῳ ἢ κροκύδι ἢ τινὶ παραπλησίῳ· τὸ γὰρ λίνον ἐντέμνον τὴν τρυφερίαν τῶν σωμάτων δυσυπομονήτους ἀλγηδόνας ἀποτελεῖ.
- 2.11.4 τὸ δὲ ἀποβροχίζειν τὸ μέρος, ὥς ὑπεδείξαμεν, ἀναγκαῖον, ὥστε μὴ τῆς αἱμορραγίας ἐπιγίνεσθαι κίνδυνον, τῶν ἐντεῦθεν ἀγγείων τὸ ἀπὸ τῆς κυούσης αἷμα καὶ πνεῦμα διακονικῶς ἐπικεχορηγηκότων τῷ σώματι τοῦ βρέφους. διὸ τινὲς μὲν μετὰ τὴν ἀποκοπὴν ἐπέκαυσαν τὸν

ὀμφαλὸν διὰ αὐλοῦ θερμανθέντος ἢ διὰ τοῦ πλατέος τῆς μήλης, ὅπερ ποιεῖν ἡμεῖς ἀποδοκιμάζομεν· τὰ γὰρ ἐπικαέντα περιωδυνίας καὶ φλεγμονὰς σφοδρὰς ὑπομένει.

2.11.5 μὴ ἐξηρημένον δὲ τοῦ χορίου κατὰ δύο τόπους ἀποβροχίζειν δεῖ τὸν οὐραχὸν καὶ τότε μεταξὺ διακόπτειν, ἵνα διὰ μὲν τοῦ ἐτέρου βρόχου τὴν τοῦ βρέφους αἰμορραγίαν προφυλαξώμεθα, διὰ δὲ θατέρου τὴν τῆς ἀποκεκυηκυίας· ἔτι γὰρ αὐτῇ προσέχεται τὸ χόριον. <Πῶς ἀποσμηκτέον ν.

2.12 > Μετὰ δὲ τὴν ὀμφαλοτομίαν οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ὡς οἱ Γερμανοὶ καὶ Σκύθαι, τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ καθιᾶσι τὸ βρέφος στερεοποιήσεως χάριν καὶ <τοῦ> τὸ μὴ φέρον τὴν ψύξιν, ἀλλὰ πελιούμενον ἢ σπώμενον ὡς οὐκ ἄξιον ἐκτροφῆς ὃν ἀπολέσθαι.

2.12.1 τινὲς δὲ οἰνάλμῃ, τινὲς δὲ καθαρῷ λούουσιν οἴνῳ, τινὲς δὲ οὖρῳ παιδὸς ἀφθόρου, τινὲς δὲ μυσρίνῃ λεπτῇ συμπεπασμένον ἢ κηκίδι.

2.12.2 τούτων δὲ ἕκαστον ἡμεῖς ἀποδοκιμάζομεν. τὸ ψυχρὸν μὲν γὰρ διὰ τὴν πολλὴν καὶ ἀθρόαν πύκνωσιν, ἣς ἀμέτοχον ἦν τὸ γεννηθέν, πάντα βλάπτει, τῆς δὲ ἐξ αὐτοῦ βλάβης τὸ ἀποτέλεσμα λανθάνει μὲν ἐπὶ τῶν δυσπαθεστέρων, ἐλέγχεται δὲ ὑπὸ τῶν εὐπαθῶν σπασμοῖς καὶ ἀποπληξίαις ἀλίσκομένων. οὐ μὴν ἐπεὶ τὴν βλάβην οὐκ ἤνεγκεν, ζῆσαι μὴ βλαβὲν οὐκ ἡδύνατο, καὶ τὰ δυσπαθέστερα βελτίω τὴν ἀνατροφὴν ἔξει μὴδὲ ὅλως ἀδικούμενα. κἂν ἦ δὲ χρεῖα ψύξεως, αὐτάρκης ἢ ἐπὶ τοῦ ἀέρος ψύξις, δι' ἣν εὐθέως κλαυθυμυρίζει ξενοπαθοῦντα τῇ ψύξει διὰ τὸ ἀκμὴν ἀπὸ θερμῆς καὶ συνεχοῦς προεληλυθέναι τῆς μήτρας.

2.12.3 ὁ δὲ οἶνος διὰ τὴν ἀποφορὰν πληκτικὸς καὶ καρώδης οὐ μόνον <ἐπὶ> τῶν οὕτω τρυφερῶν παίδων ἀλλὰ καὶ τῶν ἤδη τελείων· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ οὔρον, ὅτι δυσῶδες. αἱ μυσρίναι δὲ καὶ κηκίδες στύφουσιν μὲν, οὐκ ἀποσμήχουσι δέ, χρεῖα δὲ τῶν μετὰ στύψεως ἀποσμηχόντων, ἵνα ὁ φυσικὸς τοῦ γλίσχρου <τοῦ> αἵματος κατὰ τῶν σωμάτων ἐπίπαγος ἀποτακῇ μετὰ τοῦ πήγνυσθαι τὴν ἐπιφάνειαν καὶ δυσάλωτον εἰς τὴν τῶν ἐξανθημάτων γένεσιν ἀποτελεῖσθαι. διόπερ τοῦ ἀλισμοῦ ὁ τρόπος οὗτος ἂν δοκιμασθῇ.

2.13.1 [Περὶ ἀλισμοῦ.] ἢ λεπτὸν καὶ χνοῶδες ἄλας ἢ νίτρον ἢ ἀφρόνιτρον λαβόντα δεῖ συμπάσσειν τὸ βρέφος, φυλασσόμενον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ στόμα· τὸ γὰρ παρεμπεσὼν τοῖς μέρεσι τούτοις ἔλκωσιν ἐργάζεται καὶ διαπύρωσιν ἢ πνιγμονήν. μήτε δὲ πολλῷ τῷ ἄλατι συμπάσσειν, διὰ γὰρ τὴν πλείονα δριμύτητα βρυώδης ἀκμὴν καὶ ἀσθενῆς ἄγαν ἡ σύγκρισις ὑπάρχουσα διαβιβρώσκεται, μήτε ὀλίγῳ διὰ τὸ μὴ ἱκανῶς στερεοποιεῖσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. ἐνδέχεται δὲ τρυφεροῦ τοῦ βρέφους ὄντος τὸ ἄλας μέλιτι δεῖν ἀνακόψαι ἢ ἐλαίῳ <ἢ> χυλῷ πτισάνης ἢ τήλεως ἢ μαλάχης.

2.13.2 μετὰ δὲ τὸ ἀποσμηῆσαι τὸ σῶμα δεῖ χλιαρῷ ἀπολούειν ὕδατι καὶ ἀποπλύνειν τὸ περικείμενον νίτρασμα πᾶν. εἴτα ἐκ δευτέρου τὸ αὐτὸ ποιεῖν καὶ συμπάσσειν μὲν τοὺς ἄλας, θερμότερῳ δὲ τῷ ὕδατι μᾶλλον ἀπολούειν. καὶ δακτύλοις ἀποθλίβειν τὸ ἐγκείμενον ταῖς ῥίσιν γλίσχρασμα, ἀποκαθαίρειν δὲ καὶ τὸ στόμα καὶ τοὺς τῶν ὠτων πόρους, ἐγχυματίζειν δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλαίῳ· σμηῆσαι γὰρ ἀγαθὸν τούτῳ τὸ παχύτατον ἐν αὐτοῖς ὑγρόν, οὗ μὴ γενομένου κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμβλυπεῖν συμβαίνει τὰ τρεφόμενα.

2.13.3 διὰ δὲ τοῦ σμικροῦ δακτύλου προαπωνυχισμένου τὸν δακτύλιον διαστέλλειν καὶ διαιρεῖν τὸ περιπεφυκὸς αὐτῷ πολλάκις σῶμα λεπτὸν καὶ ὑμενῶδες εἰς ἀπαραπόδιστον τῶν περισσωμάτων ἔκδοσιν. παραχρῆμα γοῦν ἐκκρίνεται τὸ καλούμενον συνήθως μηκόνειο ν.

2.13.4 κατὰ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ πτυγμάτιον ἐπιρρίψαι ἐλαιοβραχὲς ἢ καὶ ἔριον, τὸ δὲ κύμινον ὡς δριμύ παραιτεῖσθαι δεῖ. τοῦ μέντοι καταλειφθέντος ὀμφαλοῦ τὸ ἀποσφιχθὲν ἔνιοι μὲν τῷ μηρῷ προσέδησαν· ἄμεινον δὲ διπλώσαντα καὶ τῷ ἐριδίῳ περιτυλίζαντα πρῶως ἐντιθέσθαι κατὰ τὴν μεσότητα τοῦ ὀμφαλοῦ, τάχα γὰρ καὶ τῷ βάρει πιεζούμενον τὸ μέρος εἰς εὐμορφοτέραν κοίλῳσιν τυπωθήσεται. <Πῶς σπαργανωτέον ν.

- 2.14 > Μετὰ δὲ τὸν ἀλισμὸν καὶ τὴν ἀπόλουσιν σπαργανοῦν τὸ βρέφος.
- 2.14.1 Ἀντιγένης μὲν οὖν τὴν Θεσσαλικὴν λεγομένην παραλαμβάνων σπαργάνωσιν εἰς ξύλον μεσόκοilon καὶ παράμηκες βάλλει ψίεθον χόρτου πλήρη ἢ ἀχύρων, εἴτα ἐπιστρώννυσσι ῥάκος καὶ τὸ βρέφος κατακλίνων ἐπ' αὐτοῦ κατειλημένον ἄχρι τῆς ὀσφύος ῥάκεσι καὶ ταινίαις εἴτα καὶ προσκαταδεσμεῖ κηρίαις διεκβαλλομέναις διὰ τῶν πλαγίων ἐκκοπῶν, ἃς τὸ ξύλον ἔχει δεῖ.
- 2.14.2 δυσκαρτέρητος δὲ καὶ ἀπηνὴς ὁ τρόπος οὗτός ἐστιν τῆς διαδέσεως. ὅθεν δεῖ διαπλάσσειν μὲν ὥς ἔχει ἕκαστον φυσικοῦ σχήματος <καί> , εἴ τι παρὰ τὸν τῆς ἀποκυήσεως χρόνον διέστραπται, τοῦτο ῥυθμίζειν καὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μετάγειν σχῆμα· εἰ δέ τι παρα θλιβὲν ἐξοίδηκεν, ψιμυθίῳ περιχρίειν λελειοτριβμένῳ μεθ' ὕδατος ἢ λιθαργύρῳ.
- 2.14.3 κατατιθεμένην δὲ αὐτὸ πρῶως ἐπὶ τῶν ἰδίων μηρῶν συνεσκεπασμένων ἐρίῳ ἢ ῥάκει χάριν τοῦ μὴ ψυγῆναι γεγυμνωμένον ἐν τῇ κατὰ μέρος σπαργανώσει, λαμβάνειν τελαμῶνας ἐρεοῦς τρυφεροῦς, [τε] καθαρούς τε καὶ μὴ λίαν τετριμμένους, τοὺς μὲν τριῶν δακτύλων τῷ πλάτει, τοὺς δὲ τεσσάρων. ἐρεοῦς μὲν διὰ τὸ τῆς ὕλης προσηνὲς καὶ διὰ τὸ περισφίγγεσθαι τοῖς ἰδρῶσι τοὺς λινοῦς τρυφεροῦς δὲ χάριν τοῦ μὴ μετὰ περιθλάσεως τὴν σκέπην τρυφεροῖς ἔτι σώμασιν καθεστῶσι παρέχειν· καθαρὸς δέ, ἵνα κοῦφοι καὶ μὴ βαρεῖς ᾧσι καὶ μὴ δυσώδεις μηδὲ νιτρούμενοι τὴν ἐπιφάνειαν δάκνωσι· μὴ λίαν δὲ τετριμμένους· οἱ καινοὶ μὲν γὰρ βαρεῖς ὑπάρχουσιν, οἱ δὲ τριβακοὶ λίαν ψυχροὶ καθεστᾶσι, ποτὲ δὲ καὶ τραχεῖς καὶ παντελῶς εὐδιάσπαστοι· μὴ ἔχοντας δὲ παρῶας μηδὲ παραστροφίδας, ἵνα μὴ ἐντέμνωσιν μηδὲ ἀνωμάλως ἃ μὲν μᾶλλον θλίβωσιν ἃ δὲ ἥττον· συμμέτρους δὲ κατὰ τὸ πλάτος, οἱ στενοὶ μὲν γὰρ τέμνουσιν, οἱ πλατεῖς δὲ οὐ πιέζουσιν ἀλλὰ ῥυτιδοῦνται· τριῶν δὲ καὶ τεσσάρων δακτύλων, ἵνα [μὲν] οἱ μὲν ἐπὶ τῶν κώλων ἀρμόσωσιν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ θώρακος.
- 2.15.1 λαβοῦσα τοίνυν τὴν ἀρχὴν τοῦ τελαμῶνος κατὰ τοῦ ἀκροχειρίου τιθέτω καὶ τὴν ἐπείλησιν ἐγκύκλιον ἀγέτω κατὰ τῶν δακτύλων ἐκτεταμένων, εἴτα κατὰ τοῦ ἐπικαρπίου, πήχεώς τε καὶ βραχίονος, πιέζουσα μὲν τὰ κατὰ τοὺς καρποὺς ἡσυχῇ, τὰ δὲ ἄλλα μέχρι μασχάλης ἀνιῶσα.
- 2.15.2 τῷ δὲ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὴν ἑτέραν σπαργανώσασα τῷ θώρακι λοιπὸν κυκλοτερῶς περιειλείτω τελαμῶνα τῶν πλατυτέρων, ὅμα λῶς μὲν ἐπὶ τῶν ἀρρένων πιέζουσα τὴν ἔνδεσιν, μᾶλλον δὲ τὰ κατὰ τοὺς μαστοὺς σφίγγουσα τῶν θηλειῶν, ἀνιῶσα δὲ τὸ περὶ τὴν ὀσφύν, εὐπρεπέστερον γὰρ ἐστὶν ἐπὶ γυναικῶν τοῦτο τὸ σχῆμα.
- 2.15.3 μετὰ δὲ ταῦτα σπαργανοῦν κατ' ἰδίαν ἑκάτερον τῶν σκελῶν, τὸ γὰρ ζυγώσασαν αὐτὰ γυμνὰ συνεπιδεσμεῖν ὁμοῦ ποιητικόν ἐστιν ἐλκώσεως· αἱ γὰρ τρυφερῶν ἀκμὴν ἔτι τῶν σωμάτων παραθέσεις τῇ πυρώσει ταχέως ἐπικαίουσιν. τὰς δὲ περιειλήσεις τῶν τελαμώνων ἕως ἄκρων ποιεῖσθαι δακτύλων, ἀνιῶσα μὲν τὰ κατὰ τοὺς μηρούς καὶ τὰς γαστροκνημίας, σφίγγουσα δὲ τὰ πρὸς τοῖς γόνασι καὶ ταῖς ἰγνύαις τὰ τε κατὰ τοὺς ταρσοὺς τε καὶ τὰ σφυρά, ἵνα τὰ μὲν ἄκρα πλατύνηται τῶν ποδῶν, τὰ δὲ μέσα συνάγῃται.
- 2.15.4 μετὰ δὲ ταῦτα παραβάλλουσα τοὺς μὲν βραχίονας τοῖς πλευροῖς, τοὺς δὲ πόδας ἀλλήλοις, πλατεῖ τελαμῶνι κυκλοτερῶς ὅλον τὸ βρέφος ἀπὸ θώρακος ἄχρι ποδῶν κατειλείτω· παραβεβλημένοι γὰρ αἱ χεῖρες ἔνδοθεν τῆς περιειλήσεως εἰς ἕκτασιν ἐθίζονται. παχυντικαὶ γὰρ τῶν νεύρων αἱ μέχρι πλείονος τῶν ἄρθρων εἰσὶ συζεύξεις (ὥστε καὶ ἀγκύλας ἐπιφέρειν), τῷ μέντοι πρῶτον κατειλησθαι τὰ χέρια κωλύεται <τὸ> διὰ τῆς ἀτάκτου παραφορᾶς διαστρέφεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τοῦ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς δακτύλους ἐπιφέρειν κακῶς διατίθεται τὰς ὄψεις.

2.15.5

- μεταξὺ μέντοι τῶν ἀστραγάλων καὶ τῶν γονάτων, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀγκώνων ἔριον παρεντιθέσθω πρὸς τὸ μὴ ἔλκοῦσθαι τὰς ἐξοχὰς τῇ βιαιοτέρᾳ θλίψει καὶ παραθέσει τῶν μερῶν. τὸ δὲ κεφάλιον σκεπαζέσθω κυκλοτερεῖ περιειλήσει ῥάκους ἢ ἐρίου τρυφεροῦ τε καὶ καθαροῦ.
- 2.15.6 ἐνδέχεται δὲ καὶ ὑπὸ τὸ μετάφρενον ἐπίμηκες καὶ πλατὺ ῥάκος ἢ ἔριον προῦποβάλλειν· εἴτα μετὰ τὴν ἔμπροσθεν εἰρημένην σπαργάνωσιν (δίχα τοῦ ἔξωθεν ἐνὸς καὶ κοινοῦ κατὰ πάντων τελαμῶνος) ἀναδιπλοῦν τὸ ὑποκείμενον ῥάκος ἢ τὸ ἔριον πρῶτον μὲν κατὰ τὰ ἄνω μέρη ὑπὸ τὸν τράχηλον, εἴτα καθ' ὅλου τοῦ νηπίου δίχα τῆς κεφαλῆς· ὕστερον δὲ πλατυτέρῳ τελαμῶνι καὶ ὡσανεὶ πέντε δακτύλων τὸ πλάτος ὅλον περιτυλίττειν τὸ βρέφος, τὴν δὲ κεφαλὴν ὡς ὑπεδείξαμεν σκέπειν. ἐνδέχεται δὲ καὶ δύο μὲν ὑποστρωννύναι ῥάκη, ἴν' ἢ τὸ μὲν εὐμέγεθες καὶ τὸ ὅλον περιλαβεῖν σῶμα δυνάμενον, τὸ δὲ χάριν τοῦ μόνης τὴν ὁσφὺν περιελθεῖν αὐταρκες εἰς ὑποδοχὴν τῶν σκυβάλων.
- 2.15.7 οὐ δεῖ γάρ, ὡς ἐπαχθέστερον, ἐρίῳ μὲν καθαρῷ τὸν θώρακα μετὰ τοῦ ἐπιγαστρίου περιλαβεῖν, τὰ δὲ λοιπὰ <μὴ> περιλαβεῖν, ὡς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν. Περὶ τῆς τοῦ βρέφους κατακλίσεως.
- 2.16.1 Εἴτα τὸ βρέφος κατακλίνειν μῆτε ἐπὶ στερεοῦ τινος καὶ ἀντιτύπου, καθάπερ πράττουσι Θοῤᾳκές τε καὶ Μακεδόνες ὁμαλαῖς σανίσιν ἐπικαταδεσμοῦντες τὰ βρέφη χάριν τοῦ περιπλατέα τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ ἰνίον αὐτῶν ἀποτελεσθῆναι (συμβαίνει γὰρ οὕτως ἔλκοῦσθαί τε καὶ περιθλάσθαι τὰ σώματα διὰ τὴν ἀπήνειαν τῶν ὑποκειμένων καὶ ἀπρεπῇ τὴν κεφαλὴν ἀποτελεῖσθαι, σὺν τῷ καὶ εἰ τοῦτο εὐπρεπὲς ἐστὶν τὸ σχῆμα διὰ τῆς περὶ τὰ λουτρά πλάσεως ἀκινδύνως αὐτὸ καὶ ἀσυμπαθῶς ἀποδοθῆσθαι), <μῆτε> κατὰ τρυφεροῦ τινος λῖαν, ὥστε πάλιν διὰ τὴν πολλὴν σύννευσιν διαστρέφεσθαι τὴν ῥάχιν ἢ τὸν τράχηλον [κατακλιτέον].
- 2.16.2 συμμέτρως οὖν κατακλινέσθω τὸ βρέφος, οἷον κατὰ προσκεφαλαίου πεπληρωμένου κναφάλλων, εἰ δὲ μή, χόρτου ἀπαλοῦ, σωληνοειδῶς κοιλαινομένης τῆς στρωμνῆς, ὥστε τὸ βρέφος τιθέμενον <μὴ> περικυλισθῆναι. μετέωρον δὲ ποσῶς σχηματίζεσθω τὸ κεφάλιον, διόπερ οὐκ ἀτόπως ἐν ταῖς σκάφαις ἐστρωμέναις ἐῷσιν τινες κατακλίνεσθαι.
- 2.16.3 καὶ τὰ ἐπιβλήματα πρὸς λόγον τῆς ὥρας θερμότερα ἔστω ἢ τριβακώτερα, τὰ δὲ ὑποκείμενα κατὰ μέρος ψυχέσθω καὶ ἀλλασσέσθω πρὸς τὸ μῆτε περιψῦξαι μῆτε τῆς δυσωδίας πληρῶσαι τὸ βρέφος. ὅθεν τινὲς καὶ φύλλα ὑπέστρωσαν δάφνης ἢ μυρσίνης κατ' ἐπιτήδευσιν εὐωδίας, οἱ δὲ καὶ αὐτὴν φυλασσόμενοι τὴν εὐωδίαν ὡς πληκτικὴν ἀπεδοκίμασαν αὐτά.
- 2.16.4 τὸν οἶκον δὲ δεῖ καθαρὸν εἶναι καὶ συμμέτρως θερμὸν καὶ μῆτε ἄγαν ἔχοντα πληκτικὴν ἀποφορὰν μῆτε περιαύγειαν, παρ' ὃ καὶ οἰκεία τῆς ἀναψυχῆς ἀφθονία καὶ κωνωπίων ἢ περιθήσεις ἐστίν. <Περὶ τροφῆς>.
- 2.17 > Μετὰ μέντοι τὴν <ἀπὸ> τῆς σπαργανώσεως κατάκλισιν ἔαν τὸ βρέφος ἡρεμεῖν καὶ πάσης ἀπέχεσθαι προσφορᾶς μέχρι δύο κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμερῶν.
- 2.17.1 καὶ γὰρ βράσσεται πανταχόθεν ἀκμὴν καὶ πολλῆς ἔτι καθ' ὅλον τὸ σῶμα μητρώας τροφῆς ἐστὶν πληῆρες, ἣν ὀφείλει διοικῆσαι πρῶτον, ἵνα κατὰ καιρὸν εὐχερῶς ἄλλην λάβῃ, χωρὶς εἰ μὴ πρότερον ἐπιδείξειεν ἢ ὄρεξις, ὅπερ τίνι τρόπῳ σημειωτέον, ὑποδείξομεν ὕστερον.
- 2.17.2 μετὰ δὲ τὸ διαστῆσαι δοτέον ἐκλείχειν τροφήν, μὴ τὸ βούτυρον (βαρὺ γὰρ ὄν καὶ κακοστόμαχον ἀδικεῖ), ἀλλ' οὐδὲ ἀβρότον μετὰ βουτύρου (δριμύτερον γὰρ καὶ τοῦτο καὶ ταρακτικόν), ἀλλ' οὐδὲ κάρδαμον οὐδὲ μακτὸν ἄλφιτον (τὸ κάρδαμον μὲν γὰρ ἐστὶν δριμύ, καὶ τὸ ἄλφιτον τραχὺν φλεγμονὴν ἐργάζεται, πάντως δ' ἐπιζαίνει τὴν κατάποσιν)· μέλι δὲ συμμέτρως ἐφθόν (τὸ μὲν γὰρ ὠμὸν ἐμπνευματοῖ καὶ δριμὺ τυγχάνει, μᾶλλον δὲ τὸ ὑπερεψημένον στύφει, τὸ δὲ εὐμέτρως ἄπεφθον ὑπανακαθαίρει τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν).
- 2.17.3

δεῖ δὲ τῷ δακτύλῳ τὸ στόμα τοῦ βρέφους ἡρέμα διαχρίειν, εἴτα χλιαρὸν ὑδρόμελι παρενστάζειν· διὰ τούτου γὰρ τὸ μὲν ἄργον καὶ παχὺ τῆς ὕλης λεπτοποιεῖται, διατείνεται δὲ ἡ ὄρεξις εἰς ὑπόμνησιν, διανοίγεται δὲ ἡ κατάποσις, εὐοδία δὲ καὶ ἀνακαθάρσει τῶν πόρων ἡ ἀνάδοσις ἐτοιμάζεται <καὶ> τρέφεται ἡ σύγκρισις, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῶν ἡμερῶν μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν γάλακτι λοιπὸν τρέφειν ἕκ τινος τῶν τιθεύειν καλῶς δυναμένων.

2.18.1 τὸ γὰρ μητρῶν ἕως ἡμερῶν <τριῶν> εἰκότως ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαῦλόν ἐστιν ὡς ἂν παχὺ καὶ τυρῶδες ἄγαν καὶ διὰ τοῦτο δύσπεπτον καὶ ἄργον καὶ ἀκατέργαστον καὶ ἀπὸ σωματίων κεκακοπαθηκότων καὶ ἐκτεταραγμένων φερόμενον καὶ τοσαύτην μετακόσμησιν εἰληφότων, ὅσην ὀρῶμεν συμβαίνουσιν μετὰ τὴν ἀποκύσιν, ἰσχνουμένου καὶ ἀτονοῦντος καὶ ἀχρoοῦντος τοῦ σώματος ὡς πολλὴν αἵματος ἀπόκρισιν ὑπομένοντος, τὰ πολλὰ δὲ καὶ πυρέττοντος ὧν χάριν πάντων τὸ μητρῶν γάλα, μέχρις ἂν εὐσταθήσῃ τὸ σῶμα, συντάσσειν ἄτοπὸν ἐστίν.

2.18.2 διὸ καὶ Δαμάστην ἐπιμεμπτέον κελεύοντα παραχρῆμα τῷ βρέφει τὴν μητέρα τὸν μαστὸν ὀρέγειν, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τῆς φύσεως τὸ γάλα ποιῆσαι πρότερον ἐνοικονομησάσης, ἵν' εὐθέως καὶ τὴν τροφήν τὸ βρέφος ἔχοι. μεμπτέον δὲ καὶ τοὺς ἀποδεξαμένους αὐτὸν ἐπὶ τούτων, καθάπερ καὶ τὸν Βιβλᾶν ὠνομασμένον Ἀπολλώνιο ν, πιθανῶ γὰρ λόγῳ σοφίσασθαι τὴν ἐνάργειαν θέλουσιν.

2.18.3 εἰ δὲ μὴ παρείῃ τις εὐπόρως τὸ γάλα παρέχειν δυναμένη, ταῖς πρώταις τρισὶν ἡμέραις μόνῳ τῷ μέλιτι χρηστέον ἢ καὶ τὸ αἶγιον αὐτῷ γάλα συμπλεκτέον, εἴτα τὸ μητρῶν ἐπιχορηγητέον τοῦ πρώτου προεκμυζηθέντος διὰ μεираκίου τινός (βαρὺ γάρ ἐστιν) ἢ πράως διὰ χειρῶν ἀποθλιβέντος, ἐπεὶ καὶ δυσεκμύζητόν ἐστιν τὸ παχυμερές καὶ δυνάμενον ἐπὶ τῶν ἀρτιγενῶν διὰ τὴν τρυφερίαν τῶν οὐλῶν ἐπινασθῆναι.

2.18.4 παρεχούσης δὲ τῆς περιστάσεως τὰς τιθεύειν δυναμένας ἐκλέγειν δεῖ τὴν ἀρίστην καὶ οὐ πάντως τὴν μητέρα, πλὴν εἰ μὴ καὶ περὶ ταύτην ὑπάρχει τὰ ὀφείλοντα ταῖς ἀρίσταις συμβεβηκέναι τιθαῖς. ἄμεινον γὰρ τῶν ἄλλων ἐπ' ἴσης ἐχόντων τῷ μητρώῳ γάλακτι τρέφεσθαι τὸ νήπιον· τοῦτο γὰρ οἰκειότερον αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰ γεννηθέντα συμπαθέστεραι μᾶλλον αἱ μητέρες γίνονται, καὶ φυσικώτερον ὡς πρὸς τῆς ἀποτεξέως οὕτως καὶ μετὰ τὴν ἀπότεξιν ἀπὸ τῆς μητρὸς τρέφεσθαι.

2.18.5 κωλύοντος δὲ τινος τὴν ἀρίστην ἐκλέγειν τιτθὴν, ὥστε μὴδὲ τὴν μητέρα προγηρᾶσαι διὰ τῆς ἐκμυζήσεως καθ' ἡμέραν δαπανωμένην. ὡς γὰρ <ἡ γῆ> μετὰ τὴν σπορὰν ἀποδοῦσα τοὺς καρποὺς ἀτονεῖ καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὸ ἐπὶ πλεῖον ἄκαρπος γίνεται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ γυνὴ τρέφουσα τὸ ἀποτεχθέν, εἴτε καὶ προγηράσκει μίαν προσφερομένη τροφήν, ἢ τὸ ἀπουσιαζόμενον εἰς τὴν τοῦ γεννηθέντος ἀνατροφὴν ἀτροφώτερον ἀναγκάζει γίνεσθαι τὸν ὄγκον.

2.18.6 ἄμεινον οὖν ἢ μήτηρ ἀπαλλάξει πρὸς τε τὴν ἑαυτῆς ἀνάκτησιν καὶ πρὸς τεκνοποιίαν ἄλλων ἀναπαυσάμενη καὶ τοῦ ὑπάρχειν τὸν μαστὸν ἐν ἀποτάσει. καθάπερ γὰρ καὶ τὰ λαχανευόμενα πρὸς [τὴν] τῶν κηπευόντων ἐν ἄλλῃ μὲν γῇ σπείρεται χάριν τῆς ἀναφυήσεως, εἰς ἄλλην δὲ μεταφυτεύεται πρὸς τὴν εὐχερῇ τελείωσιν, ἵνα μὴ μία πρὸς ἀμφοτέρω κακοπαθήσῃ, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ βρέφος ἐρρωμενέστερον ἂν γένοιτο γεννηθὲν μὲν ὑφ' ἐτέρας, τρεφόμενον δὲ ὑπ' ἄλλης, ἐὰν ἡ τεκνώσασα διὰ τι πάθος ἐμποδίζεται τὴν τροφήν ἐπιχορηγεῖν. Περὶ ἐκλογῆς τιτθῆς.

2.19.1 Ἐκλεκτέον δὲ τὴν τιτθὴν οὔτε νεωτέραν ἐτῶν εἴκοσιν οὔτε πρεσβυτέραν ἐτῶν τεσσαράκοντα, προκεκυηκυῖαν δις ἢ τρίς, ἄνοσον, εὐεκτοῦσαν, εὐμεγέθη τῷ σώματι καὶ εὐχρoυστέραν, μαστοὺς ἔχουσαν συμμέτρους, χαύνους μαλακοὺς ἀρρυσώτους, καὶ θηλὰς μῆτε μεγάλας μῆτε

μικροτέρας καὶ μήτε πυκνοτέρας μήτε ἄγαν σπαραγγώδεις καὶ ἄθροῦν ἀφιεΐσας τὸ γάλα, σῶφρονα, συμπαθῆ καὶ ἀόργιστον, Ἑλληνίδα, καθάριον.

- 2.19.2 τούτων δὲ ἕκαστον παρακειμένους ἔχει τοὺς ἐπιλογισμούς. ἀκμάζουσιν μὲν γάρ, ὅτι αἱ νεώτεραι <μὲν> ἄπειροι παιδοτροφίας ὑπάρχουσιν καὶ ἀμελεστέραν ἔτι καὶ παιδικὴν ἔχουσι τὴν γνώμην, πρεσβύτεραι δὲ διὰ τὴν ἀτονίαν τοῦ σώματος ὑδαρέστερον γεννῶσι τὸ γάλα, ταῖς δὲ ἀκμαζούσαις συνευτονεῖ πᾶν φυσικὸν ἔργον. προκεκυηκυῖαν δὲ δις ἢ τρίς, ὅτι αἱ πρωτοτόκοι μὲν ἀκμὴν παιδοτροφίας ἀγύμναστοι καὶ παιδικὸν ἔτι καὶ ἀμέγεθες καὶ πυκνότερον τὸ σύγκριμα τῶν μαστῶν ἔχουσιν, αἱ δὲ πολλάκις μὲν ἀποκυσήσασαι, πολλάκις δὲ νηπιοτροφήσασαι, ῥακώδεις οὖσαι, λεπτὸν καὶ οὐκ ἀκμαῖον ἀποτελοῦσι τὸ γάλα.
- 2.19.4 <ἄνοσον δέ, ὅτι ὑγιὲς μὲν τὸ γάλα> καὶ τρόφιμον ἐξ ὑγιεινοῦ σώματος, νοσῶδες δὲ καὶ φαῦλον ἐκ νοσεροῦ, καθάπερ καὶ τὸ διὰ τῆς γῆς φαύλης ῥέον ὕδωρ καὶ αὐτὸ γεννᾶται φαῦλον ταῖς ἐκ τῶν εὐρυχωριῶν διαφθειρόμενον ποιότησιν.
- 2.19.5 εὐεκτοῦσαν δέ, τοῦτ' ἔστιν εὐσαρκόν τε καὶ ῥωμαλέαν, καὶ τοῦ αὐτοῦ μὲν χάριν, ἥδη δὲ καὶ τοῦ μὴ ῥαδίως εἰς τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς νυκτερινὰς φροντίδας ἐξασθενεῖν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ γάλα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ χεῖρον. εὐμεγέθη δὲ τῷ σώματι τροφιμώτερον γὰρ τῶν ἄλλων ἐπ' ἴσης ἐχόντων τὸ ἀπὸ μεγάλων σωμάτων γάλα.
- 2.19.6 εὐχρουστέραν δὲ μείζονα γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀγγεῖα ἐπὶ τοὺς μαστοὺς ἀναφέρει τὴν ὕλην, ὥστε πλεῖον τὸ γάλα γίνεσθαι.
- 2.19.7 μαστοὺς δὲ ἔχουσιν συμμέτρους· οἱ μικροὶ μὲν γὰρ ὀλίγον ἔχουσι τὸ γάλα, οἱ ὑπέρογκοι δὲ καὶ περιττότερον τοῦ δέοντος, ὥστε μετὰ τὴν τιθειάν εἰ μὲν ὑπομένοι τὸ πλεῖον, μηκέτι νεαρὸν αὐτὸ πρὸς τοῦ βρέφους ἐλκυσθήσεσθαι, τρόπῳ δὲ τινι προδιεφθαρμένον, εἰ δὲ πᾶν ἀποθηλάζοιτο δι' ἄλλων παιδίων ἢ καὶ ἐτέρων ζώων, καταλυθήσεσθαι <τὴν> γαλουχοῦσαν. εἴθ' οἱ μείζονες καὶ βαροῦσιν ἐπιπίπτοντες τοῖς τρεφομένοις· ἄλλως τέ τινες ὑπολαμβάνουσιν <αὐτοῦς> ὀλιγώτερον πολλάκις ἔχειν τὸ γάλα, πρὸς τὴν αὐξησιν τῆς σαρκὸς αὐτῶν δαπανωμένης τῆς εἰς αὐτοὺς φερομένης τροφῆς καὶ οὐκ εἰς τὸ πλῆθος τοῦ γάλακτος.
- 2.19.8 χαύνους δὲ καὶ μαλακοὺς καὶ ἄρρυσώτους καὶ μήτε φανεροῖς καταπεπλεγμένους τοῖς ἀγγείοις μήτε θρομβώδεις συστάσεις ἐναιωρουμένας ἔχοντας· οἱ πυκνοὶ μὲν γὰρ καὶ σκληροὶ καὶ καταπεπλεγμένοι τοῖς ἀγγείοις ὀλίγον τὸ γάλα ποιοῦσιν, οἱ ῥυσοὶ δὲ καὶ ῥακώδεις ὥσπερ ἐν τοῖς γραιώδεσι καὶ ἀραιοῖς συγκρίμασιν ὑδαρές, οἱ δὲ θρομβώδεις συστάσεις ἔχοντες παχὺ καὶ ὑπανώμαλον.
- 2.19.9 τὰς δὲ θηλὰς μήτε μεγάλας μήτε μικράς· αἱ μεγάλαι μὲν <γὰρ> θλίβουσιν τὰ οὖλα καὶ τῇ καταπόσει κωλύουσι συνεργεῖν τὴν γλῶσσαν, αἱ μικραὶ δὲ δυσεπίληπτοι τυγχάνουσιν καὶ κατ' ὀλίγον <πέμπουσιν> ἐκροφοῦσιν τὸ γάλα, διὸ κακοπαθοῦντα τὰ βρέφη πρὸς τὰς ἐκμυζήσεις ταῖς λεγομέναις ἄφθαις εἴωθεν περιπίπτειν.
- 2.19.10 μήτε πυκνοτέρας μήτε σπαραγγώδεις ἄγαν καὶ ἄθροον τὸ γάλα προΐεμένας στενόποροι μὲν γὰρ οὐ ῥαδίως ἄνευ τοῦ θλίβεσθαι τὸ γάλα προΐασιν, ὥστε κακοπαθεῖν ἐν ταῖς ἐκμυζήσεσιν τὰ βρέφη μὴ ἐπιχορηγουμένου τοσούτου γάλακτος, ὅσον ἐσπούδακεν ἐπισπάσασθαι, <αἱ> δὲ ἄγαν σπαραγγώδεις κίνδυνον ἐπάγουσι πνιγμοῦ, πρὸς γὰρ τὴν ἐκμύζησιν ἄθροῦν ἐπιφέρεται τῷ στόματι τὸ γάλα.
- 2.19.11 σῶφρονα δέ, πρὸς τὸ συνουσίας ἀπέχεσθαι καὶ μέθης καὶ λαγνείας καὶ τῆς ἄλλης ἡδονῆς καὶ ἀκρασίας. αἱ συνουσίαι μὲν γὰρ μετὰ τοῦ τὴν πρὸς <τὸ> τρεφόμενον φιλοστοργίαν ἀποψύχειν περισπασμῷ τῆς ἐκ τῶν ἀφροδισίων ἡδονῆς ἔτι καὶ φθείρουσι τὸ γάλα καὶ μειοῦσιν ἢ τελείως ἀφανίζουσιν, τὰς διὰ τῆς μήτρας ἐρεθίζουσιν καθάρσεις ἢ συλλήψεις ἀποτελοῦσαι.
- 2.19.12

διὰ δὲ τὰς μέθας πρῶτον μὲν ἡ γαλουχοῦσα βλάπτεται καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ γάλα διαφθείρει· δεύτερον δὲ ὕπνῳ δυσδιεγέρτῳ κατεχομένη καταλείπει τὸ βρέφος ἀνεπιμέλητον ἢ καὶ κινδυνωδῶς ἐπ' αὐτῷ καταπίπτει· τρίτον ἡ τοῦ πλείονος οἴνου ποιότης συναναδίδεται τῷ γάλακτι, καὶ διὰ τοῦτο νωθρὰ καὶ καρῶδη, ποτὲ δὲ καὶ ἔντρομα καὶ ἀπόπληκτα καὶ σπασμώδη τὰ τρεφόμενα γίνονται βρέφη, καθάπερ συὸς τρύγα προσενεγκαμένης καροῦται καὶ σκοτοῦται τὰ γαλουχούμενα. συμπαθῇ δὲ καὶ φιλόστοργον, ἵνα καὶ τὰ τῆς ὑπηρεσίας ἀόκνως παρέχη καὶ ἀγογγύστως.

2.19.13 ἔναι γὰρ οὕτως ἔχουσιν ἀπαθῶς πρὸς τὸ γαλουχούμενον, ὥστε μὴδὲ ἐπὶ πολὺ κλαυθυρίζοντος αὐτοῦ ποιήσασθαι πρόνοιαν, ἀλλὰ μὴδὲ σχηματίσαι τὸ κείμενον, ἔἶσαι δ' ἐφ' ἑνὸς σχήματος, ὥστε πολλάκις διὰ τὴν θλίψιν προκακοπαθοῦν ναρκᾶν τε καὶ φαύλως διατίθεσθαι τὸ νευρῶδες.

2.19.14 ἀόργιστον δέ, ὅτι φύσει συνεζομοιοῦται τὰ τρεφόμενα ταῖς τρεφούσαις καὶ διὰ τοῦτο βαρύθυμα μὲν ἐξ ὀργίλων, ἐπιεικῇ δὲ ἐκ μετρίων γίνεται· καὶ ἄλλως μανιώδεις εἰσὶν αἱ θυμούμεναι καὶ φόβῳ κλαυθυρίζον ποτὲ τὸ βρέφος ἐπισχεῖν μὴ δυνάμεναι ῥιπτοῦσιν ἐκ τῶν χειρῶν ἢ καταστρέφουσιν ἐπικινδύνως. διόπερ οὐδὲ δεισιδαίμονα δεῖ καὶ θεοφόρητον εἶναι τὴν γαλοῦχον, ἵνα μὴ παραλογισθεῖσά ποτε καὶ μανιωδῶς σαλευθεῖσα κινδύνῳ τὸ βρέφος περιβάλῃ.

2.19.15 καθάριον δὲ δεῖ εἶναι τὴν τιτθὴν, ἵνα μὴ διὰ τὴν τῶν σπαργάνων ὁσμὴν ὁ στόμαχος ἐκλύηται τῶν νηπίων ἀγρυπνῇ τε διὰ τοὺς ὀδαξησμούς ἢ τιν' ὕστερον ἔλκωσιν ὑπομένη. Ἑλληνίδα δέ, χάριν τοῦ τῇ καλλίστῃ διαλέκτῳ ἐθισθῆναι τὸ τρεφόμενον ὑπ' αὐτῆς. ἐχέτω δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον δυοῖν ἢ τριῶν μηνῶν γάλα.

2.20.1 τὸ μὲν γὰρ πρόσφατον ἄγαν, ὡς ἐλέγομεν, παχυμερέστερον καὶ δυσδιοίκητον, τὸ δὲ παλαιὸν ἄτροφον καὶ λεπτόν.

2.20.2 ἔνιοι δὲ φασιν, ὅτι δεῖ τὴν ἄρρεν μέλλουσαν τρέφειν ἄρρεν τετοκέναι, τὴν δὲ θῆλυ πάλιν θῆλυ. οἷς οὐ προσεκτέον· οὐ γὰρ θεωροῦσιν, ὅτι δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ γάλακτος αἱ τὰ δίδυμα τεκοῦσαι τρέφουσιν καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ. κοινῶς δὲ καὶ πᾶν γένος ζώων τῇ αὐτῇ τροφῇ χρῆται, καὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, καὶ διὰ τοῦτο <οὐ> πάντως ἢ τὸ ἄρρεν γίνεται θηλύτερον ἢ τὸ θῆλυ ἀρρενικώτερον.

2.20.3 δεῖ δὲ τοῖς ἀσφαλῶς καὶ εὐτυχῶς τραφησομένοις παιδίοις πλείονας παρεσκευάσθαι γαλούχους· ἐπισφαλῆς γὰρ τὸ πρὸς μίαν τρεφόμενον συνειθίσθαι, καὶ νοσῆσαι δυναμένης αὐτῆς καὶ ἀποθανεῖν, ὁπνίκα τῇ ἀλλαγῇ τοῦ γάλακτος ποτὲ μὲν ξενοπαθοῦν λυπεῖται τὸ νήπιον, ποτὲ δὲ καὶ παντελῶς ἀποστρεφόμενον λιμῷ διαφθείρεται. Περὶ δοκιμασίας γάλακτος ς.

2.21.1 Δεῖ δὲ καὶ αὐτὸ προσεχέστερον τὸ γάλα κρίνειν, ὅπως ἄριστον ἦ. δοκιμάζεται δὲ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ τὴν τιτθὴν τοιαύτην ὑπάρχειν, οἷαν τὴν ἀρίστην ὑπεδείξαμεν.

2.21.2 δεύτερον ἐκ τοῦ τὸ ὑπὸ ταύτης τρεφόμενον παιδίον εὐεκτικὸν ὑπάρχειν. οὐ μὴν ἐπεὶ σημεῖόν ἐστιν τοῦ ἐπιτηδείου γάλακτος τὸ εὐεκτικὸν ἐξ αὐτοῦ τρεφόμενον παιδίον, διὰ τοῦτο καὶ τοῦναντίον τοῦ φαύλου σημείου ἂν γένοιτο, καθάπερ ὑπολάβοι τις, τὸ ἀτρόφητον παιδίον· ἐνδέχεται γὰρ τὸ γάλα μὲν ἐπιτήδειον εἶναι, τὸ δὲ παιδίον ὑπὸ τινος νοσήματος ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὴν εὐεκτικὴν θρέψιν. καὶ γὰρ τῶν τελείων οἱ νοσοῦντες ἀτροφοῦσιν καὶ τῆς ἀρίστης τροφῆς μεταλαμβάνοντες, τοῦ σώματος φθείροντος τὸ θρέψαι δυνάμενον, καθάπερ καὶ τὰ ὀξηρὰ τῶν ἀγγείων ἀφανίζει [καί] τὸν ἐγχεόμενον οἶνον εἰς αὐτά, κἂν ἄριστος ἦ. τρίτον ἐκ τῶν συμβεβηκότων τῷ γάλακτι χροᾶς, ὁσμῆς, συστάσεως, πήξεως, τῆς πρὸς γεῦσιν ποιότητος, τῆς ἐν χρόνῳ δυσμεταβλησίας.

2.22.2

χρόας μέν· εἰ λευκόν ἐστι συμμετρως. τὸ μὲν γὰρ πελιδνὸν ἢ υπόχλωρον ἔφθαρται, τὸ δὲ γυψῶδες παχὺ καὶ δυσοικονόμητον, τὸ δὲ ξανθὸν ἄπεπτον καὶ ἀκατέργαστον, καὶ διὰ τοῦτο τὴν αἱματώδη χρόαν ἐμφαίνει. ὁσμῆς δέ· <εἰ> χαρίεν. οὐ γὰρ δεῖ δυσῶδες ἢ βρωμῶδες ἢ τρυγῶδες ἢ ὀξίζον <ὑπάρχειν> , πᾶν γὰρ τὸ τοιοῦτον κακόχυμον. συστάσεως δέ· <εἰ> λεῖον καὶ ὁμαλὸν καὶ συνεχές ἐαυτῷ. τὸ γὰρ ἰνῶδες καὶ διαφύσεις ἔχον ἐρυθράς ἢ σαρκοειδεῖς ἄπεπτον. πῆξεως δὲ καὶ παχύτητος· εἰ μετριοπαγές.

2.22.3 τὸ μὲν γὰρ ὑγρὸν καὶ λεπτότερον καὶ ὕδαρές ἄτροφον καὶ κοιλίας ἐκταρακτικόν, τὸ δὲ παχὺ καὶ τυρῶδες δυσκατέργαστον, καὶ ὅμοιον τοῖς ἀδρότερον μεμασημένοις σιτίοις ἀποφράττει τοὺς πόρους καὶ τὰς κυριωτάτας τοῦ σώματος κατέχον διαπνοὰς τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπάγει· τὸ δὲ ἀνώμαλον καὶ τὴν ὥς λεπτοῦ καὶ τὴν ὥς παχέος κατασκευάζει βλάβην.

2.22.4 γνωρισθήσεται <δὲ> τὸ μετριοπαγές διὰ τοῦ ἐπισταγὲν αὐτὸ ὄνυχι ἢ φύλλῳ δάφνης ἢ ἄλλῳ τινὶ παραπλησίως λείῳ πρῶως πλατυνθῆναι καὶ ὥσπερ ἐν τῷ αὐτῷ σαλευόμενον μεῖναι σχήματι· τὸ μὲν <γὰρ> εὐθέως ἀπορρέον ὕδαρές, τὸ δὲ μελιτοειδῶς συστραφὲν καὶ μένον ἀκίνητον παχύ. τὸ αὐτὸ δὲ καταλαμβάνεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ διπλασίονος ὕδατος ἐπιστάξαι τὸ γάλα καὶ πρὸς ὀλίγον αὐτὸ διαμεῖναν ὕστερον διαλυθῆναι, λευκὸν δ' ἕως ἐσχάτου διαφυλαχθῆναι.

2.22.5 τὸ μὲν γὰρ εὐθέως διαλυόμενον ὕδαρές, φαῦλον δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ εἰς ἰνώδεις ἀναλύοιτο κτηδόνας οἶον εἰς ἀπόπλυμα κρεῶν, τοῦτο δὲ καὶ ἄπεπτον· τὸ δὲ μέχρι πλείονος χρόνου μὴ σκορπιζόμενον καὶ ὑφίζόμενον, ὥστε τοῦ ὕδατος ἀποχυθέντος εὐρεθῆναι περὶ τῷ πυθμένι τυρῶδες, παχὺ καὶ δυσδιάλυτον.

2.22.6 διὰ δὲ τῆς πρὸς τὴν γεῦσιν ποιότητος· εἰ γλυκὺ καὶ στομῶδες. τὸ γὰρ υπόδριμυ ἢ ὀξίζον ἢ πικρὸν ἢ ἀλμυρίζον ἢ στρυφνὸν καὶ ἐν τῷ ἐπιστάζεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς δριμύτητός τινος παρέχον ἔμφασιν μοχθηρόν.

2.22.7 διὰ δὲ τῆς ἐν χρόνῳ δυσμεταβλησίας· ἄριστον τὸ μὴ ἀποξυνόμενον ἐν τῷ τίθεσθαι ταχέως μὴδὲ ποιοῦν ὀρρὸν ἢ παντελῶς ὀλίγον, νόστιμον γὰρ τὸ τοιοῦτον· τὸ δὲ ἀποξυνόμενον ἐν τῷ τίθεσθαι εὐχερῶς καὶ πολὺν ἐργαζόμενον ὀρρὸν ἄνοστον. φαῦλον δὲ καὶ τὸ ἀφρῶδες, πνευματοῖ γάρ· καὶ <γὰρ> τὸ ἔπαφρον τοῦ ὑγροῦ καὶ εἰς πομφόλυγας διογκούμενον κατὰ παράθεσιν γίνεται πνεύματος πλείονος. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ παχύτητος τοῦτο τεκμήριον, διορισθήσεται δὲ ἐκ τοῦ τὰς ἐπιγινόμενας πομφόλυγας ἐπιμένειν ἄχρι πλείονος, ὥς ἂν τοῦ πνεύματος κωλυομένου συντόμως διαπνεῖσθαι διὰ τὴν παχύτητα τοῦ γάλακτος. ζητεῖται δὲ καί, πότε δεῖ τὸ γάλα δοκιμάζειν.

2.23.1 οἱ πλείους μὲν φασιν, ὅτι εἰ μὴδὲν τὰ περὶ τὴν δίαιταν ἡμάρτηται τῆς τιτθῆς, εὐπέπηκεν δὲ καὶ ὕπνωκεν αὐτάρκως καὶ ἀποτέτριπται τὸ περίσσευμα, νῆστις δὲ ἀκμήν ἐστιν μὴδὲ φαρμάκου δόσιν εἰληφυῖα· τὸ γὰρ φύσει καλὸν γάλα διὰ τὴν προάγουσαν κακοδιαιτησίαν δόξει φαῦλον εἶναι μεταβαλὸν πρὸς ὀλίγον, ὥς καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀπέπτων δυσῶδες γίνεται προσκαίρως, οὐκ ἐνδιαθέτως. τινὲς δὲ τούναντίον μετὰ κακοδιαιτησίαν, τὸ γὰρ μὴδενὶ πρὸς τὸ φαῦλον αὐτὸ τρέπειν δυναμένῳ διαφθειρόμενον ἄριστον.

2.23.2 ἡμεῖς δὲ ἀμφοτέραις ταῖς διαίταις τὸ γάλα κρίνομεν· τὸ γὰρ ἐπὶ μηδεμιᾷ διαίτῃ φθειρόμενον ἄριστον, τὸ δὲ μὴδ' ἐν τῇ ὑγιεινῇ τὰς κακίας ἀποβάλλον φαυλότατον, τὸ δὲ καταλλήλως τῇ διαίτῃ τρεπόμενον μέσον. ὅθεν καὶ πρὸς τὸ ἄριστον αὐτὸ παραμένειν <ζητεῖται> . Πῶς διαιτητέον τὴν τροφὴν .

2.24.1 Οὐ παρέργως δὲ δεῖ προνοηθῆναι τῆς τιτθῆς, ἵνα μήτε φθειρομένου τοῦ γάλακτος νοσηλεύηται τὸ βρέφος μήτ' ἐνδεοῦς γενομένου ἀτροφῇ τὸ νήπιον καὶ κακωθῇ τὴν κατάποσιν, ἔλκον μὲν τὴν θηλὴν ἐπὶ πλείονα χρόνον, οὐχ εὐρίσκον <δὲ> ἐκπληρῶσαι τὴν

ὄρεξιν. ἀρμόζει τοίνυν τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀκίνησίαν τοῦ σώματος φεύγειν (παχὺ γὰρ ὑπ' αὐτῆς καὶ δυσδιοίκητον τὸ γάλα γίνεται), χρῆσθαι δὲ καὶ γυμνασίοις, οὗ γε τοῖς βαρυτέροις καὶ ἀθλητικοῖς (ἐπιπονώτερα γὰρ ἢ κατὰ γυναικῆς ἐστὶν ταῦτα, καὶ τῆς ὕλης περιελακομένης εἰς τὴν εὐεκτικὴν τοῦ σώματος θρέψιν ἔλαττον αἰετὶ τὸ γάλα γίνεται), τοῖς δὲ μετρίοις τε καὶ κούφοις.

2.24.3 διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τῶν ὕπνων ἐγειρομένη τῆς κοίτης μὴ παραυτίκα ἐξανιστάσθω, πρὶν τῆς τροφῆς αἰσθηταὶ διοικουμένης καὶ τοῦ μὲν ὑποχονδρίου κούφου, τῆς γαστρὸς δὲ λαγαρᾶς καὶ τῶν ἐρυγῶν διακένων καὶ μήτε καπνωδῶν μήτε ὀξωδῶν. εἶτα περὶ τὴν διάτριψιν ἀσχοληθεῖσα τῶν περισσευμάτων ἐπὶ περίπατον ἐξίτω, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὴν δι' ὑποζυγίων αἰώραν ἐπιτηδεύτω.

2.24.4 <δεῖ> δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις ἐκείνοις διαπονεῖν τὸν ὄγκον, οἷς δύναται μὲν σαλευθῆναι πάντα τὰ μέρη, ἐπὶ πλεῖον δὲ τὰ περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὤμους ἔνεκα τοῦ τὴν τροφήν ἐκεῖ φέρεσθαι μᾶλλον. ἐκ δὲ τοῦ <των> ἐστὶν ἢ τε διὰ σφαίρας παιγνία, καὶ μάλιστα τῆς διακένου, καὶ <ῆ> διὰ τῶν κούφων ἀλτήρων βολή, ταῖς δὲ πενιχροτέραις τὸ ἐρέσσειν ἢ καὶ ἀνιμᾶν κάδον καὶ τὸ πτίσσειν καὶ ἀλήθειν καὶ σιτοποιεῖν καὶ στρωννύναι κοίτην καὶ ὅσα κατ' ἐπίκυψιν ποσὴν ἐπιτελεῖται τοῦ σώματος.

2.24.5 τὰ τε γὰρ ἄνω μέρη γυμνάζεται μᾶλλον, καὶ ἀπαιωρούμενοι μέχρι πλείονος οἱ μαστοὶ τῷ μὴδὲ αὐτοὺς μένειν ἀργοὺς νοστιμώτερόν τε καὶ πλεῖον ἀποτελοῦσιν τὸ γάλα τῆς ὕλης ἐπ' αὐτοὺς ἀφθόνως φερομένης. διὸ καὶ λελυμένους αὐτοὺς αἰετὶ μὲν ἔχειν συμφέρει πρὸς τὸ μὴ διὰ τῆς περιελήσεως ἀνακοπὴν γενέσθαι τοῦ γάλακτος, μάλιστα δὲ περὶ τὸν καιρὸν τῶν γυμνασίων, ἔνεκα τοῦ συγκινηθῆναι ὅλοις τοῖς σώμασιν.

2.24.6 μετὰ δὲ τὰ γυμνάσια ταῖς μὲν πλείοσιν ἡμέραις ἐπὶ μόνου μένειν τοῦ ἀλείμματος (τὰ λουτρά γὰρ ἐξυδατοῖ τὸ γάλα), ἐκ διαστήματος δὲ καὶ λουσάσθω μὴ τῷ θερμῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ψυχρῷ μετὰ τοῦ θερμοῦ. ἐν δὲ τῇ τροφῇ τὰς μὲν κακοχύμους καὶ ἀτρόφους καὶ δυσπέπτους παραιτεῖσθαι, τὰς εὐχύμους δὲ καὶ τροφίμους καὶ εὐοικονομήτους παραλαμβάνειν.

2.25.1 κατ' εἶδος δὲ παραιτεῖσθαι πράσα καὶ τὰ κρόμυα, σκόροδα, ταρίχους, ῥαφάνους, ὄσπρια καὶ πάντα τὰ ταριχευτά (δριμὺ γὰρ ποιεῖ τὸ γάλα) καὶ τὰ πλείονα τῶν λαχάνων (ἄτροφα γὰρ ἐστὶ καὶ ὕδαρῃ) κρέα τε προβάτεια καὶ βόεια, μάλιστα δὲ τούτων ὀπτὰ, κακοστόμαχα καὶ δυσδιοίκητα καὶ κακόχυλα ταῦτα πρὸς γάλακτος ἀπόδοσιν ἐκτενοῦς.

2.25.2 λαμβάνειν δὲ καθαρὸν ἄρτον πεπονημένον τε καὶ ζυμίτην ἀπὸ σιτηνίων γεγονότα πυρῶν, ὧν λεκίθους, ἐγκέφαλον, κίχλας, νεοσσοὺς περιστερῶν καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων, ἰχθῦς τε πετράιους, λάβρακας, τρίγλας καὶ κοινῶς τοὺς εὐστόμους τε καὶ εὐστομάχους καὶ εὐχύμους καὶ τὰ τῶν νεωτέρων χοίρων κρέα.

2.25.3 φεύγειν δὲ πᾶν τὸ πολυάρτυτον καὶ κεκαρυκευμένον· κολακεῦον γὰρ ἐπὶ πολὺ τὴν γεῦσιν ἀπεψίας παρασκευάζει, δι' ἧς φαρμάσσεται τὸ γάλα τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τῷ σώματι παραπλησίως. διὸ καὶ τῆς συμμετρίας τῶν λαμβανομένων στοχάζεσθαι χρή, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆθος ἀπεψία γένηται, ληφθῇ δὲ ὅσα ῥαδίως πεφθῇσεται, καὶ μάλιστα εἰ διὰ τὴν τοῦ βρέφους ἐπιμέλειαν καὶ ἀγρυπνίαν παρεμπίπτουσιν. ὠρισμένως δὲ δεῖ καὶ ταῖς εἰρημέναις τροφαῖς χρῆσθαι τὴν γαλουχοῦσαν.

2.26.1 λαμβανέτω δὲ ταῖς πρώταις ἡμέραις ἑπτὰ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον δέκα τὴν ἀπλὴν καὶ εὐοικονόμητον τροφήν, οἷον ρόφημα, πόλτον <μῆ> λιπαρώτερον καὶ ῥᾶ καὶ ἄρτον καὶ ποτὸν ὕδωρ. εἰ δυνατόν δέ, καὶ πρὸ μιᾶς τοῦτο διδόναι, λεπτότερον γὰρ ἐκ τούτου καὶ εὐκατεργαστότερον τὸ γάλα γίνεται· τοιούτου γὰρ τὸ βρέφος χρήζει βρυῶδες ἔτι τυγχάνον καὶ στενόπορον, ὥστε δυσδιόδευτον εἶναι πρὸς τὸ παχύτερον ἀκμὴν γάλα.

- 2.26.2 μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἑβδομάδα καὶ ἰχθύδιον τρυφερὸν σὺν τοῖς εἰρημένοις ἢ νέων χοίρων σάρκας ἢ ἐγκεφάλους ἕως δευτέρας καὶ τρίτης ἑβδομάδος, ὥστε τροφιμώτερον τὸ γάλα γίνεσθαι.
- 2.26.3 μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ἑβδομάδα, τοῦτ' ἔστιν πηγνυμένου τοῦ νηπίου καὶ δεκτικοῦ γινομένου τροφιμωτέρας ὕλης, καὶ τῶν μέσων λαμβανέτω τι πτηνῶν, εἴθ' οὕτως πρὸς λόγον τῆς τοῦ βρέφους τονώσεως καὶ αὐξήσεως καὶ τῶν μειζόνων, εἴτα καὶ κρέας λάγειον ἢ δορκάδειον ἢ ἐρίφειον, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ χοίρειον· τὸ γὰρ ἐκ τῆς εὐτροφωτέρας ὕλης γάλα τροφιμώτερον.
- 2.26.4 ὕστερον δὲ ποικίλοις χρήσθω σιτίοις, ἵνα καὶ τὸ βρέφος ἐθίξη πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων. συν αναφέρονται γὰρ αἱ ποιότητες τῶν λαμβανομένων σιτίων τῷ γάλακτι, διὸ καὶ τὸ μὲν τῶν αἰγῶν ἀστομώτερόν ἐστι καὶ παραστῦφον, ἐπεὶ τοιαύταις πόαις χαίρουσιν αἱ αἶγες τρεφόμεναι, τὸ δὲ τῶν προβάτων εὐστομώτερον καὶ γλύκιον, ὅτι τοιαύτη καὶ ἡ τροφή τῶν προβάτων.
- 2.26.5 τὸ δὲ ποτὸν ὕδωρ ἄχρι μὲν τεσσαράκοντα ἡμερῶν λαμβανέτω τὸ ἐλάχιστον, τὸ δ' ἐντεῦθεν οἰνομέλιτος <παρὰ> μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν ποσόν. διευτονώσαντος δὲ τοῦ βρέφους καὶ παγέντος καὶ μετὰ εὐτροφίας εὐχροήσαντος οἰνάριον πινέτω λευκόν, διαυγές, ἀθάλασσον, μετρίως ὑπαύστηρον, μέσον δὲ κατὰ τοὺς χρόνους, ἀλλ' ἅπαξ [δὲ κατὰ] τὸ πρῶτον καὶ διὰ τινων ἡμερῶν, εἴτα καὶ παρὰ δύο καὶ παρὰ μίαν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ καθ' ἡμέραν καὶ οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δῖς, εἴτα καὶ ὅσον ἱκανὸν παρηγορήσαι τὸ δίψος. οὕτω γὰρ ἀβλαβῶς τὸ βρέφος ὑπὸ τοῦ πεποιωμένου τῷ οἴνῳ τραφήσεται γάλακτος, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀβλαβῶς τὴν δύναμιν ταύτην φέρειν οὐ πεφυκός. μὴ δὲ ἀπορήσῃ τις, πῶς οὖν ἀπάσας <ἐντὸς> ὑστέρας ὑπάρχον πρὸ τῆς ἀποτέξεως ἔφερεν τὰς εἰρημένας ποιότητας τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ οἶνον καὶ ποικίλην τροφήν προσφερομένης.
- 2.27.1 πρὸς ὃν λεκτέον, ὅτι ταῖς τῆς μητρὸς δυνάμεσι τότε διοικούμενον ὥσπερ εἰ μέρος οὐκ ἔκαμνεν, μετὰ δὲ τὴν ἀπότηξιν ἰδίᾳ χρησάμενον ὑποστάσει καὶ ἀσθενεῖς ἔτι τὰς ἐνεργείας ἔχον εὐμαρῶς ὑπὸ τῶν πληκτικωτέρων πάσχει, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ φυτὰ προσηνωμένα μὲν ἔτι τοῖς μεγάλοις δένδροις καὶ τῇ τούτων συνδιοικούμενα στερεότητι καρποφορεῖ τε καὶ ἀνέμων ἐμβολὰς ὑποφέρει, χωρισθέντα δὲ καὶ πρὸς ἰδίαν ὑπόστασιν φυτευθέντα ῥαδίως ἐξ ὀλίγης βλάπτεται.
- 2.27.2 οὐ τοίνυν ἐκ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι τὴν γαλοῦχον ἐξ οἴνου νῦν νομιστέον μηδὲ τὸ βρέφος κακωθήσεσθαι, διαλογιστέον δέ, ὅτι τῆς κατὰ τοῦτο συστάσεως εὐτονώτερον ὁ οἶνος, ἔνθεν τὰ πολλὰ τῶν ἀμελῶς τρεφομένων ἐπιληπτικοῖς ἀλίσκεται σπασμοῖς. τί ποιητέον σβεννυμένου τοῦ γάλακτος ἢ φθειρομένου ἢ παχυνομένου ἢ λεπτυνομένου.
- 2.28.1 Ἐλαττουμένου δὲ τοῦ γάλακτος καὶ σβεννυμένου ἢ φθειρομένου ἢ λεπτυνομένου [παραδοτέον] ἢ παχυνομένου καλὸν μὲν [γὰρ] ἑτέρας τιτθῆς γάλα διδόναι [τὸ βρέφος], μὴ ἐπιτρεπούσης δὲ τῆς περιστάσεως τὴν παροῦσαν διαιτᾶν, ὥς μὴ νόσῳ περιπεσεῖν τὸ βρέφος.
- 2.28.2 ἀποσβεννυμένου τοίνυν τοῦ γάλακτος ἐπιθεωρητέον, πότερον διὰ νόσον γίνεται τοῦτο μερικὴν ὑστέρας ἢ καὶ ἄλλων τινῶν τόπων, ἢ καὶ <δι'> ὅλου τοῦ σώματος ἀτροφίαν κοινῶς ἢ φυσικῶς ἐλαττοῦται τὸ γάλα μηκέτι τῆς φύσεως τοσοῦτον ἀπογεννᾶν δυναμένης, ὅσον ἱκανόν ἐστιν τῷ τρεφομένῳ.
- 2.28.3 καὶ μὲν τις νοσώδης ὑποπίπτῃ διάθεσις, ταύτην δεῖ ἀκολουθῶς ἀνασκευάζειν, τοῦ γὰρ πάθους λυθέντος καὶ ὁ παραποδισμὸς λύεται τῆς ἐνεργείας· ἐὰν δὲ μὴ διὰ πάθος, γυμνασίῳις δεῖ χρῆσθαι τοῖς ἀνειμένοις καὶ περιπάτοις καὶ τρίψεσιν ταῖς δι' αὐτῆς καὶ ταῖς δι' ἄλλων μετὰ κατοχῆς πνεύματος, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ τοὺς μαστοὺς τρίβειν ἡρέμα.

- 2.28.4 χρῆσθαι δὲ καὶ ἀναφωνήσει καὶ λουτρῷ καὶ τροφαῖς εὐχύλοις καὶ τῇ διαχύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῖς δυναμένοις μάλιστα γυμνάζειν τὰ ὑπερκείμενα μέρη· διὰ τούτων γὰρ εἰς εὐτροφίαν ἀγομένου τοῦ ὅλου σώματος συνευτροφεῖ καὶ τὰ περὶ τοὺς μαστοὺς. συνεχεστέρα δὲ ἔστω καὶ ἡ ἐκμύζησις, πρὸς γὰρ τὴν τοιαύτην αἴσθησιν ὕλης ἐπιφορὰ γίνεται πλείονος.
- 2.28.5 Μνησίθεος δὲ δις τῆς ἡμέρας ἐμέτῳ χρῆσθαι παραινεῖ μὴ ἐφιστάς, ὅτι διὰ τῶν ἐμέτων διαφθορὰ γίνεται μᾶλλον, χωρὶς εἰ μὴ χρόνιον νόσημά τις θέλοι διορθώσασθαι. τινὲς δὲ τοῖς ἀρωματικοῖς ποτήμασιν ἐχρήσαντο καὶ τοῖς καταποτίοις <τοῖς διὰ> τοῦ γάλακτος λεγομένοις· ἔδοσαν δὲ καὶ τοὺς μαστοὺς ἐσθίειν τῶν πολυγαλακτούντων τῇ φύσει ζῶων.
- 2.28.6 οἱ δὲ γλαυκάς τε καὶ νυκτερίδας ἔκαυσαν καὶ τὴν σποδιὰν αὐτῶν τοῖς πινομένοις ἐπέπασσον ἢ μεθ' ὕγρου τινος τοῖς μαστοῖς ἐπέχριον. ἅπερ ἀποδοκιμαστέον ἕκαστα, τὸν γὰρ στόμαχον ἀνατρέποντα καὶ φθορὰν ἐργαζόμενα διπλασιάσει τὴν ἀτροφίαν. πλείονος δὲ γενομένου γάλακτος τοῖς εὐτονωτέροις γυμνασίοις τὰ σώματα δεῖ καταπυκνοῦν, παχυτέρου δὲ ὄντος λουτροῖς τε χρῆσθαι καὶ τροφαῖς ῥοφηματώδεσιν καὶ τοῖς ὀλιγοτρόφοις τῶν προσφερομένων καὶ ὕδροποσίᾳ.
- 2.29.1 τινὲς δέ, ὧν εἰσιν οἱ περὶ Μοσχίων α, κάππαριν ἔδοσαν καὶ ῥαφανίδας καὶ ταρίχους οἷς οὐ συγκαταθετέον, διὰ γὰρ τῆς δριμυφαγίας εἰ καὶ τὸ πάχος τέμνοιτο τοῦ γάλακτος, <ἢ> ποιότης αὐτοῦ φθαρεῖσα καὶ δηκτικὴ γενομένη μᾶλλον <βλάπτει>. λεπτοτέρου δὲ τοῦ γάλακτος γενομένου τὰ μὲν λουτρά ἀποδοκιμαστέον ἐξυδατωτικὴν φύσιν ἔχοντα, χρηστέον δὲ τροφῇ πόλτοις σκευαζομένοις ἐκ φαρός τε καὶ χόνδρου καὶ ῥοφῆσις καὶ στροβίλοις καὶ ποσὶ χοιρεῖσι καὶ τοῖς ἀκροκωλίοις (γλίσχρον γάρ τι καὶ κολλῶδες [δὲν] ἐν τούτοις) καὶ ἐριφείοις κρέασι ποτὲ μὲν ὀπτοῖς, ποτὲ δὲ ἐφθοῖς καὶ οἶναρίῳ τῆς γε τοῦ βρέφους προκοπῆς ἐπιτρεπούσης.
- 2.29.3 διαφθειρομένου δὲ τοῦ γάλακτος, ὅπερ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀπεψιῶν γίνεται καὶ συνουσιῶν καὶ τῆς κακοχυμωτέρας τροφῆς, ὑφαιρετέον μὲν τούτων ἕκαστον, εἰς δὲ τὴν εὐχυλον καὶ ὑγιεινὴν ἐπιστρεπτέον δίδαιταν. καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν γαλούχων ταῦτα, ἀνακαμπτέον δὲ ἐπὶ τὰ λοιπὰ <τῶν> εἰς τὴν τοῦ βρέφους ἐπιμέλειαν. Περὶ λουτροῦ καὶ τρίψεως τῶν βρεφῶν ν.
- 2.30.1 Προσεκτέον τοίνυν ἀκριβέστερον τοῖς λουτροῖς, ἵνα μήτε συνεχῶς λούηται τὸ βρέφος μήτε ἐπὶ πολὺ καθέψηται διὰ τῆς ἐξαντλήσεως, ὅπερ αἱ πλεῖσται πράττουσιν γυναῖκες· τρεῖς γὰρ αὐτὸ λούουσι δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ μέχρι τῆς ἐκλύσεως καταντλοῦσιν ἡδόμεναι τῷ μετὰ τὸ λουτρὸν αὐτὸ κεκοπωμένον ἡσυχάζειν τε καὶ κοιμᾶσθαι. τοῦτο δ' ἐστὶ βλαβερώτερον· ἄτονον γὰρ γίνεται τὸ σῶμα καὶ εὐπαθὲς καὶ εὐπερίψυκτον καὶ πρὸς πᾶσαν βλάβην εὐάλωτον, ἐξοχώτερον δὲ κεφαλὴν πέφυκεν ἀδικεῖσθαι καὶ τὰ περὶ τὰς αἰσθήσεις.
- 2.30.2 ὅθεν καὶ καθ' ἡμέραν μὲν αὐτὸ δεῖ λούειν, οὐδέποτε δὲ νυκτός, ἀλλ' οὐδὲ δις οὐδὲ τρίς, μόνον δὲ ὅταν ἐπείγῃ τι, μολυνόμενον ἐπὶ πλεῖον ἢ ἐξανθήμασιν τραχυνόμενον. ὁ δὲ τρόπος ὁ τοῦ λουτροῦ καὶ τῆς τρίψεως τοιοῦτός ἐστιν.
- 2.31.1 δεῖ πρῶτον οἰκημάτιον ἐκλέγειν συμμέτρως θερμὸν καὶ τὴν αὐγὴν ἀποκλίνειν. καθίσασαν δὲ τὴν μαῖαν καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων ἀπλώσασαν ὠμόλινον <ἢ> ῥάκος, ἔπειτα κατακλίνειν τὸ βρέφος καὶ ἀποσπαργανώσασαν ἀλείφειν ἐλαίῳ χλιαρῷ· εἴτα κατέχουσιν τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα ὑπὸ τὴν μασχάλην, ὥστε τὸ στῆθος αὐτοῦ τῷ πῆχει προσαναπαύεσθαι παρεγκεκλιμένου ποσὶς ἐπὶ τὸ δεξιὸν πλευρόν, καταντλεῖν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὕδωρ θερμὸν τε καὶ εὐκρατον ὡς πρὸς τὴν τοῦ βρέφους εὐαρέστησιν· τὸ γὰρ ὡς πρὸς ἡμᾶς εὐκρατον ζεστότερον ἀκμὴν τῷ νηπίῳ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τρυφερίαν τοῦ σώματος.
- 2.31.2 παρεπιχέειν δὲ τινα κατὰ λόγον ἀρμόσει ὕδωρ θερμὸν, ἐπεὶ ψύχεται τὸ πρῶτον, καὶ καταντλεῖν μέχρις ἂν εὐανθὲς γένηται τὸ σῶμα καὶ ὁμαλῶς θερμὸν.

- 2.31.3 εἴτα στρέφειν τὸ βρέφος καὶ ὑπτιωθέντος αὐτοῦ προσαπολύνειν καὶ ἀποκαθαίρειν τὰ μηρία καὶ τὴν ἔδραν καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ περὶ τὰς μασχάλας (ῥύπος γὰρ αὐτοῖς περιφύεται) κᾶπειτα λοιπὸν εἰς καθαρὸν ὕδωρ ἢ ἔλαιον ἀποβαπτομένῳ τῷ λιχανῷ τὰ ἐγκείμενα τῷ στόματι σίελα κομίζεσθαι καὶ ἡσυχῇ γλῶττάν τε καὶ οὖλα καὶ χαλινὰ διαψηλαφᾶν, κούφως δὲ θλίβειν τὸ ἦτρον εἰς ὑπόμνησιν ἀπουρήσεως.
- 2.31.4 μετὰ δέ τινας ἡμέρας καὶ διὰ γαλακτώδους ὕδατος μετὰ τὸ θερμὸν ἐθίζειν αὐτὸ λοῦσθαι, χάριν τῆς πρὸς τὴν ψυχρολουσίαν συνηθείας, ὅφ' ἧς δυσπερίψυκτον φυλαχθήσεται. μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν ἐκ τῶν σφυρῶν ἀποκρατούμενον ἐπὶ κεφαλὴν αὐτὸ δεῖ κρεμνᾶν χάριν τοῦ διάστασιν λαμβάνειν τοὺς σπονδύλους καὶ εὐκαμπῇ τὴν ῥάχιν ἀποτελεῖσθαι καὶ τὰ νεῦρα καθάπερ ἐκ συστροφῆς τινος ἀπλοῦσθαι, κᾶπειτα προσηνῶς αὐτὸ σχηματίζειν κατὰ τῶν τῆς λελουκυίας μηρῶν καὶ τῷ προὑποκειμένῳ ῥάκει ἢ ὠμολίνῳ περιβληθὲν ἐκμάσσειν.
- 2.32.2 εἴτα συναλείφειν ἐκτενῶς καὶ τρίβειν μετὰ διαπλασμοῦ μέρος ἕκαστον, ὥστε λεληθότως [ἕκαστον] τὸ ἀκμὴν ἀδιαμόρφωτον εἰς τοὺς κατὰ φύσιν διατυπωθῆναι χαρακτῆρας. διακρατήσασα γὰρ οὖν ἢ τιτθὴ ποτὲ μὲν τὸν καρπὸν μετὰ ἀποτάσεως τῆς δεξιᾶς χειρὸς λοξὴν κατὰ ῥάχεως ἀπὸ εὐωνύμου γλουτοῦ τὴν τρίψιν ἀγέτω, ποτὲ δὲ καὶ τὸ δεξιὸν σφυρὸν κατασχοῦσα πάλιν ἀπὸ τῆς εὐωνύμου ὠμοπλάτης ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀγέτω σκέλος.
- 2.32.3 εἴτ' ἐπὶ ῥάχιν ἀνακλάτω τὰ κῶλα, δεξιὸν μὲν ἀκροπόδιον ἀριστερῷ προσάγουσα χειρὸς ἄκρῳ, εὐώνυμον δὲ δεξιῷ. μαλάσσεται γὰρ οὕτω τὰ νεῦρα τῶν ἄρθρων, (ῶν) ἕκαστον εὐκίνητοτερον ταῖς ποικίλαις περιαγωγαῖς ἀποτελεῖται, καὶ εἴ τι γλισχρῶδες συνισταμένου τοῦ ζώου παρεισεδύετο τοῖς ἄρθροις, ἐκθλίβεται.
- 2.32.4 μετὰ δὲ τὴν καθ' ἑν μάλαξιν ἀμφοτέρα τὰ σκέλη πρὸς ἄλληλα συνάγουσα διὰ μὲν τῆς ἐτέρας χειρὸς μετ' ἀποτάσεως συνεχέτω, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ὅλον κατὰ μῆκος τριβέτω. καὶ τοπικῶς ἰγνύας μὲν ἐκπλατυνέτω τῇ τοῦ θέναρος ἐπαγωγῇ, σφυρὰ δὲ ἀλλήλοις προσηγμένα ζυγούτω καὶ ῥυθμιζέτω <καὶ> κατὰ τὴν ἀνάτριψιν τὴν ἀπὸ τῶν πτερνῶν τὰς προτέρας ὑπεροχὰς καταστελλέτω διορθουμένη τὸ ἐκ τρεπόμενον· εἴτα προσανακλάτω τὰ κῶλα τοῖς πυγαίοις προσάγουσα τὰς πτέρνας.
- 2.33.2 ἐντεῦθεν δὲ καὶ πλατεῖαις ταῖς χερσὶν ἐπ' εὐθείας τε καὶ κατὰ περισπασμὸν ἐξομαλίζέτω τὴν ῥάχιν, εἴτα τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ κάτωθεν ἀπὸ μεσοπυγίου ἕως ἰνίου κατ' ἀπότασιν θλίβουσα ἐπικοιλαινέτω <καὶ πά> λιν ἀπὸ τραχήλου ἕως ἱεροῦ ὀστέου κατ' εὐθειαν, ἵνα ἢ μετὰ τοῦ εὐπρεποῦς καὶ ἢ μετ' εὐκίνησιος τῶν σπονδύλων σύνθεσις ἀποτελεσθῇ.
- 2.33.3 μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τοῦ μεγάλου καὶ λιχανοῦ δακτύλου τὰ περὶ τὰ πυγαῖα ταῖς ἐμπιέσεσιν εὐπρεπειᾶς ἕνεκα κοιλαινέτω, συνεστραμμένης δὲ τῆς χειρὸς ἐπαγωγῇ τὰ ὑπὲρ τὸν ἔσχατον τῆς ῥάχεως σπόνδυλον λεληθότως ἀπωθεῖσθαι πρὸς τὸ μὴ γενέσθαι λόρδωσιν, οὕτω δὲ καὶ κατὰ νώτου καὶ μεταφρένου χάριν τοῦ δυσεξύβωτα καὶ <μῆ> ἀνώμαλα εἶναι.
- 2.33.4 μετὰ δὲ ταῦτα τὸ κεφάλιον πρῶτον μὲν <κατὰ> περιαγωγὴν ἐκατέρᾳ χειρὶ τριβέτω στρογγύλως, δεύτερον δὲ πῶς ὑποτυπούτω ποτὲ μὲν ἐξ ἀντιθέτων τῶν χειρῶν ἢ μὲν κατ' ἰνίου, ἢ δὲ κατὰ μετώπου τασσομένη, ποτὲ δὲ ἢ μὲν κατὰ κορυφῆς, ἢ δὲ ὑπ' ἀνθερεῶνα.
- 2.33.5 εὐρυθμιζέτω δὲ δεξιῶς τὸ κρανίον, ὥστε μὴ προμηκέστερον ἢ φοξὸν ἀποτελεσθῆναι. ποτὲ δὲ καὶ κινεῖτω προσεπαίρουσα τὸ κεφάλιον καὶ ἀποτεινέτω, γυμνασίας ἕνεκα τῶν τενόντων καὶ κινήσεως τῶν σπονδύλων, ἐπεὶ δι' αὐτοῦ ταῦτα τὰ μέρη κινεῖν ἀδυνατεῖ τὸ νήπιον. τούτων δὲ ἐπιμεληθεῖσα στρεφέτω τὸ βρέφος καὶ τὰ ἔμπροσθεν συναλειφέτω.
- 2.34.1 καὶ διὰ τινῶν ἡμερῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγχυματιζέτω, καὶ μὴ καθ' ἡμέραν, ὀφθαλμίαι γὰρ ἐντεῦθεν ἐνίοις ἐπακολουθοῦσιν ἐλκουμένων ποτὲ καὶ τῶν ὑμένων. τριβέτω δὲ πάλιν ἀπὸ ἀκρωμίου κατὰ μίαν ἀποτεταμένην χεῖρα, κᾶπειτα λοιπὸν αὐτὰς ἀντιπαραλλασσέτω περὶ

στέρνον ὡς ἐπὶ πλευρὰς ἄγουσα καὶ περιπτύσσουσα, καθάπερ ἐπὶ τῶν περιλαμβανόντων εἴωθε γίνεσθαι, μετὰ ποσῆς ἐκτάσεως.

- 2.34.2 προσανατριβέτω δὲ κοιλίαν καὶ θώρακα καὶ καθ' ἓν πάλιν σκέλος ἀποτεταμένον, εἴθ' ὅφ' ἐν ἐξυγμένα τὰ δύο. διασαλευέτω δὲ καὶ τὰς ἐπιγονατίδας, ἵνα μὴ δυσκίνητοι τῇ συμβολῇ τῶν κώλων καθιστῶνται, καὶ προσεκπλατυνέτω χάριν εὐμορφίας ἀπλῇ τῇ χειρὶ κατὰ μῆκος ἀντιπαραγομένη, συνηγμένων πρὸς ἄλληλα τῶν σκελῶν.
- 2.34.3 τριβέτω δὲ τοῖς ἀντίχερσιν ἑκατέροις καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς <καὶ> περιπλασσέτω καὶ τὸν μυκτῆρα διεγείρουσα μὲν αὐτὸν ἐπὶ σιμῶν, θλίβουσα δὲ ἐπὶ γρυπῶν, προσαναστελλουσα <μέν>, ὅφ' ὧν τὸ γρυπὸν, οὐ κατὰ μετεωρισμὸν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, κατὰ προπέτειαν δὲ τῶν περὶ τὸ σφαιρίον ἄκρων, ἐπισπωμένη δὲ ἀνεσταλμένα τὰ πτερυγώματα τῶν ῥινῶν. εἰ δὲ ἄρρεν τὸ νήπιον ὑπάρχον φαίνοιτο λειπόδερμον, τρυφερῶς ἐπισπάσθω τὴν ἀκροποσθίαν ἢ καὶ διὰ κροκόδος συνεχέτω πρὸς διακράτησιν· ἐλκομένη γὰρ ἐκ τοῦ πρὸς ὀλίγον καὶ συνεχῶς ἐπισπωμένη ῥαδίως ἐπιδίδωσι καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαμβάνει μῆκος καλύπτουσα τὴν βάλανον καὶ συνεπιζομένη τὴν φυσικὴν εὐμορφίαν τηρεῖν.
- 2.34.4 προσαναπλασσέτω δὲ καὶ τὸν ὄσχεον ἐκ τῶν συμμηριῶν, <καὶ> ἵνα μὴ θλίβηται, προὑποβάλλουσα ἔριον κατὰ τῶν μηρῶν οὕτως αὐτὸν ἀποτιθέτω. μετὰ δὲ τὸν διαπλασμὸν σπαργανούσθω τὸ βρέφος ὀλίγῳ λεπιπασμένον ἐλαίῳ· τὸ γὰρ πλεῖον ψύχει τε καὶ οὐκ ἔξ μένειν τὰ σπάργανα δι' ὑγρασίαν, καὶ ὀλισθανόντων καὶ περιτρεπομένων διαστρέφεται τὰ κῶλα.
- 2.35.1 συμφέρει δέ ποτε καὶ κηρῷ Τυρρηνικῷ τακέντι <σὺν> ἐλαίῳ πρὸ τῆς σπαργανώσεως ἀλείφειν τὰ σώματα· μαλάσσει γὰρ οὗτος καὶ θάλπει τὸν ὄγκον, ἔτι δὲ πως τρέφει καὶ λευκαίνει τὸ σῶμα.
- 2.35.2 μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν ἐκμυζάτω τὰ ὦτα καὶ τοὺς μυκτῆρας τοῦ βρέφους, ὅπως μὴ ὑπομεῖναν ὑγρὸν τρυφεροῦς ἔτι τυγχάνοντας τοὺς φυσικοὺς πόρους βλάβῃ. Πῶς δεῖ καὶ πότε διδόναι τῷ βρέφει τὸν μαστόν.
- 2.36.1 Διαστήσασα δὲ ὀλίγον, ὥστε <τὸ βρέφος ἀπηρεμῆσαι μετὰ> τὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ ταραχήν, αὐτὸ παρατιθέτω· τὸ γὰρ εὐθέως παρέχειν τὴν τροφήν ἐπιβλαβὲς οὐ μόνον νηπίῳ, ἀλλὰ καὶ τελείῳ, πεπυρωμένη γὰρ ἢ σύγκρισις ἀθρόως ἐπισπᾶται τὴν τροφήν καὶ διαφθείρει.
- 2.36.2 καὶ αὕτη ἢ γαλουχοῦσα, εἴπερ ἀπὸ βαλανείου τυγχάνει, διαστησάτω τὸ αὐτάρκες καὶ προλαμβάνετω πρότερον ὑδάτιον· οὐ γὰρ τεταραγμένῳ τῷ σώματι μόνον ἐπιβλαβὲς λαμβάνειν τὴν τροφήν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τεταραγμένου σώματος τροφή βλάπτει.
- 2.36.3 καὶ τὸ νήπιον οὖν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ διαστησάτω καὶ ἡ τροφός, <καὶ> ἀπαμελξάτω τὸ παρεγκείμενον τοῖς μαστοῖς καὶ ἀποθλίψασα τὸ ἀπὸ τῆς ταραχῆς διεφθαρμένον γάλα, τότε διδόντω καθαρὰν τροφήν εὐσταθοῦντος τοῦ σώματος. αἰὲ μέντοι παρέχουσα τὸν μαστὸν καθεξέσθω καὶ προσστερνισαμένη ταῖς ἀγκάλαις τὸ βρέφος ποσῶς ἀνάρροπον ἐπὶ πλευρὸν ἐσηματισμένον, ποτὲ μὲν δεξιόν, ποτὲ δὲ εὐώνυμον, ἐντιθέτω τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ τὴν θηλήν.
- 2.37.1 καθεξέσθω μὲν οὖν οἷον ἐπινενευκυῖα, ἐπειδήπερ ὑπτιωμένης αὐτῆς ἢ καταρρόπου ἐσηματισμένης δυσκολωτέρα γίνεται ἢ κατάποσις, ὥστε ποτὲ μὲν ἀνταποδίδοσθαι τὸ πινόμενον, ποτὲ δὲ καὶ πνιγμοῦ γίνεσθαι παραίτιον.
- 2.37.2 τοῦ αὐτοῦ δὲ χάριν καὶ τὸ βρέφος ποσῶς ἀνάρροπον ἐσηματίσθω, μὴ διηνεκῶς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν πλευρόν, πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐναλλάξαι ὅφ' ἑκατέρου τε μαστοῦ τρέφεσθαι, δεύτερον δὲ πρὸς τὸ μὴ μετὰ τὴν λύσιν τῶν σπαργάνων μὴ πάντοτε κατεχομένην τὴν δεξιὰν μελέτην ὑπομεῖναι τῆς ἀνενεργησίας.
- 2.37.3

ἐνθεῖσα μέντοι τὸν μαστόν, ὡς εἴρηται, πρὸ τοῦ τὸ νήπιον ἐπισπᾶσθαι τὴν θηλὴν πρῶτως ἐνθλιβέτω τὸ γάλα πρὸς ὑπόμνησιν τῆς ὀρέξεως καὶ εἰς τὸ μὴ κακοπαθεῖν ἐπὶ πολὺ τὸ νήπιον τὴν πρῶτην βιαζόμενον ὀλκήν.

- 2.37.4 ἄφ' ὕπνου δὲ ἡ τροφὸς ὑπάρχουσα πάντοτε περιπατεῖτω διατριψαμένη καὶ σαλεύουσα τοὺς μαστοὺς <καὶ> οὕτω τὸ γάλα τῷ τρεφομένῳ παρεχέτω· διατμίζεται γὰρ τὸ περισσὸν καὶ λύεται τὸ παχυμερές ἐκ τῆς τοιαύτης προδιακινήσεως.
- 2.37.5 μικρὸν δ' ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ προδιακατέχουσα μετὰ τὸ συμμέτρου μετασχεῖν γάλακτος κοιμίζεται καθ' οἷας ὑπεδείξαμεν κοίτης, προκύπτον δὲ καὶ ἐγκλίνον καθεδρίῳ. πᾶν τότε δὲ ἄνωθ' ἐν τι περιβαλλέσθω σκέπης ἕνεκεν ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοὺς ἐπικαλυπτέτω διὰ τινος, οὐ μόνον τῇ τρυφῇ πρὸς πᾶν τὸ παρεμπεσεῖν δυνάμενον εὐαδικήτους ὑπάρχοντας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ πλείονος φωτὸς καὶ τῆς ἀηδεστερας αὐγῆς εἰωθότας ἀποστραβοῦσθαι.
- 2.37.6 μὴ συγκοιμάσθω δὲ τὸ βρέφος αὐτῇ, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχαῖς, ἵνα μὴ ἀπροόπτως ἐπικυλισθεῖσα περιθλάσεως ἢ πνιγμοῦ γένηται παραιτία. διὸ καὶ παρακεῖσθωσαν αἱ βαυκάλαι τῇ κλίνῃ, κἂν ἔγγιον ἔτι σπουδάζῃ τὸ βρέφος ἔχειν, ἢ σκάφη κατὰ τῆς κλίνης ἐπιτιθέσθω. παραινέτεον δὲ τῇ τροφῇ καὶ ὥστε μὴ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἢ νυκτὸς διδόναι τὸ γάλα· διὰ γὰρ τὴν ἀμετρίαν νόσοις ἀλίσκεται, πρὶν ἐξοικονομῆσαι τὸ πρῶτον ἕτερον λαμβάνον καὶ οὕτως διαφθεῖρον τὸ πρῶτον, καὶ μάλιστα νυκτός.
- 2.38.2 πλεονάκεις μὲν οὖν παρέχειν τὸν μαστόν παρ' ὅσον τὴν αὐτάρκη τροφήν οὐ δύναται λαμβάνειν· καὶ γὰρ τὸ γάλα φύσει πλήσιμον, ὥστε κόρον ἐμποιῆσαι τῷ νηπίῳ, πρὶν ἢ αὐτάρκες αὐτῷ πρὸς τὴν διάθρεψιν παρατεθῆναι, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ βρέφος, κάμνον διὰ τὴν ἀτονίαν τοῦ ἐπισπᾶσθαι ἄχρι πλείονος τὴν θηλὴν, ἀφίσταται πρὸ τοῦ λαβεῖν τὸ αὐτάρκες.
- 2.38.3 παρ' ὃ πλεονάκεις μὲν αὐτῷ δεῖ τὸ γάλα δίδοσθαι, πλὴν οὐκ ἀδιαλείπτως οὐδὲ πρὸ τοῦ λουτροῦ, πολὺ δὲ μᾶλλον οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς βαλανείοις, ὅπερ ἀπαραιτήτως ποιοῦσιν αἱ γυναῖκες ῥαδίως κλαῖον αὐτὸ σιγῇσαι θέλουσαι· διαφθειρομένου γὰρ καὶ ἀποξηνομένου τοῦ γάλακτος κακοῦται τὸ νευρῶδες ἐπιληψίαί τε καὶ ἀποπληξίαί γίνονται.
- 2.38.4 πάντων δὲ χαλεπώτατον καὶ εἰς προφυλακὴν τοῦ μηδ' ὅλως αὐτὸ κλαῦσαι τὴν θηλὴν διὰ τοῦ στόματος καταλιπεῖν αὐτοῦ κοιμωμένου· θλιβομένων γὰρ τῶν μυζωτήρων καὶ ἀποφρασσομένου τοῦ στόματος καὶ βαρυνομένου τοῦ φάρυγγος ἔσθ' ὅποτε τοῦ γάλακτος χωρὶς ἐκμυζήσεως ἐπιρρέοντος τὸ νήπιον πνίγεται. ἄλλως τε καὶ οὐ <δεῖ> διὰ τὸ κλαίειν πάντοτε <τὸν> μαστόν αὐτῷ παρέχειν.
- 2.39.1 πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῷ συμφέρει ποτὲ καὶ ὁ κλαυθμὸς· γυμνάσιον γὰρ φυσικὸν τοῦτο εἰς τόνωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων πρὸς τε τὴν διάτασιν διευρυνομένων τῶν πόρων ἢ ἀνάδοσις τῆς τροφῆς εὐχερεστέρα παρασκευάζεται· πλὴν οὐχ ἕως πλείονος κλαίειν ἀνετέον αὐτό, καὶ γὰρ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδικεῖ καὶ τῆς εἰς ὄσχεον ἐντέρων κατολισθήσεως αἴτιον γίνεται.
- 2.39.2 δευτέρον οὐ διὰ μόνην ἔνδειαν κλαυθυμίζει τὸ βρέφος, ἀλλὰ καὶ διὰ σφίγξιν ἢ θλίψιν κακῶς ἐσχηματισμένον, ἢ διὰ δῆξιν περισσωμάτων καὶ ζώου τινὸς ἢ νυγμόν, ἢ πλῆθος τροφῆς ἐπιβαρούσης τὸν ὄγκον, ἢ ῥίγος, ἢ κα <ῥῆμα, ἢ> τὸ μὴ δύνασθαι διαχωρῆσαι σκληροτέρου παρεγκειμένου τοῖς ἐντέροις περισσεύματος, ἢ διὰ δυσαρέστησιν ἄλλην ἢ νόσον· ὣν ἕκαστον, ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται, σημειοῦσθαι δὴ πέφυκεν, ὥστε κατάλληλα πρᾶξαι τοῖς ὀχλοῦσιν καὶ οὐ πάντως ἐπὶ τὸ δοῦναι τὸν μαστόν τῷ βρέφει παρελθεῖν.
- 2.39.3 ὅτι μὲν οὖν θλίβεται, γνωρίσομεν τῷ δακτύλῳ τὴν θλίψιν τῶν τελαμώνων καταλαμβάνοντες καὶ πελιούμενον ἄκρον ἰδόντες ἢ μὴ κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένον· ὅτι δὲ δάκνεται ἢ νύσσεται ὑπὸ τινος, διὰ τοῦ αἰφνίδιον κραυγᾶσαι μῆτε μετασχηματισθὲν μῆτε ἐσφιγμένον ὑπὸ τῶν

σπαργάνων· ὅτι δὲ βαρεῖται διὰ πλείονος τροφῆς παράθεσιν, διὰ τοῦ ἀσᾶσθαι καὶ ἐρυγάζεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ μετέωρον ἔχειν τὸ ὑποχόνδριον (καὶ τούτου μαθεῖν πρόσεστιν, ποσάκις πέπωκεν γάλα)· ὅτι δὲ ῥιγοῖ, διὰ τοῦ πυκνοῦσθαι καὶ συστρέφεσθαι καὶ ἀπεψῆσθαι, ποτὲ δὲ καὶ πεπελιῶσθαι τὰ γυμνά καὶ τὸν οἶκον, ἐν ᾧ τρέφεται, φαίνεσθαι ψυχρόν· ὅτι δὲ καυματίζεται, διὰ τοῦ θερμότερου μὲν ἡμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ ἀέρος, ἐρυθραίνεσθαι δὲ καὶ πνευστιᾶν τὸ νήπιον ἢ πολλάκις παρὰ τὸ δέον σκεπάσμασιν περιβεβλησθαι· ὅτι δὲ παρὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ σκύβαλον καὶ δυσδιαχώρητον, ἐκ τοῦ μετὰ διατάσεως καὶ συνολκῆς τοῦ σώματος κλαίειν ἔνεστι γινῶναι· ὅτι δὲ <δι' ἄλλην> δυσἀρέστησιν καὶ ὁποιανδήποτε νόσον, διὰ τοῦ συνάγεσθαι τοῖς χαρακτηῖρσιν καὶ ἀποστρέφεσθαι τὸν μαστὸν ἐπὶ μηδεμιᾷ τῶν ἔμπροσθεν αἰτιῶν εἰρημένων.

2.39.10 τὸ δὲ τῆς τροφῆς ὀρεγόμενον διὰ τοῦ μηδενὸς τῶν εἰρημένων παρόντος τὰ χεῖλη μὲν σαλεύειν, τὸ δὲ στομάτιον ἀνοίγειν (καὶ μάλιστα εἴ τις αὐτοῦ δακτύλῳ παράψαιτο διὰ τῆς ἀφῆς εἰς ὑπόμνησιν ἄγων τῆς θηλῆς), ἔτι δὲ διὰ τοῦ προσεπιθεωρῆσαι, πόσῳ μὲν εἴωθεν ἀρκεῖσθαι γάλακτι, πόσον δὲ ἔλαβεν νῦν, καὶ εἰ, ἐπεὶ πολὺς ὁ μεταξὺ γεγένηται χρόνος, καὶ <τὸ> ὑποχόνδριον καθεῖται· τότε γὰρ παρέχουσα τῷ βρέφει τὸν μαστὸν ἢ γαλοῦχος εἰς διόρθωσιν τοῦ διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς κλαυθυμρίζοντος οὐ διαμαρτῆσεται. φυλάττεσθαι δὲ καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τοῦ γάλακτος εὐθέως αὐτὸ κινεῖν.

2.40.1 καὶ γὰρ οἱ τέλειοι μετὰ τροφήν αἰωρούμενοι βλάπτονται φθειρομένης τῆς τροφῆς, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὸ ἀκμὴν νήπιον διὰ τε τὴν τρυφερίαν τοῦ σώματος καὶ διὰ τὸ φύσει πως εὐεπιπόλαστον εἶναι τὸ γάλα· δι' ἣν αἰτίαν, ὡς εἰκός, καὶ τὰ βρέφη συνεχέστερον ἐξερᾷ, πρὸς τὴν ἄτακτον καὶ ἀδιάλειπτον κίνησιν ναυτιῶντα καὶ ἀνατρεπόμενα <τὸν> στόμαχον τοῖς δυσθαλάσσοις τῶν πλοῖζομένων ἐμπερῶς.

2.40.2 διὰ τοῦτο καὶ τὰ οὕτω τρεφόμενα πλαδαρὸν ποιεῖ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς νόσους εὐεπηρέαστον, ὅμοιον τι πάσχοντα τοῖς σιτευομένοις ἐρίφοις, οὓς οἱ κατ' ἐπιτήδευσιν λιπαροὺς ποιῆσαι θέλοντες, ὅταν πληρωθῶσιν τοῦ γάλακτος, ἐν σφυρίδι κρεμάσαντες κινουῦσιν δι' ὅλης ἡμέρας τε καὶ νυκτός, οὕτω γάρ, διὰ τὸν σάλον τῆς τροφῆς εἰς ὅλα τὰ σώματα φερομένης, διογκοῦται καὶ ἐμπιπλάται μέρος ἕκαστον.

2.40.3 εἰ δὲ ἐπιμόνως κλάοι τὸ βρέφος ἀπὸ τῆς γαλακτοποσίας, ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ διακρατεῖτω ἐρεθισμοῖς τισιν καὶ ψελλίσμασιν καὶ φωναῖς προσηνέσιν παρηγοροῦσα τὸν κλαυθμόν, μήτε δὲ ἐκφοβοῦσα μήτ' ἐπιταράττουσα ψόφοις τισὶν ἢ ἄλλαις ἀπειλαῖς· ἢ γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔκπληξις αἰτία παθῶν γίνεται ποτὲ μὲν σωματικῶν, ποτὲ δὲ ψυχικῶν.

2.40.4 οὐκ εὐθέως οὖν μετὰ τὴν τροφήν αἰωρητέον, ἀλλὰ ἢ μετ' <ἂν τὸ> αὐτὴν ἀναδοθῆναι ἢ πρὸς τροφῆς. πρὸς ἀναλογίαν δὲ τῆς ἔξεως καὶ <ἢ> διὰ τῆς αἰώρας κίνησις ἐπιτηδευέσθω, τὸ <μὲν> πρῶτον μικρὸν σαλευομένης τῆς σκάφης ἢ τῆς βαυκάλης κρεμαμένης ἢ ἐπὶ διαγωνίων λίθων ἐπηρυσμένης, εἰς ὕστερον δὲ καὶ διὰ φορείου, μετὰ δὲ τέσσαρας μῆνας καὶ τῆς τροφοῦ διακρατούσης ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτὸ καὶ περιπατούσης ἢ διὰ ζεύγους αἰωρουμένης.

2.40.5 τὸ γὰρ βαστάζειν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτὸ καὶ κινεῖν ἀποδοκιμάζομεν· θλιβόμενοι γὰρ οἱ δίδυμοι ποτὲ μὲν ἀνατρέχουσιν εἰς τὰ ὑπερκείμενα, ποτὲ δὲ διαλύονται, καὶ οὕτως οἱ μὲν γίνονται κρυψόρχαι, οἱ δὲ εὐνοῦχοι. Περὶ τῆς τοῦ ὀμφαλοῦ ἀποπτώσεως.

2.41.1 Δεῖ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κατὰ πρόβασιν τῶν χρόνων παραγγελμάτων ἐπιθεωρεῖν. καὶ πρῶτον μὲν μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἢ ὅποσαοῦν τοῦ ὀμφαλοῦ κατὰ μαρασμὸν ἀποπεσόντος τὸ ὑπολειφθὲν [καὶ] κατὰ τὴν βάσιν ἐλκῦδριον ἀποθεραπεύειν. αἱ πολλὰ μὲν οὖν γυναικες καύσασαι χοίρειον ἀστράγαλον καὶ λειοτριβήσασαι <ἢ> κοχλίας ἢ βολβούς ἐπιπάσσουσιν, αἱ δὲ μόλυβδον κεκαυμένον καὶ πεπλυμένον· ἄμεινον δὲ τοῦτον καὶ σφονδύλῳ τῷ ἐριουργικῷ

παραπλησίως σχηματίσασαι κατὰ τῆς τοῦ ὀμφαλοῦ χώρας ἐρεΐδουσιν, διὰ τὸ ἐμψυκτικὴν
〈μὲν〉 εἶναι τὴν ὕλην ἐπουλωθησομένης τῆς ἐλκώσεως, διὰ δὲ τὸ βαρεῖαν εὐπρεπῶς εἰς
κοιλότητα τυπωθησομένου τοῦ ὀμφαλοῦ.

- 2.42 Πότε καὶ πῶς παραλυτέον. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ τῶν σπαργάνων αὐτὸ δεῖ λύειν.
- 2.42.1 ἔνιοι μὲν οὖν περὶ τεσσαρακοστὴν ἡμέραν τοῦτο ποιοῦσιν, οἱ πολλοὶ δὲ περὶ τὴν ἐξηκοστὴν, οἱ
δὲ καὶ μακροτέραν ταύτης προθεσμίαν ὀρίζουσιν. ἡμεῖς δ' ἐπεὶ πήξεως ἕνεκα πρὸς
ἀδιάστροφον σχηματισμὸν εὐχρηστεῖν φαμεν τὰ σπάργανα, τότε παραλύειν αὐτὰ δοκιμάζομεν,
ὅτε ἤδη μετρίως πεπηγότος τοῦ σώματος οὐκέτι φόβος ἐστὶν τοῦ διαστραφῆναι τι μέρος αὐτοῦ·
τοῦτο 〈δ'〉 ἐφ' ὧν μὲν διὰ βελτίονα σώματος σύστασιν τάχιον, ἐφ' ὧν δὲ δι' ἀσθενεστέραν
σύγκρισιν βράδιον παραγίνεται.
- 2.42.2 δεῖ δὲ μηδὲ ἀθρόως μηδὲ ὕφ' ἐν πάντα λύειν τὰ σπάργανα, πᾶσα γὰρ αἰφνίδιος εἰς τὸ ἐναντίον
μεταβολὴ ξενοπαθείας ἀποτελεσματική. πρῶτον μὲν 〈οὖν〉 μίαν ἐλευθερώσαι χεῖρα καὶ μετὰ
τινας ἡμέρας τὴν ἑτέραν, εἴτα καὶ τοὺς πόδας· προεκλύειν δὲ τὴν δεξιάν, ἐπικρατηθεῖσα γὰρ
κατὰ τοὺς τὴν εὐώνυμον πρῶτον λῦσαι φθάσαντας ἀτονωτέρα γίνεται τῷ βράδιον τῆς ἑτέρας
ἐπὶ τὴν γυμνασίαν ἐλθεῖν, ὥστε καὶ διὰ τοῦτο ἀριστερόχειρας ἐνίους γίνεσθαι.
- 2.42.3 πηγνυμένου δὲ τοῦ βρέφους μᾶλλον καὶ τὸ ἐν οἴκῳ δεῖ λουτρὸν παραιτεῖσθαι, χρῆσθαι δὲ
βαλανείῳ, μήτε ἐπὶ πολὺν χρόνον μήτε πεπυρωμένῳ· τὸν γὰρ κατ' οἶκον ἀέρα προσηνῶς καὶ
ὁμαλῶς εὐκρατον οὕτως οὐκ ἐνδέχεται παρασκευάζειν.
- 2.42.4 ἐὰν δὲ ἀκμὴν σπαργανούμενον τὸ βρέφος ἐλκωθῇ διὰ τὴν τῶν τελαμώνων παράτριψιν ἢ δι'
ἄλλην τινὰ ποιητικὴν ἐλκώσεως αἰτίαν, παραιτεῖσθαι δεῖ τὰ σπάργανα καὶ ἀπλοῦν αὐτῷ
περιτιθέντα χιτωνάριον ἀποθεραπεύειν τὰ ἔλκη. Πῶς δεῖ καθίζειν καὶ περιπάτησιν ἀσκεῖν.
- 2.43.1 Καθίζειν δὲ καὶ ἀνίστασθαι τοῦ βρέφους πειράζοντος βοηθεῖν αὐτοῦ τοῖς κινήμασιν δεῖ. τάχιον
μὲν γὰρ προθυμούμενον καθίζειν καὶ μέχρι πλείονος εἴωθε κυρτοῦσθαι (καμπτομένης τῆς
ράχεως διὰ τὸ μήπω τὸ σωματίον τόνον ἔχειν), προπετέστερον δὲ ἀνιστάμενον καὶ περιπατεῖν
θέλον διαστρέφεσθαι κατὰ τοὺς μηρούς τὰ σκέλη. τοῦτο δὲ καὶ μᾶλλον ἐπὶ ῥώμης γινόμενον
θεωρεῖται, καθὼς μὲν τινες ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ψυχροῖς ὕδασιν ἢ πόλιν κάτωθεν διαρρεῖται
καὶ τὰ σώματα περιψύχεται ῥαδίως, καθὼς δὲ τινες λέγουσι, καὶ διὰ τὰς συχνὰς τῶν γυναικῶν
συνουσίας ἢ διὰ τὸ μετὰ μέθην ταῖς συμπλοκαῖς χρῆσθαι, τὸ δ' ἀληθὲς διὰ παιδοτροφίας
ἀπειρίαν.
- 2.44.2 οὐ γὰρ ἔγκειται τοσαύτη στοργὴ ταῖς ἐν τῇ πόλει γυναξίν, ὥς τὸ καθ' ἕκαστον ἐπιβλέπειν, ὃν
τρόπον πράττουσιν αἱ καθαρῶς Ἑλληνίδες. μηδενὸς 〈οὖν〉 ἐπιθεωροῦντος τὰ κινήματα τῶν
βρεφῶν διαστρέφεται τὰ κῶλα τῶν πλείστων· ὅλον γὰρ τὸ βάρος τοῦ σώματος ἐπικείται τοῖς
σκέλεσι, στερεὸν δὲ καὶ ἀπόκροτον τὸ ἔδαφος, ὥς ἂν κατὰ τὸ πλεῖστον λίθοις ἐστρωμένον.
ὅταν οὖν ἀντίτυπον μὲν ᾗ, καθ' οὗ βαίνει, βαρὺ δὲ τὸ ἐπικείμενον, τρυφερὸν δὲ τὸ βαστάζον,
κατ' ἀνάγκην τὰ κῶλα ὑπενδίδωσιν μήπω τῶν ὁστέων τετονωμένων. ἔνθεν, ὅταν καθίζειν
πρῶτον ἄρξηται, περιβολαῖς ἱματίων αὐτὸ στεκτέον ἢ παραθέσει τῶν ἀνακρατεῖν αὐτὸ
δυναμένων διερειστέον, καὶ οὐ μέχρι πολλοῦ τὸ πρῶτον· προκόπτον δὲ μᾶλλον ἕως τοῦ ἔρπειν
καὶ πρὸς μικρὸν ἐξανίστασθαι παρὰ τοῖχον αὐτὸ διαστήσαντα καταλιπεῖν, κατὰ πρόβασιν δὲ καὶ
πρὸς δίφρον ὑπότροχον.
- 2.45.1 οὕτως ἐκ τῆς κατὰ βραχὺ συναυξήσεως μελετήσῃ τὴν ἐπίβασιν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ κινήσεως,
ἐξῆς δὲ καὶ περὶ τροφῆς ὑποδεικτέον. Πότε καὶ πῶς ἀπογαλακτιστέον τὸ βρέφος.
- 2.46.1 Μέχρις ἂν οὖν παγῇ τὸ νήπιον, μόνῳ διατρεφέσθω γάλακτι· στενῶν γὰρ ἔτι τῶν ἀραιωμάτων
ὑπάρ χόντων ἐπισφαλὲς ἐπὶ τὴν στερεωτέραν προέρχεσθαι τροφήν, βραδυποροῦσαν μὲν πρὸς
τὰς ἀναδόσεις διὰ τὴν στενότητα τῶν πόρων, θλίβουσαν δὲ πᾶν τὸ δοκοῦν αὐτὴν ὑποδέχεσθαι.

- 2.46.2 διὸ καὶ [αἰ] προπετεῖς μὲν αἰ μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἤδη πειρώμεναι διδόναι τὴν σιτώδη τροφήν (ὅπερ μάλιστα ποιοῦσιν <αἰ τῷ> ἐξαντλεῖν τὸ γάλα βαρυνόμεναι), φαῦλον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων ἤδη τοῦ σώματος ἐστερεωμένου μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τροφήν ἄλλην, οὐ μόνον ὅτι πλαδαρὸν γίνεται τὸ σῶμα καὶ διὰ τοῦτο εὐπαθὲς τὸ ἐκ τοῦ γάλακτος τρεφόμενον ἐπὶ πλεόν, ἀλλὰ καὶ ὅτι νόσου γινομένης εὐχερῶς ἀποξύνεται τὸ γάλα.
- 2.46.3 παρ' ἣν αἰτίαν πεπηγότος ἤδη τοῦ σώματος καὶ δεκτικοῦ στερεωτέρας γινομένου τροφῆς, ὅπερ οὐκ ἂν ἔμπροσθεν εὐτυχηθεῖν τῶν ἑξ μηνῶν, καὶ τῇ σιτώδει τροφῇ ψωμίζειν τὸ νήπιον ἀρμόζει, ψιχίοις τρυφεροῖς ἐξ ὑδρομέλιτος ἢ γάλακτος ἢ γλυκέος ἢ οἰνομέλιτος. μετὰ ταῦτα δὲ δοτέον καὶ ρόφημα τὸ ἀπὸ τοῦ χόνδρου καὶ πόλτον δίυγρον καὶ ῥὸν ροφητόν.
- 2.46.4 μεταξὺ δὲ τῆς τροφῆς φυλακτέον διδόναι τὸ γάλα πιεῖν· δυσδιοίκητος γὰρ ἡ τροφή γίνεται τῷ ἐπινήχεσθαι τῇ ὑγρότητι τοῦ γάλακτος, καὶ τὸ δίψος οὐ παρηγορεῖται. διὸ κὰν ἔκδιψόν ποτε γένηται μετὰ τὴν τροφήν τὸ βρέφος, ὕδωρ ἢ ὕδαρες οἰνάριον δοτέον αὐτῷ διὰ τῶν πεφλοτεχνημένων θηλῶν, ἀβλαβῶς γὰρ ἐκ τούτων κατ' ὀλίγον ὥς ἐκ τῶν μαστῶν τὸ ὑγρὸν ἔλκει.
- 2.46.5 ποτὲ μέντοι καὶ ἀρτίδιον ἀπαλὸν ἐκ κραματίου προσφέρειν ἔστιν, οἱ γὰρ διὰ τῆς μασήσεως τῆς τροφοῦ ψωμισμοὶ διὰ τὴν συμπλοκὴν τοῦ φλέγματος βλαβεροί. τῶν ἄρτων δὲ καὶ τὸν μηχανίαν καὶ τὸν σησαμοῦν καὶ πᾶν τὸ ἀρτυματῶδες ἀποδοκιμαστέον, ἕκαστον γὰρ τούτων καὶ ἐπὶ τελείων δυσκατέργαστον. εὐχερῶς δὲ ἤδη τοῦ βρέφους λαμβάνοντος τὴν σιτώδη τροφήν καὶ τῆς τῶν ὀδόντων ἀναφυήσεως ὑπισχνουμένης καὶ τὴν τῶν στερεμνωτέρων διαίρεσιν τε καὶ λείωσιν (ὅπερ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἐξάμηνον γίνεται) λεληθότως καὶ κατ' ὀλίγον ἀποσυνεθίζειν αὐτὸ τοῦ μαστοῦ καὶ ἀπογαλακτίζειν τῷ προστιθέναι μὲν αἰ τῷ πλήθει τῆς ἄλλης τροφῆς, ὑποσπᾶν δὲ τῆς ποσότητος τοῦ γάλακτος.
- 2.47.2 οὕτω γὰρ ἂν μᾶλλον τὸ βρέφος ἀποσυνεθισθῆσεται ἀλύπως κατὰ βραχὺ τῆς πρώτης ἀποχωροῦν συνηθείας, ἅμα δὲ ἀπεριέργως σβεσθήσεται τὸ γάλα τῆς τιτθευούσης τὸ νήπιον τῇ κατὰ μικρὸν ὑφαιρέσει τῆς ἐκμυζήσεως. τὸ γὰρ πικροῖς τισι καὶ δυσώδεσι περιχρίειν τὰς θηλάς καὶ ἀθρόως ἀπογαλακτίζειν αὐτὸ βλαβερὸν διὰ τὸ τὸν ἐν τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ ξενισμὸν ἐμποιεῖν καὶ διὰ τὸ κακούμενον ὑπὸ τῶν φαρμάκων τὸν στόμαχόν ποτε πάσχειν. ἄριστος δὲ καιρὸς ἀπογαλακτισμοῦ τὸ ἔαρ, ὑγιεινότερον <ὄν> δι' εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος.
- 2.48.1 φαῦλος γὰρ ὁ κατὰ φθινόπωρον· τότε γὰρ διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ περιέχοντος ἐπινόσως διακειμένου τοῦ παντὸς σώματος φυλάσσεσθαι [δὲ] δεῖ τὰς τῶν ἐθῶν μεταβολάς, ἐχούσας τι δυσάρεστον ἐκ τῆς ξενοπαθείας.
- 2.48.2 οὐ προσεκτέον δὲ Μνησιθέῳ τε καὶ Ἀριστάνακτι βράδιον ἀξιοῦσιν ἀπογαλακτίζειν ἑξ μηνὸς τὸ θῆλυ διὰ τὸ ἀσθενέστερον ὑπάρχειν· οὐχ ὁρῶσιν γὰρ, ὅτι πολλῶν ἀρρένων ἔνια θηλυκὰ βρέφη καὶ ἰσχυρότερα καὶ σαρκωδέστερα.
- 2.48.3 δεῖ δὲ μηδενὸς τὸ νήπιον ἀποξενοῦν μήτε οἰνοποσίας μήτε ὑδροποσίας μήτε ψυχροποσίας μήτε θερμοποσίας μήτε ἀλείμματος, καλὸν γὰρ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔθος πρὸς τὰ ὠφέλιμα ποιεῖν. τοῦ δὲ τιτθεύειν μὴ πρότερον ἀφίστασθαι, πρὶν ἢ γενέσθαι τὴν ὀδοντοφυΐαν.
- 2.48.4 εἰ δὲ κάτογκον εἴη τῷ σώματι τὸ βρέφος καὶ δύσπνουν, δέησει τὸ πλῆθος τῆς σαρκὸς συνέργειν διὰ τοῦ τὴν μὲν τροφὸν ὀλιγοτρόφοις καὶ ἥττοσι τροφαῖς χρῆσθαι καὶ ὑδροποτῆσαι, τῷ δὲ βρέφει μὴ πολλάκις τὸ γάλα παρέχειν καὶ κινήσει χρῆσθαι τοῖς διὰ τῶν χειραμαξίων.
- 2.48.5 κὰν φύσει δὲ βορὸν ἢ τὸ νήπιον καὶ πλείονος ὀρεγόμενον τροφῆς ἥς δύναται κρατεῖν, ἀποπερισπᾶν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ψυχαγωγίαις τισὶν καὶ παιγνίαις <καὶ> τὸ ψώμισμα διαιεῖν καὶ ξηρὸν ἀρτίδιον αὐτῷ διδόναι καὶ τὸ γάλα ποιεῖν ὀλιγοτροφώτερον· τοῦναντίον δὲ

πλείονος τροφῆς κρατεῖν δυνάμενον, ἥττονος δὲ ὀρεγόμενον τῇ ποικιλίᾳ δελεάζειν τῶν προσφερομένων, κινεῖ γὰρ τὴν ὄρεξιν ἢ καινότης τῶν παρατεθέντων.

- 2.48.7 εἰ δὲ ἀπογαλακτισθὲν νόσῳ περιπέσοι, πάλιν αὐτὸ δεῖ μετάγειν ἐπὶ τὸ γάλα, καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν νόσον καὶ ἀναλαβεῖν τὸ σωματίον, οὕτως ἀπογαλακτίζειν. Περὶ ὀδοντοφυΐας .
- 2.49.1 Περὶ δὲ τὸν ἔβδομον μῆνα γινομένης τῆς ὀδοντοφυΐας, ὑφ' ἧς φλεγμοναὶ γίνονται τῶν οὖλων καὶ σιαγόνων τε καὶ τενόντων, ἔμπροσθεν μὲν προφυλακῆς χάριν οὐδὲν δεῖ τῷ νηπίῳ διδόναι τῶν μασήσεως δεομένων, περιθλώμενα γὰρ τὰ οὖλα διαγανακτεῖ καὶ δυσδιαίρετα γίνεται τυλωθέντα.
- 2.49.2 πᾶν δὲ τοῦναντίον ἀπὸ τοῦ πέμπτου μηνὸς λελιπασμένῳ τῷ δακτύλῳ συνεχῶς παρὰ τὸ λουτρὸν τὸ οὖλον ψηλαφᾶν καὶ μαλάσσειν ὀρνηθείῳ στέατι· καὶ ὁ λάγειος δὲ ἐγκέφαλος οὕτως τῷ τῆς ἀντιπαθείας λόγῳ ποιεῖ. [τόδε πρὸς ἀνιῶντα οὖλα] δεῖ δὲ καὶ λίπασμά τι προδιδόναι τῷ βρέφει ταῖς χερσὶν κατέχειν μεῖζον ἢ <ὥς> καταπίνειν δύνασθαι πρὸς τὸ καὶ ἀποθλάζειν τοῦ νοτισμοῦ καὶ μὴ ἀπρεπῶς τὰ οὖλα διαμαλάσσειν παρὰ τὴν τῆς πιμελῆς μαλακότητα.
- 2.49.3 κατὰ δὲ τὴν ὀδοντίασιν αὐτὴν καὶ μάλιστα τῶν ὀδόντων παρακυψάντων ἤδη τοῦτο μὲν οὐκέτι δεῖ ποιεῖν· πρὸς γὰρ τῷ ἐπιπόνῳ διαστραφήσεται τὰ φατνία σπαδονίζοντος τοῦ παιδίου περὶ τοῖς ὀδοῦσιν κατὰ τὸν ἐφελκυσμὸν τὰς τῆς πιμελῆς κτηδόνας.
- 2.49.4 παραιτεῖσθαι δὲ δεῖ καὶ τὸ βούτυρον καὶ τὰ δριμέα τῶν διαχρισμάτων (ἐρεθίζεται γὰρ δακνόμενα τὰ φλεγμαίνοντα), παραπέμπειν δὲ ὡς ἐπιβλαβῇ καὶ τὴν διὰ τοῦ σμιλίου διαίρεσιν.
- 2.49.5 χρῆσθαι δὲ τρυφερῶν ἐρίων καὶ καθαρῶν ἐπιβολῇ τραχήλου καὶ κεφαλῆς καὶ σιαγόνων ἐπιβροχῇ τε τῶν αὐτῶν δι' ἐλαίου γλυκέως καὶ θερμοῦ παρενσταζομένου καὶ τοῖς ἀκουστικοῖς πόροις, ἐπιμενούσης δὲ τῆς φλεγμονῆς καὶ καταπλάσμασι τοῖς διὰ γύρεως ἢ τήλεως ἢ λινοσπέρμου πυρίᾳ τε τῇ διὰ σπόγγων, καὶ μάλιστα τῶν οὖλων, ἔτι δὲ καὶ μέλιτι συμμέτρως ἀπέφθῳ ταῦτα διαχρίειν.
- 2.49.6 καὶ τὸ λουτρόν, ἐὰν μείζων ἢ συμπάθεια τυγχάνῃ, παραιτεῖσθαι δεῖ καὶ τὴν τροφὸν ἐπ' ὀλιγοποσίας καὶ ὕδροποσίας τηρεῖν ῥοφηματώδη τροφήν λαμβάνουσας κἂν τῷ διδόναι τὸν μαστὸν ἡρέμα τῇ χειρὶ τὸ γάλα παραναθλίβουσας, ὡς <μὴ> διὰ τὴν ἐκμύζησιν τὸ νήπιον κακοπαθοῦν σφοδρότεραν ὑπομένειν τὴν φλεγμονήν. Περὶ φλεγμονῆς παρισθίω ν .
- 2.50.1 Φλεγμηνάντων δὲ τῶν παρισθίμων ἡμεῖς μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμεθα παρενστάζοντες μελίκρατον καὶ πτισάνης χυλόν· αἱ τροφοὶ δὲ κυμίνῳ πεφρυγμένῳ δι' ὕδατος καταπλάσσουσι τὸν ἀνθερεῶνα, τὰ δὲ παρίσθμια παρατρίβουσιν ἅλατι καὶ παλαιῷ ἐλαίῳ, καὶ διὰ μιᾶς χειρὸς ἐκατέρων ἐπιλαμβανόμεναι τῶν σκελῶν ἐπὶ κεφαλὴν σχηματίζουνσι τὸ βρέφος μεταξὺ θύρας καὶ τῷ βρέγματι προσάπτονται τοῦ τῆς στέγης <ὑπὸ> ποσὶν ὁδοῦ, καὶ τοῦτο ποιοῦσιν ἐπτάκις.
- 2.50.2 ὅπερ σχῆμα συμπληρωτικὸν τοῦ κεφαλίου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῶν παρισθίμων· ἢ δὲ παράτριψις καθ' ἑαυτὴν μὲν παροξυντικὴ τῆς φλεγμονῆς, διὰ δὲ τὴν δριμύτητα τῶν ἁλῶν καὶ μᾶλλον· τὸ <δὲ> κύμινον καὶ <διὰ τὴν> πληκτικὴν ἀποφορὰν τῆς κεφαλῆς ἐστὶ συμπληρωτικόν. Περὶ ἄφθης ς .
- 2.51.1 Ἄφθης δὲ γενομένης (ἣτις ἔλκος μὲν ἐστὶν ἐπιπόλαιον ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τοῦ στόματος νεμόμενον) μικρᾶς μὲν ἐσχάρας οὖσης μέλιτι δεῖ τὸ στόμα διαχρίειν, μερίζονος δὲ μετὰ ξηρασίας μὲν καὶ φλεγμονῆς καταπλάσσειν τοῖς χαλᾶν δυναμένοις, μετὰ καθυγρασμοῦ δὲ τοῖς στύφειν ὑπισχνουμένοις, οἷον διὰ φακοῦ καὶ σιδίων.
- 2.51.2 κατὰ δὲ τοῦ ἔλκου ἐνδοθεν χρῆσθαι τῇ ἀνθηρᾷ ἢ λείῳ τῷ ἄνθει τῶν ῥόδων ἢ κυπέρῳ ἢ μυρίκης καρπῷ, ποσῶς δὲ τῆς ὑγρασίας κρατηθείσης τῇ διὰ μόρων στοματικῇ καὶ τῇ διὰ

κωδυῶν καὶ τῇ δι' ἄρνογλώσσου μετὰ μέλιτος ἢ τινι ἄλλῳ τῶν στυπτικῶν χυλῶν ἐψηθέντι μετὰ μέλιτος.

- 2.51.3 βοηθεῖ καὶ ἴρις μετὰ μέλιτος, καὶ εἰ ξηρὰν ἐμφυσᾷ ἐθέλεις, καὶ ῥόδων φύλλα κεκομμένα, καὶ τὸ ἄνθος τῶν ῥόδων καὶ κρόκος καὶ ὀλίγον σμύρνης καὶ ἡ κηκὶς καὶ ὁ λιβανωτὸς καὶ ὁ φλοιὸς τοῦ λιβάνου, ὁμοῦ τε καὶ ἰδίᾳ ἕκαστον, μέλιτι δευόμενα, ἐπὶ τούτοις μελίκρατον τε καὶ ῥόας γλυκείας ὁ χυλός.
- 2.51.4 τὸ δὲ θριξὶν περιειλεῖν τὸν δάκτυλον καὶ ἀποβάπτειν εἰς ἔλαιον ἢ μέλι καὶ ἀποσμήχειν τὰ ἔλκη, καθάπερ αἱ τροφοὶ πράττουσιν, καὶ μάλιστα τούτων αἱ Σύραι, παραιτητέον, ἀποσπωμένων γὰρ τῶν ἐσχαρῶν ἐνυβριζόμενα τὰ ἔλκη παροξύνονται. Περὶ ἐξανθημάτων καὶ ὁδαξησμῶν .
- 2.52.1 Πρὸς δὲ τοὺς ὁδαξησμοὺς τοῦ σώματος πυρία χρησιμεύει καὶ ἄφθονον ἄλειμμα τὸ δι' ἐλαίου ἀπέφθου, συντακέντος ὀλίγου κηροῦ χάριν τοῦ παχύτερον γενόμενον τὸ ἔλαιον τοῖς σώμασιν ἐπιμένειν ἕως πλείονος.
- 2.52.2 πρὸς δὲ τὰ ἐξανθήματα καὶ τὰς φλυκταῖνας καὶ τὰ κάθυγρα τῶν κατὰ τῆς ἐπιφανείας ἀποτελουμένων ἐλκῶν τὴν ἄλμην καὶ τὸ οὔρον διὰ τὴν δριμύτητα παραπέμπομεν * ἀσμένως δὲ δέχεσθαι. ὅταν οὖν ἀπανθήσῃ καλῶς, τηνικαῦτα ἤδη θεραπεύειν. θερμῷ <δὲ> λούομεν ἀφεψήματι ῥόδων ἢ φακοῦ, κἂν πλείονος στύψεως χρῆζωμεν, μυρσίνης ἢ σχίνου ἢ βάτου ἢ σιδίων.
- 2.52.3 τὰ δὲ μᾶλλον ἡλκωμένα καταπλάσσομεν ἄρνογλώσσῳ μετ' ἄρτου ἢ σέριδι ἢ πάλῃ ἀλφίτων μετὰ ἀνδράχνης ἢ αἰεζώου ἢ κοτυληδόνης ἢ ῥόδοις ξηροῖς ἢ χλωροῖς ἐψημένοις μετὰ μελιλώτου ἢ φοίνιξι καταχρίομεν τε τοῖς διὰ λιθαργύρου καὶ ψιμυθίου καὶ στυπτηρίας καὶ ὄξους καὶ μυρσίνου ἢ ῥοδίνου ἢ σχινίου. παυσασμένου δὲ τοῦ ῥευματισμοῦ καὶ τῆς πολλῆς ἀποκρίσεως τῶν ἰχώρων <εἰ> τὰ ἔλκη φαίνοιτο φλεγμαίνοντα, δι' ὕδρελαίου θερμοῦ λούομεν <ἢ> ἀφεψήματος λινοσπέρμου ἢ τήλεως ἢ τῶν ῥιζῶν τῆς ἀγρίας μολόχης, τὰ δὲ ἔλκη περιχρίομεν τῷ λευκῷ τῶν ὧν ἀνακοπέντι καὶ ὑγρᾷ συμπλακέντι κηρωτῇ.
- 2.53.2 μετὰ δὲ τὴν ὑπέκλυσιν τῆς φλεγμονῆς ἐὰν ῥυπαρία τις ὑπομένη, διὰ μέλιτος μετρίως ἀφεψηθέντος, ἵνα τὸ δριμὺ καὶ τὸ δηκτικὸν ἀποβάλῃ, προσαποκαθαίρομεν αὐτήν, ἢ φακῷ μετὰ μέλιτος (ἀρμόζει δὲ τὸν φακὸν περιεπτισμένον ἔψειν, ἵνα στυπτικὸν τὸ πίτυρον ὑπάρχον ἀποβάλῃ).
- 2.53.3 καθαρῶν δὲ γενομένων τῶν ἐλκῶν διὰ λιθαργύρου λείου ἢ ψιμυθίου ἢ τῇ διὰ χυλῶν ἀνειμένη ποσῶς ἀναπληροῦμεν τὰ ἐπίκοιλα. μετὰ δὲ τὴν ἐξίσωσιν ἀπουλώσεως χάριν τὴν διὰ λαδάνου παραλαμβάνομεν ἢ τὴν δι' ὧν ἢ τὴν διὰ κριθῶν ἢ τὴν διὰ καδμίας ῥοδίνῳ προσενηλειμμένην. καὶ ῥύπτειν δεῖ που τοῖς νίτροις μαλακώτερον, οὐ γὰρ οἴσει τὰ ἰσχυρότερα. κάλλιστον δὲ καὶ τὴν τιτθὴν διαιτᾶσθαι <τῷ> γλυκυτέρῳ τρόπῳ, κάλλιστον δὲ καὶ τὸ παιδίον αὐτὸ διαιτῆσαι μήτε ἐμπιπλῶντας μήτ' αὐτὸ σφόδρα ἐνδεῶς.
- 2.53.4 ἐὰν δὲ ἐφίστηται ἡ κοιλία τοῦ παιδίου, τότε μέλιτος ἐγχείοντας ἔψειν ὡς βαλάνιον, ἐὰν δὲ μηδὲ οὕτως ὑπακούῃ, τῆς τερεβινθίνης παρεμβάλλειν ὅσον ἐρέβινθον· παρυγραιομένης δὲ τῆς κοιλίας κέγχρον μάλιστα προσφέρειν. Περὶ ῥωχμοῦ τε καὶ βηχόσ .
- 2.54.1 ῥώχοντος δὲ τοῦ νηπίου διὰ τὸ πολὺ φλέγμα συλλέγειν ἔνιοι μὲν τὰ διὰ καρδαμώμου καὶ κυμίνου καὶ κνίδος σπέρματος καὶ πεπέρεως ἐκλείγματα παραλαμβάνουσιν. ἡμεῖς δὲ ταῦτα διὰ τὴν δριμύτητα παραπέμπαντες, ὅτι δάκνοντα ῥευματίζει καὶ πλείονος γίνεται αἴτια φλεγμονῆς, μελίκρατον συνεχῶς ἐνστάζομεν, κἂν καταπίνῃ τὸ φλέγμα μήπω δυνάμενον πτύειν, παραθλίβομεν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐμέτου γινομένου τὸ καταποθὲν εὐχερῶς ἐκκρίνεται.
- 2.54.2

βήσσοντος δὲ τοῦ βρέφους τοῖς διὰ στροβιλίων καὶ ἀμυγδάλων φρυκτῶν καὶ λινοσπέρμου καὶ γλυκυρρίζης χυλοῦ καὶ πιτυίδων καὶ τραγακάνθης καὶ μέλιτος σκευαζομένοις ἐκλείγμασιν χρώμεθα παραιτούμενοι καὶ νῦν τὰ δριμύα (προσερεθίζεται γὰρ ἡ βῆξ ἀκμὴν πρόσφατος ὑπάρχουσα) παραιτούμεθα δὲ καὶ τὸ λουτρόν. Περὶ σειριάσεω ς .

2.55.1 Σειριάσεως δὲ γενομένης, ἥτις, ὡς μὲν Δημήτριος [φησὶ] ἐν Σημειωτικῷ παραδίδωσιν, οὐδὲν ἄλλο πλὴν καυσώδης ἐστὶν πυρετός, ὡς δὲ ἔνιοι φασι, φλεγμονὴ τῶν περὶ τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰς μήνιγγας μερῶν, ὥστε κοιλότητα τοῦ βρέγματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν παρακολουθεῖν μετ' ὠχρίασεως καὶ ξηρασίας τοῦ σώματος καὶ ἀνορεξίας, ὡς πρὸς φλεγμονὴν πάντα δεῖ ποιεῖν. 'σειρίασιν' δὲ τὸ πάθος <καλεῖσθαι φασιν> οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ἄστρου διὰ τὴν πύρωσιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ βρέγματος κοιλότητος, ὅτι 'σειρὸς' παρὰ τοῖς γεωργοῖς λέγεται σῶμα κοῖλον, εἰς δὲ τὰ σπέρματα βάλλοντες φυλάττουσιν.

2.55.2 ὠφελεῖ δὲ καὶ αὐτοὺς τοῦ ὥου τὸ ἐρυθρὸν ἀνεθὲν διὰ ῥοδίνου καὶ πτύγματος τρόπον τιθέμενον κατὰ τοῦ βρέγματος καὶ συνεχῶς ἀλλασσόμενον, ἢ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βρέγματος τιθεῖν ἡλιοτροπίου φύλλον, κολοκύνθης ξέσματα, σικύου πέπονος τὸ περικείμενον τῇ σαρκὶ δέρμα ἢ στρύχνου κηπαίου τὸν χυλὸν μετὰ ῥοδίνου. Περὶ ρευματισμοῦ κοιλία ς .

2.56.1 Ῥευματιζομένου δὲ τοῦ βρέφους τὴν κοιλίαν τὸ μὲν λουτρόν καὶ τὴν αἰώραν παραιτούμεθα, χρώμεθα δὲ τοῖς στυπτικοῖς τῶν ἐπιθεμάτων καὶ δι' ὠτικού κλυστηριδίου κύαθον ἐνίεμεν χυλοῦ <ἢ> ἀρνογλώσσου ἢ τινος τῶν ὁμογενῶν τὸ σύνολον, ἃ καὶ ἐπὶ τῶν τελείων πασχόντων ἐγκρίνομεν, ἕως ἡ δύναμις ἐπιτρέπει.

2.56.2 μαστὸν δὲ λαμβάνοντος αὐτοῦ τὴν τροφὸν διαιτῶμεν τῷ περὶ τὸ βρέφος πάθει καταλλήλως ἀλουτεῖν κελεύοντες καὶ ὑδροποτεῖν καὶ τροφὰς λαμβάνειν σταλτικές· συναναφέρεται γὰρ αὐτῶν ἡ ποιότης, ὥστε τὸ νήπιον εἰς συναίσθησιν αὐτῆς μᾶλλον ἔρχεσθαι.

2.56.3 καθὼς γὰρ αἱ σύες αἴρας φαγοῦσαι σκοτοῦσι τοὺς ὑπ' αὐτῶν τρεφομένους γαλαθηνούς αὐταὶ μὴ σκοτούμεναι καὶ ὡς τῶν αἰγῶν σκαμωνίαν νεμηθεισῶν οἱ ὑπ' αὐτῶν τρεφόμενοι ἔριφοι καθαίρονται τὴν κοιλίαν καίτοι τῶν αἰγῶν μὴ ρευματισθεισῶν, οὕτω διὰ τὴν προσφορὰν τῶν σταλτικῶν σιτίων ἥττον μὲν ἢ τροφὸς ἀντιλαμβάνεται τῆς σφίγξεως, μᾶλλον δὲ τὸ βρέφος τῷ ἐξ αὐτῆς γάλακτι τρεφόμενον. διὸ καὶ τούναντίον <ἐὰν> ἀδιαχώρητον μένη μέχρι πλείονος, τῇ τροφῷ δίδομεν τὰ μαλάσσοντα τὴν κοιλίαν. καίτοι γὰρ καὶ καθολικῶς ἕως τῷ γάλακτι τρέφεται τὸ βρέφος, καταλλήλως τῇ νόσῳ τοῦ νηπίου τὴν τροφὸν διαιτῶμεν, τοῖς δὲ ἐπιθέμασιν ἢ καταπλάσμασιν ἢ καταβροχαῖς ἐπὶ τοῦ νηπίου χρώμεθα καταλλήλως.

2.57.1 ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπογαλακτισθέντος σιτίον αὐτῷ κατάλληλον τῷ πάθει συντάσσομεν, ἅπερ ἐκ τῶν θεραπευτικῶν ῥηθησομένων ἔστι μετενεγκεῖν. τὸ δὲ πόσων ἐτῶν αὐτὸ γενόμενον παιδαγωγῷ παραδοτέον καὶ ποταπῷ τούτῳ καὶ ἦν συνήθειαν αὐτῷ κατασκευαστέον πρὸς τοὺς γονεῖς, ὅτε μὴ τρέφεται παρ' αὐτοῖς, καὶ πᾶν τὸ ἐμφορῶς ζητούμενον τούτοις οὐ κατ' ἰατρικὰς ἐστὶν ὑποθήκας, φιλοσοφωτέραν δὲ τὴν διάταξιν ἔσχηκεν, ὥστε παρὰ τρόπον ἄλλοις ἐπιτρέψαντες φιλοσοφεῖν αὐτοῖς τὸν περὶ παιδοτροφίας λόγον ἐνθάδε τελειοῦμεν.

2.57.3 συναπηρτικότες δὲ αὐτῷ πάντα τὸν περὶ τῶν κατὰ φύσιν λόγον ἀναγκαίως ἐπάνιμεν ἐπὶ τὸ πλειστοδυναμοῦν τῶν λεγομένων περὶ τῶν παρὰ φύσιν συνιστανομένων περὶ τὰς γυναῖκας, καὶ ἵνα καθαρὸν γένηται τὸ ἰδίωμα τῆς πραγματείας, περὶ αὐτοῦ πρῶτον ἐξετάσομεν τοῦ κατὰ τὸ σημαινόμενον, εἰ ἴδια πάθη γίνεται γυναικῶν. <ΣΩΠΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ Γ> Εἰ ἔστιν ἴδια πάθη γυναικῶ ν .

3.1.1 Ἡ σκέψις προτείνεται καὶ οὕτως, εἰ ἔστιν ἴδια πάθη θηλειῶν, παρ' ὅσον ἐστὶν εἶδος μὲν ἡ γυνή, γένος δὲ τὸ θῆλυ. τὸ δὲ 'ἴδιον' λέγεται μὲν πολλαχῶς, πρὸς δὲ τὰ παρόντα διχῶς· τό τε μὴ ἐτέρου (καθ' ὃ σημαινόμενον ἐσθῆτά τις ἰδίαν εἶναι φησιν ὡς ιδιόκτητον) καὶ τὸ μὴ ἀλλότριον

(καθ' ὃ σημαινόμενον ἑκάτερος τῶν ἀδιαιρέτων ἀδελφῶν ἴδιον λέγει τὸ χωρίον ἢ τὸ ἀνδράποδον καίτοι καὶ τοῦ ἐτέρου πάντως ὑπάρχοντα). περὶ τοῦ προτέρου δὲ τῶν σημαιομένων ἔστιν ἡ σκέψις.

- 3.1.2 'πάθος' δὲ λέγεται τὸ μὲν κατὰ φύσιν (οἷον τὸ συλλαμβάνειν καὶ ἀποτίκτειν καὶ γάλα ποιεῖν), τὸ δὲ παρὰ φύσιν (οἷον πυρέττειν) καὶ τοῦ παρὰ φύσιν τὸ μὲν ὡς καθόλου καὶ γενικόν (οἷον τὸ στεγνόν), τὸ δὲ μερικόν καὶ ὑποβεβηκός (οἷον τὸ φρενιτικόν ἢ ληθαργικόν). ἐνέστηκεν δὲ μάλιστα ὁ λόγος <περὶ> τοῦ παρὰ φύσιν καθ' ὅλου τε καὶ κατὰ μέρος. ἡ δὲ ζήτησις εὐχρηστος ἔνεκα τοῦ μαθεῖν, εἰ καὶ ἰδίας τινὸς θεραπείας χρῆζουσιν αἱ γυναῖκες.
- 3.2.1 καὶ γεγένηται δὲ διαφωνία· τινὲς μὲν γὰρ ὑπολαμβάνουσιν ἴδια πάθη γίνεσθαι γυναικῶν, καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας καὶ διοκλῆς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Γυναικείων καὶ τῶν Ἑρασιστρατείων Ἀθηνίων * καὶ Μιλτιάδης, τῶν Ἀσκληπιαδείων δὲ Λούκιος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Χρονίων καὶ Δημήτριος ὁ Ἀπαμεύς, τινὲς δὲ μὴ γίνεσθαι, καθάπερ κατὰ τοὺς πλείστους Ἑρασίστρατος καὶ Ἡρόφιλος, ὡς παρασημαίεται, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μῦς ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τρίτῳ <τῶν Περί> τῆς αἰρέσεως καὶ Ἀσκληπιάδης κατὰ τοὺς πλείστους καὶ ὁ Φιλαλήθης Ἀλέξανδρος Θεμίσων τε καὶ Θεσσαλὸς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν. εἰς μέντοι τὴν συνηγορίαν τοῦ ἴδια πάθη γίνεσθαι γυναικῶν τοιαῦτά τινα φέρεται.
- 3.3.1 γυναικείους τινὰς λέγομεν ἰατροὺς, ὅτι τὰ γυναικῶν θεραπεύουσι πάθη, καὶ μαΐας ἐν ταῖς νόσοις ὁ βίος εἴωθεν παρακαλεῖν, ὅταν αἱ γυναῖκες ἰδίον τι πάσχωσιν καὶ ὃ μὴ κοινόν ἔστιν πρὸς τοὺς ἄνδρας· φύσει τε τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος διαφέρει μέχρι τοῦ καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ζήνωνα τὸν Ἐπικούρειον εἰπεῖν ἀτελὲς μὲν εἶναι τὸ θῆλυ, τέλειον δὲ εἶναι τὸ ἄρρεν· ὃ δὲ τῇ ὅλῃ φύσει διαφέρει, τοῦτο καὶ ἰδίαν ἐπεδέξατο πεῖσιν.
- 3.3.2 ἔτι γε μὴν ἡ μήτρα μέρος ἴδιον γυναικῶν, καὶ τὰ ἐνεργήματα τῆς μήτρας ἐπὶ μόνων τούτων ἔστιν, οἷον κάθαρσις, σύλληψις, ἀπότεξις * * * * * πάθη δὲ ἑπτὰ πρῶτα καὶ ἀπλᾶ· διόπερ οὐδὲν ἴδιον ὑποστήσεται πάθος γυναικῶν.
- 3.3.4 καὶ Ἡρόφιλος ἐν τῷ Μαιωτικῷ φησι τὴν ὑστέραν ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις μέρεσι πεπλέχθαι καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν δυνάμεων διοικεῖσθαι καὶ τὰς αὐτὰς παρακειμένας ἔχειν ὕλας καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰτιῶν νοσοποιεῖσθαι (καθάπερ πλήθους, πάχους, διαφορᾶς τῶν ὁμοίων)· οὐδὲν οὖν ἴδιον πάθος γυναικῶν πλὴν τοῦ κυῆσαι καὶ τοῦ τὸ κυηθὲν ἐκθρέψαι καὶ ἀποτεκεῖν καὶ τὸ γάλα πεπᾶναι καὶ τὰ ἐναντία τούτοις.
- 3.3.5 οἱ δὲ Ἀσκληπιάδαιοι κατασκευάζοντες ὡς οὐδὲν ἔστιν πάθος ἴδιον γυναικῶν φασιν, ὅτι τὸ θῆλυ τοῖς ἄρρεσιν ἐκ τῶν αὐτῶν συγκέκριται, στοιχείων ὥσπερ, τῶν ὄγκων καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας νοσοποιεῖται (τοῦτ' ἔστιν τῆς ἐνστάσεως, ταύτην γὰρ τῶν πλείστων παθῶν συνεκτικὴν εἶναί φασιν) καὶ δι' <τῶν> αὐτῶν θεραπεύεσθαι ποιουμένων τε καὶ προσφερομένων· οὐδὲν οὖν ἴδιον πάθος θηλειῶν, κοινὴ γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ φυσιολογία καὶ ἡ αἰτιολογία καὶ ἡ θεραπεία. Θεμίσων δὲ καὶ Θεσσαλὸς † ἐπὶ παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν τοῦ σώματος * * διὰ τοῦτό φασιν μὴ εἶναι ἴδιον πάθος γυναικῶν.
- 3.4.1 καὶ τούτοις μὲν συναινοῦμεν, ἐξαμαρτάνειν δὲ <λέγομεν> τοὺς ἄλλους ταῖς ἀποδείξεσι. φαμέν γὰρ οὔτε τι τριπλεκὲς εἶναι ἡμῶν τὸ σῶμα καὶ διοικεῖσθαι μὲν ταῖς ὕλαις, αἰτίαν δὲ προκαταρκτικὴν μὲν πληθώραν εἶναι τοῦ αἵματος, συνεκτικὴν δὲ τὴν μετέρασίν τε καὶ σφήνωσιν· πάθη δὲ ἑπτὰ κατὰ γένος <ὑπάρχειν> οὐκ ἀληθές, ὡς παρίσταμεν διὰ πολλῶν ἐν ἐτέροις.
- 3.4.2 εἴτα παρὰ τὴν ποιὰν τῶν πρώτων συμπλοκὴν ἐνδέχεται μέρος ἐπὶ θηλειῶν γεγονέναι τι διάφορον (καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ μέρη διαφέροντα κατὰ πολὺ διὰ τῆς ποιᾶς συγκρίσεως τῶν

ἀγγείων ὁ Ἐρασίστρατός φησι γεγονέναι)· κἂν μὴ διαφέρῃ τῶν ἄλλων, ἐνδέχεται πάσχειν αὐτὸ διαφόρως, ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ μέρος ποτὲ μὲν στεγνοπαθεῖ, ποτὲ δὲ ρευματίζεται.

- 3.4.3 τὰ δὲ ὅμοια καὶ πρὸς Ἡρόφιλον λεκτέον καὶ πρὸς Ἀσκληπιάδην καταψευδόμενον μὲν τῶν στοιχείων, καταψευδόμενον δὲ καὶ τῆς αἰτίας. εἴτα καὶ τὴν ἔνστασιν οὐ πάντων, ἀλλὰ τῶν πλείστων συνεκτικὴν εἶναί φησιν διὰ τὸν βούλιμον καὶ ὕδρωπα καὶ τὸν πρὸς τῇ ὑπεκλύσει πυρετὸν ὑπ' ἄλλης αἰτίας συνέχεσθαι. δύναται τοίνυν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ συστήναί τι πάθος ἴδιον γυναικῶν οὐχ ὑπ' ἐνστάσεως γινόμενον, ὥς ἐπὶ τῶν δυστοκιῶν. κατὰ ψιλὴν μὲν οὖν τὴν ἀπόφασιν πάντες οὗτοι καλῶς ἠνέχθησαν, κατὰ δὲ τὰς ἀποδείξεις ἐσφάλησαν.
- 3.5.1 ἡμεῖς μέντοι κατὰ φύσιν ἴδια πάθη λέγομεν γυναικῶν (οἷον τὸ συλλαμβάνειν καὶ ἀποτίκτειν καὶ γαλακτουργεῖν, εἰ ταῦτα βούλεται τις τὰ ἔργα πάθη προσαγορεύειν), παρὰ φύσιν δὲ κατὰ γένος μὲν οὐδαμῶς, κατ' εἶδος δὲ καὶ κατὰ μέρος.
- 3.5.2 ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀναβεβηκόσι, κοινῶς τοῖς ἄρρεσι νοσεῖ τὸ θῆλυ στεγνοπαθοῦν καὶ ρευματιζόμενον ὀξέως ἢ χρονίως τὰς τε αὐτὰς τῶν καιρῶν διαφορὰς ὑπομένον καὶ τὸ μέγεθος τῆς νόσου καὶ τὴν ἀτονίαν τῆς δυνάμεως καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις, ἔλκεσί τε καὶ τραύμασι, διαφορὰς· ὅσον δὲ ἐπὶ τοῖς κατὰ μέρος καὶ εἰδικῇ ἔχουσι τὴν παραλλαγὴν, ἰδίους κέχρηται πάθεσι, τοῦτ' ἔστιν συμπτωμάτων χαρακτῆρσι διαφόροις. ὅθεν καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατὰ γένος ἄγεται θεραπείαν, ὅπερ πλατύτερον διὰ τῶν ἐξῆς ῥηθησομένων ἔσται κατανοῆσαι. Περὶ ἐποχῆς ἐμμήνων καὶ στραγγῆς καὶ μετὰ πόνου καθάρσεως.
- 3.6.1 Τῶν ὑπαγομένων διαίτη παθῶν περὶ πρώτης διαλαμβάνομεν ἐποχῆς ἐμμήνων, ἐπεὶ καὶ πρῶτον ἔργον ὑστέρας ἢ κάθαρσις. διαφέρει δὲ τῆς ἐποχῆς ἢ μετὰ πόνου καὶ στραγγῇ κάθαρσις (ὥς καὶ τῆς ἰσχυρίας ἢ στραγγουρίας καὶ δυσουρίας)· παντελὴς μὲν οὖν κώλυσίς ἐστιν τοῦ διὰ μήτρας φερομένου κατὰ φύσιν αἵματος ἢ ἐποχή, παραποδισμὸς δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἢ στραγγῇ κάθαρσις.
- 3.6.2 ἕτερον δὲ ἐστὶ καὶ τὸ μὴ καθαίρεσθαι τοῦ ἐπέχεσθαι τὸ ἔμμηνον. τῇ μὲν γὰρ ἐποχῇ καὶ τὸ μὴ παρεῖναι τὴν κάθαρσιν συμβέβηκεν, τῷ δὲ μὴ καθαίρεσθαι οὐ πάντως καὶ τὸ ἐπέχεσθαι τὸ ἔμμηνον, οἷον ἐπὶ προηλίκων καὶ πρεσβυτίδων καὶ ἄλλων τινῶν ἐμμερῶν· ἄτοπον γὰρ ἐπὶ τούτων ἐποχὴν λέγειν ἐμμήνων, ἐφ' ὧν οὐδὲ παράκειται τὸ καθαρθησόμενον. ἐντεῦθεν ἐπαναβεβηκὸς μὲν τὸ μὴ καθαίρεσθαι καὶ κοινὸν τοῦ παρὰ φύσιν καὶ <τοῦ> κατὰ φύσιν, ὑποβεβηκὸς δὲ καὶ πάντοτε παρὰ φύσιν τὸ ἐπέχεσθαι τὸ ἔμμηνον. τῶν οὖν μὴ καθαίρομένων αἱ μὲν μηδὲν ἔχουσαι πάθος οὐ καθαίρονται φυσικῶς, ἢ διὰ τὴν ἡλικίαν (καθάπερ αἱ λίαν νέαι καὶ πάλιν πρεσβύτιδες) ἢ αἱ συνειληφυῖαι καὶ ἀνδρώδεις καὶ στεῖραι φωνασκοί τε καὶ γυμναστικάι, [καὶ] μηδενὸς ἐπ' αὐτῶν εἰς κάθαρσιν περισσεύοντος, ἐξαναλίσκομένου <δὲ> ὑπὸ τῶν γυμνασίων ἢ μεταβάλλοντος εἰς σάρκα· αἱ δὲ διὰ νόσον τῆς μήτρας ἢ τοῦ ἄλλου σώματος ἢ ἐκατέρων, ὑστέρας μέντοι <τοῦ> ἀτρήτου λεγομένου συμπτώματος ὑποστάντος ἢ περιτυλώσεως ἢ σκίρου ἢ φλεγμονῆς ἢ οὐλῆς ἐφ' ἧς ἐλκώσεται γενομένης ἢ μύσεως περὶ τὸ στόμιον (διὰ τε ἄλλα καὶ μακρὰν χρεῖαν) ἢ παρεγκλίσεως, τοῦ τε ἄλλου σώματος οἷον ἀτροφίας περὶ αὐτὸ γινομένης καὶ πολλῆς ἰσχνώσεως καὶ συντήξεως ἢ πιμελώδους σαρκὸς παρεγχύσεως ἢ καχεξίας ἢ πυρετῶν καὶ μακρᾶς ἀρρωστίας ἢ δι' αἰμορροΐδων ἢ δι' ἐμέτων ἢ τῆς διὰ ῥινῶν αἱμορραγίας [ἢ] τῆς ὕλης εἰς ταῦτα τὰ μέρη μεταλαμβανομένης.
- 3.8.1 σημειωτέον τοίνυν τὴν ἡλικίαν τῇ ἐντεῦξαι, γνωριζομένην τῇ ἀνακρίσει τοῦ πλήθους τῶν ἐτών, τὴν δὲ σύλληψιν ἐξ ὧν ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν, τὰς δὲ ἀνδρώδεις συγκρίνομεν ἐκ τῆς ὥψεως, τὸ δὲ ἐπιτήδευμα καὶ τὸν βίον ἐκ τῆς ἀνακρίσεως· τὰς δὲ διὰ νόσον τῆς μήτρας τῇ τοῦ ἄλλου σώματος ὑγείᾳ, τὰς δὲ διὰ πάθος περὶ τοὺς γυναικείους τόπους ἢ τὸν ἄλλον ὄγκον ὑποπίπτον τῷ πρότερον πεφηνυῖαν τὴν κάθαρσιν μηκέτι παρεῖναι τῆς γυναικὸς ἔτι

ἀκμαζούσης, καὶ βάρος ὁσφύος ἢ διάτασιν ἢ πόνον ἐφηβαίου τε καὶ βουβώνων παρακολουθεῖν, ἢ ἀνατροπὴν στομάχου καὶ ὑπτίωσιν ἥχόν τε τῶν ὠτων καὶ παραποδισμόν τῆς ὀράσεως ἢ κεφαλῆς βάρος ἢ πόνον ἢ πύρωσιν προσώπου καὶ κύρτωσιν ἀγγείων τῶν περὶ τὸ ἰνίον καὶ τὰς ρίζας τῶν ὀφθαλμῶν ἀλγεῖν.

- 3.8.3 συνδραμόντος δέ ποτε τοῦ μὴ καθαίρεσθαι διὰ τινὰ τῶν κατὰ φύσιν προφάσεων (οἷον εἰ τύχοι σύλληψιν παρεῖναι καὶ πάθος τῶν εἰωθότων ἐπέχειν τὸ ἔμμηνον) ἐπισυντιθέντες τὰς σημειώσεις καταλαμβάνομεν, ὅτι [δ] μὴ τῷ τοῦ πάθους λόγῳ γέγονεν ἡ ἐποχή. καὶν διαλάθῃ δέ, βλαβερόν οὐδέν, ἐπεὶ μηδὲν ἐξαιρέτως πρὸς τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμμήνων πράττομεν, ἐξ εὐθείας δὲ πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην νόσον ἀνασκευάζομεν, εἴτε ἐπέχει τὸ ἔμμηνον εἴτε καὶ μὴ. τὰς μὲν οὖν δίχα πάθους μὴ καθαιρομένας δι' ἡλικίαν [οὐ] φυσικῶς οὐ δεῖ θεραπεύειν.
- 3.9.1 οὐδὲν γὰρ ἐνοχλοῦνται, καὶ ἄλλως μεταθεῖναι φύσιν ἢ ἀδύνατον ἢ οὐ ῥάδιον, ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ ἐπισφαλές. εἰ γὰρ ἐναντίωται τῷ κατὰ φύσιν τὸ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη τὸ κατὰ φύσιν μεταλαμβανόμενον εἰς τὸ ἐναντίον γενέσθαι παρὰ φύσιν.
- 3.9.2 τὰς δὲ διὰ γυμναστικὴν ἀγωγὴν ἢ ἀναφωνήσεις εὐτόνους μὴ καθαιρομένας οὐδὲ αὐτὰς δεῖ θεραπεύειν ἅτε μηδὲν πάθος ἐχούσας. εἰ δ' ἔνεκα τοῦ μὴ συλλαμβάνειν ἐπιζητοῖεν τὴν κάθαρσιν, τρυφερώτερον αὐτὰς ἀκτέον κατ' ἐπίστασιν τοῦ ἐμπράκτου τῆς διαίτης, ἵν' ἀκμὴν θηλύτερα τὰ σώματα γένηται.
- 3.9.3 τὰς δὲ διὰ τι πάθος μὴ καθαιρομένας ἀκολουθῶς τῷ πεπονηκότι πάθει τὴν ἐποχὴν τῶν ἐμμήνων θεραπευτέον, περικόπτοντα μὲν τὸν ὑμένα ἢ τὴν σάρκα ἐπὶ τῶν ἀτρήτων, μαλάσσοντα δὲ καὶ μετασυγκρίνοντα τὴν περιτύλωσιν καὶ τὸν σκίρον, χαλῶντα δὲ παρηγορικῶς τὴν φλεγμονήν, λεπτύνοντα δὲ ὡς ἔστιν τὴν οὐλήν, ἀνιέντα δὲ τὰς μύσεις καὶ παρεγκλίσεις, ἀναλαμβάνοντα δὲ καὶ σαρκοῦντα τὰς ἰσχνὰς καὶ ἀτρόφους, μεταβάλλοντα δὲ τὰς καχεξίας καὶ τὴν πιμελὴν καθαιροῦντα, καὶ λούοντα μὲν τὰς πυρεσσούσας, ἀνασκευάσαντα δὲ πᾶν ἀρρώστημα ἢ νέον ἢ χρόνιον, καὶ τὰς μὲν αἰμορροΐδας αἵροντα, ἀναστέλλοντα δὲ τὸν ἔμετον καὶ τὴν ἀπὸ ῥινῶν αἰμορραγίαν.
- 3.9.4 ὦν ἐνὸς ἐκάστου τὴν ἰδικὴν ἐπιμέλειαν ἐκ μέρους μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις θεραπευτικοῖς εἰρήκαμεν, ἀπὸ μέρους δὲ ἐνταῦθα παραδώσομεν. ἀρμόσει μέντοι, καὶν διὰ τὴν περὶ τῷ ἄλλῳ σώματι νόσον ἐπέχεται τὸ ἔμμηνον, καὶ τοπικῶς τῆς μήτρας ἐπιμελεῖσθαι διὰ τρίψεως καὶ τῶν στερεοποιεῖν δυναμένων, καθὼς μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἐπεὶ δὲ κοινῶς στεγνώσεως περὶ τὴν ὑστέραν γενομένης ποτὲ μὲν παντελῶς ἐπέχεται τὸ ἔμμηνον, ποτὲ δὲ στραγγῶς φέρεται καὶ μετὰ πόνων, ὅποτε στρόφοι συνεδρεύουσιν καὶ ὀδύναι βουβώνων, ὁσφύος, ἐφηβαίου, ποτὲ δὲ κεφαλῆς τε καὶ τραχήλου τενόντων τε ὁμμάτων καὶ ἰσχύων καὶ μηρῶν, καὶ μαστῶν διογκώσεις ἀνορεξίαι τε καὶ πυρώσεις καὶ ἀναξηρασμός τῶν γυναικείων τόπων (ἅπερ κατὰ τὴν προθεσμίαν γίνεσθαι τῆς καθάρσεως τῶν οὕτως διακειμένων συμβαίνει), ἐκθησόμεθα τὴν ἐπιμέλειαν.
- 3.10.2 ὅταν οὖν ἀρχὴν τινὰ οἱ πόνοι λαμβάνωσιν ἢ παντελῶς ἐπισχεθῇ τὸ ἔμμηνον, κατακλιτέον ἐν οἰκῇματι συμμέτρως ἀλεινῶ τε καὶ φωτεινῶ καὶ φυλακτέον ἐφ' ἡσυχίας, ἐργηγόρσεως δέ, καὶ πάντων ἀποχῆς καὶ κούφης διακρατήσεως τῶν ἄκρων καὶ τῶν ἐν περιωδυνίᾳ μερῶν. οὐ μόνον γὰρ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀναχαλᾶται τῶν ἐσφιγμένων ἕκαστον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς ἐπερείσεως ἀντιβάσει κουφίζεται τὸ σφυγματῶδες τοῦ ἀλγήματος.
- 3.10.3 εἰ δὲ μὴ ἐνδιδῶη, καὶ θερμάσματά τινὰ παραλημπτέον, ἥτοι ῥάκη θερμὰ ἢ ὠμόλινα καὶ ἔρια καὶ πυριατῆρας θερμοῦ ὕδατος πεπληρωμένους ἢ κύστεις θερμὸν ἔλαιον περιεχούσας ἢ ὠμὴν λύσιν ἐν μαρσίποις χλιαροῖς ἢ σπόγγον εἰς ζεστὸν ὕδωρ ἀποτεθλιμμένον καὶ ῥάκει

περιειλημένον, ὥστε μὴ ψυγῆναι ἐκ τῆς νοτίδος τοὺς τόπους, παρηγορηθῆναι δὲ πειθηνίως διὰ τῆς τῶν ἀτμῶν ἐπιφορᾶς.

- 3.10.4 μετὰ δὲ ταῦτα μαλακὸν καὶ καθαρὸν ἔριον ἐλαίῳ γλυκεῖ καὶ θερμῷ διαβραχὲν καὶ ἀποθλιβὲν περιβλητέον ἐφηβαίῳ καὶ ἐπιγαστρίῳ σὺν ὀσφύϊ καὶ ἰσχίοις, ἵνα συνεχῶς θερμοτέρῳ προσεμβρεκτέον, καὶ διάκλυσμα καὶ ποτὸν ὕδωρ δοτέον θερμόν. κούφης δὲ οὕσης τῆς ἐπιτάσεως καὶ ὑπνοῦν ἐπιτρεπτέον. χρηστέον δὲ καὶ καταπλάσμασι τοῖς διὰ λινოსπέρμου ἢ ἄρτῳ φυρατῷ δι' ὑδρομέλιτος θερμοῦ καὶ τοῖς ὑποδειχθησομένοις ἐγκαθίσμασι, καὶ τῆς πρώτης ἐνστάσης διατρίτου τῇ διὰ τοῦ ἀλείμματος ἀποθεραπείᾳ προσκλύσματί τε καὶ τροφῇ θερμῇ καὶ ἀπλῇ.
- 3.11.1 σφοδροτέρων δὲ τῶν περιωδυνιῶν οὐσῶν ἔμπροσθεν τῆς διατρίτου ἢ καὶ ἐν αὐτῇ φλεβοτομητέον ἀπ' ἀγκῶνος τοῦ ἀντικειμένου τοῖς μᾶλλον <πονοῦσι τόποις> πρὸς τὸ ἀσκυλτότερον ἀπὸ τῶν ἦττον πεπονθότων γενέσθαι τὴν ἀφαίρεσιν πάντων δὲ ἐφίσης κακοπαθούντων ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου πρὸς τὸ τὴν δεξιὰν χεῖρα ταῖς ὑπηρεσίαις ἀπαραποδίστως σῶζεσθαι.
- 3.11.2 τὴν δὲ ἀπὸ σφυροῦ φλεβοτομίαν παραιτητέον, ἕως ἂν τὰ ἐν τοῖς βραχίουσιν ἀγγεῖα φαίνηται καὶ μηδεμία φλεγμονὴ περὶ αὐτοῖς ἢ πρόδηλος· ἢ τε γὰρ σπάσις τὴν ἀσθενοῦσαν σκύλλει καὶ ἰσχυρότερα τὰ παρὰ τοῖς ἀστραγάλοις ἀγγεῖά ἐστίν.
- 3.11.3 μετὰ δὲ τὸ ἐκλυθῆναι τὴν ἀπὸ τῆς φλεβοτομίας ταραχὴν ἀποθεραπευτέον τὸ σῶμα καὶ ἐγκαθιστέον εἰς ὑδρέλαιον θερμόν ἢ τήλεως ἢ λινოსπέρμου ἢ μολόχης ἡμέρου ἢ καὶ ἀγρίας ἀφέψημα. διαστήσαντα δὲ τὰ πτερυγώματα τῷ αὐτῷ ἐγχυματιστέον ἐλαίῳ καὶ ῥῶ κατ' ἰδίαν ἢ μετὰ τινος τῶν εἰρημένων ἀφεψημάτων εἰς γλοιοῦ πάχος ἀνακοπέντων· εἶτα καὶ τοῖς τόποις ἐρίου τι μαλθακοῦ παραθετέον βεβρεγμένου τοῖς αὐτοῖς ὑγροῖς, κᾶπειτα τὸ πῖλημα περιβλητέον.
- 3.11.4 καὶ τῆς ταραχῆς ὑπεκλυθείσης ὕδωρ δοτέον διάκλυσμα θερμόν καὶ ποτόν, παρηγορίας τοῦ δίψους χάριν καὶ εἰς ἀταλαιπώρητον κατεργασίαν [ἢ] τῆς τροφῆς, μετὰ δὲ τὸ πόμα τροφὴν ἀπλὴν κούφην ὀλίγην ἔνθερμον ῥοφηματώδη (καθάπερ τὸν ἐξ ὕδατος χόνδρον ἢ τὸν διὰ μελικράτου μετρίως ἀποξεσθέντος ἢ τὸν ῥοφητὸν διὰ μέλιτος ἢ ἐλαίου καὶ ἀνήθου καὶ ὀλίγων ἁλῶν, ἢ ἄρτον ἐξ ὕδατος, εἰ δὲ μή, μετὰ ῥοφητῶν ῥῶν)· ἀπὸ δὲ τῆς τροφῆς ὀλίγης γενομένης διαστάσεως ἐπιτρεπτέον ὑπνοῦν. ἐντεῦθεν δὲ μέχρι παρακμῆς λεπτῶς ἀκτέον καὶ παρὰ μίαν δοτέον τὴν τροφήν, εἰ [δὲ] μὴ κατησθένηκεν ἡ δύναμις τοῦ σώματος.
- 3.11.5 * * σικύαις χρηστέον, κούφαις μὲν τὸ πρῶτον καὶ οὐκ ἐν ἀνέσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιθέσει πρὸς παρηγορίαν ἀλγῆματος πρῶτως ἐπιτιθεμέναις ἄνευ τοῦ πολλὴν ἐπιφέρειν συνολκὴν (τὸ σφοδρότερον γὰρ τοῦ ἐπισπασμοῦ παρεκλύειν ἔστιν παρὰ τι μέρος τοῦ χεῖλους τῆς σικύας ἰσχνῆς παρεντιθεμένης σπαθομήλης)· ὕστερον δὲ καὶ μετ' ἀμυχῶν ἐπιπολαίων, ἐν ἀκμῇ μὲν τοῦ πάθους, ἐν ἀνέσει δὲ τῆς ἐπιτάσεως, κατ' ἐφηβαίου καὶ ὑποχονδρίου· μενούσης δὲ τῆς κατασκευῆς καὶ βδέλλαις προὔποβληθέντος αὐταῖς ὀθονίου πρὸς τὸ μὴ ψύχειν.
- 3.11.6 δραστικώτερον δὲ ἀφαιμάσσουσιν αὐταὶ διὰ σικύας τῶν τόπων προεξογκωθέντων διὰ τῶν ἐμβαλλομένων τιλτῶν ἐλλυχνίων, ἵνα μὴ διὰ τῶν ἄλλων λιπαινομένων τῶν μερῶν κωλυθῇ τὰ ζῶα ἄψασθαι τῶν ἡλκωμένων.
- 3.11.7 μετὰ δὲ τὴν ἀπόπτωσιν αὐτῶν εἰ μὲν ὀλίγον εἴῃ τὸ ἀποσπασθὲν αἷμα, σικύας ἐπιβλητέον οἷς ἐνδέχεται τόποις, εἰ δὲ μή, τιλματίοις σκεπαστέον τὰ δῆγματα καὶ κατ' αὐτῶν ἐλαιοβραχὲς ὀθόνιον [καὶ] ἐφαπλωτέον, εἶτα ἔριον.
- 3.11.8 ἐντεῦθεν δὲ τοῖς χαλαστικοῖς χρηστέον καταπλάσμασιν, οἷον ἄρτῳ μετὰ πιμελῆς προσφάτου φυραθέντι ὑείας τεθερμασμένης ἢ μετὰ τῶν ῥιζῶν τῆς ἀγρίας μολόχης ἐψημένων καὶ καλῶς

λεανθεισῶν, ἢ λινοσπέρμῳ μετὰ γύρεως ἢ τήλεως, ἢ τοῖς τρισὶν ὑφ' ἐν ἐψημένοις μετὰ ἐλαίου καὶ μέλιτος καὶ τοῦ ἀφειψήματος τῆς μολόχης ἢ τήλεως. ἀλλακτέον δὲ τὰ πρῶτα συνεχῶς, διὰ γὰρ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ψύχεται καὶ ἀποξύνεται διὰ τὴν ἐκ τῆς φλεγμονῆς πύρωσιν.

3.11.9 ἐμπεπλάσθω δὲ μήτε ἐπὶ λεπτὸν ἄγαν, καὶ γὰρ ψύχεται συντόμως καὶ ξηραίνεται ῥαδίως, μήτε ἐπὶ πάχος, βαρεῖται γὰρ τὰ φλεγμαίνοντα. χρηστέον δὲ καὶ τῇ εἰς τὴν ἔδραν ἐνέσει τοῦ θερμοῦ ἐλαίου μέχρι κυάθων τεσσάρων καὶ πεσσοῖς ἀπεριέργοις. ἐξήμαρτον γὰρ οἱ παλαιοὶ τοὺς αἵμαγωγούς λεγομένους ἐντάσσοντες εἰς κατασπασμὸν αἵματος καὶ ποτήματα τὰ αὐτὰ παρέχειν δυνάμενα, οὐχ ὀρώντες, ὅτι τὰ μὲν ποτήματα φθείρει καὶ ἀνατρέπει τὸν στόμαχον, τὰ δὲ πρόσθετα καταξύνοντα τὴν ὑστέραν ἐσχαροῖ καὶ διὰ τοῦτο δυσλύτους καὶ βαθείας καὶ κακοήθεις ἐλκώσεις ἀποτελεῖ καὶ οὐλήν ἐπὶ τὰς ἐλκώσεις γίνεσθαι πάσης σαρκὸς τῆς κατὰ φύσιν πυκνοτέραν οὖσαν, ὥστε τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν ἐπέχειν.

3.12.1 τὸ δὲ ὅλον ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ποτήματα καὶ πρόσθετα δριμέας ὄντα δυνάμεως ἐρεθίζει τὴν φλεγμονήν, οὕτω δὲ καὶ τοὺς πόνους διπλασιάζει καὶ τὸν τῆς καθάρσεως ἐπιτείνει παραποδισμόν.

3.12.2 ὥς γὰρ οὐδὲ φλεγμαινόντων τῶν ὀφθαλμῶν συμφέρει δριμέσι χρῆσθαι κολλυρίοις οὐδὲ δυσουρίας γινομένης ἢ τεινεσμοῦ τοῖς ἀμύσσειν δυναμένοις, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τῆς μήτρας φλεγμαινούσης ἐν ταῖς μετὰ περιωδυνίας καθάρσεσιν τὰ δριμέα δεῖ παραλαμβάνειν· τοιαῦτα γὰρ τὰ δοκοῦντα παρ' αὐτοῖς αἵμαγωγὰ, καθάπερ ἐλατήριον, ἐλλέβορος μέλας, πύρεθρον, ὀποπάναξ, οἷς αἱ γυναῖκες καὶ πρὸς τὸ φθεῖραι πολλάκις ἐχρήσαντο. καθάπερ οὖν ἔφην, ἀποδοκιμαστέον πᾶν τὸ δριμὺ καὶ ἀμυκτικόν, παραληπτέον δὲ τὸ παρηγορικῶς ἀνιέναι δυνάμενον. κράτιστος δὲ πεσσὸς ἔριον ἐλαίῳ βραχὲν γλυκεῖ καὶ θερμῷ· καὶ τήλεως χυλοῦ ἢ λινοσπέρμου ἢ μολόχης μετὰ τοῦ ἐλαίου γλοιωδῶς ἀνακοπέντος μετὰ τινος τούτων συνεψηθὲν στέαρ πρόσφατον χήνειον ἢ ὀρνίθειον, ὥστε τὸ ἐφιστάμενον πιμελῶδες ἀποσῦραι καὶ εἰς ἔριον χρῖσαι· καὶ ὥου λέκιθος τούτοις συλλειοτριβηθεῖσα, ποτὲ δὲ καὶ διὰ μέλιτος ἀπέφθου συντακεῖσα· καὶ μελίλωτον ἐν γλυκεῖ καθεψηθέν· ἢ πατητοῦ φοίνικος ἢ ἔνδοθεν σὰρξ ὁμοίως ἐψηθεῖσα τῷ γλυκεῖ, περιηρημένου τοῦ ἔξωθεν ὑμένος, παραστύφει γὰρ οὗτος.

3.13.2 χρηστέον δὲ καὶ πυρίᾳ τῇ διὰ σπόγγων ἀποθλιβομένων εἰς ὕδωρ θερμὸν ἢ ὑδρέλαιον ἢ ἀφειψήμα τήλεως ἢ λινοσπέρμου ἢ μολόχης ἡμέρου ἢ ἀγρίας. συνεχῶς δὲ ἀλλασσέσθωσαν οἱ σπόγγοι προὑπορριφέντος ὀθονίου καὶ ἀφθόνως ἐλαίῳ θερμῷ περιχριομένων τῶν μερῶν εἰς τὸ ἀπεριψύκτους μεῖναι τοὺς τόπους. προκοπῆς δὲ γενομένης περὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διὰ κλινιδίου κρεμαστοῦ δοκιμαστέον κίνησιν.

3.14.1 παρακμαζούσης δὲ τῆς διαθέσεως εὐθέως μὲν ἡ κάθαρσις ἐπιφαίνεται, μετὰ δὲ τὴν ἀπόληξιν αὐτῆς τοῖς ἀναλημπτικοῖς χρηστέον, λουτρῷ, ποικίλῃ τροφῇ, οἴνῳ καὶ αἰώρᾳ, περιπάτοις, γυμνασίοις, τρίψεσιν τοῦ τε ὅλου σώματος καὶ τῶν περὶ τὴν ὑστέραν.

3.14.2 ἐπεὶ μέντοι πρὸς τὴν τοπικὴν τῆς ὑστέρας τρίψιν αἱ διὰ ψιλῶν τῶν χειρῶν παραφοραὶ περίθλασιν φέρουσι, καθ' ὃν καιρὸν εἰς εὐμεγέθη λεκάνην ἐγκαθίζει ἡ κάμνουσα λουομένη <ἢ> καταβαίνει εἰς τὴν ἔμβασιν, σπόγγους πλατεῖς καὶ μαλακοὺς τῷ ἥτρῳ περιτιθέναι καὶ ἰσχύοις καὶ ἡρέμα προσεντυπώσαντα ταῖς χερσὶν παράγειν τῇδε κάκεῖσε <καὶ> κατ' ὀλίγον παραύξειν τὸ τῆς τρίψεως πλῆθος. δοκιμαστέον δὲ καὶ κηρωτὰς διὰ σαμψυχίνου ἢ Σουσίνου ἢ τινος τῶν ἐμπερῶν οὐ μόνον ἐντιθεμένας ἀλλὰ καὶ διαχριομένας κατὰ τοῦ στομίου καὶ τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας, ὅποτε δὴ καὶ τοὺς μαλακτικωτέρους πεσσοὺς παραλημπτέον, ἐξ ὧν ἐστὶν ὁ διὰ κηροῦ καὶ ῥητίνης τερεβινθίνης καὶ ταυρείου στέατος καὶ γλυκέος ἐλαίου ἢ κυπρίνου τοσούτου κατὰ τὸ πλῆθος, ὥστε τὰ λοιπὰ βληθέντα γλοιώδη γενέσθαι, καὶ ὁ διὰ

χυλῶν πεσσὸς σκευαζόμενος καὶ πᾶς ὁ διὰ μυελῶν καὶ στεάτων καὶ σπερμάτων ἀνετικῶν· ἐν δὲ τούτοις ἐστὶ καὶ τὸ διὰ σαμψύχου λεγόμενον ἄκοπον.

- 3.14.3 μεγαλωφελὴς δὲ καὶ ἡ εἰς ἔλαιον ἔμβασις. χρονίσαντος δὲ τοῦ πάθους κατὰ μὲν τὰς ἐπιθέσεις τὴν αὐτὴν παραληπτέον ἐπιμέλειαν, ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασιν πρῶτον μὲν τὴν ἀναληπτικὴν, ἥς τὴν ὕλην εἰρήκαμεν, συμπαραληφθέντος τινὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τῶν ἐμπεύρων ἀλειπτῶν, δευτέραν δὲ τὴν μετασυγκριτικὴν.
- 3.15.2 ἐν ἧ δεῖ πρὸ μιᾶς ἡμέρας συστέλλειν, εἰ δὲ μὴ ἀντέχοι τις, ἐπ' ὀλιγοσιτίας καὶ ὕδροποσίας τηρεῖν. εἴτα μερίσαι τὸν ἄρτον, ὅσου ῥαδίως πλείστου δύναται περιγενέσθαι, μερίσαι δὲ εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἥμισυ εἰς τρία μέρη διαιρεῖν ἴσα, τὸ δὲ ἕτερον τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ διδόναι μετὰ τὴν συστολὴν σὺν ταριχίοις καὶ τοῖς δριμέσιν προσεψήμασιν ἡμέραις δυσὶν ἢ τρισὶν ἢ τέσσαρσιν.
- 3.15.3 εἴτα ἀλλάσσειν εἰς τὴν μέσσην ὕλην, οἷον λάχανα καὶ τοὺς τρυφερωτέρους ἰχθύας καὶ ἐγκεφάλους, εἴτ' ἄλλαις ἴσαις <εἰς> τὰ πτηνά, καὶ ταῖς ἰσαρίθμοις <εἰς> ὕεια πρόσφατα, καθ' ἑκάστην μετέλευσιν ἀπὸ ποιότητος εἰς ποιότητα προσλαμβάνοντα τῶν τριῶν τοῦ ἡμίους ἄρτου μερῶν ἓν μέρος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ τῆς μετελεύσεως ὑφαίρουντα τὸ οἰνάριον καὶ τὸ λουτρόν, τῇ δὲ ἐξῆς ἑκατέροις χρώμενον.
- 3.15.4 πλὴν δὲ ἐπὶ μόνῃς τῆς δριμυφαγίας συνδοκιμάζειν δεῖ καὶ τὰ τοπικὰ τῶν βοηθημάτων ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ τῆς ἀπὸ ποιότητος εἰς ποιότητα μεταβάσεως, ποτὲ μὲν σικύαις χρώμενον μετασυγκριτικαῖς, ποτὲ δὲ παροπτῆσει, ποτὲ δὲ δρώπακι κατ' ἐφηβαίου καὶ ὁσφύος νίτρου τε καὶ ἁλῶν καὶ τῶν ἀμυκτικῶν σμηγμάτων συμπάσμασι, ποτὲ δὲ πυρίᾳ καὶ ἐγκαθίσμασιν διὰ θαλάσσης καὶ τῷ διὰ σινάπιος φοινιγμῷ καὶ κατακρουνισμῷ. μὴ ἀνασκευαζομένου δὲ τοῦ πάθους οὐκέτι μόνον ἀπὸ συστολῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ διὰ ῥαφανίδων ἀρκτέον ἐμέτου. χρηστέον δὲ καὶ μαλάγμασιν τοῖς ἀμύσσειν δυναμένοις, οἷον τῷ διὰ δαφνίδων <ἢ> τῷ διὰ σπερμάτων, καὶ πεσσοῖς ὁμοίας δυνάμεως ἔχόμενοις, ὧν εὐκαιρὸς ἡ χρῆσις μετὰ τὴν ἀπόληξιν τῆς καθάρσεως· δεῖ γάρ, [τὸ] ὅτε συνέγγύς ἐστιν ἡ προθεσμία τῆς καθάρσεως, τὰ δραστικά καὶ συγκινοῦντα παραιτεῖσθαι.
- 3.16.2 κατὰ μέρος δὲ ἐν τοῖς προσθέτοις ἐστὶ πηγανὸν λεῖον μετὰ μέλιτος ἢ κόνυζα ἢ λεπτόφυλλος καλουμένη ἢ σταφὶς χωρὶς τῶν γιγάρτων λεῖα μετὰ νίτρου ἢ ἁλῶν· τὰ τε διὰ κυμίνου, πεπέρεως, ἀψινθίου, ὕσώπου, βουτύρου, ἐλαίου παλαιοῦ καὶ τῶν ὁμοίων ὡς κυάμου μέγεθος εἰς πεσσὸν ἐγχριστέον καὶ καταβαπτέον εἰς ἔλαιον γλυκὺ ἢ Σούσινον, ἵνα τὸ πολὺ τῆς δήξεως ἀπαμβλυνθῇ, καὶ παραθετέον τῷ στόματι τῆς ὑστέρας. τοῖς δὲ αὐτοῖς καὶ τοὺς βουβῶνας ἀλειπτέον καὶ τὸν δακτύλιον ἔνδοθεν διαχριστέον. ὃν τρόπον γὰρ περιγραφομένων ἔσθ' ὅτε τῶν δυστραπέλων ὀφθαλμιῶν σκληρὰ γίνεται καὶ τραχέα τὰ βλέφαρα καὶ διὰ τοῦτο χρήζει δριμέων καὶ μετασυγκριτικῶν κολλυρίων εἰς παντελῇ τοῦ πάθους ἀνασκευήν, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὴν ὑστέραν ὑπεκλυομένης ποτὲ τῆς φλεγμονῆς σκληρὰ μέιναντα <καὶ> τραχέα καὶ οἷον περίτυλα [καὶ] δέεταιί τινος εἰς μετασύγκρισιν δήξεως.
- 3.16.4 μὴδὲ οὕτως λυομένης <δὲ> τῆς διαθέσεως τῷ λευκῷ σπαρακτέον ἐλλεβόρῳ καὶ μετ' αὐτὸ δοκιμαστέον ἀποδημίαν μακροτέραν καὶ αὐτοφυῶν ὑδάτων χρῆσιν καὶ τὸ σύνολον τῆς ψυχῆς διάχυσιν. οὕτω γὰρ ἐξ ἐπιμονῆς τε τῶν αὐτῶν καὶ προσθέσεως τῶν σφοδροτέρων λυομένου τοῦ πάθους ἡ κάθαρσις ἀπαραπόδιστος γίνεται. Περὶ φλεγμονῆς ὑστέρας·
- 3.17.1 Ἡ φλεγμονὴ κέκληται μὲν ἀπὸ τοῦ φλέγειν καὶ οὐχ ὡς ὁ Δημόκριτος εἴρηκεν ἀπὸ τοῦ αἴτιον εἶναι τὸ φλέγμα. προκατάρχει δὲ τῆς περὶ τὴν ὑστέραν φλεγμονῆς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, συνεχέστερον δὲ ψύξις, ὡσαύτως κόπος, ἔκτρωσις φαύλη τε μαίωσις, ὧν οὐδὲν εἰς τὴν ἐξαλλαγὴν συντελεῖ τῆς ἐπιμελείας.

- 3.17.2 μήτρας δὲ φλεγμαινούσης τὰ μὲν κοινὰ παρέπεται σημεῖα, τὰ δὲ ἴδια καὶ δηλωτικά τοῦ πάσχοντος μέρους αὐτῆς. φλεγμαίνει γὰρ ποτὲ μὲν ὅλη, ποτὲ δὲ τὸ στόμιον αὐτῆς, ποτὲ δὲ ὁ τραχήλος, ποτὲ δὲ ὁ πυθμὴν, ποτὲ δὲ τὸ κύτος ἦτοι ἄνωθεν ἢ κάτωθεν ἢ ἐκ πλαγίων, ποτὲ δὲ τινα τούτων ἢ τὰ πλεῖστα μέρη. κοινὰ μὲν οὖν παρέπεται σημεῖα πυρετός, [ἐπιγίνεται] πόνος τε τοῦ πάσχοντος μέρους καὶ παλμός, ὄγκος τοῦ ἐπιγαστρίου καὶ <σκληρία> , πύρωσις, ξηρότης, σύντασις ἰσχύων ἢ βάρος ὀσφύος, λαγόνων, ἥτρου, βουβώνων, μηρῶν, φρικώδης ἀντίληψις, διαδρομὴ νυγματώδης, νάρκα ποδῶν καὶ περίψυξις τῶν γονάτων, περιίδρωσις, σφυγμὸς μικρὸς καὶ πυκνότατος, συμπάθεια τοῦ στομάχου, λειποθυμία, ἔκλυσις κατ' ἐπίτασιν δὲ καὶ λυγμὸς, ἀλγήματα τραχήλου καὶ σιαγόνων καὶ βρέγματος καὶ ὀφθαλμῶν, μάλιστα κατὰ τὰς βάσεις, παραποδισμὸς οὖρων ἢ σκυβάλων ἢ καὶ ἀμφοτέρων.
- 3.17.4 χείρονος δὲ τῆς φλεγμονῆς οὐσης αὖξονται καὶ οἱ πυρετοὶ καὶ ἐπιγαστρίου ἐξόγκωσις καὶ παρακοπὴ παρακολουθεῖ καὶ συνέρεισις ὀδόντων <καὶ> σπασμός. καὶ ταῦτα μὲν κοινὰ, ἴδια δὲ μόνου μὲν τοῦ στομίου φλεγμαίνοντος ἐπίμυσις αὐτοῦ καὶ συναίσθησις ὀδυνώδης, ἐπινεύει δ' ὡς πρὸς τὸν δακτύλιον, συντείνονται δὲ βουβῶνες ἰδίως καὶ τὰ περὶ τὸν κτένα.
- 3.18.2 μὴ ὅλου δὲ τοῦ στόματος ἀλλ' ἐκ μέρους φλεγμαίνοντος τὰ μὲν αὐτὰ συντείνεται μερικῶς, ὀδυνώδης δὲ ὡς <πρὸς> τὴν ἀφήν ἐπανάστασις ὑποπίπτει καὶ παρέγκλισις εἰς τὰ ἐναντία τῷ διογκουμένῳ· τὸ δεξιὸν μὲν γὰρ φλεγμαῖνον μέρος πρὸς τὸ ἀριστερὸν ἐκκλίνει, τὸ δὲ ἀριστερὸν πρὸς τὸ δεξιόν, τὸ δὲ κάτω πρὸς τὸ ἄνω ῥέπει μᾶλλον, τὸ δὲ ἄνω πάντων πλέον ἀπονεύει πρὸς τὸν δακτύλιον. ζητητέον δέ, πότερον ὁ πόνος κατὰ τοῦ ἐπ' εὐθὺ μέρους γίνεται τοῦ φλεγμαίνοντος ἢ καὶ τῶν ἀντικειμένων παρὰ τὴν σύννευσιν εἴληφεν.
- 3.19.1 καὶ τῶν μὲν προγενεστέρων τινὲς τὸν ἐναντίον φασὶν ἀλγεῖν βουβῶνα καὶ μηρόν, Δημήτριος δὲ ὁ Ἀπαμεὺς τὸν κατ' εὐθὺ· μὴ εἶναι γὰρ πιθανὸν τὰ μὲν πρὸς τῷ φλεγμαίνοντι μέρος μὴ πονεῖν, τὰ δὲ ἀπαθῆ τὰς ἀλγηδόνας ἔχειν (ὅπερ ὑπενόησάν τινες ἀποβλέψαντες εἰς τὸ παρῆχθαι τὸ φλεγμαῖνον εἰς τὰ ἐναντία μέρη κάκεινων τῶν τόπων ψαύειν), πολλῷ γὰρ ἐστὶν εὐλογώτερον, ἐπεὶ πλείονα τάσιν ἐπιδέχεται τὰ κατ' εὐθὺ τῷ φλεγμῇναντι, διὰ τὸν ἐπὶ τὰ ἐναντία περισπασμὸν ἐκεῖνα καὶ τὰς ἐπαισθήσεις ἔχειν. καὶ ἡμεῖς δὲ τοῦτο συναινοῦμεν, εἰ καὶ τὸ ζητούμενον οὐδεμίαν ἐξαλλαγὴν ἐπιφέρει πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν τοπικῶν βοηθημάτων. τοῦ τραχήλου δὲ φλεγμαίνοντος μέζονες μὲν αἱ συμπάθειαι, μετὰ δὲ τὸ στόμιον ἢ ὄγκωσις.
- 3.20.1 καὶ τοῦ μὲν δεξιοῦ μέρους φλεγμαίνοντος τὸ κατ' εὐθὺ συμπάσχει σκέλος καὶ βουβῶν ἐπανίσταται, τοῦ ἀριστεροῦ δὲ τὸ ἐναντίον· τοῦ δὲ κάτωθεν, ὅπερ ἐπικείται τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀπευθυμένου, σκυβάλων δυσοδία καὶ ἐποχὴ καὶ προθυμία τεινεσμώδης καὶ οὐκ εὐμαρὴς ἡ τοῦ κλύσματος παράθεσις, κἂν ἐνθῇ τις τὸν δάκτυλον εἰς τὴν ἔδραν, ὄγκος ὑποπίπτει δοκῶν εἶναι περὶ τὸ ἀπευθυμένον· τοῦ δὲ ἄνωθεν δυσουρία <καὶ> πλείων κατ' ἐφηβαίου καὶ κτενὸς ὁ πόνος. ὅλου δὲ τοῦ τραχήλου φλεγμαίνοντος πάντα παρέπεται τὰ προειρημένα, καὶ διὰ τὴν πλείονα διόγκωσιν εἰς τὸν γυναικεῖον προκύπτει κόλπον. τοῦ κύτους δὲ φλεγμαίνοντος κατὰ μὲν τὰ πλάγια μέρη πόνος <τῆς> καταλλήλου λαγόνος γίνεται, σφοδρυνόμενος κατὰ τὴν εἰς τὰ ἐναντία ἐπιστροφὴν· κατὰ δὲ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν ἢ μὲν ἀλγηδὼν κατὰ τοῦ ἐπιγαστρίου πλείων μετὰ διογκώσεως, δυσουρία δὲ ἢ ἰσχυρία, καὶ μετὰ τὸ οὐρῆσαι μᾶλλον ὑποπίπτει τῇ ἀφῇ τὸ οἶδημα.
- 3.21.2 κατὰ δὲ τὰ ὀπισθεν καὶ κάτωθεν τοῦ κύτους τῆς φλεγμονῆς ὑπαρχούσης περὶ τὴν ὀσφὺν ὁ μὲν πλείων πόνος, σφοδρυνόμενος εἰ ἐκκλίνειτο πρηνὴς ἢ ἐπὶ πλευράν, κλύσμα δὲ οὐ παρατίθεται ῥαδίως, ἐπέχεται δὲ τὸ σκύβαλον καὶ οὐ διαχωροῦσι φῦσαι, καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν ἔδραν ἐντιθέμενον δάκτυλον ὄγκος <ὑποπίπτει δοκῶν μὲν εἶναι περὶ τὸ ἀπευθυμένον, διαφέρων δὲ τῆς> τοῦ ἀπευθυμένου φλεγμονῆς τῷ μὴ εὐθὺς ἅμα τῷ ἐπερεῖσαι τὸν δάκτυλον ἄλγημα

παρακολουθεῖν, ἐξ ἐπιμονῆς δὲ τοῦ θλίβοντος, καὶ τῷ τὸν ὄγκον ὑποχωρεῖν, ὥστε τὸ ἔντερον τὴν ἰδίαν χώραν ἀπολαβεῖν, καὶ τῷ μεταπίπτειν τὸν ὄγκον ἐν τοῖς ἐπὶ τὰ γόνατα μετασχηματισμοῖς, ὧν οὐδὲν γίνεται φλεγμαίνοντος ἀπευθυσμένου.

3.21.3 <τοῦ πυθμένος δὲ φλεγμαίνοντος καὶ ὁ πόνος> καὶ ἡ διάτασις καὶ ἡ βαρύτης παρ' ὀμφαλὸν κατ' ὀσφύν· πολλάκις δὲ καὶ ῥυσὸν ὑποπίπτει τὸ στόμιον τῶν ὑπὲρ τὸν τράχηλον φλεγμαινόντων καὶ συνείλκυσται πρὸς τὸ ἐντός, ὥστε τινὰς ἀπαθῆ λέγειν τὴν ὑστέρα. ὅλης δὲ τῆς μήτρας φλεγμαιοῦσης πάντα συνεδρεῖ καὶ συμπάθεια σφοδρὰ καὶ πλείων κατ' ἐπιγαστρίου διόγκωσις.

3.22.1 ἢν διακρινοῦμεν τῆς γινομένης τοῦ ἐπιγαστρίου φλεγμονῆς τῷ μήτε προφαίνειν οὕτως ἔξω τὸν ὄγκον ἢ τὸ ἔρευθος μήτε πρὸς τοὺς σχηματισμοὺς ἡδρασμένον μένειν τὸν ὄγκον, ἀλλὰ μετακινεῖσθαι καὶ τὸ δέρμα πρὸς τὸν διὰ τῶν δακτύλων ἐπισπασμὸν ἐπακολουθεῖν, τοῦ ἐπιγαστρίου δὲ φλεγμαίνοντος τὰ ἐναντία γίνεσθαι τούτων καὶ τὰ ἔξωθεν ἀλγεῖν μᾶλλον ἐν τῷ μηδὲ τὴν οὖρησιν ἐμποδίζειν.

3.22.2 ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς τοῦ περιτοναίου διακρίνομεν φλεγμονὰς καὶ τῷ μὴ κατὰ περιγραφὴν ἔχειν ὄγκον καὶ ἥτοι μηδ' ὅλως τὰ οὖρα παρεμποδίζειν ἢ μὴ πρὸς λόγον τῆς διογκώσεως. κοινῶς γε μὴν φλεγμοναῖς ὑστέρας συμπάσχει κεφαλὴ καὶ τράχηλος, ἐπιγαστρίου δὲ καὶ περιτοναίου πρὸς ὀλίγον ἢ οὐδ' ὅλως. καὶ τοιαύτη μὲν ἡ διάκρισις τῆς σημειώσεως· ἐπὶ τὴν θεραπείαν δὲ ἤδη τὸν λόγον τρέψομεν.

3.23.1 παραληπτέον τοίνυν ἅπερ ἔμπροσθεν ἐπὶ τῆς μετὰ πόνου γινομένης καθάρσεως εἰρήκαμεν, κατ' ἀρχὰς κατακλίνοντες ἐν οἰκίῳ φωτεινῷ καὶ συμμέτρως ἀλεινῶ, ἡσυχίαν ἐμποιοῦντες καὶ πάντων ἀποχήν, ψηλαφία χρώμενοι καὶ διακρατήσαι σκελῶν καὶ καρπῶν, θερμάσματα προσάγοντες καὶ ἐπιβρέχοντες καὶ σκέποντες ἐρίοις καθαροῖς, ἐγχυματίζοντες καὶ κενοῦντες διὰ κλυστήρος ἀνετικοῦ τὴν κοιλίαν, ἡγουν δι' ἐλαίου γλυκέος καὶ θερμοῦ καὶ τῶν ὁμοίων.

3.23.2 ποτὸν δὲ καὶ διάκλυσμα ὕδωρ θερμὸν δοτέον καὶ τροφήν ῥοφηματώδη θερμὴν * * μετὰ δὲ ταῦτα καταπλάσματα παρηγορικῶς ἀνιέντα καὶ σικύας καὶ κατασχασμόν, βδελλῶν προσβολὴν ἢ ἐγκάθισμα ἢ πυρίαν τὴν διὰ σπόγγων, ἔνεσιν ἐλαίου θερμοῦ διὰ κλυστήρος, πεσσῶν ἀπεριέργων πρόσθεσιν * * καὶ μαλακτικωτέρους πεσσοὺς προστίθου λουτρόν τε καὶ ποικίλην τροφήν, ὕστερον δὲ οἶνον αὐστηρὸν καὶ λεπτὸν ὕδατώδη. πυρετῶν δὲ ἐπιγενομένων οὐκ ἐξαλλακτέον τὴν ἐπιμέλειαν, πειρατέον δὲ ὅπως τὰ μὲν ἐν παροξυσμοῖς πράσσεται, τὰ δ' ἐν ἀνέσεσιν δρᾷ τὴν ἐξαλλαγὴν τῆς προηγησαμένης αἰτίας, οὐκ ἐξαλλασσομένης τῆς ἐπιμελείας.

3.24.2 διὸ καὶ Θεμίσων μεμπτὸς ἐπὶ μὲν τῆς χωρὶς πυρετῶν φλεγμονῆς χαλαστικά δοκιμάσας διὰ τοῦ τρίτου τῶν Χρονίων ν, ἐπὶ δὲ τῆς μετὰ πυρετῶν τὰ σταλτικά, στρύχνου καὶ περδικίου χυλόν, ἀπατηθεὶς διὰ τὴν συνεδρεύουσαν πύρωσιν τὰ ψυκτικά παραλαβεῖν, ὕστερον δὲ καὶ ὕδρορρόδινον, μὴ ἐπιστήσας, ὅτι δι' ὧν ἐπιτείνεται τὰ φλεγμαίνοντα, διὰ τούτων ἡ πύρωσις αὖξεται. διὸ καὶ κατ' ἐκεῖνον αὐτὸν διὰ τοιούτων δεῖ παρηγορεῖν τὰ συμπτώματα, δι' ὧν οὐ παροξύνομεν τὴν διάθεσιν.

3.24.3 παραιτητέον δὲ καὶ ὅσα τῶν ἀρχαίων τινὲς πρόσθετα δριμέα παρέλαβον, ἔλαιον μετὰ πηγάνου καὶ οἰσυπηρῶν ἐρίων ἀποβρέγματος, βούτυρόν τε καὶ ἄρτον μετὰ ῥοδίνου καὶ σελινίνου καὶ ὀξελαίου· πᾶν γὰρ τὸ δριμύ καὶ δηκτικὸν ἐρεθίζει [γὰρ] τὰς φλεγμονὰς εἰς ἐπίτασιν. Περί σατυριάσεω ς.

3.25.1 Σατυρίασις ἐπ' ἀνδρῶν μὲν γίνεται μᾶλλον, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς Ὀξέσι τὸν πολὺν περὶ αὐτῆς λόγον ἐφωδεύκαμεν, γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ γυναικῶν.

3.25.2 παρέπεται δὲ αὐταῖς κνησμὸς ἐπιτεταμένος τῶν γυναικείων τόπων μετὰ πόνων, ὥστε τὰς χεῖρας συνεχῶς τοῖς μέρεσιν ἐπιφέρειν, καὶ διὰ τοῦτο ἀκάθεκτος αὐταῖς πρὸς συνουσίαν ὁρμὴ

γίνεται καὶ παρατροπὴ τῆς διανοίας ἐπὶ ποσὸν διὰ τὴν πρὸς τὴν ὑστέραν τῶν μηνίγγων συμπάθειαν παραγκωνισαμένη πᾶσαν αἰδῶ * * Περὶ ὑστερικῆς πνιγός ς .

- 3.26.1 Ἡ ὑστερικὴ πνιγὴ κέκληται μὲν συνθέτως ἀπὸ τοῦ πάσχοντος τόπου καὶ συμπτώματος ἑνός, λέγω δὲ τοῦ πνιγμοῦ, κατ' ἔννοιαν δὲ ἐστὶν ἐποχὴ ἀναπνοῆς μετὰ ἀφωνίας καὶ κατοχῆς αἰσθήσεως διὰ ποιὰν περὶ τὴν ὑστέραν διάθεσιν.
- 3.26.2 προκατάρχει δὲ τοῦ πάθους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπάλληλος ἔκτρωσις, ὠμοτοκία, χηρεία μακρά, κράτησις ἐμμήνων καὶ συνήθους κυήσεως περιγραφὴ, πνευμάτωσις ὑστέρας.
- 3.26.3 παρέπεται δὲ ταῖς ἐν τῷ πάθει τυγχανούσαις παροξυσμοῦ γινομένου κατάπτωσις, ἀφωνία, βαρύπνοια, κατάληψις αἰσθήσεως, συνέρεισις ὀδόντων καὶ τρισμὸς σπασμώδους συνολκῆ τε τῶν ἄκρων (ποτὲ δὲ πάρεσις μόνον), ὑποχονδρίων μετεωρισμός, μήτρας ἀναφυγὴ, θώρακος διόγκωσις, τῶν καταπλεκόντων τὸ πρόσωπον ἀγγείων κύρτωσις, περίψυξις, περιίδρωσις, ἀσφυξία παντελὴς ἢ βραχὺς ἄγαν ὁ σφυγμός, καὶ συντόμως κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξανίστασθαι τῆς καταπτώσεως καὶ ἀναφέρειν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τῶν γεγονότων, ἀλγεῖν κεφαλὴν τε καὶ τένοντας, ἐνιάκις δὲ καὶ παρακόπτειν. παράκειται δὲ τῷ ὑστερικῷ πάθει διὰ τὴν ἀφωνίαν καὶ τὴν κατάληψιν τῶν αἰσθήσεων τὸ ἐπιληπτικὸν καὶ ἀποπληκτικὸν καὶ καταληπτικὸν καὶ ληθαργικὸν καὶ τὸ ἀπὸ ἐλμίνθων ἄναυδον.
- 3.27.1 ὧν ἀπάντων ὑφ' ἑν διακριθῆσεται τῷ τὴν ὑστέραν ἐπὶ τούτων κατὰ φύσιν εὐρίσκεσθαι ἢ μὴ ἐπὶ πολὺ κεκακωμένην, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερικοῦ σφοδρῶς φλεγμαίνουσιν καὶ ἀναδεδραμηκυῖαν· καὶ τῷ τὰς μὲν ὑστερικὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ παροξυσμοῦ παυσαμένου περὶ ὧν ἔπαθον ἀναφέρειν, τὰς δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις πάθεσι μηδαμῶς, καὶ τὰς μὲν ὑστερικὰς προηγουμένως ἐσχηκέναι μέμψιν ὑστέρας, τῶν ἄλλων δὲ τὰς μὲν ἐξ ἐλμίνθων ἀφώνους ἐντέρων καὶ κοιλίας, τὰς δὲ λοιπὰς κεφαλῆς πόνον ἔχειν· καὶ τῷ ταῖς μὲν ἐπιληπτικαῖς ἀφρὸν ἐπιφαίνεσθαι καὶ σφυγμῶν μέγεθος, ταῖς δὲ ὑστερικαῖς οὐκέτι· καὶ τῷ ταῖς μὲν ἀποπληκτικαῖς σφοδρὸν εἶναι τὸν σφυγμόν, ταῖς ὑστερικαῖς δὲ ἀμυδρὸν εἶναι· τῶν δὲ καταληπτικῶν τῷ τὴν μὲν κατάληψιν ἐν πυρετοῖς γίνεσθαι μετὰ τοῦ διατετάσθαι τὰ βλέφαρα καὶ συνηρκεῖναι τοὺς ὀδόντας πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ πυρετοῦ, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν ἀνίσθαι, τὴν δ' ὑστερικὴν πνίγα καὶ ἄνευ πυρετοῦ καὶ μετὰ τοῦ ἐπιμεμυκέναι τὰ βλέφαρα.
- 3.27.4 τῶν δὲ ληθαργικῶν ἴδιον τὸ ἐν πυρετῷ καταφέρεσθαι καὶ μέγαν ἔχειν τὸν σφυγμόν, ἅπερ οὐκ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὑστερικῶν, τῶν δὲ δι' ἐλμίνθας ἀφώνων τὸ ἐκβοᾶν ἐκ διαστημάτων καὶ ἀνώμαλον καὶ διαλείποντα τὸν σφυγμόν ἔχειν. τοιαύτη μὲν οὖν καὶ ἡ πρὸς τὰ παρακείμενα πάθη τῶν ὑστερικῶν διάκρισις.
- 3.28.1 ἐστὶν δὲ <τὸ πάθος> τῷ γένει στεγνὸν καὶ σφοδρὸν καὶ κατ' ὀξύτητα γινόμενον καὶ κατὰ χρονιότητα. διὸ τούτοις ἀκόλουθον εἶναι δεῖ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν.
- 3.28.2 τῆς μὲν οὖν ἐπιτάσεως γινομένης κατακλίνειν δεῖ τὴν κάμνουσαν ἐν οἰκίῳ συμμέτρως ἀλεινῶ καὶ φωτεινῶ καὶ ἀσκύλτως τὴν κατάπτωσιν ἀνακαλεῖν, κινουῖντα μὲν τὴν γένυν, χλιάσματα κατὰ τῶν μέσων πάντων ἐπιτιθέντα, πρᾶως ἐξαπλοῦντα πᾶν τὸ συνελκόμενον, διακρατοῦντα τῶν ἄκρων ἕκαστον καὶ διὰ ψιλῶν <τῶν> χειρῶν προσαφῆς θάλποντα πᾶν τὸ κατεψυγμένον, εἴτα διὰ σπόγγου θερμῷ ὕδατι βραχέντος περιμάσσοντα τὸ πρόσωπον, ἔχει γάρ τι ζώπυρον ὁ τοῦ προσώπου περισφογιισμός.
- 3.28.3 εἰ δὲ τὰ τῆς ἀφωνίας ἐπιμένει, καὶ σικύαις κούφαις χρώμεθα κατὰ βουβώνων ἐφηβαίου τε καὶ τῶν παρακειμένων, εἴτα τρυφερῶν καὶ καθαρῶν ἐρίων ἐπιβολαῖς καὶ πολλῇ καὶ ἀδιακόπῳ μέχρι τινὸς τῇ δι' ἐλαίου γλυκέος καταβροχῇ καὶ τῇ παντὸς ἄκρου διὰ τῶν ἐρίων περιειλήσει (διαπρεσβεύεται γὰρ τὸ ἀπὸ τῶν περάτων χάλασμα μέχρι τῶν μέσων), εἴτα θερμοῦ ὕδατος ἐπὶ

δυστα μένη τῇ γέννυ παρενστάξει, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ μελικράτου, καὶ τῇ διὰ κρεμαστοῦ κλινιδίου κινήσει.

- 3.28.4 παυσαμένης δὲ τῆς ἐπιτάσεως εἰ μὴ τις ἀτονία κωλύοι ἢ μὴ πρὸ πολλοῦ εἶη δεδομένη τροφή, φλεβοτομία χρηστέον, εἴτα ἐγχυματισμῷ δι' ἐλαίου γλυκέος καὶ θερμοῦ [ὑδατος] καὶ καταβροχῇ διακλύσματί τε καὶ ποτῷ ὕδατι θερμῷ καὶ ἀποχῇ τροφῆς ἕως διατρίτου· κὰν αὐτῇ τὸ μὲν πρῶτον ἀποθεραπεία, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα τροφῇ ῥοφηματώδει καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῇ παρὰ μίαν δόσει μέχρι τοῦ βεβαίως παρακμάσαι τὴν περὶ τὴν μήτραν γενομένην ἀπειλὴν.
- 3.28.5 <καθ' ἐκάστην δὲ ἡμέραν> καταπλάσμασιν τοῖς ἐπὶ τῶν μετὰ πόνου καθαιρομένων παραδοθεῖσι καὶ πυρίαις ταῖς διὰ σπόγγων καὶ τοῖς ἀνετικοῖς ἐγκαθίσμασιν, ὧν τῆς ὕλης ἐμνημονεύσαμεν, καὶ πεσσοῖς τοῖς διὰ στεάτων καὶ μυελῶν καὶ τήλεως καὶ μαλάχης Σουσίνου τε ἢ κυπρίνου ἐλαίου, καὶ τῇ διὰ κλυστήρος ἐνέσει τοῦ ἐλαίου ἢ ὑδρελαίου, καὶ μᾶλλον εἰ σκύβαλον εἶη κατεσχημένον (θλίβει γὰρ τὸ περίσσωμα παρακειμένην τὴν μήτραν)· παρακμαζούσης δὲ τῆς διαθέσεως κηρωταῖς καὶ μαλακτικωτέροις πεσσοῖς, εἴτα τροφῇ ποικίλῃ κᾶπειτα λουτρῷ καὶ ὕστερον οἴνῳ.
- 3.28.6 πολλάκις δὲ τῶν παροξυσμῶν γινομένων καὶ τῶν ἀνέσεων καὶ διὰ τοῦτο χρονίσαντος τοῦ πάθους κατὰ μὲν τοὺς παροξυσμοὺς ἀρμόσει τοῖς ὑποδεδειγμένοις χρῆσθαι, κατὰ δὲ τὸ διάλειμμα πρῶτον ἀναλαμβάνειν τὴν κάμνουσαν διὰ ποικίλης αἰώρας καὶ περιπάτου καὶ ἀναγνώσεως καὶ ἀναφωνήσεως καὶ ἀλειμμάτων καὶ γυμνασίων καὶ λουτρῶν καὶ ποικίλης τροφῆς, εἴτα μετασυγκρίνειν διὰ δριμυφαγίας, δρώπακος, σικυῶν, παροπτήσεως, τρίψεως μερικῆς εὐτόνου, συμπασμάτων, ἐγκαθισμάτων δριμέων, πεσσῶν ἀμυκτικῶν <καὶ> μαλαγμάτων, σιναπισμοῦ καὶ τῆς κατὰ κύκλον ἀγωγῆς· εἰ δὲ μὴ λύοιτο ἡ διάθεσις, καὶ τῷ [ἀπὸ] δι' ἐλλεβόρου λευκοῦ σπαραγμῷ μετὰ τοὺς ἀπὸ ῥεφανίδων ἐμέτους ἀποδημίαις τε ἐπὶ γῆς καὶ θαλάσσης καὶ αὐτοφυέσιν ὕδασιν, ὧν ἀπάντων τὴν ἐπιδέξιον χρῆσιν ἐν τοῖς Περὶ βοηθημάτων ὑπομνήμασιν ἐφωδεύκαμεν.
- 3.29.1 οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν ἀρχαίων καὶ οἱ μικροῦ δεῖν πάντες ἐτερόδοξοι δυσώδεσιν ὀσφραντοῖς ἐχρῶντο (οἶον θριζὶ κεκαυμέναις καὶ ἐλλυχνίοις ἀπεσβεσμένοις ἐλαφείῳ τε κέρατι τεθυμιαμένῳ, ἐρίῳ κεκαυμένῳ, κναφάλλοις κεκαυμένοις [πίσση ὕγρᾳ, κεδρία, σφονδυλίῳ, πευκεδάνῳ] δέρματί τε καὶ ῥάκεσι, καστορίῳ διαχρίοντες τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὠτα, πίσση, κεδρία, ἀσφάλτῳ, κόρεσι τεθλασμέναις καὶ πᾶσιν ἤδη τοῖς βαρυόσμοις εἶναι νομιζόμενοις) ὥς τῆς ὑστέρας ἀπὸ τῶν δυσωδῶν φευγούσης· ἔνθεν καὶ κάτωθεν ἐπεθυμίαςαν τὰ εὐώδη καὶ πεσσοὺς παρέλαβον διὰ νάρδου στάχυος <καὶ> στύρακος πρὸς τὸ τὴν μήτραν ἃ μὲν φεύγουσαν, ἃ δὲ διώκουσαν ἐκ τῶν ὑπερκειμένων τόπων εἰς τοὺς ὑποκειμένους μεταστῆναι.
- 3.29.2 ἔξωθεν δὲ τούτων Ἰπποκράτης τὰς μὲν ἀφεψήματι κράμβης ἐπότισε, τὰς δὲ ὀνείῳ γάλακτι, καὶ ὥς εἰλεωδῶς στροφουμένης τῆς μήτρας αὐλίσκον ἐνθεῖς χαλκευτικῆς φύσης εἰς τὸν γυναι κεῖον κόλπον ἐφύσα διαστολὴν ἐπιτηδεύων. Διοκλῆς δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Γυναικείων συνάγει μὲν τὰ πτερύγια τῆς ῥινός, ἀνοίγει δὲ τὸ στόμα καὶ πταρμικῷ χρῆται καὶ τῇ χειρὶ τὴν ὑστέραν εἰς τοὺς ὑποκειμένους ἀποθλίβει τόπους διὰ τῆς εἰς τὸ ὑποχόνδριον ἐπερείσεως καὶ τὰ σκέλη θερμῷ καταντλεῖ.
- 3.29.4 Μαντίας δὲ καστορίῳ καὶ ἀσφάλτῳ ποτίζει δι' οἴνου, μελλούσης δὲ τῆς καταφορᾶς καταυλήσει χρῆται καὶ τυμπάνοις. Ξενοφῶν δὲ καὶ φῶς τὸ ἀπὸ λαμπτήρων εἰσφέρει καὶ ἤχους ἐπιτηδεύει πλείονας ἀκονῶν καὶ τύπτων χαλκώματα. Ἀσκληπιάδης δὲ πταρμικῷ χρῆται καὶ τὰ ὑποχόνδρια τελαμῶσι καὶ χορδαῖς διασφίγγει καὶ ἐμβοᾷ καὶ ταῖς ῥίσιν ὄξος ἐμφυσᾷ, κατὰ δὲ τὸ διάλειμμα συνουσίαν δοκιμάζει καὶ ὑδροποσίαν <καὶ διὰ τοῦ ψυχροῦ τῆς κεφαλῆς καταιόνησιν> .

- 3.29.5 μεμφόμεθα δὲ πάντας εὐθέως πλήσσοντας τὰ φλεγμαίνοντα καὶ κάρους κατασκευάζοντας [τῆς] διὰ τῆς ἐκ τῶν δυσωδῶν ἀποφορᾶς. οὐ γὰρ ὡς θηρίον ἐκ φωλεῶν ἢ μήτρα προέρπει, τερπομένη μὲν τοῖς εὐώδεσι, φεύγουσα δὲ <τὰ> δυσώδη, διὰ δὲ τὴν ἐκ τῆς φλεγμονῆς σφίγγειν συνολκοῦται. χαλεπὸν δὲ καὶ τὸ φλεγμαίνοντα κατὰ συμπάθειαν τὸν στόμαχον ποτήμασιν κακοῦν φαρμακώδεσι καὶ δριμέσιν.
- 3.29.6 ἢ δὲ ὑπὸ τῆς χαλκευτικῆς φύσης ἔκθλιψις εἰς τὸ αἰδοῖον τῇ πνευματώσει προσδιατείνει τὴν ὑστέραν ἱκανῶς ἤδη τῷ λόγῳ τῆς φλεγμονῆς διατεταμένην. ἢ δὲ τῶν πταρμικῶν χρήσις τῷ τιναγμῷ καὶ τῇ δριμύτητι τῶν φαρμάκων μετασυγκρίνει τὰ χρονίσαντα, διόπερ παροξύνει τῆς ἐν ἐπιτάσει τὴν διάθεσιν οὐ βίας δεομένης, ἀλλὰ πραῦσμοῦ.
- 3.29.8 πληκτικοὶ δὲ καὶ οἱ ψόφοι καὶ οἱ τῶν χαλκωμάτων ἥχοι καὶ τῶν διὰ τὴν φλεγμονὴν εὐπαθῶν ἔρε θιστικοί· πολλὰ γοῦν καὶ τῶν ὑγιαίνουσῶν ἀπὸ τοιούτων ψόφων ἐκεφαλάργησαν.
- 3.29.9 ἐπιβλαβὲς δὲ καὶ τὸ ἐμφυσηθὲν ὄζος· ὥς γὰρ τὰς ἔξωθεν φλεγμονάς, οὕτω καὶ τὰς ἔνδοθεν πᾶν τὸ στῦφον ἐπιτείνει. βλαβερὸν δὲ καὶ τὸ διὰ χορδῶν ἢ τελαμώνων περισφίγγειν φλεγμαίνουσιν ἔξωθεν τὴν ὑστέραν οὐδὲ κατάπλασμα φέρειν ἀβαρῶς δυναμένην διὰ τὴν ἐκ τῆς περιθλάσεως ἐπίτασιν.
- 3.29.10 τὸ δὲ ὑδροποτεῖν οὐκ ἀσύμφορον <μόνον> , ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ βλαβερὸν ἐστὶ, ῥώσεως δεομένης τῆς καμνούσης, οὐ μετασυγκρίσεως, <ἢ> γίνεται καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τὸ κρᾶμα μετελεύσεως.
- 3.29.11 συνουσία δὲ παρασκευαστικὴ πᾶσιν ἀτονίας, διὰ τοῦτο οὐ συμφέρει μηδενὸς προσγινομένου βελτίονος κακοῦσα τὸν ὄγκον εἰς ἀτονίαν. ἢ μέντοι διὰ τοῦ ψυχροῦ τῆς [δὲ] κεφαλῆς καταιόνησις ἔνεκα τοῦ παύσασθαι τὴν ἀφωνίαν καταφανῶς ἐστὶν ἄτεχνος· τῇ ψύξει γὰρ ἐπιπυκνουμένου τοῦ σώματος διὰ τὴν ἐπίτασιν τῆς φλεγμονῆς δυσανακλητοτέραν δεῖ γίνεσθαι τὴν καταφοράν. Περὶ διατάσεως ὑστέρας ς.
- 3.30.1 * * * Περὶ ἐμπνευματώσεως μήτρα ς.
- 3.31.1 Ἐμπνευματοῦσθαι πέφυκεν ὑστέρα μετὰ τοὺς τοκετοὺς ἐκ ψύξεως ἢ φθορᾶς ἢ δυστοκίας μύσαντος τοῦ στομίου ἢ θρόμβου παρασφηνωθέντος αὐτῷ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως * * καὶ ποτὲ μὲν εἰς τὸν δεξιόν, ποτὲ δὲ εἰς τὸν ἀριστερὸν βουβῶνα τὴν ἔρεισιν ποιουμένης.
- 3.31.2 ἔτι δὲ καὶ ψόαι καὶ ἰσχία συναλγεῖ τισι, καὶ τὰ τῆς συμπαθείας τῆς πρὸς τὴν ὑστέραν σημεῖα ἐφορᾶται, οἷον τενόντων ἀλγήματα καὶ κεφαλῆς καὶ τὰ λοιπά, καὶ κατὰ τὴν τῶν δακτύλων θλίψιν εἴξις ἀντιμεταβατικὴ ποσῶς, ταχεῖα δὲ πάλιν ἐπιδιόγκωσις, καὶ πρὸς τὸν διὰ τῆς χειρὸς ῥαπισμὸν ἦχος τυμπανώδης, ποτὲ δὲ καὶ στρόφος καὶ διαδρομὴ νυγματώδης καὶ οἶονεῖ σφυγμός.
- 3.31.3 καὶ πρὸς τὰ θερμαίνοντα δὲ κουφισμός, εἴτα μετ' ὀλίγον παροξυσμός [ὁ] ψόφος τε καὶ βορβορυγμός ὡς αἰσθητῶς ἔξω τοῦ πνεύματος διατρέχοντος· τὸ δὲ ἐνιέμενον ἐν τῇ συνουσίᾳ σπέρμα διαλύεται· τὰ δὲ τῆς συνοιδήσεως τισὶ μὲν ἀεὶ διαμένει, τισὶ δὲ διὰ τινος χρόνου γίνεται. καὶ νῦν δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς θεραπείας ὡς ἐπὶ στεγνῆς συντακτέον κατασκευῆς δι' ἐγχυματισμῶν ἀνετικῶν καὶ καταπλασμάτων κούφων τε σικυῶν καὶ μετὰ κατασχαρμοῦ καὶ παντὸς ἤδη τοῦ ὁμογενοῦς τούτοις βοηθήματος.
- 3.32.1 τροφὰς δὲ λαμβανέτωσαν μὴ δυσπέπτους τε καὶ δυσκαταπονήτους καὶ δριμέας καὶ πνευματωτικές, ἀλλὰ τὰς ῥαδίως καταπονεῖσθαι δυναμένας. ἢ δὲ μαῖα προλελιπασμένον τὸν δάκτυλον καθεῖσα τὸν ἐγκείμενον θρόμβον, εἴπερ τύχοι παρα κείμενος, κομιζέσθω πρῶως αὐτὸν ἐνδιαλύσασα τῇ προσαφῇ χάριν τοῦ ἄσкулτον γενέσθαι τὴν ἔκκρισιν.
- 3.32.2

χρονιζούσης δὲ τῆς ἐμπνευματώσεως ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς τὰ ἀνετικώτερα προσάξομεν (ἐν γὰρ ταῖς ἐπιθέσεσι καὶ τοῖς παροξυσμοῖς τὰ ὅμοια δοκιμάζομεν)· διαλείμματος δὲ γενομένου τὰ σώματα τονοῦμεν διὰ συναλειμμάτων θερμότερων καὶ τρίψεως τῶν σκελῶν καὶ τῶν πασχόντων τόπων, τῆς τε τῶν ὅλων καὶ τοπικῆς, ποτὲ μὲν διὰ ψιλῶν τῶν χειρῶν, ποτὲ δὲ δι' ὠμοτάτων λίνων ξηρῶν τροφάς τε δίδομεν ποικίλας, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δριμέας.

3.32.4 τὴν ὀσφὺν δὲ καὶ τὸ ἐπιγαστριον δρώπακι καταχρίομεν καὶ νίτρῳ συμπάσσομεν ἢ παροπτῶμεν, καὶ τῷ διὰ νάπυος καὶ ἰσχάδων φοινιγμῷ χρώμεθα, ἢ τὸ κρίθινον μετὰ σύκων ἐψημένων καὶ πηγάνου καὶ ὑσώπου καὶ μέλιτος καταπλάττομεν. ἐπιρριπτοῦμεν δὲ καὶ τὸ διὰ νίτρου καὶ σύκων καὶ ἀψινθίου ἢ τὴν ὠμὴν λύσιν μετὰ σύκων ἢ ψημένων καὶ ὑσώπου ἢ τὸ διὰ σπερμάτων μάλαγμα ἢ τὸ Πολυάρχιον ἢ τὸ διὰ δαφνίδων μετὰ κηρωτῆς τὸ πρῶτον, εἴτα κατ' ἰδίαν.

3.32.5 ὅμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐγκαθίσματα παρασκευάζομεν καθέψοντες τῷ ὕδατι σταφυλῖνον καὶ δαῦκον Κρητικὸν καὶ γλήχωνα, μενούσης δὲ τῆς κατασκευῆς καὶ ἀρτεμισίαν καὶ ὕσσωπον καὶ πράσιον καὶ δάφνην ἢ τὸν καρπὸν αὐτῆς κασίαν τε καὶ νάρδον.

3.32.6 τῆς δὲ αὐτῆς δυνάμεως καὶ πεσσοὺς προσβάλλομεν τοὺς διὰ πηγάνου <καὶ γλήχωνος> καὶ μέλιτος καὶ νίτρου καὶ τερεβινθίνης, χαλβάνης, ἴρεως, πηγάνου, ὑσώπου καὶ ταυρείας χολῆς ἴσων ἢ ἀνίσων μεμειγμένων. ἐκ τούτων δὲ ἐστὶ καὶ τὸ τοιοῦτον πρόσθετον· σύκων λιπαρῶν κεκομμένων ὥστε τὰς κεγχραμίδας αὐτῶν μὴ φαίνεσθαι <α>, <κυκλαμίνου ῥίζης λειοτάτης <β>, ἀφρονίτρου λευκοῦ <α>>. εἰς δὲ τὸ ἀμαυρῶσαι τὴν πολλὴν αὐτοῦ δριμύτητα καὶ δῆξιν εἰς γάλα τὸν πεσσὸν προβάπτειν χρὴ καὶ ὑποτιθέναι.

3.32.7 καὶ σικύας δὲ τοῖς τόποις κατὰ κύκλον προσβλητέον καὶ βιαίως ἀποσπαστέον, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ ἀμυχῶν. καὶ πᾶσι τοῖς μετασυγκρίνειν δυναμένοις χρηστέον, καθάπερ τοῖς αὐτοφυέσιν ὕδασιν καὶ κατακρουνοῖς καὶ νήξεσιν, πρῶτον μὲν θερμοῖς, ὕστερον δὲ καὶ ψυχροῖς, κατ' ὀλίγον ἐθίζοντας τὸ σῶμα ὑπομένειν τὴν ψυχρολουσίαν, ὥστε τονωθῆναι τὰ πεπονθότα μέρη. τροφάς δὲ διδόναι λεπτυνούσας καὶ διαλύειν πνεύματα δυναμένας. χρηστέον δὲ καὶ τῷ Διοσπολιτικῷ, ἐνίοτε δὲ καὶ τῷ διὰ καλαμίνθης. τὰ δὲ φαρμακωδέστερα φάρμακα παραιτούμεθα διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ στομάχου καὶ τὰς ὑποθυμιάσεις καὶ τοὺς διὰ τῶν ἀρωμάτων ὑποκαπνισμούς· πληρουμένη γὰρ ὑπὸ τούτων ἡ κεφαλὴ μείζονα τὴν βλάβην ὑπομένει τῆς ὠφελείας.

3.33.2 ἀποδοκιμάζομεν δὲ καὶ τὰ στύφοντα τῶν ἐπιθεμάτων, οἷον τὰ διὰ μήλων Κυδωνίων, φοινίκων Θηβαϊκῶν, οἴνου αὐστηροῦ, οἰνάνθης, ἀκακίας, σιδίων· τὴν γὰρ ἐπὶ στεγνώσει γεγεννημένην ἐμπνευμάτωσιν οὐ τὰ στύφοντα λύει, τὰ δὲ χαλῶντα καὶ ἀνιέντα. Περὶ οἰδήματος ὑστέρα ς.

3.34.1 Οἰδούσης δὲ τῆς ὑστέρας ὄγκος παρέπεται ὡχρὸ λευκος, ὑπόσομφος, εὐαφής, εἴκων πρὸς τὰς τῶν δακτύλων θλίψεις καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ἐπαιρόμενος· τὸ δὲ ἐπιγαστριον ὁμόχρουν ἐστὶν καὶ τοῖς δακτύλοις ἐλκόμενον ἐπακολουθεῖ.

3.34.2 τὰ αὐτὰ δὲ καὶ νῦν παραληπτέον ἅπερ ἐπὶ τῆς ἐμπνευματώσεως εἰρήκαμεν. ἐγχυματιστέον δὲ τοὺς τόπους τὸ μὲν πρῶτον ἐλαίῳ θερμῷ, ἔπειτα κυπρίνῳ ἢ ἱρίνῳ ἐλαίῳ, καὶ πεσσοῖς ὁμοίοις <τοῖς ἐπὶ> τῆς ἐμπνευματώσεως <χρηστέον>. Περὶ σκίρρου καὶ σκληρωμάτων ἐν ὑστέρ α.

3.35.1 Σκληρία γίνεται μήτρας κατὰ προήγησιν φλεγμονῆς ἐκ μέρους ἢ καθόλου. παρέπεται δὲ ὄγκος ἀπηνής, ἀντίτυπος, ἐν δὲ ταῖς βιαιοτέραις θλίψεσιν ναρκώδη συναίσθησιν ἐπιφέρων, καὶ ὡς ἐπὶ ἰσχιάσιν ἐν τῷ περιπατεῖν <καὶ> ἐπικεκυφέναι [καὶ] πονεῖν ὀσφύν, βουβῶνας, ἐπιγαστριον * * Περὶ μύλης ς.

3.36.1

Ἡ λεγομένη μύλη, καθὼς ἄλλοι λέγουσιν μύλος, σκίρρωσίς ἐστιν ὑστέρας διὰ προηγουμένην φλεγμονὴν ἐπὶ γενομένη, ποτὲ δὲ καὶ τοπικὸν ἔλκος ἐπὶ πολὺ ὑπερσαρκῶσαν· ὠνόμασται δὲ ‘μύλος’ ἀπὸ τῆς δυσκινησίας καὶ τοῦ βάρους.

- 3.36.2 γίνεται δὲ ποτὲ μὲν κατὰ τι μέρος μήτρας, οἷον στόμα καὶ τράχηλον, ὥστε δακτύλοις καθιεμένοις ὑποπίπτειν τὸν ὄγκον καὶ κάτω τὸ πᾶν εἶναι βάρος, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καθ’ ὅλην τὴν μήτραν, ὁπότε παρακολουθεῖ πρόδηλος ὄγκος περὶ τὸ ἐπιγάστριον ἀπηνῆς λιθώδης μετὰ κατασπασμοῦ τῶν ὑπερκειμένων ὑποχονδρίων καὶ ἰσχνώσεως ἀχροίας τε καὶ ἀνορεξίας. γίνεται δὲ τὸ πρῶτον φαντασία τῆς συλλήψεως, ἐπεχομένων μὲν τῶν καταμηνίων, διογκουμένων δὲ τῶν μαστῶν, ἀνατρεπομένου δὲ τοῦ στομάχου, καὶ βαρυνομένης μὲν τῆς ὁσφύος, διογκουμένου δὲ τοῦ ἐπιγαστρίου.
- 3.37.1 διακρίνεται δὲ τοῦ χρόνου προκόπτοντος τῷ νυγματώδη παρακολουθεῖν ἀλγήματα, μηδεμίαν δὲ γίγνεσθαι κίνησιν ὥσπερ ἐπὶ τῶν κυουσῶν.
- 3.37.2 ὕστερον καταλυομένου τοῦ παντὸς σώματος, μεγεθυνομένης δὲ τῆς ὀγκώσεως ἔμφασις ὕδρωπος ἀποτελεῖται. διακρίνεται δὲ καὶ τοῦ ὕδρωπος τῷ κατὰ <τὴν> τῆς χειρὸς ἐπίθεσιν μηδέποτε εἶκιν τὸν ὄγκον μηδὲ κοιλαίνεσθαι μηδὲ ἦχον τυμπανώδη ἢ κλύδωνα γίνεσθαι κατὰ τὸν τῆς χειρὸς ῥαπισμόν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὕδρωπος· ἔσθ’ ὅτε δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ καταψυχομένου τοῦ ἥπατος καὶ ὕδρωψ ἐπιγίνεται.
- 3.37.3 τινὲς δὲ ἰστοροῦσι ἐπ’ ἐνίων καὶ σαρκὸς ἔκφυσιν γίνεσθαι συνισταμένης ὥσεί καρύου μέγεθος διὰ τοῦ γυναικείου αἰδοίου, αἷς μὲν κατὰ μῆνα, αἷς δὲ διὰ δύο ἢ τριῶν μηνῶν. τὴν δὲ προειρημένην διάθεσιν οἱ μὲν ὡς ἀθερά πευτον κατέλιπον, οἱ δὲ τὴν ἀρχομένην μόνον ὑπήγαγον τοῖς βοηθήμασιν, ἡμεῖς δὲ καὶ νῦν ὡς κεχρονικυῖαν θεραπεύομεν νόσον.
- 3.38.2 δεῖ δὲ μὴ ἀμελεῖν, ἀλλ’ ἐν μὲν ταῖς ἐπιθέσεσιν, ἃς καταλαμβάνομεν ἐκ βάρους πλείονος καὶ ναρκώδους συναισθήσεως ἢ φθορᾶς σιτίων καὶ ἀγρυπνίας δίχα προδήλου τινὸς αἰτίας γεγεννημένης, παραλαμβάνειν καὶ καταπλάσματα θερμὰ χαλαστικά, σικύας, κατασχασμόν, βδέλλας, πυρίας, ἐγχυματισμοὺς πραϋντικούς ἀνετικούς, πεσσοὺς μαλακτικούς, ἐγκαθισμούς, κηρωτὰς μετὰ ἀλθαίας ἠψημένας καὶ γλυκεὸς ἐλαίου ἢ κυπρίνου καὶ μάλαγμα τὸ διὰ χυλῶν ἢ τὸ Μνασέου καὶ τροφὰς εὐχύμους τε καὶ εὐχύλους καὶ τὴν εἰς τοὺς ὤμους διὰ τελαμῶνος ἀνάληψιν εἰς ἐπικουφισμόν τῆς διὰ τὸν κατασπασμόν ὀχλήσεως.
- 3.38.3 ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς παροξυσμοῖς παραλαμβάνειν. ἐν δὲ τοῖς διαλείμμασιν ὅλον τὸ σῶμα προσαναλαμβάνομεν διὰ τῆς ἀναληπτικῆς ἐπιμελείας, αἰώρας, περιπάτων, λουτρῶν, ἀναφωνήσεως, οἰναρίου καὶ τῆς ἐπιτηδείου καὶ ποικίλης τροφῆς, τὰ δὲ πρωτοπαθοῦντα μεταβάλλοντες διὰ δρώπακος, παροπτήσεως, ἠλιώσεως, νίτρου τε καὶ ἁλῶν ἐπιπασσομένων καὶ τρίψεως καὶ τῷ διὰ νάπυος καὶ ἰσχάδων φοινιγμῷ χρώμεθα καὶ μαλάγμασι [χρώμεθα] τῷ διὰ σπερμάτων καὶ τῷ διὰ δαφνίδων καὶ τῷ Πολυαρχίῳ καὶ τῷ Κηφισοφῶντος καὶ τοῖς ὁμοίοις, ἐγκαθισμάτων τε καὶ πυριῶν <τοῖς> μετασυγκρίνειν δυναμένοις (οἷον <διὰ> θαλάσσης ἐξεσμένης ἢ ἄλμης, ἀφεψήματος δάφνης, δαφνίδος, γλήχωνος, ὑσσώπου, ἐλελίσφακου, πρασίου, ἀρτεμισίας, δικτάμνου, κενταυρίου, πολίου, σκορδίου) καὶ πεσσῶν τοῖς διὰ βουτύρου, ὑσσώπου, στέατος χηνείου, ὀρνιθείου, μυελοῦ ἐλάφου ἢ ἐγκεφάλου καὶ μέλιτος ἢ ἰσχάδων λιπαρῶν σαρκὸς καὶ σταφίδων μετὰ παλαιοῦ ἐλαίου ἢ κυπρίνου ἢ ἱρίνου ἢ σαμψυχίνου ἢ ἀμαρακίνου ἢ Σουσίνου ἢ μαλαβαθρίνου.
- 3.38.6 δοκιμαστέον δὲ καὶ δριμυφαγίαν προκοπούσης τῆς διαθέσεως καὶ τὴν κατὰ κύκλον ἀγωγὴν καὶ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων χρῆσιν καὶ κατακρουνισμῶν καὶ νήξεως ἐν θαλάττῃ ἢ αὐτοφυέσιν ὕδασι καὶ τοὺς ἀπὸ ῥεφανίδων ἐμέτους καὶ εἰ ἢ δύναμις ἐπιτρέποι, καὶ τοὺς ἀπὸ ἐλλεβόρων. φυλακτέον <δὲ> τοὺς τε δριμυτέρους πεσσοὺς καὶ ἐγκαθισμάτων <τὰ> δριμύτερα, μὴ τῇ

συνεχεῖ χρήσει λάθωμεν ἐλκώσαντες τὰ ἐσκιρωμένα καὶ παρὰ τοῦτο κακοήθη ποιήσωμεν τὴν διάθεσιν.

- 3.39.2 τὰς δὲ διὰ κρόκου καὶ στύρακος καὶ ῥητίνης καὶ σμύρνης ὑποθυμιάσεις καὶ τοὺς δι' ἀρτεμισίας γλήχωνός τε καὶ πρασίου καὶ σκορδίου κόμης περιατμισμοὺς καὶ τὸ πινόμενον οἰνόμελι <έν> ἀφεψήματι καρδάμου καὶ γλήχωνος ἀποδοκιμάζομεν δι' ἃς ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν αἰτίας, πλείσταις δὲ διὰ τῆς προρρηθείσης ἀγωγῆς ἐξαπίνης ἔκκρισις αἵματος τεθρομβωμένου καὶ μεμελασμένου σφόδρα πολλοῦ γέγονε καὶ ἀπήλλαξε τῆς διαθέσεως. Περὶ αἱμορραγούσης ὑστέρας .
- 3.40.1 Ἄπο δυστοκίας ἢ ἐκτρώσεως ἢ ἀναβρώσεως δι' ἔλκωσιν ἢ ἀναστομώσεως ἢ ἐξ οἰασδῆποτε προφάσεως ῥήξεως ἀγγείων αἱμορραγία γίνεται μήτρας, καὶ πρόδηλος μὲν αὐτῆς ἡ κατάληψις ἐξ ἀθρόας καὶ ἀμέτρου φορᾶς αἵματος, συνεδρεύει δὲ ταῖς καμνούσαις ἀσθένεια, ῥάκωσις, ἴσχνωσις, ἄχροια καὶ κατ' ἐπιμονὴν ἀνορεξία. δοκεῖ δέ ποτε καὶ περιοδικῶς ἀπαντᾶν.
- 3.40.2 ἔστιν δὲ τὸ σύμπτωμα χαλεπὸν· οὔτε γὰρ δακτύλων ἐπερείσεσιν οὔτε ἀγκίστρων κατεπάρσεσιν οὔτε μοτῶν διασφηνώσεσιν οὔτε βρόχων περισφίγξεσιν οὔτε διαρραφαῖς χρῆσθαι δυνατόν ἐστιν.
- 3.40.3 οὐκ ἀπὸ τῆς ὑστέρας δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ γυναικείου κόλπου φέρεται τὸ αἷμα, καὶ τινες σημειοῦμενοι τὸν τόπον τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰδοίου φασὶν λεπτὸν καὶ ξανθὸν καὶ θερμὸν φέρεσθαι [τὸ αἷμα], τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας παχύτερον καὶ μελανώτερον καὶ ψυχρότερον. ἀσφαλέστερον δὲ διορίσαι τὸ πεπονθὸς μέρος ἐνέσται διοπτρισμὸν παραλαμβάνοντας, τῆς ἐπιμελείας μέντοι χάριν συμφέρει κατάκλισις ἐν οἰκῇματι μικροτέρῳ καὶ σκοτεινῷ καὶ μετρίως ἀναψύχοντι κατὰ κλίνης στερεᾶς, ἀκινήτου, μετεωρότερα τὰ πρὸς τοὺς πόδας ἐχούσης, ἡρεμία τε καὶ τὸ ἐφ' ἐνὸς μένειν σχήματος (προκλητικὴ γὰρ ῥύσεως πᾶσα κίνησις) συναγωγή τε τῶν μηρῶν καὶ διαπλοκή (μιμητικὸν γὰρ χαρακτηρὸς ἐστὶ τὸ σχῆμα)· καὶ σπόγγων πλατέων καθαρῶν τρυφερῶν, ἐν ψυχρῷ ὕδατι βραχέντων ἢ ὀξυκράτῳ ἢ ὄξει κατ' ἰδίαν ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ αἰδοίου καὶ τοῦ ἐφηβαίου καὶ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν ἰσχίων, ὕστερον δὲ καὶ κατὰ στήθους, νεαροποιοιμένων καὶ συνεχέστερον· καὶ τῶν ἄκρων προστυπῆς διακράτησις καὶ διάσφιγξις (τὸ γὰρ ἐκ τῆς θλίψεως πύκνωμα μέχρι τοῦ πάσχοντος διαφέρεται μέρους)· καὶ ἡ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ κάθεσις τοῦ προσώπου ἢ περισφογισμός δι' ἀκραιφνοῦς ὕδατος καὶ ἐκ διαστήματος καταρριπισμός, καὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβροχή [καὶ] δι' ἐλαίου ψυχροῦ νεοτριβοῦς, καὶ καταρρόφησης ὄξους.
- 3.41.3 ἐγκαθίσμασί τε <χρηῆσθαι> μέχρι βουβώνων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ ἢ ὀξύκρατον ἢ καθαρὸν ὄξος ἢ ἀφέψημα μύρτων ἢ ῥόδων ξηρῶν ἢ κηκίδος ὀμφακίτιδος ἢ μυρσίνης καὶ φακῶν ἢ σχίνου ἢ σιδίων ἢ βάτου θαλίας ἢ δρυὸς φύλλων ἢ ἰτέας ἢ ῥοδὸς βυρσοδεψικῆς.
- 3.41.4 εἰ δὲ ἐκ τῆς διαναστάσεως σκυλμὸς ὀχληρότερος εἴη, διὰ κλυστηριδίων ἢ μητρεγχύτου τῶν εἰρημένων ἐνός τινος ἐγχυματιζέσθω χυλὸς ἢ ἀρνογλώσσου ἢ χυλὸς πολυγόνου ἢ σέρεως ἢ στρύχνου ἢ ψυλλίου ἢ περδικίου· εἰ δὲ καὶ ἐπιμένει αἱμορραγοῦσα, καὶ ὑποκιστίδος καὶ ἀκακίας καὶ ὀπιον (ὄξει διειμένα ἢ ὁμοῦ πάντα ἢ πρὸς ἔν) ἢ ὀμφάκιον, πλῆθος ἕως δύο κυάθων.
- 3.41.5 καὶ τρυφερὸν ἔριον ἐνὶ τινὶ τῶν εἰρημένων χυλῶν διάβροχον ἢ διὰ δακτύλου ἢ μήλης παρεντι θέσθω τῷ στόματι τῆς ὑστέρας, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐντεῦθεν τῆς αἱμορραγίας ὑπαρχούσης ὅταν γὰρ ἀπὸ τῶν ἄνωθεν, σφηνούμενον τὸ ἔριον συστέλλει τὴν ῥύσιν, ἐγκατέχει δὲ τῇ εὐρυχωρίᾳ τὸ ἀποκριθέν. ὅποτε τρυφερὸν καὶ καθαρὸν σπογγάριον ἐπίμηκες [προστίθεται] ὡσαύτως διάβροχον ὡς ἐσωτάτω παρεντιθέναι προσῆκεν, ἵνα τὸ ἀποκρινόμενον παραλαμβάνηται καὶ μὴ θρομβούμενον συμπαθείας ἐξάπτῃ καὶ φλεγμονᾶς· ἐκ διαστημάτων δὲ τὸν σπόγγον ἀλλάσσειν.

- 3.41.6 ἀρμόσει δὲ καὶ σικύας κολλᾶν κατ' ὀσφύος βουβώνων τε καὶ λαγόνων (εἰ δὲ δυνατόν εἴη, καὶ ἰσχύων) μετὰ πυρὸς πολλοῦ, καὶ προσκειμένους ἔαν ἐπὶ χρόνον ἱκανόν, εἴτα καὶ πρᾶως ἀποσπᾶν.
- 3.41.7 ἐπιθέμασι δὲ χρῆσθαι καθ' ὧν τοὺς σπόγγους ἐπερρίψαμεν φοίνιξιν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ ἢ ὄξει βεβρεγμένοις μετὰ κηρωτῆς ῥοδίνης ἢ μηλίνης ἢ μυρσίνης φύλλων λείων ἢ μεσπίλων ἢ στυπτηρίας ἢ ἀλόης ἢ οἰνάνθης ἢ ὑποκιστίδος ἢ ἀκακίας ἢ κηκίδος ὀμφακίτιδος καὶ ἐλαίου νεοτριβοῦς ἢ ῥοδίνου ἢ μυρσίνου ἢ σχινίνου ἢ μηλίνου, ἢ πάλιν τοῖς διὰ τινος πόας στυφούσης καὶ ψυχούσης (οἶον ἀνδράχνης, ὑοσκυάμου, ἀρνογλώσσου, ψυλλίου, στρύχνου, περδικίου, πολυγόνου, σέρεως) μετὰ πάλης ἀλφίτου καὶ ὄξους ἢ φοινίκων, ἀλλασσομένων πάντων συνεχέστερον.
- 3.41.8 εὐτονωτέροις δὲ χρῆσθαι τοῖς πεσσοῖς, οἶον κηκίδι, μάννῃ, χαλκίτιδι ἐξ ἴσου μετὰ γλυκέος οἴνου, ἢ σποδῷ ἢ τῇ ὑγρᾷ πίσση σπόγγου βραχέντος, εἴτα καὶ ἐντὸς εἰσαχθέντος * * ἢ ξηρᾶς τρυγὸς μετὰ τινος τῶν στυφόντων χυλῶν. εἰ δὲ πρὸς ἀνάβρωσις εἴη, καὶ τῷ διὰ χάρτου μέλανι μετ' ὄξους ἢ τινι τῶν πρὸς τοὺς δυσεντερικοὺς ἀναγραφομένων τροχίσκων· καὶ γὰρ εἰ γίνεταί τις ἐκ τούτων ἐσχάρωσις, εὐμαρὴς ἢ πρὸς ταύτην ὑπάντησις κρατουμένης ἐν τῷ ζῆν τῆς καμνούσης.
- 3.41.9 διδόναι δὲ καὶ τροφήν προαποσπογγίσαντα τὸ πρόσωπον μετὰ ψυχροῦ ὕδατος· ἔστω δὲ ἡ τροφή ὄρυζα ἐκ ψυχροῦ ὕδατος ἢ ὄξυκράτου ἢ χόνδρος ἢ ἄρτος καὶ ἀπαλὸν ὦν δι' ὄξους.
- 3.41.10 ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τινος ἡμέρας καὶ σέριν ἢ ἀρνόγλωσσον δι' ὄξους καὶ ῥοδὸς ὀλίγου νεοτριβοῦς, καὶ μετὰ τὸ καλῶς ἐψηθῆναι ἔλαιον νεοτριβὲς καὶ αὐτό, καὶ μῆλον καὶ κυδώνιον ὀπτὸν ἢ ἐφθὸν ἄπιον, καὶ σαρκίον ἀπὸ στήθους φάσσης ἐψημένης ἐν ὄξυκράτῳ ἢ μύρτοις ἔνδοθεν ἐκπεπληρωμένης, ἢ πέρδικος ἢ ἀτταγῆνος ἢ τινος τῶν ἐμπερῶν τούτοις· ὑπερβάντων δὲ τῶν τῆς συμπαθείας χρόνων καὶ οἰνάριον δοτέον, στερεᾶς δὲ παντελῶς γενομένης καὶ λουτρόν. τὴν δὲ φλεβοτομίαν, ἣν ἄλλοι τε παρέλαβον καὶ Θεμίσων μεταγωγῆς ἕνεκα τῆς ὕλης, ἀποδοκιμάζομεν· χαλᾷ μὲν γὰρ ἡ φλεβοτομία, πύκνωσιν <δὲ> καὶ συστολὴν τὸ αἵμορραγοῦν ἀπαιτεῖ, καὶ οὐ δεῖ μετάγειν τὴν ὕλην, ἀλλὰ κατέχειν.
- 3.42.1 ἐπισφαλὲς δὲ καὶ τὸ φλεβοτομεῖν, ὅτι μὴ κρατηθείσης μὲν τῆς φορᾶς τοῦ αἵματος ἐκ τῆς φλεβοτομίας ἀνάγκη τάχιον τὴν κάμνουσαν ἀπολέσθαι ὥς ἂν ὑπὸ διπλῆς δαπανηθεῖσαν αἵμορραγίας, κρατηθείσης δὲ οὕτως, ὥστε φλεγμονὴν ὕστερον ὥς ἀπὸ σκυλμοῦ πλείονος ἐπιγίνεσθαι, κατάλ ληλον τρόπον ὁ κίνδυνος.
- 3.42.2 εἰ μὲν γὰρ φλεβοτομήσαιμεν, συντόμως ἀπολέσομεν τὴν γυναῖκα μετὰ φλεβοτομίαν καὶ αἵμορραγίαν· πάλιν δὲ εἰ μὴ φλεβοτομοῦντες ἀφέλοιμεν αἷμα φλεγμονῆς μεγάλης ὑπαρχούσης, ἀβοήθητον περιοψόμεθα τὴν κάμνουσαν, οὐδὲν γὰρ οὕτω διακόπτει τὸν ἐν φλεγμονῇ κίνδυνον ὥς φλεβοτομία.
- 3.42.3 φασὶ δὲ ἔνιοι καὶ κατὰ ἀντιπάθειαν ἔνια ποιεῖν, καθάπερ Μαγνητὶν λίθον καὶ τὸν Ἄσσιον καὶ λαγωῦ πυτίαν καὶ ἄλλα τινὰ τῶν περιάπτων, οἷς ἡμεῖς οὐ προσέχομεν. οὐκ ἀποκωλυτέον δὲ τὴν παράληψιν αὐτῶν· καὶ γὰρ εἰ μὴδὲν ἐξ εὐθείας παρέχει τὸ περιάπτειν, ἀλλ' οὖν δι' ἐλπίδος εὐθυμοτέραν τὴν κάμνουσαν τάχα παρέξει. Περὶ ῥοῦ γυναικείου υ .
- 3.43.1 [Ὁ καλούμενος γυναικεῖος ῥοῦς] Κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους ς, ὥς Ἀλέξανδρος ὁ Φιλαλήθης ἐν τῷ πρώτῳ λέγει τῶν Γυναικείω ν, ῥοῦς ἐστὶ “πλείονος αἵματος φορὰ διὰ μήτρας μετὰ παρεκτάσεως χρόνου”, κατὰ δὲ Δημήτριον τὸν Ἡροφίλειον “φορὰ ὑγρῶν διὰ μήτρας μετὰ παρεκτάσεως χρόνου”, τῷ μὴ αἱματώδη μόνον ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε ἄλλοιον κατὰ χρόνον γίνεσθαι ῥοῦν. καθ' ἡμᾶς δὲ ῥευματισμός ἐστὶν ὑστέρας χρονίζων αἰσθητῶς ἀποκρινομένου πλείονος ὑγροῦ.

διαφοραὶ δὲ αὐτοῦ κατὰ μὲν Ἀσκληπιάδην καὶ ἄλλους τινὰς δύο (εἷς μὲν γάρ ἐστιν ἐρυθρός, ἄλλος δὲ ὑδατώδης καὶ λευκός), κατὰ δὲ τὸν Δημήτριον παρὰ τὴν χροάν καὶ τὴν δύναμιν. παρὰ μὲν οὖν τὴν χροάν· ὃς μὲν γάρ ἐστι λευκός, πτισάνης χυλῷ παραπλήσιος, ὃς δὲ ὑδατώδης, ὃς δὲ ἐρυθρός, ὃς δὲ μέλας, ὃς δὲ ὑφαιμος σαρκὶ πεπλυμέναις ὅμοιος, ὃς δὲ ἀνώματος, ὃς δὲ ὠχρός· παρὰ δὲ τὴν δύναμιν ὃς μὲν ἐστὶν ἀργός καὶ ἄνευ δῆξεως καὶ ἀλγήματος φέρεται, ὃς δὲ φέρεται μετὰ δῆξεως καὶ ἀναβρώσεως καὶ συναίσθησιν ἐπώδυνον ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀποκρίσεως ἐπιφέρων.

- 3.43.3 λέγει δὲ καὶ τὸν μὲν ἀφ' ὅλου φέρεσθαι τοῦ σώματος, τὸν δὲ ἀπὸ τῆς ὑστέρας, τὸν δὲ ἀπ' ἄλλου τινὸς μέρους, καὶ τὰς τούτων διαφορὰς ἐπεξέρχονται δὲ μετὰ σημειώσεως. ἅς μακρὸν ἅμα καὶ ἄχρηστον ἐξιστορεῖν· ἐπὶ παντὸς γὰρ ῥευματισμοῦ καὶ ὅλων τῶν σωμάτων καὶ μερικῶς τῆς ὑστέρας ἐπιμελεῖσθαι προσῆκεν. λέγεται δὲ ὁ λευκὸς ῥοῦς τοῦ ἐρυθροῦ δυστραπελώτερος, ὡς διὰ στενοτέρων φερόμενος πόρων.
- 3.43.4 ἡμεῖς δὲ κατὰ κοινὸν σημειωσόμεθα τὸν ῥοῦν ἐκ τοῦ συνεχῶς καθυγραίνεσθαι τοὺς τόπους διαφόροις κατὰ χροάν ὑγροῖς, τὴν δὲ κάμνουσαν ἀχροεῖν καὶ ἀτροφεῖν καὶ ἀνορεκτεῖν κὰν τοῖς περιπάτοις πολλάκις δυσπνοεῖν καὶ κατοιδηκότας ἔχειν τοὺς πόδας. κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς διοίσει τὸ πάθος αὐτοῦ τῷ τὸν μὲν χωρὶς πόνου ὑπάρχειν, τὸν δὲ μετὰ πόνου, καὶ <τὸν μὲν> χωρὶς ἐλκώσεως, τὸν δὲ μεθ' ἐλκώσεως, <ἦτοι> φλεγμαινούσης ἢ ῥυπαρᾶς ἢ καθαρᾶς.
- 3.44.2 <ὅτε μὲν οὖν χωρὶς ἐλκώσεως ἢ πόνου φέρεται, πᾶσι χρηστὸν τοῖς ἐπὶ τῆς αἰμορραγούσης ὑστέρας εἰρημένοις>· εἰ δὲ καὶ ποτήμασί τις ἐθέλοι, μὴ φαρμακώδεσι καὶ δριμέσιν, ἀλλ' ἡπίοις τε <χρῆσθαι καὶ σταλτικοῖς, ταῦτα παραλαμβάνειν οὐ παραιτητέον>, οἷον λωτοῦ πρισμάτων ἀπόβρεγμα κατ' ἰδίαν ἢ μετὰ δυοῖν ὀβολῶν Σαμίας γῆς ἐν δυσὶ κυάθοις ὕδατος (εἰ δὲ <ὁ> καιρὸς ἐπιτρέποι, καὶ μετ' οἴνου αὐστηροῦ) ἢ σὺν αὐτῷ λαγωῦ ἢ μόσχου πυτίαν ἢ ἄρνός ἢ ἐλάφου (πηκτικὴ γὰρ κατὰ δύναμίν ἐστιν) ἢ γίγαρτα λεῖα ἢ μύρτα ἢ σίδια ἢ φλοιὸν πίτυος ἢ τι τῶν ἐμφερῶν ἐπιπασσόμενον τῷ ποτῷ μέχρι δυοῖν δραχμῶν ἢ ἀφέψημα φοινίκων Θηβαϊκῶν ἢ κυδωνίων καὶ μήλων.
- 3.44.3 ὅτε δὲ μετὰ πόνου φέρεται, χυλὸν ἐνετέον τράγου ἢ χόνδρου ἢ πτισάνης διὰ μητρεγχύτου <ἢ> κλυστηριδίου, καὶ τοῖς θερμοῖς κατὰ δύναμιν χρηστὸν καταπλάσμασι καὶ τροφαῖς ἐνθέρμοις τε καὶ λεπταῖς. ὅτε δὲ μεθ' ἐλκώσεως, ἐπὶ μὲν τῆς φλεγμαινούσης τοῖς αὐτοῖς πάλιν χρηστὸν οἷς ἐπὶ τοῦ μετὰ περιωδυνίας καὶ χωρὶς ἐλκώσεως ῥευματισμοῦ· εἰ δ' εἴη ῥυπαρά, ὥστε τρυγῶδες εἶναι τὸ φερόμενον, ἢ <καθαρά>, καθάπερ ἐπὶ δυσεντερικῶν πού μὲν <τοῖς> ἀνακαθαίρειν, πού δὲ τοῖς ἐπουλοῦν δυναμένοις, ὧν μνημονεύσομεν μικρὸν ὕστερον περὶ τῶν ἐν μήτρᾳ διαλαμβάνοντες ἐλκῶν.
- 3.44.5 εἰ δὲ χρονίσας ὁ ῥοῦς ποτὲ μὲν ἐπιθέσεις, ποτὲ δὲ διαλείμματα λαμβάνει, κατὰ μὲν τὴν ἐπίθεσιν τοῖς ἀπλοῖς παρηγορίας ἔνεκεν χρηστὸν, κατὰ δὲ τὰ διαλείμματα τοῖς τονοῦν καὶ μετασυγκρίνειν δυναμένοις, οἷον αἰώρᾳ διαφόρῳ, περιπάτῳ, ἀναφωνήσει, ἀναληπτικῇ ἐπιμελείᾳ, λουτρῷ, οἶναρίῳ, ποικίλῃ τροφῇ, παροπτήσεσιν, ἡλιώσεσιν, σικύαις μετασυγκριτικαῖς, δρώπαξι, τρίψεσι διὰ γυμνῶν τῶν χειρῶν ἢ δι' ὠμολίνου, ἢ ψιλῶθρῳ ἢ σμήγμασι μετασυγκριτικοῖς, σιναπισμῷ, ἐμέτῳ ἀπὸ ῥαφανίδων, δριμυφαγία καὶ τῇ κατὰ κύκλον ἀγωγῇ, κολύμβοις, κατακρουνησμοῖς ἐν ὕδασι αὐτοφυέσιν, ἀλλαγαῖς ἀέρων διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, ἐγκαθίσμασί τε καὶ πεσσοῖς τοῖς ἀμύσσειν δυναμένοις.
- 3.44.6 τὴν δὲ ἐπὶ τοῦ αἱματώδους ῥοῦ φλεβοτομίαν [ἀπὸ ἀγκῶνος ἢ ῥινὸς ἢ μετώπου ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν] καὶ νῦν ἀποδοκιμάζομεν μὴ σφοδροτέρας περιωδυνίας ἐπαιγούσης· συστολῆς γὰρ χρήζει τὸ πάθος, οὐκ ἀνέσεως, ἣν ἢ τοῦ αἵματος ἀφαίρεσις πέφυκεν παρέχειν. Περὶ γονορροίας ς.

- 3.45.1 Οὐκ ἐπὶ μόνων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ γυναικῶν ἀποτελεῖται γονόρροια. ἔστι δὲ σπέρματος ἔκκρισις χωρὶς προθυμίας καὶ ἐντάσεως ἐκ μικρῶν φέρουσα διαστημάτων, ὥστε τὸν ὄγκον ὠχραίνεσθαι καὶ ἀδυναμεῖν καὶ συντήκεσθαι· χαλᾷται γὰρ ἡ μήτρα, καὶ ἀδυναμία παρέπεται, καὶ συντήκεται τὰ σώματα κατὰ βραχύ.
- 3.45.2 συρρεῖ γὰρ πρὸς τὴν μήτραν κατ' ὀλίγον ἢ ἀπὸ τοῦ σώματος ὕλη, ἀλλοίωσιν βραχεῖαν ἐν τοῖς τόποις ὑπομένουσα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιῶντων τὸ δάκρυον. χρονίζει δὲ εἴωθε τὸ πάθος τῷ γένει ῥοῶδες ὑπάρχον. διὸ προσφάτου μὲν αὐτοῦ τυγχάνοντος ὥσπερ ἐν τοῖς παροξυσμοῖς παρηγορικῶς ἀκτέον.
- 3.46.1 ἐγκαθίζει μὲν οὖν αὐτὰς χρή εἰς τὰ στύφοντα ἀφεψήματα καὶ ψυχρότερα (οἶον ῥόδων, μυρσίνης, σχίνου, βάτου καὶ τῶν ὁμοίων) καὶ περιχρίειν τὸ ἥτρον καὶ τοὺς βουβῶνας ἀκακίαν καὶ ὑποκιστίδα μετ' οἴνου αὐστηροῦ καὶ τὰ παραπλήσια καὶ τοῖς διὰ φοινίκων καὶ κυδωνίων καὶ μυρσίνης καταπλάσμασι καὶ κηρωταῖς χρῆσθαι.
- 3.46.2 ἔλασμα δὲ μολύβδου πλατὺ καὶ λεπτὸν ὑποβλητέον τῇ ὀσφύϊ νυκτός, καὶ τριβακοῖς χρωμέναις περιβλήμασι καὶ μὴ τρυφερὰ ἔστω τὰ ὑποστρώματα. ἐμέτοις δὲ χρηστέον καὶ τοῖς ἀπὸ τροφῆς μὲν, μάλιστα δὲ νήστεσι. καὶ γυμνάζειν τὰ ἄνω μέρη καὶ τρίβειν ἐπὶ πολὺ. μὴ λιπαίνειν δὲ ὅλως μηδὲ θερμαίνειν τὰ πεπονθότα μέρη.
- 3.46.3 ποτίζειν δὲ ἀλικάκᾶβου ρίζης ἐξηραμένης ἐν σκιᾷ < α μεθ' ὕδατος ἢ ἄγνου σπέρματος ὁμοίως ἢ κανάβεως ἢ πηγάνου σπέρματος· τροφὰς δὲ διδόναι μὴ διαλελυμένας μηδὲ ῥοφηματώδεις μηδὲ γεννητικὰς τοῦ σπέρματος ἢ ἐρεθιστικὰς, ἀλλὰ ξηροφαγεῖν τὰ πλεῖστα καὶ τῶν πτηνῶν τι λαμβάνειν ὁπτὸν καὶ οἶνον ὀλίγον σκληρότερον.
- 3.46.4 φεύγειν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἐρεθιστικὰ τῶν ἀφροδισίων, ὡς μηδὲ ἐν ζωγραφίᾳ χαρακτηῖρας δεικνύειν εὐμόρφους μηδὲ τοὺς περὶ τῶν συμπλοκῶν λόγους διηγεῖσθαι [μηδὲ τοὺς περὶ τῆς συνουσίας λόγους τίθεσθαι], στυγνὰς δὲ τὰς διαγωγὰς ποιεῖσθαι καὶ ἀναγνώσεις ὁμοίως καὶ διηγήματα.
- 3.46.5 χρονιζούσης δὲ τῆς διαθέσεως καὶ γυμνασίῳ χρῆσθαι καὶ ἀφιδρώσεσι καὶ τρίψεσι καὶ βαλανείῳ ψυχροῖς, ῥοδίνῳ δὲ συνεχῶς χριστέον τὸ ἥτρον καὶ τὴν ὀσφύν. [χρηστέον δὲ καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς τῶν ἀνδρῶν γονορροίας καὶ ὄνειρώξεως προγεγραμμένοις βοηθήμασιν.] διαλείμματος δὲ γενομένου <παραλαμβάνειν> τὰ τονοῦντα καὶ μετασυγκρίνοντα τοπικῶς καὶ τὴν ὅλην σύγκρισιν, ὧν τὰς ὕλας ἐκ τῶν πρόσθεν εἰρημένων μετενεκτέον. Περὶ ἀτονούσης μήτρας.
- 3.47.1 Ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα μόρια τοῦ σώματος, οὕτως καὶ ἡ μήτρα ἐνίστε ἀτονεῖ. παρέπεται δὲ ταῖς τοιαῦτα πασχούσαις συνουσίας ἀποστροφή, ἔκκρισις πνευμάτων, πλεονασμὸς καταμηνίων δις ἢ τρίς ἐπιφαινομένων τοῦ μηνὸς ἀτάκτως, μελάνων, ὕδατωδῶν, ἀκρατησία τοῦ σπέρματος.
- 3.47.2 ἐκρεῖ γὰρ μετὰ τὴν συνουσίαν αἷς μὲν εὐθύς, αἷς δὲ μετὰ ἡμέρας τινὰς ὀλίγως βράδιον, αἷς δὲ καὶ διατυπωθέν, ἄλλαις δὲ καὶ νεκρωθέν ἢ παντελῶς ἄτροφον καὶ τοῖς χρόνοις ἐλλιπές, ὥστε γίνεσθαι ποτὲ μὲν ἔκροια ν, ποτὲ δὲ ἔκτρωσι ν, ποτὲ δὲ ὠμοτοκία ν. 'ἔκροια' μὲν οὖν ἐστὶν ἀποπτυσμὸς τοῦ σπέρματος μετὰ τὴν συνουσίαν μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν <ἢ τρίτην> ἡμέραν, 'ἔκτρωσις' δὲ ἢ μετὰ δευτέρον ἢ τρίτον μῆνα φθορὰ τοῦ ἐμβρύου, 'ὠμοτοκία' δὲ ἢ σύνεγγυς τῆς τελειώσεως πρὸ ὥρας ἀπότεξις· τὰ δὲ μὴ φθαρέντα ἔμβρυα ἄτροφα καὶ ἀσθενέστατα γίνονται.
- 3.47.3 ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῶν καταμηνίων παρέπεται βάρος τοῦ ἐπιγαστρίου, ὀσφύος, σκελῶν· ὁ στόμαχος κακοπραγεῖ, κακὸν τούτου ἐνίστε ἀναθυμιάσεων περὶ τὴν κεφαλὴν γιγνομένων τὰ αὐτὰ συμπτώματα ταῖς ὕστερικῶς πνιγομέναις παρέπεται, ἐνίστε δὲ καὶ μελαγχολικαῖς παρανοίαις περιπίπτουσι καὶ μανίαις. συμβαίνει δὲ τὸ πάθος ἐκ συνεχῶν κυήσεων καὶ

διατάσεων καὶ μάλιστα ὅτε μεγάλα εἴη τὰ ἔμβρυα. μετενεκτέον δὲ τῇ θεραπείᾳ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων τὰ δυνάμενα τόνον ἐντιθέναι καὶ ῥώμην τοῖς πεπονθόσι μορίοις· ὥς γὰρ χρονίου ῥοώδους τοῦ πάθους ἐπιμελεῖσθαι προσήκει.

- 3.48.1 <καὶ> σταλτικοῖς μὲν κατὰ τὰς ἐπιθέσεις χρώμεθα, τονωτικοῖς δὲ καὶ μετασυγκριτικοῖς κατὰ τὰ διαλείμματα.
- 3.48.2 δεῖ μέντοι μὴ ἀποπτυσθέντος εὐθέως τοῦ σπέρματος τῇ συλλήψει συνεργεῖν, ὥς ἐν ἀρχαῖς ὑπεδείξαμεν. φθορᾶς δὲ προσδοκωμένης ἔσεσθαι, καθάπερ διὰ τοῦ προηγουμένου σκέμματος παρεστήσαμεν (ἰσχνουμένων τε παραλόγως τῶν μαστῶν, ὥς Ἱπποκράτης φησὶν, καὶ ψυχομένων τῶν μηρῶν, ὥσπερ ἐσημειώσατο Διοκλῆς) ἢ καὶ τοῦ ἐμβρύου διεφθαρμένου πρὸς μὲν τὴν ἔκκρισιν ἀποσυνεργοῦντα δεῖ πολλὴν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ ἀναρρόπως κατακλίνειν καὶ σπόγγους ἀποτεθλιμμένους ἐν ὀξυκράτῳ περιβάλλειν ἐφηβαίῳ καὶ ὀσφύϊ, πολλάκις γὰρ οὕτως ἔκτρωσις ἐκράτηθη, τοιαύτης ἐπιμελείας πρὸς διαίρεσιν πρόσφατον συνταχθείσης. ἐφθαρμένου δὲ τοῦ κατὰ γαστρὸς διὰ τῶν ἀνετικῶν συνεργητέον τῇ τελείᾳ ἐκβολῇ.
- 3.48.3 ἐγκαθίσματα οὖν παραλαμβάνειν χρή τὰ στύφοντα, χλιαρὰ μέντοι τῇ ἀφῇ, καὶ ἐγχυματιστέον τὴν ὑστέραν ῥοδίνῳ τε χλιαρῷ ἢ ναρκισίνῳ ἢ Σουσίνῳ ἢ μηλίνῳ καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ ὑπογάστριον ἀλειπτέον καὶ τὴν ὀσφύν. γυμνάζειν δὲ συνεχῶς ὅλον τὸ σῶμα γυναικὶ πρέπουσι γυμνασίοις.
- 3.48.4 τροφαῖς δὲ χρηστέον ὀλίγαις μὲν, κρεώδεσι δὲ καὶ ὑποστυφούσαις ἡρέμα, καὶ οἶνον ὁμοίως στύφοντα μετρίως σκληρὸν διδόναι· ὀλίγον δὲ ἔστω τὸ πλῆθος τοῦ πινομένου, μᾶλλον γὰρ ἢ δίψα ἐπιτηδεῖα τῷ πάθει. παραιτεῖσθαι δὲ τὰ διὰ γάλακτος καὶ τυροῦ σκευαζόμενα πάντα καὶ πᾶσαν κάθαρσιν καὶ κοιλιολυσίαν. Περὶ παραλύσεως μήτρας .
- 3.49.1 Παραλύεται μήτρα δι' ἄλλας τε αἰτίας καὶ δι' ἐπάλληλον ἔκτρωσιν· παρέπεται δὲ ταῖς πασχούσαις συνουσίας ἀποστροφή, κατάψυξις τοῦ στομίου τῆς μήτρας καὶ τὸ ἀτροφώτατον αὐτὸ καὶ λαπαρώτατον καὶ οἶονεῖ ῥακωδέστατον ὑπάρχειν καὶ χαλᾶσθαι τὸν τράχηλον καὶ ἀναισθητεῖν.
- 3.49.2 καὶ ποτὲ μὲν ἐποχὴ τῶν καταμηνίων γίνεται τελεία, ποτὲ δὲ τούτων [ποτὲ] καὶ ἄτακτος ἀπόκρισις καὶ παραποδισμὸς πρὸς τοὺς περιπάτους ὥς ἀλλοτρίου τινὸς ἐγκειμένου καὶ πρὸς σύλληψιν ἀπραξία, τοῦ σπέρματος ἐν ταῖς συνουσίαις ἢ μὴδ' ὅλως παρατιθεμένου τῇ μήτρᾳ ἢ καθάπερ ἐξ ἀψύχου κύτους [οὐκ] ἀποδιδομένου παραυτίκα, ποτὲ δὲ κατὰ συμπάθειαν τῶν παρακειμένων καὶ ἀπροαίρετος ἔκκρισις οὖρων ἢ σκυβάλων καὶ ἀπευθυσμένου βάρους.
- 3.49.3 στεγνὸν δὲ τὸ πάθος καὶ πολυχρόνιον, ποτὲ μὲν ἐπιθέσεις ἔχον, ποτὲ δὲ διάλειμμα. τὴν μὲν οὖν ἐπίθεσιν ἐκ βάρους καταληψόμεθα καὶ δυσαισθησίας καὶ ῥύσεως πλείονος, τὸ δὲ διάλειμμα ἐκ τῶν ἐναντίων.
- 3.49.4 μετενεκτέον δὲ τὴν θεραπείαν ἐκ τῶν εἰρημένων περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμμήνου καὶ τῆς στραγγῆς καθάρσεως καὶ μετὰ πόνου. Περὶ παρεγκλίσεως καὶ ἀποστροφῆς καὶ ἀναδρομῆς μήτρας .
- 3.50.1 Τοῖς ἀγκυλωθεῖσι δακτύλοις παραπλησίως τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας καὶ ὁ τράχηλος ἀποστροφᾶς καὶ παρεγκλίσεως ὑπομένει, ποτὲ μὲν εἰς τὰ πλάγια, ποτὲ δὲ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ποτὲ δὲ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ποτὲ μὲν ἄνω, ποτὲ δὲ κάτω, ποτὲ δὲ προσαναφεύγει. καὶ γίνεται ταῦτα φανερὰ τῇ τε καθέσει τῶν δακτύλων (καταλαμβάνεται γὰρ διὰ τῆς ἀφῆς, εἰς ὃ μέρος γέγονεν ἡ διαστροφή) καὶ τοῖς παρακολουθοῦσι σημείοις.
- 3.50.2 τῇ μὲν γὰρ εἰς τὰ πλάγια παρεγκλίσει τοῦ καταλλήλου μηροῦ γίνεται τάσις καὶ πόνος καὶ νάρκη, ποτὲ δὲ καὶ ἀτροφία καὶ κατάψυξις καὶ παραποδισμὸς τοῦ περιπατεῖν ἢ καὶ ἴστασθαι. τῇ δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ ἄνω παραποδισμὸς οὖρων καὶ περίτασις ἐφηβαίου, τισὶ δὲ καὶ τὸ

ἀδυνατεῖν ἴστασθαι. τῇ δὲ εἰς τοῦπίσω καὶ κάτω παραποδισμὸς ἐκκρίσεως σκυβάλων ἢ φυσῶν καὶ δυσέργειά τις ἐν τῷ καθίζειν, καὶ μᾶλλον ὅσον ἄν[ω ἢ ὅσον] ἐπὶ τὸν δακτύλιον ἢ παρέγκλισις γένηται. ταῦτα δὲ πάντα συμπτώματα στεγνώσεως· τῆς γὰρ φλεγμονῆς ὑποκειμένης πάντως γέγονεν ἡ σκληρίας ἢ μερικῆς τιнос σφίγξεως.

3.50.3 ἔνιοι μὲν οὖν καὶ τῆς παρεγκλίσεως ὑπαρχούσης αἴτιον <τὴν φλεγμονὴν λέγουσιν> , καθ' ἡμᾶς δὲ καὶ νῦν σκοπεῖν προσῆκεν εἰς τὴν διάθεσιν, [καὶ] εἴτε φλεγμονὴ γέγονεν εἴτε κοινῶς στέγνωσις, <καὶ> ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς παραιτεῖσθαι δεῖ πᾶν τὸ δριμύ καὶ δηκτικόν, χρῆσθαι δὲ τοῖς παρηγορικῶς χαλᾶν δυναμένοις, ἐν δὲ ταῖς ἀνέσεσιν καὶ τοῖς ἀνασκευαστικωτέροις προσέρχεσθαι, χρονίσαντος δὲ τοῦ πάθους καὶ τοῖς μετασυγκριτικοῖς, ὧν τὰς ὕλας καὶ τὰς ἐπιδεξίους χρήσεις ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων μετενεκτέον. <Περὶ ἀγονίας καὶ ἀσυλληψίας.> <ΣΩΠΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ Δ> Περὶ δυστοκίῃ ν.

4.1 Τί ἐστὶν δυστοκία. Οἱ Ἡροφίλειοι καὶ μάλιστα Δημήτριός φασιν δυστοκίαν εἶναι δυσχερῆ τόκον· κατὰ δὲ τινὰς δυστοκία ἐστὶν ἢ μετὰ δυσεργείας ἀποκύησις.

4.1.1 [ἐπιλιπεῖς δέ μοι δοκοῦσιν οἱ ὅροι εἶναι, ὅθεν αὐτὸς φησιν δυστοκίαν εἶναι δυσχέρειαν τῶν κυουμένων παρὰ τινὰ αἰτίαν γινομένην] * * Τίνες αἰτίαι δυστοκίας καὶ κατὰ πόσους τρόπους γίνεται δυστοκία ἐπὶ τῶν παρὰ φύσιν γεννωμένων ν. Ὁ Καρύστιος Διοκλῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων λέγει δυστοκεῖν τὰς πρωτοτόκους καὶ νέας, εὐτοκεῖν δὲ τὰς πολλάκις τετοκυίας φησί· αἴτιον δὲ εἶναι δυστοκίας τὸ μὴ κατ' εὐθὺ εἶναι τὸ στόμιον τῆς ὑτέρας ἢ ἀποσκληρυνθὲν μεμυκέναι καὶ μὴ ῥαδίως εἴκειν, φησὶ δὲ καὶ τὰ μεγάλα τῶν ἐμβρύων αἰτίαν εἶναι.

4.1.2 ἐν μέντοι τῷ τρίτῳ τῶν Γυναικείων λέγει αἰτίαν εἶναι τὰ ἄτροφα τῶν βρεφῶν καὶ τὰ τεθνηκότα, φησὶν δὲ δυστοκεῖν τὰς καθύγρους καὶ θερμάς. ἀμαρτάνει δὲ μὴ ἐπιὼν τὰς αἰτίας δι' ἃς εὐτοκοῦσιν· πῶς δὲ οὐκ ἔστιν γελοῖον λέγειν δυστοκεῖν * ἐν τῇ κυοφορῇ μῆτρας τὴν σύγκρισιν; ὁ δὲ Κλεόφαντος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Γυναικείων εἰπὼν τὰς πρωτοτόκους δυστοκεῖν ἐπιλέγει· “καὶ ὅσαι δὲ ἀπὸ τῶν ὥμων ἔχουσι πλήθη, ἀπὸ δὲ τῶν ἰσχύων οὐκ εἰσὶν εὐογκότεραι, αὗται δυστοκοῦσιν”.

4.1.3 “ταύταις”, φησὶν, “ὁ ὕδρωψ <ἐρράγη> πρὸ τοῦ τὰ σώματα [καὶ] τὰς ὠδῖνας ἐπισχεῖν” <καὶ> δυστοκίαν γίνεσθαι (παρασημειωτέον δέ, ὅτι ὕδρωπα λέγει τὸ πρόρρηγμα). καὶ ὅσαις δὲ τὰ ἔμβρυα μὴ ἐπὶ κεφαλὴν φέρεται, ἀλλ' ἐπὶ πόδας ἢ διπλᾶ ἐπὶ τὰ ἰσχία ἢ πλάγια ἢ τὴν κεφαλὴν ἔχει πρὸς τοῖς βουβῶσιν, χεῖρα δὲ μίαν ἢ τὸ ἐν σκέλος προ <βεβληκότα> καὶ τὰς τὰ ἦθη ὀξεῖ <ας οὔσας ἢ τρυ> φερῶς ἢ ἀργῶς βιού <σας> φησὶ δυστοκεῖν· ἢ γὰρ ἀργία δυστοκίας αἰτία, τὰ δὲ γυμνάσια εὐτοκίας καὶ τῶν κατὰ γαστρὸς εὐτροφίας. ἀμαρτάνει δὲ καὶ οὗτος μὴ πάντα τὰ αἴτια ἀναγράψας.

4.1.4 Ἡρόφιλος δὲ ἐν τῷ Μαιωτικῷ λέγει “δυστοκεῖσθαι γοῦν <παρὰ τὸ πληθοσ> † ὥς γὰρ Σίμωνος τοῦ Μάγνητος πολλάκις ὥραθη, ὅτι τρεῖς ἀνὰ πέντε ἐκύησεν ἐργωδῶς. γίνεται δὲ δυστοκία πλαγίου γεννωμένου τοῦ ἐμβρύου ἢ τοῦ αὐχένος τῆς μήτρας ἢ καὶ τοῦ στόματος οὐχ ἱκανῶς διεστῶτος ἢ τοῦ ὑμένοιο τοῦ περιέχοντος τὸ ἔμβρυον, ὅπου τὸ ὕδωρ συλλέγεται, παχυτέρου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου πρὸ τοῦ τόκου ῥαγῆναι.” ἐωρᾶσθαι δὲ φησιν ἔμβρυα προπεπτωκότα ἄνευ τοῦ τὸν ὑμένα ῥαγῆναι, τὰ δὲ τοιαῦτα ἔτι ἐργωδῶς τίκτεσθαι. <γίνεσθαι> δὲ δυστοκίαν καὶ παρὰ τὸ ἀτονεῖν τὴν μῆτραν ἢ τὸ στόμα. ἀπορία δὲ ἐστὶν τὸ ἀτονεῖν τὴν μῆτραν ἐν τῷ σώματι.

4.1.5 “καὶ παρὰ τὰ ἔξωθεν δὲ προσπίπτοντα καὶ προσφερόμενα καὶ ποιούμενα καὶ τὰ ἐκ τοῦ σώματος ἐκκρινόμενα αἱματώδη πλείονα ὑγρὰ δυστοκία γίνεται. καὶ παρὰ τὸ διαταθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου τὴν μῆτραν ὠδῖσι τοῦ τίκτειν γίνεται δυσέργεια παρὰ τε ψῦχος ἢ καῦμα ἢ φῦμα ἢ ἀπόστημα ἐν τοῖς ἐντέροις, ἐν ἐπιγαστρίῳ. καὶ τὸ ἐν ὁσφύϊ δὲ καὶ ῥάχει γινόμενον κοίλωμα

αἴτιον δυστοκίας γίνεται, καὶ διὰ πιμελῶδες ἐν ἐπιγαστρίῳ καὶ ἐν ἰσχίῳ δυστοκία γίνεται ὡς ἂν ἀποπιεζομένης τῆς μήτρας καὶ διὰ τὸ τεθνηκέναι τὰ ἔμβρυα.

4.1.6 ” καὶ τοσαῦτα μὲν Ἡρόφιλος ς. ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐν τῷ Πρὸς Σώβιον (ἐστὶν δὲ ἐπιστολικόν) τοῖς ἀπὸ Ἡροφίλου συντίθεται μόνον προσθεῖς τὸ παραλελυμένον ἔμβρυον καὶ ἰσχνόν· “τὰ γὰρ τοιαῦτα, φησί, βάρος μὴ ἔχοντα δυστοκίαν ἐργάζονται.” ὁ δὲ Ἡροφίλειος Δημήτριος ἀντιδιαστέλλεται τοῖς ῥηθεῖσι λέγων τὰ αἴτια τῆς δυστοκίας τὰ μὲν παρ’ αὐτὴν εἶναι τὴν τίκτουςαν, τὰ δὲ παρ’ αὐτὸ εἶναι τὸ τικτόμενον, τὰ δὲ παρὰ τὸ δι’ οὗ ἡ ἔκτεξις γίνεται.

4.2.1 καὶ δὴ παρὰ τὴν τίκτουςαν δυστοκία γίνεται, ὅταν <ἡ> ἐν ψυχικῇ δυνάμει ἢ τὸ αἴτιον ἢ ἐν τῇ ζωτικῇ, ἡγουν τοῖς σώμασι.

4.2.2 καὶ <ἐν> ψυχικῇ μὲν δυνάμει γίνεται, ὅταν λύπη, χαρά, φόβος, δειλία, ἔκλυσις, ὀργὴ γένηται <ἡ> τρυφὴ ὑπερτεταμένη (ἐνταῦθα γὰρ εἰσὶν σπαταλώδεις καὶ οὐκ ἐντείνονται)· καὶ παρὰ ἀπειρίαν δὲ τοῦ τίκτειν γίνεται <ὡς μὴ> συνεργεῖν τῇ ὠδίνι· καὶ δι’ ἐποχὴν δὲ διανοίας γίνεται, ἀμαυρᾶς γοῦν γινομένης τῆς ἀληθδόνος (τοῦτο δ’ ἂν τις εἴποι ἐπὶ τῶν ἀποπληκτικῶν γυναικῶν καὶ ληθαργικῶν)· καὶ διὰ ὑπόνοιαν δὲ τοῦ μὴ συνειληφέναι δυστοκία γίνεται.

4.2.3 αἴτια δὲ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως τῆς ἐν τοῖς σώμασι ταῦτα· ἀπεψία, ἀνορεξία, ἀτροφία, δύσπνοια, ὑστερική πνίξις. ἐν δὲ <ταύτῃ> τῇ δυνάμει γενομένου τοῦ αἰτίου <φησὶν> ἀποτελεῖσθαι πάθη δυστοκιῶν, ὅταν λαπαρὸν ἢ τὸ σῶμα ἄγαν, οὐ γὰρ δύνασθαι συμπαθεῖν διὰ τὴν ἀτονίαν. ἢ ὅταν πολλὴ ἡ σὰρξ, τότε γίνεται δυστοκία, στενοῦνται γὰρ οἱ πόροι. καὶ παρὰ τὸ ὑπερδιαφορεῖσθαι τὰ ὑγρὰ ἀραιῶν ὄντων τῶν σωμάτων. γένοιτο δ’ ἂν δυστοκία καὶ παρὰ τὸ στενοῦσθαι τοὺς πόρους καὶ τὰ ὑγρὰ ἐπέχεσθαι βαρυνόμενα γὰρ φύσει τὰ σώματα ὑπὸ τῶν ὑγρῶν ἀτονεῖ καὶ θλιβόμενα στενοῖ τοὺς πόρους δι’ ὧν ἡ ἔκτεξις γίνεται. καὶ δριμέα δὲ ὑγρὰ ἢ καὶ τὸ ἀνάπαλιν [μὴ] ἀμβλέα μὴ κεντρίζοντα τὰ σώματα καὶ τὰ παχέα ὑγρὰ ὁμοίως δυστοκίαν ποιεῖ, ἃ μὲν ἐν τῷ φέρειν πνεῦμα <πλεῖον> , ἃ δὲ ἐν τῷ ὀλίγον.

4.2.4 καὶ αἱ ὑψηλαὶ δὲ γυναικες δυστοκοῦσιν καὶ ὅσαι ἄνωθεν μὲν πλατεῖαί εἰσιν, κάτωθεν δὲ στεναί· [ταῦτα λέγει Δημήτριος ὁ Ἡροφίλου] οὐ γὰρ ἔχουσι τὸ φυσικὸν μίγμα τῶν σωμάτων. καὶ παρὰ τὸ νοσεῖν δὲ τὸ σῶμα τῆς μήτρας δυστοκία γίνεται, οἷον εἰ εἴη ἔκφυρος ἢ φλεγμονὴν ἔχῃ ἢ ἔκλυσιν ἢ παράλυσιν ἢ σπᾶται ἢ ναρκᾶ. ταῦτα δὲ λέγει σωματικά, ἐπεὶ περὶ τοῖς σώμασιν <τὰ> πλείω γίνεται. καὶ παρὰ μὲν τὴν κύουςαν τοσαῦτα ἂν γένοιτο αἴτια δυστοκίας· παρὰ δὲ τὸ κυοῦμενον, ὅταν ἢ ὑπερμέγεθες ὅλον ἢ ἢ κατὰ μέρος, οἷον εἰ ἔχει μεγάλην κεφαλὴν ἢ θώρακα ἢ κοιλίαν ἐμπεπλησμένην, ὡς ἐπὶ ὑγροκεφάλων· οὐ γὰρ μόνον τὰ κατὰ φύσιν μεγάλα γίνεται ὅλῳ τῷ σώματι ἢ μέρεσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ φύσιν.

4.3.1 καὶ παρὰ πλῆθος δὲ δυστοκία γίνεται (ὅταν ἦτοι δύο ἢ τὰ τικτόμενα καὶ ἀθρόως ἀμφοτέρα ἐρχόμενα τῷ τραχήλῳ τῆς μήτρας σφηνῶται), ἢ παρὰ τὸ ἀποτεθνηκέναι τὸ ἔμβρυον καὶ μὴ συνεργεῖν τῇ ἀποτέξει ἢ καὶ ἀποθανὸν διοιδηκέναι, ἢ παρὰ τὸ παρὰ φύσιν ἐσχηματίζεσθαι.

4.3.2 τὸ γὰρ κατὰ φύσιν σχῆμα τοῖς γεννωμένοις τὸ ἐπὶ κεφαλὴν ἐστὶ παρατεταμένων τῶν χειρῶν τοῖς μηροῖς καὶ ἐπ’ εὐθὺ φερομένου τοῦ ἐμβρύου· τὰ δὲ παρὰ φύσιν, εἰ παρακεκλιμένα τῇ κεφαλῇ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ μέρη τῆς μήτρας ἐρείδεται, ἢ μία χεὶρ ἔξω ἐκπίπτει ἢ αἱ δύο, τὰ δὲ σκέλη ἔνδον διεστήκασιν ἀπ’ ἀλλήλων.

4.3.3 τῶν δὲ <λοιπῶν> σχηματισμῶν ἀμείνων ὁ ἐπὶ πόδας τέ ἐστι καὶ μάλιστα ὅταν ἐπ’ εὐθεῖαν φέρεται τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς μηροὺς παρατεταμένων. τὰ δὲ ἢ ἐν τι τῶν σκελῶν προβεβληκότα, τὸ δὲ ἕτερον ἔνδον ἔχοντα, ἢ δεδιπλωμένα, ἢ ἐνερειδόντά τινα μέρος τῆς ὑστέρας διορθώσεως χρῆζει καὶ τὰ τὰς χεῖρας ἀνατεταμένας ἔχοντα.

4.3.4

τῶν δὲ λοιπῶν δύο σχηματισμῶν ἀμείνων ὁ πλάγιος. τρεῖς γάρ εἰσι πλάγιοι σχηματισμοί, ὃ τε ἐπὶ πλευρὰν ὁποτέραν <καὶ ὁ ἐπ' ἰσχίᾱ> καὶ ὁ ἐπὶ κοιλίαν, ἀμείνων δὲ ὁ ἐπὶ πλευρὰν· τόπον γὰρ δίδωσι τῇ χειρὶ τῆς μαίας εἰς τὸ μετασχηματῖσαι ἢ ἐπὶ κεφαλὴν ἢ ἐπὶ πόδας.

4.3.5 τὰ δὲ δεδιπλωμένα φερόμενα χεῖριστος πάντων τῶν σχηματισμῶν ἐστίν, καὶ τούτων ὅσα ἐπὶ τὰ ἰσχία φέρεται. τριχῶς γὰρ καὶ τὰ δεδιπλωμένα σχηματίζεται· ἢ γὰρ πρὸς τῷ στόματι τῆς ὑστέρας τὰ τε σκέλη καὶ ἡ κεφαλὴ ὑπάρχει ἢ τὸ ἐπιγάστριον ἢ τὰ ἰσχία. ἄμεινον δὲ τὴν κοιλίαν ἔχειν πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρας· διελόντων γὰρ ἡμῶν τὸ ἐπιγάστριον καὶ κομισαμένων τὰ ἐντοσθίδια, συμπεσόντος τοῦ σώματος εὐχερὴς γίνεται ὁ μετασχηματισμός.

4.3.6 γίνεται δυστοκία καὶ παρὰ τὸ τερατῶδες κυῖσκεσθαι, καὶ παρὰ τὸ γεγυμνῶσθαι δὲ τὸ ἔμβρυον καὶ νυσομένης τῆς μήτρας ὑπὸ τοῦ ὀστέου· γυμνοῦται δὲ τοῦ ἐμβρύου τὸ ὀστέον μυδώσης τῆς σαρκός (τοῦτο δὲ σπανίως γίνεται), ἢ πολλάκις ἀπείρως ἐμβρυουλκουμένου τοῦ ἐμβρύου ἀποσπῶνται σάρκες καὶ τὰ γυμνούμενα ὀστέα νύσσει τὴν μήτραν. παρὰ δὲ τὰ δι' ὧν ἡ ἔκτεξις δυστοκία γίνεται, ὅταν ἡ μήτρα ᾖ στενόστομος ἢ μικρόστομος ἢ μικροτράχηλος.

4.4.1 ὥς ἐπίπαν δὲ αἱ μικρομεγέθεις τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν μήτραν ἀναλογοῦσαν τοῖς λοιποῖς μέρεσι κέκτηνται.

4.4.2 γίνεται δὲ δυστοκία καὶ παρὰ τὸ σκολιὸν ἔχειν τὸν τράχηλον τῆς μήτρας ἢ παρὰ τὸ σάρκα παρὰ φύσιν ἐπιπεφυκέναι τῷ τραχήλῳ ἢ τῷ στόματι τῆς ὑστέρας ἢ παρὰ τὸ φλεγμονὴν ἢ ἀπόστημα ἢ σκίρον ἔχειν ἢ παρὰ τὸ ἰσχυρὸν ὄντα τὸν τοῦ προρρήγματος χιτῶνα μὴ ἰσχύειν τὸ ἔμβρυον τοῦτον ἀπορρηῆξαι.

4.4.3 ἡ ἐκκριθέντος τοῦ ἡθροισμένου ἐν τῇ μήτρᾳ ὑγροῦ πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ ἄνικμοι καὶ κατάξηροι μένουσιν οἱ τόποι κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον τῆς ἀποκύσεως, ὅτε χρεῖα τούτου τοῦ ὑγροῦ ὄλισθον καὶ εὐπετῇ διέξοδον παρέχοντος τῷ ἐμβρύῳ.

4.4.4 ταῦτα δὲ γίνεται, τὸ εἶναι μικρόστομος ἢ μικροτράχηλος, διὰ πολλὰς αἰτίας. ὅταν γὰρ πρόωροι γαμηθεῖσαι συλλάβωσιν καὶ τίκτωσιν μηδέπω τῆς μήτρας τέλεον ηὔξημένης μηδὲ τοῦ πυθμένου <τῆς> ὑστέρας διεστῶτος.

4.4.5 ἥδη δὲ καὶ παρὰ τὴν φυσικὴν ἰδιοσυστασίαν ἢ συγκρισίαν παρέπεται δυστοκία, ἥδη γὰρ ἔνιαι φύσει τὴν μήτραν ἔχουσι μικρὰν ὥς καὶ ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος. αἱ δὲ ἔτι καὶ <διὰ> τὸ ἀπὸ χρεῖας πολυχρονίου συνειληφέναι, ἔνιαι δὲ καὶ διὰ τὸ <προ> βεβηκέναι τῇ ἡλικίᾳ ἀτονοῦσαι <δυστοκοῦσιν>, ἕτεροι δὲ διὰ τὸ πρῶτως τίκτειν καὶ ἀγωνιᾶν καὶ ἀπείρως ἔχειν <τοῦ> σχηματίζειν τὸ σῶμα. ταῦτα πάντα αἰτία δυστοκίας, καὶ παρὰ τὸ πιέζεσθαι ὑπὸ κοπρίων ἢ ὑπὸ οὕρων καὶ παρὰ τὸ λίθον ἔχειν ἐν τῇ κύστει τὴν τίκτουςαν [καὶ] τῇ θλίψει τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας δυσέργεια γίνεται. ἢ παρὰ τὰ ἐν τῷ σώματι ἢ ἐντὸς ἢ ἐκτός.

4.5.1 ἥγουν παρὰ τὸ κατάσαρκον καὶ καταπίμελον εἶναι τὴν τίκτουςαν· ἢ <ὅτι> ὁ περιέχων ὑμὴν δυσδιαίρετος ἢ μὴ ἔχων ὑγρὸν εἰς ὄλισθον αὐτάρκη· ἢ τῶν τῆς ἥβης ὁστῶν ἀλλήλοις συμπεφυκότων ὥς μὴ ἰσχύειν ἐν τόκῳ διάστασιν δέχεσθαι (καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν γυναικῶν οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν καθ' ἀρμονίαν συμπεφύκασι τὰ τῆς <ἥβης ὁστᾶ>), ἀλλὰ σύνδεσμος ἰσχυρὸς ταῦτα πρὸς ἀλλήλα συνδεῖ· καὶ παρὰ τὸ κοιλότερον εἶναι τὸν κατὰ τὴν ὁσφὺν τόπον καὶ παραπιέζειν τὴν μήτραν.

4.5.2 τὰ δὲ ἐκτός τοῦ σώματος· οἷον παρὰ τὸ μὴ προεργάσασθαι τὸ γυναικεῖον ἢ ἐν μέθαις εἰθίσθαι ἢ ἀγρυπνίαις ἢ τὸ ὑπέρψυχρον καὶ χειμερινὴν εἶναι τὴν ὥραν (καὶ διὰ τοῦτο πυκνοῦσθαι τοὺς πόρους) ἢ τὸ ὑπέρθερμον καὶ ἐκλυτικὴν ἢ ἀπειρίᾳ μαίας ἢ ἱατροῦ.

4.5.3 ἥδη δὲ καὶ παρὰ τὰς ὠδῖνας γίνεται [ὅταν γὰρ] καὶ διατεινομένης σφόδρα ἢ ἀποσπωμένου τοῦ χορίου ἀπὸ <τῆς> μήτρας, ἢ κατὰ μέρος τὴν μήτραν θλίβοντος ἢ καὶ ἀθρόως προϊόντος, καὶ παρὰ τὸ μὴ καταφέρεισθαι τὸ αἷμα διὰ τῆς μήτρας εἰς τὸ χόριον, ἀλλ' ἐν ἀγγείοις <τοῖς> εἰς

τὴν μήτραν διαπεφυκόσιν φλεβώδεσι καὶ ἀρτηριώδεσι μένοντος καὶ διατείνοντος τὰ ἀγγεῖα. ἐπεὶ καὶ παρὰ τὴν ἄλλην ἀληθοῦνα γίνεται, ὡς ἐλέγομεν, δυστοκία. ἀληθῶν δὲ ὅτε μὲν μετὰ πνεύματος, ὅτε δὲ μετὰ πνεύματος συμβαίνει καὶ τὰς ὠδῖνας γίνεσθαι. <ταῦτα λέγει Δημήτριος ὁ Ἡροφίλειος>.

- 4.5.4 > τούτων οὖν ῥηθέντων τῶν αἰτίων οὐδεὶς ἐστὶν ὁ ἀντερείσας αὐτῷ καὶ ἀντειπών, ἀλλὰ καὶ μαρτυρήσας καὶ στηρίζας αὐτὸν ὡς ἀληθῶς [ἄρα καὶ] λέγοντα· εἰ μὴ ἄρα καὶ δικαίως ἐν τούτῳ μεμψαίμεθα τοὺς Ἡροφιλείους, ἐπεὶ δυνάμεις ἐπιτελεστικὰς φάμεν ἐν τῷ περὶ νοσημάτων τόπῳ ὑπόστασιν μὴ ἔχειν· οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ὁμολογοῦσιν. Πῶς σημειούμεθα τὰ αἷτια τῆς δυστοκίας.
- 4.6.1 Τῶν ῥηθέντων αἰτίων τῆς δυστοκίας ἃ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐστὶ καταληπτέα, ἃ δὲ οὐ. λύπη μὲν γὰρ ἂν ὑπερτεταμένη, <ἢ> χαλᾷ καὶ ἀνίησιν, καὶ τὰ ἄλλα ψυχικὰ αἷτια ἐξ ἀνακρίσεως κατελήμφθη ὡς μὴ συνεργοῦντα τῇ εὐτοκίᾳ· κάρως δὲ καὶ λήθαργος πρόδηλά ἐστι, ἔτι δὲ τούτων σημεῖα ἐκ τοῦ περὶ ὀξέων μετάγεται τόπου.
- 4.6.2 ἤδη δὲ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐμβρύου δυστοκίαν ποιοῦν σημειούμεθα ἐκ τοῦ ὄγκου τῆς κοιλίας· ἐὰν δὲ προπεσὸν μὴ κατὰ λόγον κουφίζῃ τὴν κοιλίαν, ὑποληπτέον πολλὰ εἶναι τὰ κυούμενα.
- 4.6.3 ἤδη δὲ καὶ τὰ πλάγια καὶ τὰ προβάλλοντα τὰς χεῖρας, ἥτοι <τὰ παρὰ φύσιν> ἐσχηματισμένα, ταῖς καθέσει τῶν δακτύλων σημειούμεθα. * * αὐτάς. ἐὰν γὰρ ζῶν, ὠδίνει ἢ κύουσα καὶ ἐντείνεται, θερμὸν τε αὐτῆς <τὸ ἐπιγάστριον εὐρίσκεται, τῇ δὲ καθέσει> τῶν δακτύλων καὶ αὐτὸ τὸ ἔμβρυον εὐανθὲς ὁράται, ἐὰν δὲ ᾗ νεκρὸν, οὐχ οὕτως ὠδίνει ἢ κύουσα τό τε ἐπιγάστριον αὐτῆς ψυχρὸν γίνεται, τῇ <δὲ> καθέσει τῶν δακτύλων οὔτε θερμὸν ὑποπίπτει τὸ ἔμβρυον οὔτε ἀσθμαῖνον, ἐὰν τε καὶ προπέσῃ τι μέρος, τοῦτο μέλαν καὶ νεκρῶδες εὐρίσκεται.
- 4.6.4 τὴν δὲ μήτραν πεπονθυῖαν σημειούμεθα ἐκ τῆς ἀφῆς, μετάγοντες τὰ ἐπὶ τῶν παθῶν ῥηθέντα σημεῖα· ἐὰν δὲ <ἐν> τῷ τόκῳ πάσῃ, τὰς κινδυνευούσας ἐν τῷ τίκτειν σημειούμεθα ἐκ σφυγμοῦ, ἐξ ἀναπνοῆς, τὰς δὲ ἀπολλυμένας ἐκ τῆς ἀσφυξίας καὶ ἐκ τοῦ θανάσιμα ἔχειν τὰ σημεῖα. Πῶς θεραπεύσομεν δυστοκίαν κοινότερον καὶ ἐπιμέλεια δυστοκίας.
- 4.7.1 Ἐπὶ τῶν δυστοκουσῶν χρή τὸν ἱατρὸν ἐπερωτᾶν τὴν μαῖαν. <εἵτε γὰρ> διὰ στέγνωσιν καὶ συναίρεσιν τῶν διοδευθησομένων ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου χωρίων εἴτε διὰ ψύξιν τοῦ περιέχοντος ἢ θερμὴν εἴτε διὰ σκληρίαν τοῦ σώματος εἴτε διὰ τὸ κοίλην εἶναι τὴν ὀσφὺν ἢ φύσει μικρομεγέθη τὴν ὑστέραν ἢ πρόωρον σύλληψιν ἢ πιμελῆς βάρος ἢ θλίβοντας ὄγκους ἢ λύπην ἢ φόβον ἢ τραχήλου σκολίωσιν ἢ φλεγμονὴν ἢ ξηρασίαν ἢ ὅποιανδήποτε πρόφασιν ἄλλην, τῇ ἀνέσει καὶ τῷ χαλάσματι δεῖ πρῶτον συνεργεῖν καὶ μῆτε εὐθέως ἐγχειρεῖν τῇ χειρουργίᾳ μῆτε ἐπὶ πολὺ συγχωρεῖν τῇ μαίᾳ διασπαράττειν τὴν μήτραν.
- 4.7.2 εἰ μὲν οὖν διὰ τὸ κοίλην ἔχειν τὴν ὀσφὺν τὴν τίκτουσαν ἢ δυστοκία γίγνοιτο, σχηματίζειν αὐτὴν χρή ἐπὶ τὰ γόνατα, ἵνα ἢ ὑστέρα μεταπεσοῦσα εἰς τὸν κατὰ τὸ ἐπιγάστριον τόπον κατ' εὐθὺ σχηματισθῇ τῷ τραχήλῳ· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς πιμελώδεις καὶ κατασάρκους σχηματιστέον. εἰ δὲ τὸ στόμιον τῆς ὑστέρας μέμυκε, τοῖς λιπάσμασι μαλάσσειν καὶ ἀναχαλᾶν, ἥγουν ἐγχυματίζειν συνεχῶς ἐλαίῳ γλυκεῖ τε καὶ θερμῷ ἢ σὺν ἀφεψήματι τήλεως ἢ μολόχης ἢ λινοσπέρμου, ποτὲ δὲ καὶ τῶν ῥῶν <τῷ λευκῷ>· οὕτω γὰρ παρηγορεῖται εἰς ἄνεσιν μὲν τὸ θλίβον, νοτίζεται δὲ εἰς ὄλισθον τὸ δυσοδοῦν.
- 4.7.4 μετὰ δὲ ταῦτα καὶ καταπλάσσειν λινοσπέρμῳ ἢ τήλει δι' ἐλαίου καὶ ὕδρομέλιτος τὸ ἐφήβαιον, ἐπιγάστριον, ὀσφύν, ἐγκαθίζειν τε λιπαρῶς ἢ πυριᾶν διὰ σπόγγων ράκεσιν συντόμως ἀφαρπαζομένης τῆς ὑγρασίας. ταῖς δὲ ἐν ὀδύνῃ καὶ κύστεις ἐπιβάλλειν ἐλαίου θερμοῦ <πλήρεις> ἢ μαρσίπους ὡμὴν λύσιν θερμὴν ἔχοντας· εἰ δὲ μή, καὶ διὰ φορείου κινεῖν ἐν ἀέρι

συμμέτρως θερμῷ μετεωροτέραν τὴν κεφαλὴν ποιήσαντες τῆς καμνούσης, λεληθυῖα γὰρ κίνησις ὑπομιμνήσκει τὴν ἔκκρισιν.

4.7.5 ἔνιοι δὲ καὶ κατασεισμοὺς εὐτόνους παρέλαβον. οἱ μὲν γὰρ μετεωρίσαντες τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης πόδας, τὴν δὲ κάμνουσαν διὰ κηρίας ἐν τοῖς ἐνηλάτοις τῷ θώρακι προσκαταλαμβάνοντες προσέταξαν ὑπέρητη τὰ πρὸς τοῖς ποσὶ τῆς κλίνης μέρη διὰ χειρῶν ἐπαίρειν τε καὶ ἀφιέναι κατὰ τοῦ ἐδάφους, <οἱ δὲ> τὸ κλιμάκιον ἐδοκίμαζον, οἱ δὲ περιπατεῖν ἠνάγκαζον, οἱ δὲ κλίμακας ἀναβαίνειν καὶ καταβαίνειν, οἱ δὲ κατόπιν στάντα τινὰ τῆς τικτούσης καὶ ὑποβαλόντα ταῖς μασχάλαις τὰς χεῖρας ἐξᾶραι [ἦ] καὶ εὐτόνως κατασεῖσαι. πάντας δὲ τοὺς τοιούτους κατασεισμοὺς ἀποδοκιμαστέον, πληττομένη γὰρ ἡ μήτρα ῥήξεις καὶ συμπαθείας ἐπιφέρει. χρηστέον δὲ τοῖς ἔμπροσθεν ὑποδειχθεῖσιν καὶ τὴν μὲν ὠδίνουσαν ἐπιθαρρεῖν παραινέτεον ὥς ἐν ἀκινδύνῳ τυγχάνουσαν, τὴν δὲ ἄπειρον ὠδίνων διδακτέον ἐντόνως μάλιστα τὸ πνεῦμα κατέχειν καὶ πρὸς τὴν λαγόνα συνωθεῖν, τὴν δὲ λειποθυμοῦσαν τοῖς ἀπλήκτοις <ὀσφραντοῖς> ἀναληπτέον, τὴν δὲ ἄτονον μὲν διὰ μακρὰς ἀσθενείας βραχέος κουφισμοῦ παρεμπεσόντος θρεπτέον ὀλίγη καὶ ἀπλῇ τροφῇ (οἷον ἄρτω, σικύῳ πέπονι, ἀλφίτῳ νενοτισμένῳ, μήλῳ, πᾶσι τοῖς παραπλησίοις)· φόβος γὰρ ἐστὶ μὴ διὰ τὴν ταραχὴν ἢ πλείων φθαρτῇ καὶ μεταβάλλῃ.

4.7.7 τούτων οὖν γενομένων εἰ τὸ μεμυκὸς διὰ τῶν μαλακτικῶν καὶ λιπασμάτων ἀνέωγεν, καὶ ἀπευθύνειν τὸν τράχηλον, εἰ σκολιὸς ἐστίν, παραστέλλειν δὲ μετὰ λιπασμοῦ τὸν ὄγκον, εἰ παρακείμενος εἴη, εἰ δὲ μή, διὰ χειρουργίας ἐκκόπτειν, εἴτε θύμος ἐστίν εἴτε κόνδυλος ἀπὸ ἐπαναστάσεως εἴτε διαφράττων ὑμὴν ἢ σαρκοῦς περιφύσεις ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐμποδίζον.

4.7.8 περιττωμάτων δὲ κατεχομένων ἐκβάλλειν σκύβαλον διὰ κλυστήρος ὑδρελαίου ἢ ὑδρομέλιτος ἐνεθέντος, τὸ δὲ οὖρον κομιστέον διὰ τοῦ καθετήρος, εἰ πεπληρωμένη ἡ κύστις οὔρου εἴη. λίθου δὲ αἰτίου ὄντος ἐσφηνωμένου διώσασθαι χρὴ τὸν λίθον καθετῆρι ἐκ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως καὶ εἰς τὸ κύτος ἀπωθεῖν. χόριον δὲ μὴ ἀναστομούμενον κατιάδι προσεχόντως διαιρεῖν τῷ δακτύλῳ προκοιλαίνοντά τι μέρος προεκεκριμένου δὲ τοῦ ὕγρου διὰ κλυστηριδίου τι τῶν λιπαρῶν ὑγρῶν εἰς τὸν γυναικεῖον ἐνιέναι κόλπον. παρὰ φύσιν δὲ ἐσχηματισμένου τοῦ ἐμβρύου τὸν κατὰ φύσιν ἀποδιδόναι σχηματισμόν.

4.8.1 καὶ εἰ μὲν ἐπὶ κεφαλὴν ἐνεχθὲν παρεγκέκλιται, καθεῖναι τὴν εὐώνυμον χεῖρα λελιπασμένην (ὠνυχισμένων τῶν ἄκρων εἰς τὸ μὴ νύσσειν ἐκτεταμένων τῶν δακτύλων <καὶ> κατὰ τὰς ῥᾶγας συμβεβλημένων ἀλλήλοις μειούρου χάριν σχηματισμοῦ εἰς τὸ ἀσκυλτότερον τῆς καθέσεως) <καὶ> καθ' ὃν καιρὸν φυσικῶς τὸ τῆς ὑτέρας διαστέλλεται στόμιον (εἰς τὸ μὴ συνιόντος αὐτοῦ καὶ συστελ λομένου μετὰ σκληρᾶς ἀντιβάσεως γίνεσθαι τὴν ἔνθεσιν), τοῦ ἐμβρύου λαβόμενον κατ' εὐθὺ τοῦ στόματος τῆς ὑτέρας παράγειν αὐτὸ συνεργοῦντα τῇ μεταθέσει καὶ διὰ τῆς ἀκολούθου κατακλίσεως. ἐπὶ γὰρ τὸ ἀντικείμενον μέρος ἐσχηματίζεσθαι δεῖ τὴν κάμνουσαν, ἐπὶ δεξιὰν μὲν, εἰ τύχοι, πλευρὰν εἰς τὰ εὐώνυμα τοῦ ἐμβρύου παρεγκεκλικότος, ἐπὶ δὲ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ἐμβρύου τὴν ὀρμὴν λαβόντος, ὑπτίαν δὲ κατωφερῇ τὴν θέσιν ἔχουσιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ὥς πρὸς τὸ ἐπιγαστριον τοῦ βρέφους παρεγκλίναντος, πρηνῇ δὲ ἐπὶ γονάτων εἰς τὰ ἔνδον καὶ ὥς ἐπ' ὀσφὺν τοῦ ἐμβρύου παρεγκλίναντος.

4.8.3 εἰ δὲ καὶ μετὰ σφηνώσεως γέγονεν ἡ παρέγκλισις, ἀναβιβάζειν πρότερον τὸ ἔμβρυον καὶ μετεωρίζειν, ὥστε ἀπὸ τοῦ στομίου τῆς ὑτέρας ἀποστῆναι, καὶ οὕτως ἀπευθύνειν.

4.8.4 εἰ δὲ καὶ χεῖρα προβέβληκεν, μὴ ἐπισπᾶσθαι λαβόμενον αὐτῆς (μᾶλλον γὰρ ἐπισφηνοῦται προσανακλωμένης ἢ ἐπινευούσης τῆς κεφαλῆς ἢ ἔξαρθρον γίνεται, ποτὲ δὲ <καὶ> ἀπορρήγνυται), <ἀλλὰ> κατὰ τοῦ ὤμου τοὺς δακτύλους ἄκρους ἐπερείσαντα προανωθεῖν

αὐτὸ κὰν τῷ κύτει γενόμενον ἀπευθύνειν κάμψαντα τὸν ἀγκῶνα καὶ οὕτως πλευρᾷ τε καὶ
μηρῷ παρατείναντα τὴν χεῖρα πρὸς τὸ ἀπαραπόδιστον τῆς ἀποτέξεως.

- 4.8.5 εἰ δὲ ἀμφοτέρας προβέβληκεν τὰς χεῖρας, κατὰ τῶν δυοῖν ὥμων ἄκρους ἐρείσαντα τοὺς
δακτύλους ἀνωθεῖν αὐτὸ κᾶπεται τοὺς βραχίονας ἀπώσαντα, κάμψαντα δὲ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ
πλευρὰν <καὶ> παρατείναντα τὰς χεῖρας τοῖς μηροῖς [καὶ] τοῦ κεφαλίου λαβόμενον ἐξέλκειν
ἡρεμαίως.
- 4.8.6 εἰ δὲ μικροῦ τοῦ κεφαλίου τυγχάνοντος τὰς δύο προβέβληκε χεῖρας, ἀπευθύνειν μὲν τὸ
κεφάλιον ἀνακεκλασμένον, συλλαμβανόμενον δὲ τῶν χειρῶν ἐπισπᾶσθαι· διὰ γὰρ τὴν
μικρότητα τοῦ κεφαλίου σφήνωσις ἐνιάκις οὐ γίνεται.
- 4.8.7 εἰ δὲ ἐπὶ πόδας ἐνεχθὲν παρεγκέκλικεν εἷς τι μέρος, μετακτέον αὐτὸ καὶ ἀπευθυντέον τῷ ἐπὶ
κεφαλὴν παραπλησίως.
- 4.8.8 εἰ δὲ τὸν ἕτερον πόδα προβέβληκε, πάλιν μὲν οὐ δεῖ τούτου λαβόμενον ἔλκειν (μᾶλλον γὰρ
σφηνοῦται τὸ ἔμβρυον τοῦ ἐτέρου συγκαμπτομένου), τοὺς δακτύλους δὲ ἄκρους κατὰ τὸν
<τοῦ> περιναίου τόπον ἐρεῖδειν καὶ εἰς τὸ κύτος ἀπωσάμενον αὐτὸν τῆς μήτρας, εἴτα
καθέντα τὴν χεῖρα τὸ ἕτερον σκέλος ἀπλοῦν καὶ τῷ ἐτέρῳ παρεκτείνειν.
- 4.8.9 <εἰ> δὲ τοὺς δύο πόδας προβέβληκεν τῆς ἐτέρας χειρὸς ἀνακεκλασμένης ἢ καὶ τῶν δυοῖν,
πάλιν ὡσαύτως ἀνωθεῖν τὸ ἔμβρυον καὶ τὰς χεῖρας καταστέλλειν.
- 4.8.10 εἰ δὲ διαστῆσαν τοὺς πόδας διαφόροις μέρεσι τῆς ὑστέρας ἐνήρεικεν, ζευγνύειν τούτους
<καὶ> κατ' εὐθὺ τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας τάσσειν. εἰ δὲ ἐπὶ γόνατα τὴν ὀρμὴν εἴληφεν,
ἀνωθεῖν αὐτὸ καὶ οὕτως τῶν σκελῶν ἀπλωθέντων ἐπὶ πόδας ἐξέλκειν.
- 4.8.12 εἰ δὲ ἐπὶ πυγὴν ἐνήνεκται, καὶ τοῦτο ἀναβιβάζειν, εἴτα τὰ σκέλη ἐξαπλοῦν, τὰς χεῖρας δὲ
παρατείναντα τοῖς μηροῖς ἐπὶ πόδας ἐξέλκειν.
- 4.8.13 εἴτα πλάγιον ἐπικείμενον, εἰ μὲν πρηνὲς <ἢ> ὕπτιον, πρῶως αὐτὸ διὰ τῶν δακτύλων ἐπὶ
πλευρὰν στρέφειν, ὅπως εἰς κάθεσιν τῇ χειρὶ γένηται τόπος. εἰ δὲ αὐτόθεν ἐπὶ πλευρὰν
ἐσχηματισμένον ὑπάρχει, παρενείραντα τὴν χεῖρα πρῶως ἀνατρέπειν αὐτό, πλὴν ἀνίσου μὲν
τοῦ πλαγιασμοῦ τυγχάνοντος κατὰ τὰ μᾶλλον ἀποκεκρυμμένα τοῦ σώματος * * ὁ κατὰ τοὺς
πόδας ἀμείνων γὰρ ὁ ἐπὶ κεφαλὴν σχηματισμὸς προδιοδευθέντων τῶν πλατυτέρων, μὴ
προσανακλωμένων τῶν χειρῶν.
- 4.8.14 εἰ δὲ διπλοῦν εἴη τὸ ἔμβρυον, ἄνω μὲν τοῦ διπλώματος ὑπάρχοντος, ἐξ ἴσου δὲ τῶν ἄκρων
ἀλλήλοις παρακειμένων, ἀπλοῦν αὐτὸ προανωθοῦντα τοὺς κατὰ σκέλη τόπους· ἀνίσου δὲ τοῦ
διπλώματος ὄντος στρέφειν αὐτὸ πρῶτον καὶ τὸ δίπλωμα πρὸς τὸν πυθμένα ποιεῖν, εἴτα
ἀπλοῦν ἀνατρέποντα, καθάπερ εἰρήκαμεν.
- 4.8.15 εἰ δὲ πλεόνα τοῦ ἐνὸς ἐμβρύου καταφέροιτο, πάλιν ἀνωθεῖν αὐτὰ καὶ ἀνατρέπειν ὡς ἐπὶ τὸ
κύτος καὶ καθ' ἓν κομίζεσθαι.
- 4.8.16 πάντα δὲ ποιεῖν ἡρέμα καὶ ἀπεριθλάστως καὶ συνεχῶς ἐλαιοχυτοῦντα τοὺς τόπους, ὥστε καὶ
τὴν κύουσαν ἀσυμπαθῇ καὶ τὸ κυούμενον σῶον διαφυλάξαι· πολλὰ γὰρ οὕτως δυστοκηθέντα
βιώσαντα βλέπομεν. Περὶ ἐμβρυουλκίας καὶ ἐμβρυοτομίας ς.
- 4.9.1 Εἰ δὲ μὴ ἐπακούοι πρὸς τὴν διὰ τῶν χειρῶν ἐφορκὴν διὰ μέγεθος ἢ νέκρωσιν ἢ καθ'
οἰονδηποτοῦν τρόπον σφήνωσιν, ἐπὶ τοὺς εὐτονωτέρους τρόπους δεῖ μετελθεῖν, τὸν τῆς
ἐμβρυουλκίας καὶ τῆς ἐμβρυοτομίας· καὶ γὰρ εἰ τὸ κυηθὲν διαφθείρει, τὴν κυοφοροῦσαν τηρεῖν
ἀναγκαῖον. διόπερ τὸν μὲν ὑποκείμενον δεῖ προλέγειν κίνδυνον πυρετῶν ἐπιγινομένων καὶ
νευρικῆς συμπαθείας, ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ φλεγμονῆς ὑπερβαλλούσης, καὶ γάγγραιναν μάλιστα

ὑποφαίνειν ὀλίγας ἐλπίδας ἔχειν (ἐφ' ἧς ἔκλυσις, περιδῶσις, περίψυξις, σφυγμῶν ὑπόδυσις, πυρετὸς ὀξύς, παρακοπή τε καὶ σπασμός)· μὴ ἀφίστασθαι δὲ ὅμως βοηθείας.

4.9.2 <δεῖ τοίνυν ἐπὶ κλίνῃς> πᾶσαν σχηματίζειν καταφερώς ἀντιβατικώτερον ἐστρωμένης ὡς μὴ πρὸς τὸ εἶκον ἐνδιδόναι τὴν ὀσφύν, διεστώτων δὲ τῶν μηρῶν καὶ συνηγμένων πρὸς τὸ ἐπιγαστρίον τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐνηλάτου στηρίζειν. εἴτα ἐκατέρωθεν δι' ὑπηρετῶν τὸ σῶμα κατέχειν [ἢ γυναιῖκες ἔμπειροι καὶ ἰσχυραὶ ἐκατέρωθεν]· εἰ δὲ μὴ παρείησαν, διὰ κηρίας τῷ κλινιδίῳ τὸν θώρακα προσκαταλαμβάνειν, ὥστε μὴ πρὸς τοὺς ἐπισπασμοὺς τοῦ ἐμβρύου συνεπακολουθοῦν τὸ σῶμα τῆς καμνούσης τὸν τῆς ὀλκῆς τόνον ὑπεκλῦσαι.

4.9.3 καθίζειν δὲ αὐτὸν ἀντικρυς ὀλίγον ταπεινότερον πρὸς τὸ τὰς χεῖρας ἐπ' ἴσης τοῖς ποσὶν τῆς καμνούσης ὑπάρχειν, καὶ παραστελλομένων τῶν πτερυγωμάτων ἐκατέρωθεν δι' ὑπηρετῶν πάλιν τὴν εὐώνυμον χεῖρα (διὰ τὸ καὶ προσηνεστέραν εἶναι τῆς δεξιᾶς καὶ μετ' εὐπρεπείας εὐεργεστέραν καθίεσθαι) συνηγμένων κατὰ κορυφὰς εἰς μείουρον τῶν δακτύλων καὶ λελιπασμένων καθιέναι [καὶ] διεστώτος τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας, εἰ δὲ μή, θλίψειν καὶ συνεχέειν ἐλαιοχυτήσεσιν προαναχαλασθέντος. ἔπειτα πειρᾶσθαι τὸ παρεγκεκλικός, εἰ δυνατόν, ἀπευθύνειν καὶ ζητεῖν τόπον εἰς κατάπαρσιν ἐμβρυουλκοῦ πρὸς τὸ μὴ ἐκπεσεῖν ῥαδίως. ἐπιτήδειοι δὲ πρὸς καταπαρμόν τόποι τῶν μὲν ἐπὶ κεφαλὴν ὀφθαλμοὶ καὶ ἰνίον καὶ στόμα πρὸς οὐρανίσκον καὶ κλειδες καὶ οἱ ὑπὸ πλευρὰν τόποι, μασχάλοι δὲ οὐδαμῶς (ἐν γὰρ ταῖς διολκαῖς ἐπιδισταμένων τῶν βραχιόνων εἰς σφήνωσιν ἢ τοῦ ἐμβρύου πλατύνεται περιοχή), ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἀκουστικοὶ πόροι (δυσπαράδεκτοι διὰ σκολιότητα καὶ στενοὶ λίκαν)· τῶν δὲ ἐπὶ πόδας τὰ ὑπὲρ τῆς ἥβης ὁστέα καὶ μεσοπλευρία καὶ κατακλειδες.

4.10.2 ὅταν δὲ τῶν εἰρημένων μηδεὶς εὐρίσκηται τόπος, εἰς κατάπαρσιν ἐτοιμάζεται σπάθη διαίρεσις. θερμῷ δὲ ἐλαίῳ προκεχλιασμένον τὸν ἐμβρυουλκὸν τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχειν, τὴν καμπὴν δὲ αὐτοῦ τοῖς δακτύλοις κρύψαντα τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ πρᾶως συνεισφέρειν καὶ καταπεῖρειν εἰς τινα τόπον ἄχρι κενεμβατήσεως <ῶν> εἰρήκαμεν. καταπεῖρειν δὲ καὶ ἀντίθετον τούτῳ δεύτερον, ὅπως ἰσόρροπος καὶ μὴ ἑτεροκλινῆς <ὁ> ἐπισπασμὸς ἐπιτελῆται καὶ διὰ τοῦτο τοῦ μέρους παρεγκλίνοντος σφήνωσιν ὑπομένη τὸ ἔμβρυον.

4.10.3 εἴτα διδόναι τοὺς ἐμβρυουλκοὺς ἐμπεῖρῳ τινὶ κατέχειν καὶ παραινεῖν, ὅπως πειθηνίως δι' αὐτῶν ἐφέλκεται τὸ ἔμβρυον μῆτε σπαράττων ἐν τοῖς ἐπισπασμοῖς μῆτε πάλιν ἀνιείς (ἀνατρέχει γὰρ τὸ προκύψαν ἀνεθέν), ἀλλ', ὅταν δέῃ τὴν ἐφορκὴν ἐπισχεῖν, ἐν τῇ προϋπαρχούσῃ τάσει φυλάσσωσιν τοὺς ἐμβρυουλκοὺς, μῆτε μόνον ἐπ' εὐθείας ἐπισπώμενος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πλάγια παρεγκλίνων, ὃν τρόπον ἐν ταῖς κομιδαῖς γίνεται τῶν ὀδόντων· οὕτω γὰρ ὑπὸ τῆς μοχλείας μετασχηματιζόμενον τὸ ἔμβρυον τοὺς τε τόπους ἀνευρύνει καὶ εὐκόμιστον γενήσεται.

4.10.4 τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ δεξιῶς ὑπηρετούμενον καθιέμενον τὸν λιχανὸν δάκτυλον μεταξὺ τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας καὶ τοῦ ἐσφηνωμένου σώματος περιάγειν κυκλοτερῶς οἶονεὶ περιδέροντα καὶ εὐθύνοντα τὸ ἑτεροκλινῶς φερόμενον, καὶ τοὺς τόπους ἐλαίῳ θερμῷ διαβρέχειν ἢ τινὶ τῶν εἰρημένων γλίσχρων ἀφεψημάτων.

4.10.5 κατὰ μέντοι τὸν τῶν ἐμβρυουλκῶν ἐπισπασμὸν μὴ εὐθέως ὑπακούοντος εἰς ἐξολκὴν τοῦ ἐμβρύου, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ πρὸς λόγον τῆς ἐφορκῆς ἐπακολουθοῦντος, <τὸν> μὲν πρῶτον ἐμβρυουλκὸν τὸν ἱατρὸν μεταπεῖρειν εἰς τὰ ὑπερκείμενα δεήσει, ἄπειτα τὸν δεύτερον, καὶ τοῦτο κατὰ τάξιν, ἕως ἂν ὅλον τὸ τοῦ ἐμβρύου σῶμα διοδεύσῃ. ὡσαύτως δὲ ἐνεργεῖν κἂν ἐπὶ πόδας φέρηται. προβεβλημένου δὲ χειρίου [ὥς] καὶ ἀνατρέπεσθαι μὴ δυναμένου διὰ τὴν ὑπερβάλλουσιν σφήνωσιν ἢ καὶ ἀποτεθνηκότος ἤδη τοῦ ἐμβρύου (καθὼς συμβάλλομεν ἐκ τοῦ μῆτε ἐνερευθὲς εἶναι τὸ μέρος μῆτε θερμὸν μῆτε σφύζον, πελὶν δὲ καὶ ψυχρὸν καὶ ἄσφυκτον)

περιβάλλοντα δεῖ ράκη εἰς τὸ μὴ ὀλισθαίνειν ποσῶς ἐπισπᾶσθαι, κατασχόντα δὲ πρὸς τὸ ἐμφανέστερα γενέσθαι τὰ ὑπερκείμενα ἀποκόπτειν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν ὦμον ἄρθρου.

- 4.11.1 τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖν καὶ σκέλους προπεσόντος. εἴτα τοῖς δακτύλοις ἀναστρέψαντα τὸ ἄλλο σῶμα διὰ τῆς καταπάρσεως τῶν ἐμβρυουλκῶν κομίζεσθαι.
- 4.11.2 τῶν δυοῖν δὲ χειρῶν προβεβλημένων καὶ μήτε ἀνατρέπεσθαι δυναμένων μήτε παρακρούεσθαι τοῖς σπασμοῖς, ὡς τὴν μίαν καὶ τὰς δύο διὰ τῆς παρὰ τοῖς ἀκρωμίοις περικοπῆς ἀναιρεῖν.
- 4.11.3 εἰ δὲ μέζονος τοῦ κεφαλίου ὑπάρχοντος ἡ σφήνωσις ἀποτελοῖτο, διὰ τοῦ ἐμβρυοτόμου ἢ τοῦ πολυπικοῦ σπαθίου κρυπτομένου μεταξὺ λιχανοῦ καὶ τοῦ μικροῦ δακτύλου κατὰ τὴν ἔνθεσιν, εἰ μὲν ὑγροκέφαλον εἴη τὸ βρέφος, διαιρεῖν, ἵνα τοῦ ὑγροῦ κενωθέντος ἡ περιοχή συμπέσῃ τῆς κεφαλῆς, εἰ δὲ φυσικῶς ἀδροκέφαλον, τῇ χειρὶ συνθλαστέον τὴν κεφαλὴν, συνείκει <γάρ> εὐμαρῶς ἀπαλῶν ἔτι τῶν σωματίων ὄντων.
- 4.11.4 εἰ δὲ μή, τῷ σπαθίῳ καὶ τὸ κρανίον διαιρεῖν καλὸν ἢ κατὰ τὸν τοῦ βρέγματος τόπον, εἰ δὲ μή, καθ' οἷονδήποτε τρόπον· προεκκριθέντος γὰρ τοῦ ἐγκεφάλου συμπίπτει τὸ κεφάλιον. τὰ χεῖλη δὲ τῆς διαιρέσεως ἀποστρέφειν καὶ συνθραύειν τὰ ὀστάρια δι' ὀδοντάγρας ἢ ὀστάγρας.
- 4.11.5 εἰ δὲ διὰ μέγεθος τοῦ ὅλου σώματος μὴδὲ οὕτως ἐλκόμενον ὑπακούοι, τῶν δύο ὤμων ἐνερειδομένων τοῖς πλαγίοις μέρεσιν τῆς μήτρας, καὶ εἰς τὰς σφαγὰς βαπτίζειν τὸ σπαθίον μέχρι κενεμβατήσεως εἰς τὸ ἔμβρυον· ἀποκριθέντος γὰρ τοῦ αἵματος ἰσχνὸν γίνεται τὸ σῶμα.
- 4.11.6 μετὰ δὲ ταῦτα ὅλον τὸ κεφάλιον διαιρεῖν καὶ τὰ μεσοπλευρία διακόπτοντα καὶ <τὸν> πνεῦμονα· πληρωθεὶς γὰρ πολλάκις ὑγρῶν καὶ αὐτὸς ἐπλάτυνε τὸν θώρακα. λύειν δὲ καὶ <τὰ> συνδεδεμένα μέρη τοῦ στήθους διὰ τῶν δακτύλων ἀποσπῶντα τὰς κατακλειῖδας ἀπὸ τῶν ἀντι στέρνων <ἢ μὴ> εἰκόντων ἀπορρηγνύναι· συμπίπτει γὰρ τὰ περὶ τὸ στήθος μηκέτι διεριδόμενα ταῖς λεγομέναις κλεισίς.
- 4.11.7 εἰ δὲ μὴδ' οὕτως ὑπακούοι, τὸ ἐπιγαστρίον διαρρινᾶν, ὡσαύτως καὶ ὑδρωπικὸν ἢ τὸ ἔμβρυον· κενωθέντος γὰρ τοῦ ὑγροῦ συμπίπτει πρὸς ἰσχνωσιν ἡ περιοχή τοῦ σώματος. εἰ δὲ καὶ τὰ ἔντερα παρέχει τῷ ἐπιγαστρίῳ τινὰ διόγκωσιν, καὶ ταῦτα πρότερον ἔλκειν καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παρακειμένων σπλάγχχνων οὕτως τε τὴν ὅλην ἐξενεγκεῖν σύγκρισιν. τὰ δ' αὐτὰ ποιεῖν καὶ ἐπὶ πόδας φέρηται.
- 4.12.1 προσανακεκλασμένης δὲ τὰς χεῖρας ἀποκόπτειν καὶ τὸ κεφάλιον εὐμεγεθέστερον ὑπάρχον πάλιν θλᾶν· ὅπερ δυσχερέστερον ἐπὶ τοῦδε τοῦ σχήματος διὰ τὸ ἄνω τὸ κεφάλιον ὑποκεκρύφθαι. δεήσει δὲ τῇ δεξιᾷ τῶν ποδῶν λαβόμενον ἐξέλκειν, τῇ εὐωνύμῳ δὲ τὸ κεφάλιον ἀπευθύνειν ἔνδοθεν· ἀνακλασθὲν γὰρ εἰς τὸν ἀνύχνα τῆς ὑστέρας ἀποσπᾶται πολλάκις.
- 4.12.2 ἐργῶδες δὲ τὸ καθυπονοεῖν τὴν εὐώνυμον χεῖρα πρὸς τὰς ἐξολκὰς ἔχειν οἰκειότητα τῷ καὶ τοὺς ὄφεις διὰ τῆς αὐτῆς ἔλκεσθαι (ψευδῇ γὰρ ἀμφοτέρω)· ἰδίᾳ δὲ εἰς κάθεσιν κεκρησήμευκεν, ὡς ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν.
- 4.12.3 ἐπὶ δὲ τῶν πλαγίων καὶ διπλῶν ἐμβρύων εἰ μὴ ἀπευθύνοιτο, τὰ ὑποπίπτοντα τρωτέον, ἐφ' ὧν μὲν τὸ ἐπιγαστρίον, ἐφ' ὧν δὲ τὰς μασχάλας καὶ τὰ μεσοπλευρία καὶ τὰ παρὰ τοῖς νεφροῖς ὡς ἐπὶ λαγόνα.
- 4.12.4 εἰ δὲ νεκρὸν καὶ ὑπερμέγεθες ὑπάρχοι, τὸ μὲν ὅλον ἔνδον αὐτὸ κατατέμνειν ἐπισφαλές, ἄμεινον δὲ τὸ προπαλὲς αἰεὶ γενόμενον. οἷς γίνονται ἀποκοπαὶ κατ' ἄρθρα, καὶ γὰρ τὰ ὀστᾶ κατὰ πέρας ῥαδίως ἀπὸ τῆς συνόδου λύεται. συντιθέναι δὲ τὰ κομισθέντα καὶ ἐπιβλέπειν μὴ <τι> παραλέλειπται.
- 4.12.5

πολλάκις δὲ διὰ τὴν ἐπὶ πόδας ἀπείρων ὀλκὴν ἀποσπᾶται τὸ κεφάλιον καὶ δύσληπτόν ἐστιν διὰ τὴν περιφέρειαν καὶ τὸ προανατρέχειν κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν τῆς μήτρας. ὁπότε Σώστρατος μὲν ὡς ἐπὶ τῶν λίθων εἰς τὴν ἔδραν καθεῖς τὸν τῆς εὐωνύμου χειρὸς δάκτυλον, τῇ δεξιᾷ δὲ πιέζων τὸ ἐπιγαστρὶον πειρᾶται τὸ κεφάλιον κατάγειν, οὐχ ὁρῶν ὡς ἐν τῷ ἀπευθυμένῳ <ὁ> δάκτυλος οὐ δύναται τῆς κεφαλῆς ἐφικέσθαι· προχειροτέρας γὰρ οὔσης τῆς κύστεως πολὺ προανακεχώρηκεν ἢ ὑστέρα, καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπεδείξαμεν.

4.12.6 διόπερ καθέντα τὴν χεῖρα καὶ ψαύσαντα τοῦ κεφαλίου προβιβάζειν αὐτὸ κατ' ἐπικυλισμὸν ἄχρι τοῦ τραχήλου τῆς ὑστέρας, εἴτα δι' ἐμβρυουλκοῦ καταπάρσεως κομίζεσθαι. μεμυκὸτος δὲ τοῦ στομίου ταῦτα ποιεῖν ἅπερ ἐπὶ τοῦ χορίου διδάσκειν μέλλομεν. μετὰ <δὲ> τὴν ἐμβρυουλκίαν καὶ ἐμβρυοτομίαν, ὡς ἤδη φλεγμαίνοντος τοῦ τόπου διὰ τὸν ἐπιγινόμενον σκυλμόν, διὰ τῶν ἐμβροχῶν ἀνιέναι καὶ παρηγορεῖν· αἱμορραγίας δὲ γενομένης τοῖς πρὸς αὐτὴν χρῆσθαι καταλλήλοις.

4.13.2 τὸ δὲ ὠκυτόκια προσαναγράφειν, ὡς ἄλλοι καὶ οἱ περὶ τὸν Ἱπποκράτην ἐποίησαν, σχεδιάζοντός ἐστιν. οὔτε γὰρ δάφνης φύλλα ξηρὰ μετὰ θερμοῦ ὕδατος οὔτε δίκταμνον ἢ ἀβρότονον καὶ κεδρία καὶ ἄνισον μετὰ γλυκέος καὶ παλαιοῦ ἐλαίου οὔτε καρπὸς ἀγρίου σικύου κηρωτῇ προσπλασσόμενος φοινικίνη καὶ ὀσφύϊ περιεπτόμενος ὠκυτοκίαν παρασκευάζει· τὰ δὲ προειρημένα βοηθήματα λύοντα τὸ πάθος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ δυσέργειαν λύει. Περὶ ἐγκατεχομένων δευτέρῳ ν .

4.14.1 Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐμβρύου πολλάκις ὑπομένει τὸ χόριον, ὃ <δὴ> καὶ 'δεύτερον' καλεῖται, καὶ δυσχερείας ἐπιφέρει μεταβάλλον καὶ συστρέφον περὶ αὐτὸ τὴν ὑστέρα καὶ διὰ τοῦτο πόνους κεφαλῆς καὶ ἥτρου καὶ συνολκὰς ἢ πνιγμοὺς ἀποτελεῖ, ποτὲ μὲν ἔτι σῶζον τὴν πρὸς τὸν ὀμφαλὸν τοῦ ἐμβρύου συνέχειαν, ποτὲ δὲ ἀπεσπασμένον (ἀπροόπτως τοῦ ἐμβρύου κατενεχθέντος ἢ τῆς μαίας ἀπείρως τὸν ἀποτιλμὸν ἐργασαμένης), καὶ ποτὲ μὲν ἀποκεκρυμμένον, ποτὲ δὲ ἀπὸ μέρους προκύπτον, καὶ ἥτοι τὴν πρὸς τὴν ὑστέρα συνέχειαν ἢ προσάρτησιν ἔτι σῶζον ἢ ἀπολελυμένον, ποτὲ μὲν ἐπιμεμυκὸτος, ποτὲ δὲ διεστῶτος ἀκμὴν τοῦ στομίου τῆς ὑστέρας, καὶ ἥτοι χωρὶς φλεγμονῆς ἢ σὺν φλεγμονῇ. Ἱπποκράτης μὲν οὖν πταρμικοῖς χρῆται καὶ συνάγει τὰ πτερύγια τῆς ῥινός, ἵνα διὰ τῆς τοῦ πνεύματος εἰς τὸ βάθος ἐμπτώσεως ἐκπέσῃ τὸ χόριον.

4.14.2 Εὐρυφῶν δὲ ὁ Κνίδιος οὐραγωγοῖς χρῆται ποτίσμασιν τοῖς ἀπὸ δικτάμνου καὶ ἐλελίσφακου, καὶ πεσσοῖς τοῖς αἱμαγωγοῖς διὰ στρουθίου καὶ Ἰλλυρικῆς ἴρεως καὶ κανθαρίδων καὶ μέλιτος, καὶ κατασεισμῷ τῷ διὰ τῆς κλίμακος προσδεδεμένης τῆς καμνούσης.

4.14.3 Εὐήνωρ δὲ καὶ Σώστρατος καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Προυσιεὺς ἐπιλαμβάνεσθαι φασὶ δεῖν τοῦ προέχοντος καὶ οὕτως ἐξέλκειν. Δίων δὲ καὶ τοῖς δι' ἐλελίσφακου χρῆται καὶ σμύρνης καὶ σελίνου σπέρματος ποτίσμασιν. τινὲς δὲ ὑποθυμῶσιν, οἷον ἄσφαλτον, τρίχας ἀνθρωπείας, κέρας ἐλάφειον, χαλβάνην, μελάνθιον, ἀρτεμισίαν. Στράτων δὲ ὁ Ἑρασιστράτειος εἰς χύτραν ἀργυρᾶν ἢ χαλκῇν κασσιτέρῳ περιεχυμένην ἀρώματα βάλλει νάρδον, κασίαν, ἔτι δὲ πράσιον, ἀρτεμισίαν, δίκταμνον, Σούσινον, ῥόδιον, μέλι, καὶ κρατήσας τὸ πωμάτιον αὐλίσκον περιτίθῃσιν, οὗ τὸ ἕτερον πέρας εἰς τὸ γυναικεῖον ἀρμόζει αἰδοῖον καὶ πυριᾷ τοὺς τόπους δι' ὀλίγου πυρὸς ἀναθερμαίνων τὰ ἀγγεῖα.

4.14.5 Μαντίας δὲ παρακατακλίνει τὸ βρέφος τοῖς μηροῖς τῆς κυούσης, ἵνα διὰ τῆς οἰκείας φύσεως καὶ κινήσεως οὕτως ἐφέλκεται τὸ χόριον μὴ σφωζομένης δὲ τῆς πρὸς τὸ βρέφος τοῦ χορίου συνεχείας μολίβδου μέγεθος ἐκ τοῦ προέχοντος ἀποκρίμνησιν, ἵνα τῷ βάρει κατασπασθῇ τὸ χόριον. πάντα δὲ μοχθηρὰ τὰ προειρημένα.

4.15.1

διὰ μὲν γὰρ τῶν πταρμικῶν ὁ πλείων σπαραγμὸς παραυτίκα μὲν τὸν ἐξ αἱμορραγίας, ὕστερον δὲ τὸν ἐκ νευρικής συμπαθείας ἀποτελεῖ φόβον. τὰ δὲ ποτίσματα κακοῖ τὸν στόμαχον καὶ ἀνατρέπει, τὰ δὲ αἱμαγωγὰ πεσσάρια δάκνοντα καὶ ἀνελκοῦντα σπασμούς καὶ συνολκὰς καὶ συμπαθείας παρασκευάζει· πλήσσει δὲ βιαίως καὶ ὁ κατασεισμός.

- 4.15.2 τὸ δὲ ὅπως οὖν ἐπισπᾶσθαι τὸ χόριον διὰ τὸν σπαραγμὸν φλεγμονὴν ἐπιφέρει καὶ ἀδύνατον, ὅπου μέμυκε τὸ στόμιον καὶ οὐδὲν προπίπτει τοῦ χορίου μέρος.
- 4.15.3 τὰ δὲ ὑποθυμιάματα δριμύτητι τὴν φλεγμονὴν αὔξει καὶ συμπληροῖ τὴν κεφαλὴν. διὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον ἢ ἀπὸ τῶν ἀρωμάτων πυρία περιεργὸς ἐστίν, καὶ ὁ κατὰ τὸ ἔτερον πέρας τιθέμενος εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον αὐλίσκος τῇ διαδόσει πυρούμενος περιφλέγει τοὺς τόπους.
- 4.15.4 πολέμιον δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ μολίβδου βιαίως τὴν ἔκφυσιν ἀποσπᾶν, καὶ μᾶλλον ἤδη φλεγμονῆς ὑπαρχούσης (ἢ τε τοῦ χορίου διὰ τοῦ λίνου σφίγξις ἄτονος μὲν οὔσα περιολισθήσει πάντως, εὐτόνος δὲ συμπάθειαν οἶσει καὶ λειποθυμίαν)· ἀλλ' οὐδὲ πάντοτε προέχει <τι> τοῦ χορίου. καὶ τὸ διὰ τῆς κινήσεως τοῦ βρέφους ἐπιβλαβές, δεῖ γὰρ ἐμπείρως τὴν ὀλκὴν γενέσθαι. διὸ σφωζομένης τῆς πρὸς τὸν ὀμφαλὸν αὐτοῦ συνεχείας ἐπὶ χειρῶν μιᾶς ὑπηρετίδος δεῖ τιθέναι τὸ βρέφος ὑπεστρωμένου ράκους· εἴτα διὰ τοῦ συμπεφυκότες οὐραχοειδοῦς ἐντέρου τῷ ὀμφαλῷ τρόπον τινὰ ὀδηγούμενον ἐπικαθιέναι δεῖ τὴν χεῖρα πειθηνίως <τε> διὰ τῆς ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη παραφορᾶς συνεντεινομένης ἅμα τῆς κουούσης ἄνευ σπαραγμοῦ τε καὶ ἀποσπασμοῦ κομίζεσθαι τὸ χόριον· εἰ δὲ πλείονος χρεῖα εἴη διατριβῆς, τὸ βρέφος ἀπολύειν τῆς πρὸς τὸ κρατοῦν συνεχείας καὶ ταῦτα ποιεῖν δεῖ.
- 4.16.2 καὶ εἰ μὴδ' ὅλως ἐμπεφύκοι, τὸ ἔμβρυον ἤδη παραλαβόντα κατασχεῖν ἀρμόσει τὸ ὑπερέχον καὶ ἡρέμα παράγειν, ἐπανιέντα <μὲν> ὅτε συστέλλεται τὸ στόμιον, ἐφελκόμενον δὲ ὅτε διίσταται. καὶ μηδενὸς προκύπτοντος μέρους, ἐν διαστάσει δὲ τοῦ στομίου μένοντος, λελιπασμένην τὴν χεῖρα καθιέναι, καὶ εἰ μὲν ἀπολελυμένον τῆς πρὸς τὴν μήτραν συμφύσεως τὸ χόριον καὶ εἰς αὐτὸ συνεστραμμένον εἶη, ἐπισπᾶσθαι λαβόμενον, εἰ δὲ συμπεφυκός, ἀπλώσαντα τοὺς δακτύλους ἔνδοθεν πειρᾶσθαι διὰ τῆς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀντιπεριαγωγῆς ἀπολύειν αὐτὸ πειθηνίως· οἱ γὰρ ἀπείρως κατ' εὐθὺ τείνοντες καὶ τὴν ὑστέραν ἐπεσπᾶσαντο πολλάκις εἰς ἐκστροφήν.
- 4.16.3 μὴ ἐπακούοντος δὲ τοῦ δευτέρου πρὸς τοὺς ἡρεμωτέρους ἐπισπασμούς ἢ καὶ μεμυκότες τοῦ στομίου καὶ φλεγμαίνοντος καταλείπειν αὐτὸ [καὶ] δεῖ καὶ ὡς φλεγμονὴν θεραπεύειν δι' ἐγχυματισμοῦ καὶ καταπλάσεως τῶν μορίων καὶ θερμῆς τροφῆς ἀνιεμένης γὰρ τῆς φλεγμονῆς ἀπολύεται τὸ ἀλλότριον καὶ κατὰ διαμύδησιν ἐκπίπτει (καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐνιάκις συναπέπλευσε τοῖς ὕδροις καὶ κῶλον ἔξαρθρον, μετὰ φλεγμονὴν <δὲ> καταρτισμοῖς ἐπηκολούθησεν). χωρὶς εἰ μὴ βάσεις μὲν χοιράδων προσφυεῖς καταλείπουσί τινες ὡς <εἰς> διαμύδησιν γενησομένην.
- 4.16.4 τὸ δὲ χόριον ἐμπεφυκὸς κατηγγειωμένως σπλάγχνω μετὰ βίας ἀποσπᾶσαι δεῖ καὶ μὴ καταλείπειν τῷ χαλασμῷ δυνάμενον πειθηνίως περιμυθεῖν. <Περὶ τῶν ἐν γυναικείοις μέρεσιν ἀποστημάτων ν.> <Περὶ τῶν ὑστέρας ἐλκῶ ν.> <Περὶ καρκινωμάτων ἐν μήτρᾳ.> <Περὶ συρίγγων ἐν μήτρᾳ.> <Περὶ ὑπερμεγέθους νύμφης ς.> <Περὶ κερκώσεως ς.> <Περὶ θύμων τῶν ἐν γυναικείοις μέρεσι ν.> <Περὶ ραγάδων ν.> <Περὶ κονδυλωμάτων ν.> <Περὶ αἱμορροῖδων ἐν τῇ μήτρᾳ.> Περὶ προπτώσεως μήτρας [δι' ἐμβρυουλκίαν].
- 4.35.1 Πρόπτωσις ὑστέρας λέγεται ἢ τῆς ἐκτροπῆς περὶ τὴν μήτραν ἀπειλή· οὐ γὰρ, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀπολυθεῖσα ἢ μήτρα τῶν προσφύσεων ὅλη προπίπτει (οὐδὲ γὰρ ἀποκαταστῆναι δύναται, <ἐὰν τοιαύτη γένηται> πρόπτωσις)· τὸ δὲ προπίπτον παραπλήσιον

ἐστὶν ὥϥ στρουθοκαμήλου παρὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρὸς λόγον τῆς κατὰ τὴν βίαν γινομένης ἐκτροπῆς.

4.35.2 προπίπτει μὲν οὖν σπανίως, διὰ πλείους δὲ αἰτίας. καὶ γὰρ ἄφ' ὕψους κατενεχθεῖσα γυνὴ καὶ ἐπὶ τὰ ἰσχύια ἐδρασθεῖσα πάσχει τὸ τοιοῦτον ῥηγνυμένων <καὶ ἀποσπωμένων> τινῶν ὑμένων τῶν συνδούντων αὐτὴν πρὸς τὰ παρακείμενα. γίγνεται δὲ καὶ δι' ἐξολκὴν εὖτονον τοῦ χορίου, ὅπερ μάλιστα ἐν ταῖς λεγομέναις ὠμοτοκίαις συμβαίνει. καὶ ἄτεχνος δὲ ἐμβρυουλκία εἰργάσατο τὸ πάθος. γίγνεται <δὲ> καὶ διὰ κατοχὴν <τοῦ> πνεύματος ἢ πῆδημα καὶ διὰ βάρους ἄρσιν καὶ διὰ πληγὴν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ παράθεσιν ὕγρου πολλοῦ καὶ γλίσχρου <τῇ πολλῇ ἐπιτέγγει χαλαρῶν γενομένων καὶ παρειμένων τῶν κατὰ τὸν ἄνω πυθμένα αὐτῆς ἐξαρτημάτων> .

4.35.3 συνέβη δὲ τοῦτο καὶ διὰ ψυχικὸν πάθος· ἢ γὰρ τέκνων ἀποβολῆς προσαγγελθείσης ἢ πολέμιων ἐφόδου ἢ κατὰ θάλασσαν χειμασθεῖσαι σφοδρῶς ἔπαθον τὴν πρόπτωσιν, λυθεῖσαι τὸ πᾶν σύγκριμα, ὥστε καὶ τὴν μήτραν ἐξολισθῆσαι. ἔσθ' ὅτε δὲ ἄνευ τινὸς αἰτίας τοιαύτης τῶν σωμάτων ἀσθενησάντων καὶ τῶν ἀντεχόντων αὐτὴν ὑμένων καὶ μυῶν ὁμοίως παραλύσει ἀτονησάντων συνέστη τὸ πάθος, οἷον γίνεται ἐπὶ τῶν παρηκμακυῶν.

4.35.4 κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν γίνεται πλείονος αἵματος φορὰ, ἔπειτα δὲ καὶ ὀδύνη λαγόνων καὶ ὀσφύος καὶ ἐπιγαστρίου καὶ αἰδοίου, καὶ φόβος ἐστὶ ψυγέντας <τοὺς τόπους> [τὸν] σπασμὸν ἐπενεγκεῖν· χρονισμοῦ δὲ γενομένου καὶ τῶν σωμάτων τυλωθέντων ὃ τε φόβος καὶ ὁ πόνος ἐκλύεται. ἐνιοὶ μὲν οὖν ὅλην λέγουσιν προπίπτειν, τῶν ἀντεχόντων αὐτὴν ὑμένων καὶ μυῶν ῥαγέντων ἐκ πληγῆς ἢ τινος τῶν ἐμφερῶν <ἢ> χαλασθέντων καὶ ὁμοίον τι παραλύσει ἐργασθέντων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱπποκράτην καὶ Ἡρόφιλον μόνον τὸ στόμιον (γνωρίζεται δὲ ἐκ τοῦ τρυφεροῦ προπίπτειν τὸ σύγκριμα ὁμοίον κεφαλῇ πολὺποδος, ὡς Ἡρόφιλος ἔλεγεν, πόρον ἔχον ὡς παραδέξασθαι διπύρηνον)· οἱ δὲ μὴδ' ὅλως· οὐκ ἂν γὰρ φασὶν ἀποκαθίσει τὴν μήτραν ἀπὸ μέρους, φλεγμαῖνον δὲ τὸ στόμιον φαντασίαν παρέχειν προπτώσεως.

4.36.4 οἱ δὲ κατ' ἐκτροπὴν γίνεσθαι τὴν πρόπτωσιν αὐτῆς ὑπολαμβάνουσιν, ὡς ποτὲ μὲν <τὸν> ἔξωθεν, ποτὲ δὲ τὸν ἔνδον αὐτῆς χιτῶνα προπίπτειν· διπλὴν γὰρ αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ τὸν μὲν ἔξωθεν αὐτῆς χιτῶνα τοῖς ὑπερκειμένοις συμπεφυκέναι, τὸν δ' ἔσωθεν τούτῳ συνηρτῆσθαι καὶ τῇ χαλάσει τῶν ὑμένων προπίπτειν· οἱ δὲ καὶ τὴν ὅλην κατὰ ῥῆξιν ἢ παράλυσιν, ἢ ἀπὸ μέρους καὶ εἰς τὰ ἑαυτῆς κοῖλα ἔτι ἐνδιπλουμένην.

4.36.5 ὅταν μὲν οὖν κατὰ ῥῆξιν, φασίν, προπέσει, φανήσεται παντελῶς ἔναιμος, κατὰ προήγησίν τινος πτώσεως ἢ βίας τινὸς ἢ πληγῆς· ὅταν δὲ κατ' ἐπιχαλασμὸν ἢ καὶ παράλυσιν, οὐκ ἔναιμος οὔτε παχυτέρα, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀδήλου προφάσεως, ἐνιάκις δὲ καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς ταῖς προτέραις περιστάσεις παραλύεται. καὶ πάλιν ἀπὸ μέρους μὲν αὐτῆς προπεπτωκυίας ἀπευθυσμένου τρόπον ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν ἐκπροπτώσεις ὀρῶνται.

4.36.6 κατ' ἐκτροφὴν δὲ <τῇς> ὅλης περιφερείας ὄγκος στρογγύλος εὐρίσκεται προπίπτων, ἐμφερὴς ὥϥ, ποτὲ μὲν ἐν τῷ γυναικείῳ μένων κόλπῳ, ποτὲ δὲ προχειρότερος γινόμενος καὶ πρὸ τῶν πτερυγμάτων, ἐνερευθῆς <μὲν> κατ' ἀρχάς, ὑπόλευκος δὲ ὕστερον.

4.36.7 συγχωρήσαντες δὲ καὶ ὅλην <ἢ> ἀπὸ μέρους αὐτὴν προπετῶς <φέρεσθαι> μεμφόμεθα πρῶτον <μὲν> Εὐρυφῶντα δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὅλης <τῇ> κάμνουσαν ἐξαρτήσαντα τῶν ποδῶν ἀπὸ κλιμακίου κᾶπειτα κατακλίναντα μὲν ὑπτίαν, θρέψαντα δὲ πτισάνῃ ψυχρᾷ· ἀνυπομόνητος γὰρ ἢ ἀνάρτησις καὶ φουσώδης ἢ τροφή καὶ ἄτεχνος ἢ τῶν ἡμερῶν διαρίθμησις, ἐξ ὧν εἰς τοὺς καιροὺς ἀποβλέπει.

4.36.8 Εὐήνωρ δὲ σάρκα βοεῖαν ἐντίθησιν εἰς τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, οὐκ εἰδὼς τοὺς ἀπὸ τῆς σήψεως ἰχῶρας [ἐν] τῇ δριμύτητι νομῆς αἰτίους γενήσεσθαι.

4.36.9

Διοκλῆς δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων ἐνθλίβων πνεῦμα διὰ χαλκευτικῆς φύσης ἀπεντάσσει τὴν ὑστέραν, εἴτα ῥοιὰς περιψήξας καὶ εἰς ὄξος ἀποβάπτων ἐντίθησιν, στρόφον μὲν ἐργασάμενος διὰ τοῦ πνεύματος, θλίψιν δὲ διὰ τῆς ῥόας· ἀπηνῆς γὰρ καὶ στύφουσα.

4.36.10 τινὲς δὲ σάκκον τρίχινον τῇ ὑστέρᾳ προσβάλλουσιν, ὥστε διὰ τὴν ὀξύτητα τῶν τριχῶν ἀλγήσαντας τοὺς τόπους συνελκυσθῆναι, μὴ εἰδότες ὅτι τὰ παραλελυμένα μὲν οὐδὲν ἀλγεῖ, τὰ δὲ ἀλγήσαντα πρὸς ὀλίγον συνελκυσθέντα προπίπτει πάλιν. οἱ πολλοὶ δὲ τοῖς μὲν εὐώδεσιν ἀποσφραίνουσιν, ὑποθυμιῶσιν δὲ ὑπεναντίως τὰς ὑστέρας, καὶ νῦν ὡς ζῶον οἰόμενοι τὴν ὑστέραν φεύγειν μὲν τὰ δυσώδη, πρὸς δὲ τὰ εὐώδη φέρεσθαι.

4.36.12 μεμφόμεθα δὲ καὶ Στράτωνα σποδῶ δεδευμένη τὸν κόλπον ἀναπληροῦντα, προσθέτω δὲ χρώμενον καστορίῳ· δριμεῖα μὲν γὰρ ἡ σποδός, συμπληρωτικὸν δὲ τὸ καστόριον. ἀρμόσει τοίνυν προσφάτου μὲν οὔσης τῆς προπτώσεως, ἐναίμου δὲ τῆς ὑστέρας βλεπομένης καὶ ἀφλεγμάντου, προπερικλύσαντα μὲν τὸ σπλάγχνον ὕδατι ψυχρῷ ἢ [ὄξει] ὀξυκράτῳ τοῖς δακτύλοις ἐγχειρεῖν τῇ τῆς μήτρας καταστολῇ, καὶ γὰρ ὑπακούει κατ' ἀρχὰς ῥαδίως πρὸς τὸν καταρτισμόν.

4.37.1 εἰ δὲ μὴ ὑπακούοι, διὰ σπόγγου περιφεροῦς προστεθέντος ἐνδιατάσσειν μετεωριζομένων
〈τῶν μηνῶν〉 ὑπὸ τινων δεξιῶς ὑπηρετεῖν δυναμένων.

4.37.2 μετὰ δὲ τὴν καταστολὴν ἐκπληροῦν τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον ἐνθέσει σπογγίᾳς ὀξυκράτῳ βεβρεγμένης ἢ ἐρίου καὶ τῇ ἐπιδέσει συλλαμβάνοντα συνάγειν τοὺς μηρούς καὶ περιπλέκειν ἐκτεταμένους· μετεωρίζειν δὲ τὰ περὶ τὴν ὀσφὺν ὑποθέσει προσκεφαλαίου ἢ τὰ περὶ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μετέωρα ποιεῖν.

4.37.3 καὶ συστέλλειν ἄχρι διατρίτου καὶ τότε δι δόνασι τροφὴν ὀλίγην ἀπλῆν, εἴτα παρὰ μίαν· στερεοποιηθείσης δὲ τῆς καταστολῆς μετὰ προσοχῆς ἀναλαμβάνειν * * εἰ τὰ τῆς ἡλικίας συλλαμβάνοιτο. ἐπὶ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων καταστέλλεται μὲν ἡ μήτρα, προπίπτει δὲ πάλιν εὐχερῶς. εἰ μὲν οὖν σκύβαλα ἐν τῷ ἀπευθυμένῳ παρακέοιτο, διὰ κλυστήρος αὐτὰ κομιστέον ἀπλοῦ.

4.38.1 ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐν κύστει περίττωμα εἴη, διὰ καθετῆρος αὐτὸ κομιστέον. συμβαίνει γὰρ ἐπὶ
〈τὸ〉 πλεῖστον ἐγκατέχεσθαι ταῦτα τῷ μέσῃ τὴν ὑστέραν τεταγμένην ἀπευθυσμένου καὶ κύστεως παραποδίζειν 〈τε〉 ἐν ταῖς προπτώσεσι ταῖς φυσικαῖς ἐκκρίσεσι θλίβουσιν καὶ στενοχωροῦσιν τοὺς τόπους 〈καὶ παραποδίζεσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς ἀναθλίψεσιν αὐτῇ〉 .

4.38.2 σχηματίζειν δὲ μετὰ τοῦτο τὴν κάμνουσαν ὑπτίαν ὑψηλότερα ἔχουσαν τὰ ἰσχία καὶ κάμψασαν τὰς ἰγνύας μετὰ τοῦ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων τὰ σκέλη. ἔπειτα ἐλαίῳ πολλῷ χλιαρῷ καταντλήσαντα τὸ προπεπτωκὸς τῆς μήτρας ἐπὶ πολὺ καὶ ποιήσαντα σύστρεμμα ἐξ ἐρίου σχήματι καὶ πάχει ἀναλογοῦν τῷ γυναικεῖῳ κόλπῳ περιβάλλειν ἔξωθεν τὸ σύστρεμμα τοῦ ἐρίου ἰσχυνοτάτῳ καὶ καθαρῷ ὀθονίῳ. κᾶπειτα καταβάπτειν ταχέως εἰς ὀξύκρατον ἢ [καὶ
〈εἰς〉 ἀφέψημα χλιαρὸν μυρσίνης ἢ σχίνου ἢ βάτου ἢ σιδίων ἢ ῥόδων ἐγκαθίζειν κᾶπειτα καταβάπτειν] εἰς χυλὸν ἀκακίας ἢ ὑποκιστίδος οἶνω διειμένης καὶ προστιθέναι τῇ ὑστέρᾳ καὶ διαβιβάζειν πᾶν τὸ προπεπτωκὸς ἡρέμα ἀναθλίβοντα, ἄχρις οὗ ἡ μήτρα ἐπὶ τὸν ἴδιον τόπον ἀναχωρήσῃ καὶ ὁ τοῦ ἐρίου ὄγκος ὅλος ἐν τῷ κόλπῳ γένηται [τοῦτ' ἔστιν ἐν τῷ αἰδοίῳ].

4.38.3 εἴτα ἔρια ἔξωθεν ἐπιτιθέναι οἶνῳ στύ φοντι βεβρεγμένα, εἴτα σκέπειν τὸ ἦτρον ὅλον σπόγγῳ ἢ ἐρίοις ἐξ ὀξυκράτου τεθλιμμένοις καὶ τὸ ἐπιγᾶστριον καὶ ἐφήβαιον καὶ ὀσφύας καὶ ἐπιδεσμεῖν ἐκτείνειν τε τὰ σκέλη τῆς γυναικός, ὥστε τὸ ἕτερον τῷ ἐτέρῳ ἐπικεῖσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο σικύας προσβλητέον μετὰ φλογὸς πλείονος πρὸς ὀμφαλὸν καθ' ἑκατέραν λαγόναν καὶ ὀσφραντὰ ταῖς ῥισὶν εὐώδη συνεχῶς προσενεκτέον.

4.38.4

τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ἐγκειμένου τῷ κόλπῳ τοῦ ἐρίου ἐγκαθίζετω ἡ γυνὴ εἰς οἶνον μέλανα αὐστηρὸν κεχλιασμένον ποσῶς ἢ εἰς ἀφέψημα βάτου ἢ μυρσίνης ἢ σχίνου ἢ σιδίων. μετὰ δὲ τὸ ἐγκάθισμα κατακλιθεῖσης αὐτῆς ὑπτίας ἀναρρόπου ὡς ὑψηλότερα ἔχειν τὰ πρὸς τοῖς ἰσχύοις, τὸ μὲν ἐγκείμενον ἔριον ἐξαιρείσθω, ἕτερον δὲ ἐντιθέσθω βεβρεγμένον τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ. καταπλαττέσθω δὲ τὸ ἐπιγαστριον φοίνιξιν, ἀλφίτοις, σιδίοις, <φακῷ μετ' ὀξυμέλιτος> . καὶ διὰ τρίτης πάλιν τὰ αὐτὰ γινέσθω μέχρι παντελοῦς θεραπείας. εἰ δὲ πολὺν ἔξω χρόνον μείνασα φαίνοιτο ὑπόλευκος ἤδη κατεψύχθαι, ποτὲ δὲ καὶ προδήλως φλεγμαίνειν καὶ περιωδυνεῖν ἢ κατὰ παράλυσιν προπεπτωκέναι, θερμῷ ὕδατι ἢ ὑδρελαίῳ <καταντλεῖν> ἢ χυλῷ τήλεως ἐφθῆς ἢ λινοσπέρμου ἢ μολόχης καὶ οὕτως ἀπεντάσσειν· ἂν δὲ τὸ μέγεθος <τῆς φλεγμονῆς> ἀπαιτήσῃ, καὶ φλεβοτομεῖν καὶ τοῖς ἄλλοις χρησθαι χαλαστικοῖς διὰ τὴν παράλυσιν [ἢ τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς].

- 4.39.2 εἰ δὲ χρονί σειεν, ὥστε συνεχῶς προπίπτειν, ὀξυκράτῳ περιπλύνειν θερμῷ καὶ ἐγκαθίζειν τῷ ὀξυκράτῳ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ἔπειτα τὰ προειρημένα ποιεῖν πάντα, ἡγουν σικύας κούφας καὶ τὰ ἐπιθέματα τὰ τε διὰ φοινίκων, μήλων Κυδωνίων καὶ πάντων ἤδη τῶν στύφειν δυναμένων ἢ τὰ δι' ἰτεῶν καὶ τῶν τὸ αὐτὸ ποιεῖν δυναμένων. εἴτα τὴν ὅλην σύγκρισιν τονοῦν τῷ ἀναληπτικῷ κύκλῳ χρώμενον, ὕστερον δὲ τῷ μετασυγκριτικῷ φοινίσσειν δὲ τὰ περὶ τὸ ἐφήβαιον καὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τὸ ἐπιγαστριον παροπτήσῃ, σμήγμασιν δριμέσιν, σιναπισμῷ, πεσσοῖς τοῖς διὰ νίτρου καὶ σταφίδος <καὶ> ἄλῶν καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ τῶν μετασυγκριτικῶν ἐσκευασμένοις ὕλῳν.
- 4.39.4 οἱ πλεῖστοι δὲ συνεχῶς προπίπτουσιν αὐτὴν ἅλσιν ἢ νίτρω συμπάσαντες οὕτως ἀπωθοῦσιν, ὅπερ καὶ Θεσσαλὸς ἐνόμισεν <οὐκ> ἀκολούθως αὐτῷ. τὰ γὰρ μετασυγκριτικὰ δεῖ παραλαβεῖν ἐν διαλείμματι [ἢ ὅτε] μᾶλλον ἢ ἐν ἐπιθέσει, ὅτε προπέπτωκεν ἡ μήτρα. μελανθείσης δὲ αὐτῆς ἀπὸ μέρους διὰ τὸ ἔξω μεῖναι πλείοσι χρόνοις, εἰ καὶ τινες ἰστοροῦσι συμβιῶσαι μέχρι παντὸς ἐνίαις τὴν μήτραν προπεπτωκυῖαν, τοῖς πρὸς νομὰς χρηστέον· εἰ δὲ μή, καὶ ἀποτμητέον τὸ μελανθέν, εἰ καὶ λοβὸν ἥπατος ἢ πνεύμονος ἀποτέμνομεν κατὰ τὴν πρόπτωσιν μελανθέντα.
- 4.40.2 κἂν ὅλη μελανθῇ, τὴν σύμπασαν ἀποτμητέον, οὐ μόνον διὰ τοὺς ἰστορήσαντας αὐτὴν ἀκινδύνως ἐκτέμνεσθαι, ὣν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἀποκοπτόμενον οὐκέτι κύριόν ἐστιν μέρος, ἡλλοτριωμένον δὲ σῶμα καὶ ἀνοίκειον. εἰ δὲ ἐκ τοῦ συνεχῶς προπίπτειν ἐλκωθεῖσα συμφύη τοῖς πτερυγώμασιν, ὡς ἰστοροῦσιν τινες, διακριτέον τὴν πρόσφυσιν ὡς ἐντέρου πρὸς περιτόναιον· ἄμεινον δὲ τῆς ἀσφαλείας χάριν τῶν πτερυγωμάτων τι τῇ μήτρᾳ προσχαρίζεσθαι μὴ δυναμένης τῆς διακρίσεως ἴσης ἀποτελεσθῆναι. <Περὶ φιμώσεως μήτρας.> <Περὶ ἀτρήτῳ ν.> <Περὶ διοπτρισμοῦ ὕ.>